

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AAGE BRASK

NIELS BLOCH I ROLD
OG HANS NÆRMESTE
SLÆGT

EN GAMMEL JYDSK SELVEJER- OG
HERREDSFOGEDSLÆGT

EJNAR MUNKSGAARD - KØBENHAVN

NIELS BLOCH I ROLD

AAGE BRASK

NIELS BLOCH I ROLD
OG HANS NÆRMESTE
SLÆGT

E N GAMMEL JYDSK SELVEJER- OG
HERREDSFOGEDSLÆGT

EJNAR MUNKSGAARDS FORLAG
KØBENHAVN 1947

**COPYRIGHT 1947
BY
EJNAR MUNKSGAARD
COPENHAGEN**

**PRINTED IN DENMARK
A. RASMUSSENS BOGTRYKKERI
RINGKJØBING**

INDHOLD

Forord	7
Kort over Hindsted Herred m. m.	

Første Afsnit:

Indledning med Oplysninger om forskellige Personer med Navnet Bloch, særlig paa Herredsfoged Niels Blochs Hjemegn ..	11
Herredsfoged Niels Bloch i Rold	16

Andet Afsnit:

Herredsfoged Niels Blochs Børn og deres Linier:

I. Magister Jens Nielsen Bloch i Viborg (Stamtavle)	25
II. Troels Bloch	32
III. Herredsfoged Søren Bloch i Store-Arden (Stamtavle)	34
IV. Sidsel Bloch i Veggergaard	76
V. Morten Bloch i Aarup (Torrup) (Stamtavle)	78
VI. Morten Bloch i Røkkendal	104
VII. Mikkel Bloch i Gunnerup (?)	105
VIII. Søren Bloch i Hørby	106
IX. Peder Bloch i Stenstrup	107
X. Peder Bloch i Gerholm (Stamtavle)	109
XI. Jens Bloch	137
XII. Mette Bloch i Rold	138
XIII. Dorothe Bloch i Ferslev	141

Tredie Afsnit:

Sidelinier med Navnet Bloch:

Inger Jensdatter Blochs Linie (Stamtavle)	143
Maren Jensdatter Blochs Linie (Stamtavle)	151
Mette Jensdatter Blochs Linie	154
Mette Nielsdatter Blochs Linie	159

Fjerde Afsnit:

Personer og Slægtsgrene med Navnet Bloch, muligvis tilhørende
Herredsfoged Niels Blochs Slægt:

Hr. Jens Mikkelsen Blochs Linie (Stamtavle)	161
De fra Mordet i Dall 1626 kendte Blocher	180
Søren Bloch i Eistrup	182
Enkelt personer af Navnet Bloch	185
Forkortelser ved Kildeangivelser	192
Person- og Stedregister	194

Fotografiske Gengivelser af Blochske Segl	78
---	----

FORORD

Paa mange Omraader mærkes i vore Dage en Tendens til Indskrænkning af Hjemmets, Familiens og Slægtens Betydning for Menneskene. Det er næsten, som om Idealet for mange skulde være, at vi kan blive født og udviklet som en ganske ensartet Produktion fra et Transportbaand paa en Fabrik, og at enhver Art af Arv fra forudgaaende Slægtled kan blive bortelimineret.

I ældre Tider følte Tilknytningen til dem, der var af samme Rod som een selv, i højere Grad — Blodet var altid tykkere end Vand. Slægtens Ve og Vel laa dens Medlemmer stærkt paa Sinde, de støttede sig til hinanden i de Dage, da Staten ikke betragtedes som et Væsen, der var pligtig til paa Forlangende at optræde som Barnepige og Forsørger for Borgerne, og det ikke var blevet god Latin at give Samfundet al Skyld for Modgang og Besværligheder. Forældre paalagde sig selv Afsavn for at kunne give deres Børn en god Uddannelse og opsparede Midler til Hjælp i deres Liv. Der blev tillagt Folks Herkomst stor — i vore Øjne vel stor — Betydning, man havde en indgroet, men noget taaget Opfattelse af det enkelte Menneskes Afhængighed af arvelige Anlæg fra Aterne. Da der endvidere kun i ringe Grad fandt Bevægelser Sted mellem de forskellige Befolkningslag, man forblev i Almindelighed i det Milieu, hvori man var født, var Forholdene ogsaa udenfor Adelens Kreds i det hele gunstige for de Slægter, der een Gang var kommet frem i Lyset. Og da der i Almindelighed fødtes mange Børn i Ægteskaberne — Børn var en Gave fra Gud, og man tog imod dem i det Omfang, man kunde faa dem — kunde livskraftige Slægter ofte i flere Generationer indtage betydningsfulde Positioner paa deres

Hjemegn og komme til at spille en fremtrædende Rolle, idet de lagde Beslag paa vigtige Embeder og Bestillinger og besad forholdsvis meget Jordegods.

Ved Forberedelsen af et andet Arbejde var jeg kommet i Besiddelse af en Del Materiale om flere Grene af en saadan Slægt, og da jeg fandt denne ganske interessant og syntes, at der forelaa mange Vidnesbyrd om den ret betydningsfulde Plads i Samfundet, en Selvejer- og Herredsfogedslægt kunde have i ældre Tider, gik jeg over til specielt at eftersøge dens Historie. Arbejdet er imidlertid svulmet meget mere op, end jeg fra første Færd havde tænkt mig, nye Grene og nye Personer er ustandseligt dukket frem, og jeg har stadig anset det for nødvendigt at gennemgaa nye Kilder. Havde jeg oprindelig været klar over Arbejdets Omfang — og jeg kan vist ogsaa tilføje, havde den i mange Henseender uheldige og urimelige Lov om Eengangsskatten ikke i høj Grad betaget mig Lysten til at ofre Tid paa Virksomhed i det praktiske Livs Tjeneste — var denne Bog maaske aldrig blevet færdig.

Fra den Tid vi med Sikkerhed kender noget til denne Slægt — Slægten Bloch fra Himmerland — har den sin Plads i de øvre Lag af Befolkningen, lige under Adelen. Man kan vist sige, at der er 3 Ting, der er karakteristiske for dens Liv og Levned, for dens Ambitioner, nemlig Stræben efter at komme i Besiddelse af Selvejergaarde og andet Jordegods m. m., Optræden paa Tingene og god Forbindelse med Kirken. Den har de ægte Jyders fremtrædende Interesse for økonomiske Forhold og Besiddelse af fast Ejendom; ved gode, standsmæssige Giftermaal søges dens Medlemmers Stilling befæstet. Tingene er i høj Grad Virkeplads for dem, i Almindelighed synes de her at befinde sig som Fisk i Vandet, utallige er Vidnesbyrdene om deres Tilstedeværelse og Virksomhed der. Mange Forbindelser knytter dem til gejstlige Kredse; ikke faa Mænd af Slægten sidder trygt og pænt i Præsteembeder, andre har Tilknnytning til Kirkerne som Kirkeværger eller som Fæstere af Tiender, medens mange af dens Kvinder indgaar Ægteskaber med Gejstlige, som ansaa Forbindelser med velhavende Borger- og Bondefamilier for et udmærket Grundlag for deres Gerning.

Det har ikke været min Tanke at ville give en fuldstændig Stamtavle ned til Nutiden, men jeg har nærmest sat mig som Opgave at finde en Del frem fra Tiden indtil omkring 1700, da Materialeindsamling endnu er forholdsvis vanskelig, til Belysning af en ret fremtrædende jydsk Slægts Betydning og Virke, af dens Medlemmers Liv og Levned under Forhold, der paa mange Maader er forskellige fra vore Dage. Denne Tidsbegrænsning for Undersøgelserne falder iøvrigt godt i Traad med, at de fleste af Slægtens Grene netop ved denne Tid synes at forsvinde paa Mandssiden eller at miste den Kraft, der var over de ældre Slægtled.

For den største Del af det omhandlede Tidsrum gælder det, at virkelige Folketællingslister da var en ganske ukendt Ting, at Kirkebøger — om de i det hele taget var i Brug — nu kun i ringe Grad er i Behold, samt at det er ganske tilfældigt, om der nu forefindes Tingbøger og samtidige Dokumenter. Jeg maa derfor tage Forbehold m. H. t. Rigtigheden af de af mig givne Oplysninger om mange af de beskrevne Personers Levetid og indbyrdes Slægtskabsforhold, og da en stor Part paa samme Tid levende Medlemmer bærer samme Fornavne, og der iøvrigt i lang Tid ualmindelig sjældent anføres Patronymika, kan det godt tænkes, at Oplysninger, der her henføres til en Person, i Virkeligheden angaar en anden.

Et andet Forhold har ogsaa vanskeliggjort Undersøgelserne; Slægtens Efternavn har haft en usædvanlig stærk Evne til at trænge sig frem, mange indgiftede Slægter har fundet det saa tiltrækkende, at de i stort Omfang har tilegnet sig det, ja det føres sommetider ned gennem flere kvindelige Slægtled.

Der er, naar jeg selv skal sige det, gennemgaaet et stort Kildemateriale for at give denne Skildring, skønt jeg har ment at maatte begrænse Arbejdet, men der kan meget vel være glemt eller overset noget af Vigtighed, ligesom det er sandsynligt, at der af det fremskaffede Materiale kan drages andre — mindst lige saa trolige — Slutninger, som de af mig anførte. Det vil imidlertid være mig en Glæde, om mit Arbejde kan give Stødet til, at der af andre fremskaffes berigtigende og udfyldende Oplysninger til Slægtshistorien, saaledes at der en Gang kan op-

stilles en forholdsvis sikker og vel afrundet Stamtavle for Familien — eller Familienne Bloch.

*Der er maaske Grund til at anføre, at det bør have i Erin-
dring, at Skildringerne af de enkelte Personer let faar Slagside
som Følge af, at Materialet i vidt Omfang er uddraget af Ting-
bøger, og der ved Processer kan falde et odiøst Skær over saavel
Sagsøger som Indstævnte, samt at der saa godt som ikke have
Modvægt i Breve, Gravskrifter o. lign., som dog paa den anden
Side ved deres Svulstighed ogsaa kan skade mere, end de gavner.
Vi maa i det hele fortrinsvis nøjes med at søge at faa et Indtryk
af deres Liv i ydre Henseende og afstaa fra at opnaa nøjere
Kendskab til deres virkelige Menneskeværd.*

*Efter en Indledning med nogle Oplysninger om en Del Per-
soner med Navnet Bloch i Tiden indtil ca. 1550, særlig paa den
i Rold boende Herredsfoged Niels Blochs Hjemegn samt en
Skildring af denne Niels Blochs Levned (Første Afsnit) vil der
blive givet en Fremstilling vedrørende den Del af Slægten, der
med Sikkerhed eller med ret stor Sandsynlighed kan antages at
nedstamme paa Mandssiden fra Niels Bloch (Andet Afsnit). —
Dernæst vil jeg komme lidt ind paa nogle Familier, som har an-
taget Navnet Bloch efter Stammødre af Slægten og saaledes
kun paa Kvindesiden hører med til Bloch'erne fra Hindsted
Herred (Tredie Afsnit).*

*Til Slut vil jeg give Oplysninger om nogle Personer og Slægts-
grene med Navnet Bloch, der i og for sig meget vel kan tænkes
at være af samme Rod som Niels Blochs Slægt, uden at der dog
kan fremføres videre til Bevis derfor (Fjerde Afsnit).*

Kort over Hindsted Herred m. m.

FØRSTE AFSNIT

INDLEDNING

I den topografiske og slægtshistoriske Litteratur har man flere Gange strejft Herredsfoged i Hindsted Herred Niels Blochs Slægt eller Bloch'erne fra Arden, som den i Almindelighed benævnes. Om nogle Personer af et enkelt Søskendekuld har Postmester C. Klitgaard givet et Par Oplysninger i Personalhistorisk Tidsskrift¹⁾, og over Efterkommerne af en enkelt Mand af Slægten Herredsfoged Søren Jensen Bloch — i Realiteten dog kun over Afkommet efter en af dennes Sønner, Præsten Frederik Sørensen Bloch — har først C. F. Hunderup og senere Rektor V. A. Bloch udgivet Stamtavler. Da disse imidlertid kun omfatter Descendenterne af en i det 18. Aarhundrede afdød Mand, og det iøvrigt som foran anført ikke har været Tanken i nærværende Arbejde i videre Grad at komme ind paa de nyere Tiders lettere tilgængelige Materiale, overflødiggør Stamtavlerne formentlig ikke de her fremførte Oplysninger.

Bloch'erne er en gammel jydsk Storbondeslægt, som sandsynligvis i ældre Tid ligesom de saakaldte Rinds Herreds Knaber har haft nogen Tilknytning til gamle Lavadelsslægter. Der er flere adelige Slægter, der har baaret Navnet, som tidligere i Almindelighed staves Bloc, Bløk og Block, senere hyppigst Bloch; Navnet hidrører antagelig oprindelig fra Betegnelsen Bløk for et Markstykke, en kort Ager.

Allerede omkring 1275—80 nævnes en Dominikanerbroder Andreas Bloch, Visitator ved Klostrene paa Sjælland²⁾.

¹⁾ 6 — II — 220 og 6 — III — 59 jfr. 190.

²⁾ Kirkeh. S. I — 582.

I det 14. Aarhundrede træffer vi paa en Del Medlemmer af en til den allerældste holstenske Adel hørende Slægt Blok, med hvilken den senere Landmandsslægt i Nordjylland, hvis Fornavne er meget forskellige fra de af Holstenerne brugte: Detlef, Dose, Markvard, Timme og Hartvig, dog ganske sikkert ikke har nogensomhelst Berøring. Til samme Slægt hørte vel Ridderen Dose Blok til Lykkesholm. Omkring 1400 møder vi en Raadmand Jep Pedersen Blok i Roskilde, der synes at være paa Grænsen mellem Adel og Borgerstand.

I det 15. og det 16. Aarhundrede er der rundt omkring i Jylland nævnt en Del Bloch'er, hvoraf dog mange maa antages at være uden Forbindelse med vor Slægt, saaledes i 1460—82 en Jes (Nis) Bloch i Ribe, 1505 og 1510 er Jens (Jes) Bloch i Kogstrup paa Djursland, der optræder paa Nørre Herreds Ting¹⁾, medens en Lauritz Bloch i 1552 forgæves forsøger at hævde Ejendomsret til Kogstrupgaard og Gods, uanset at den skal være »skuret i Fald«²⁾, og i Aalborg, hvor der ogsaa senere møder flere Bloch'er frem, træffer vi paa denne Tid som Medlemmer af det gamle Guds Legemslav Jep, Bern, Henrik og Tidik Bloch³⁾

Men ogsaa ret tidligt optræder der Bloch'er nogenlunde nær ved de Egne, hvor vor Slægt senere faar mange Repræsentanter, Personer som vi ikke med Sikkerhed kan betragte som faldende udenfor Slægten. Allerede 1320 fungerer en Sveno Bloch som Vidne i et Tingsvidne fra Viborg Landsting⁴⁾, og 1401 nævnes en Adelsmand Johannes Bloch i nogle Dokumenter fra Slet Herred; efter hans Segl ved vi, hvor han slægtsmæssigt hører hjemme, nemlig i Slægten Lange-Munk med 3 Roser i Vaabnet, men efter Stamtavlen er han den eneste af Slægten, der har brugt Navnet Bloch⁵⁾. I Viborg optræder en Kannik Johannes (Jens) Bloch flere Gange i Tiden 1420—68⁶⁾, bl. a. optager han,

1) Rep. II 10289 og 11514.

2) Herredags Db. Nr. 6 fol. 124b.

3) Nyrop: Gilde- og Lavsskraaer.

4) Dipl. Vib. S. 11.

5) Rep. I 4420, 4423—24 jf. D. A. A. 1901.

6) Dipl. Vib. og Rep. I 2431.

Hr. Jens Bloch, Biskop Hermans Præst i Viborg, i 1436 ved Fleskum Herred et Tingsvidne om, at Gudumlund, der var givet til Viborg Bispedømme, var Fru Ide, Lyder Kabels fordums Hustrus rette Arv¹⁾, medens en Væbner Christiern Block 1424 medbesegler et af Elena Mikkelsdatter af Rønbjerg udstedt Gavebrev paa 2 Gaarde paa Mors²⁾. 1490 hører vi om en Bertel Bloch, der var Kapellan hos Sognepræsten til Holstebro og Borbjerg Menigheder³⁾.

Til en Lokalitet, der ikke er langt beliggende fra Hindsted Herred, og hvormed vor Slægt har flere Forbindelser, nemlig Skals i Rinds Herred, er Bloch-Navnet allerede knyttet i 1345; der optages da et Tingsvidne om, at en Thomas Block havde udstedt Skøde paa en Gaard i denne By, ved hvilken Lejlighed ogsaa nævnes en Gunulf Block⁴⁾. Placeringen af disse Bloch'er, der sikkert er Brødre og Adelsmænd, er vanskelig, men da den ovennævnte Adelsmand Johannes Block havde en Farbroder Thomas Bosøn, er der selvfølgelig Mulighed for en Slægtsforbindelse mellem dem. Lang Tid senere — i 1529 — meldes det, at en Peder Block i Nørreby har givet Biskop Jørgen Friis Bekendelsesbrev paa eventuel Ret til en Gaard i Skals, kaldes Blocksgaard »om anthen hanndt eller nagenn andhen haffuer rettighed ther till« og overgivet ham alle de Breve, som han havde derpaa⁵⁾. Det kan tænkes, at denne Peder Block har været i Familie med de 2 Brødre, eller at han blot har sit Navn fra Gaarden, men i hvert Fald hører han sandsynligvis til Hindsted-Slægten, hvormed nærmere i det følgende.

Vi har endvidere fra andre — ikke særlig fjernt liggende — Steder Oplysning om nogle Bloch'er, hvis Fornavne stemmer særdeles godt med Hindsted-Slægten's Navngivning. I 1452 udsteder Michell Block og Jes Block — formentlig ogsaa Brødre og Adelsmænd — Opladelsesbrev til Bord Jensen paa Gods i Haverslev Sogn⁶⁾ Det er ikke bestemt angivet, hvor dette Ha-

¹⁾ Æ. d. A. II 316.

²⁾ Duch. Dipl. S. 19—20.

³⁾ Kirkeh. S. I 644.

⁴⁾ Æ. d. A. II 244.

⁵⁾ Æ. d. A. II 240.

⁶⁾ Æ. d. A. I 217.

verslev er beliggende, og det havde jo passet godt, hvis det var Haverslev i Aars Herred, men efter alt foreliggende synes det dog rettest at antage, at det drejer sig om Haverslev i Ø. Han Herred, hvortil Bord Jensen var ret stærkt knyttet. Ligeledes er vi bekendt med en Hr. Michell Bloch, der nævnes 1480 og skal have bygget Farsø Kirke i Gislum Herred¹⁾.

Men naar vi saa gaar til selve Hindsted Herred, der er Hjemstedet for den kendte Del af vor Slægt, ja saa træffer vi tidligt der flere Personer, der med største Sandsynlighed kan henføres til Slægten, uden at det dog kan fastslaaes, hvorledes de bør placeres i Forhold til dens ældste Led. Vi møder da her i Dokumenter af 1467 og 1473²⁾) blandt Tingmændene en Niels (Nis) Blok og 1478³⁾) samt 1480⁴⁾) en Jes Block uden Hjemstavnsangivelse og muligvis samme Person, medens en Per Block i Hørby findes opført som Vidne i et Dokument af 1512⁵⁾). Denne Per eller Peder Block støder vi nu ret hyppigt paa i de følgende Aar, han nævnes saaledes 1514 som den ene af 2 Lovhøringe for Hr. Jacob Lykke, Prior i Mariager Kloster, paa Hindsted Herreds Ting⁶⁾) og 1517 blandt Stokkemændene paa samme Ting⁷⁾), 1519 i et Tingsvidne fra dette Herred⁸⁾), 1524—25 er han optaget i Skatteregnskaberne under Navnet Per Black og Per Brock⁹⁾) og i nogle senere Tingsvidner af 1526, 1531 og 1541 naar han frem paa Førstepladsen blandt Tingmændene¹⁰⁾). Det er sikkert ogsaa ham, der er den foran omtalte Peder Block i »Nørreby«, som i 1529 udstedte et Hjemmelsbrev paa »Blocksgaard« i Skals, ligesom der ikke godt kan være Tvivl om, at det er ham (eller i hvert Fald en Søn af samme Navn), der omkring 1545 som »Per Blaack« i »Øerby« bliver sagsøgt af Se-

1) Dipl. Vib. S. 239.

2) Rep. II 2300 og 3205.

3) Rep. II 4268.

4) Hindst. H. Tb. 30/9 1636.

5) Rep. II 12254.

6) D. Mag. VI 131.

7) Vib. L. Breve og Dok.

8) Langeb. Dipl. (R. A) 21/4 1519.

9) Landehj. af Vib. Stift (R. A).

10) Trudsh. og Trinderup Ark. (L. A), Dipl. Vib. S. 226.

verin Jensen i Viborg for nogle Breve paa en Gaard i Hobro, han har forholdt ham¹⁾). Uoverensstemmelserne m. H. t. Hjemstedsbetegnelsen kan let være fremkommet ved Fejlskrift eller Fejlhøring. Nogenlunde paa samme Tid optræder dels en Jens Block i Valsgaard, der nævnes 1541 i et Tingsvidne fra Hobro Byting²⁾ samt i Tingsvidne af 1560 og 1563³⁾ og muligvis er identisk med dens Jens Bl., der i 1570 flere Gange nævnes som tjenende Niels Jonsen («Niels Jøggensen») paa Torstedlund, sikkert som Ridefoged, og en Gang kaldes Jens Piersen Bl.⁴⁾, dels en Mikkel Block, der s. A. nævnes som den sidste af de 8 Tingmænd paa Hindsted Herreds Ting⁵⁾, omkring 1544 bliver sag-søgt af Søren Snedker i Thisted for 6 Øksne og 1 Ko, som han skulde have frataget ham med Urette⁶⁾ og s. A. er med til at udstede et beseglet Brev angaaende Indløsning af forbrudt Gods⁷⁾, dernæst viser sig som Mikkel Block i Hørby i et Tingsvidne af 1552, hvor han optræder som Fuldmægtig for Hr. Chr. Friis til Krastrup⁸⁾, samt i 2 Pergamentsbreve af 1554 og 1555⁹⁾.

Men allerede ret længe forinden har vi sikkert kunnet stifte Bekendtskab med den første Mand af Slægten, som vi med Bestemthed kan anbringe i Forhold til den senere Del af Slægten, den Mand, der er Stamfader til en meget stor Efterslægt, den senere Herredsfoged i Hindsted Herred Niels Bloch. I de tidligere omtalte Tingsvidner fra dette Herred af 1526 og 1531, hvori Peder Block i Hørby optræder som Nr. 1 af Tingmændene, anføres begge Steder som den sidste af disse en Niels Block, der maa antages boende i Hørby. Efter alt foreliggende synes det berettiget at anse ham for Søn af Peder Bl. i Hørby, medens Mikkel Bl. sammesteds og Jens Bl. i Valsgaard (Torstedlund) meget vel kan være hans Brødre. Peder Bl. kan tæn-

1) D. Mag. 4 — 1 — 55.

2) Dipl. Vib. S. 226.

3) Anders Eriksen Banners Arkiv (R. A.).

4) Vib. L. Tb. 1570.

5) J. S. 2 — 1 — 301.

6) D. Mag. 4 — 1 — 50.

7) Vib. L. Db. 1569 B 124.

8) Visborgg. Ark. (L. A.).

9) Trinderup Ark. (L. A.).

kes at være Søn af den tidligere omtalte Niels eller Jens Bl., der igen udmærket kan være Søn af en af de 2 Bloch'er, der i 1452 disponerede over Gods i Haverslev, eller anden nær Slægtning til dem. Det kunde selvfølgelig ogsaa tænkes, at Niels Bl. var Søn af den i Rold boende foregaaende Herredsfoged Jens Jensen i et Ægteskab med en Søster til Peder Bl. i Hørby, men det er dog sandsynligere, at han har ægtet en Datter af den tidligere Foged, hans Hustru angives netop at hedde Kirsten Jensdatter, og derved arvet baade Stillingen som Herredsfoged og Retten til Gaarden i Rold.

Om en Christen Bl., som nævnes i Vive i 1562¹⁾ og formentlig optræder i et Tingsvidne fra Viborg Birketing af 1573 med Oplysning om, at han kunde mindes i 30 Aar, og en Barthell Bl. af Steffune (Stevn), der sammesteds anføres at kunne mindes i 24 Aar²⁾, samt endelig en Søren Bl. i Hørby, der ogsaa nævnes i 1562, bør opføres som Brødre til (for sidstnævntes Vedkommende eventuelt Søn af) eller fjernere Slægtninge af Niels Bl., kan formentlig ikke afgøres med større Sikkerhed.

For næsten alle de her omhandlede Personer med Navnet Bloch, der kan antages at høre til vor Slægt, gælder det, at man ikke kan faa nogen Hjælp til Opstilling af Slægtskabsforbindelsen imellem dem i Patronymika; naar bortses fra Jens Piersen Bl. paa Torstedlund har jeg intetsteds fundet saadan Angivelse for nogen af dem.

HERREDSFOGED NIELS BLOCH I ROLD

Kun kort Tid efter at være nævnt som sidste Mand blandt Tingmændene er Niels Bloch blevet Herredsfoged i sit Herred og angives bosat i Rold. Første Gang vi træffer paa ham efter hans Udnævnelse, er i 1533, da der under 4. Januar gives Niels Blaack, Herredsfoged i Hyndstteherred, Livsbrev paa Broen udenfor Hobro, saaledes at han skal holde den i Stand paa egen Bekostning, uden at maatte bruge af Kronens Skove dertil, men til Gengæld maa nyde al tilligende Rettighed imod at yde

¹⁾ Aalb. L. Jb.

²⁾ Visborgg. Ark. (L. A).

Hr. Erik Banner, eller hvem der maatte have Hindsted Herred i Pant eller Forlening, 4 Pd. Korn¹). Der tales her ikke om Stedsmaal af dette Fæsteforhold, Kornet var den aarlige Afgift, der skulde erlægges. En Bro kunde paa den Tid være en god Indtægtskilde, vi skal senere faa at se, at der ved Ledighed var Liebhaveere nok til denne Bro.

Kort Tid derefter kommer Niels Bl. ud i vanskelige Forhold, Skipper Clements Fejden deler den nordjydske Befolkning i 2 skarpt adskilte Grupper. Naturligst skulde han vel følge Skipper Clement og dennes Tilhængere, men helt sikker er hans Tilknnytning til dem dog nok ikke; som en klog, ret fremtrædende Mand, som en Retsbetjent, der har opnaaet Gunstbevisning af Frederik I, har han maaske været betænkelig ved at lade sig rive med af Folkestemningen. Hvorledes han end personlig har stillet sig til Bevægelsen, har han imidlertid sammen med saa mange andre paa Egnen lidt den Skæbne i det efterfølgende Opgør at miste Ejendomsretten til sit Bøndergods.

Men Niels Bl. var ikke den Mand, der satte sig hen med Hænderne i Skødet og kun klagede sin Nød. Sammen med en Søren Ørn — maaske en Svoger — havde han været Ejer af en Gaard i Hørby, »Vestergaard«, hvori Søren Ørn og en Niels Andersen boede, medens hans formentlige Fader Peder Bl. var Ejer af en anden Bondegaard i Hørby, som han selv beboede, samt af en Gaard i Tobberup og Halvparten af en anden Gaard i denne By. Men først i 1543 opnaaede de sammen med flere andre Selvejere paa Egnen at faa truffet en Ordning med Kongen om deres Bøndergods, hvorefter de skulde have det lige saa frit som forud før Fejden. De er nu sikkert ikke kommet gratis til at faa Ejendomsretten igen. I de paagældende kgl. Breve hedder det, at de har ladet handle med os (Kongen) om deres Bøndergods²), og om en bestemt, ligeledes i Hørby beliggende Gaard, ved vi fra anden Kilde³), at der for Genkøbet maatte erlægges 41 Daler, hvilket Beløb forøvrigt her angives

¹) Fr. I Reg. S. 342. 1 Pd. Rug eller Byg = 2 Tdr.; 1 Pd. Havre = 4 Tdr.

²) Hindst. H. Tb. 18/8 1636.

³) Vib. L. Db. 1596 B. 124.

at være oppebaaret af Niels Bl. paa Kongens Vegne. I det hele taget kan der ikke paa noget Punkt ses at være sket Afbræk i hans Anseelse som Følge af de særlige Forhold ved Skipper Clements Fejden.

Senere opstod der imidlertid Tvivl om Omfanget af Ejernes Rettigheder til de genkøbte Gaarde. Ifølge kgl. Breve af 12/12 1559 til 3 Landsdommere samt til Niels Bl. skulde de 3 førstnævnte afsige Dom i Anledning af, at nogle af Kronens Bønder i Hindsted Herred, der har igenkøbt deres Bøndergaarde af Chr. III, skulde ville tilholde sig mere Ret end deres Købebreve udviser, baade udi Skove og anden Del, og saaledes ikke vil betale Oldengæld af deres Svin¹⁾. Og mange Aar senere — i 1636 — har Lensmanden paa Aalborghus, Gunde Lange til Breining, forsøgt at faa de omhandlede Gaardes Ejere og en Del andre Selvejere kendt pligtige at gøre Ægt og Arbejde med Vedagen og andet til Aalborg Slot. Det har sikkert været ham en Torn i Øjet, at han ikke kunde disponere over dem som over de andre Bønder under Kronen, Selvejerne var i det hele taget ude for stærke Angreb paa deres Rettigheder. Blandt dem, der var indstævnet under den derved opstaaede Retssag, var Borgmester Lauritz Nielsen og Raadmand Søren Bloch i Hobro — sidstnævnte sandsynligvis Sønnensøn af Niels Bl. — Herredsfogden i Hindsted Herred Jens Sørensen Bloch, sikker Sønnensøn af Niels Bl., med sin Søster Kirsten, der var Enke efter en Selvejer Anders Thomsen i Klejtrup, og formentlig flere Slægtninge af Bloch'erne, og disse gode Jyder maatte selvfølgelig modsætte sig ethvert Forsøg paa at beskære deres gamle Selvejerrettigheder. Under Retssagen for Hindsted Herred mødte Raadmand Søren Bl. for de paagældende og fremlagde de kgl. Breve af 1543, hvori Kongen bekræftede de trufne Overenskomster, og hvori det hed, at de »skulde have, nyde, bruge og beholde forn. Bondegaard og Gods med dens rette Ejendom og Tilliggende som før og for saadan Landgilde, Tyng og Afgift, som deraf gjordes og gaves før sidst forleden Fejde«. Endvidere forelagdes Fr. III's Stadfæstelse og Dom af 20/6 1572, der godkendte et af Niels Bl., Mikkil Bl i Hørby og fl. a. udstedt Per-

¹⁾ Fr. I Reg.

gamentsbrev, hvorefter Ane Simonsdatter i Døstrup til sin »Svoger«, d. v. s. Sønnedatters Mand Christen Nielsen i Møldrupsolgte den af hende og en anden beboede Gaard i Døstrup, som hun havde arvet efter sine Forældre, og som var igenkøbt af Kong. Majestæt, og paa hvilken Christen Nielsen havde begæret Forfølgning til Laas (Ejendomsdom)¹⁾. Efter at disse Bevisligheder var fremlagt, og det var oplyst, at sædvanlige Ægter, som de »af Arilds Tid haver gjort, var de offerbedig at gøre, som de her til da haver«, samt at alle Gaardene laa langt fra Aalborg Slot — havde 12 stærke Mils Vej frem og tilbage dertil — ses der ikke at være sket mere i Sagen, saa Lensmanden har vel opgivet sit Krav.

Vi træffer i det hele ret hyppigt paa Niels Bl.'s Navn, idet der kendes en Del Tingsvidner fra Hindsted Hærrød fra hans Tid, og der er udstedt flere kongelige Breve til eller om ham. Det er ham, der som Foged har med Udfærdigelsen af de tidligere nævnte 2 Pergamentsbreve af 1554 og 1555 at gøre; de angaar henholdsvis Grænsen mellem Hørby Mark og Øls, Hannerup og Røgdrup Marker, samt Skellet mellem Hindsted og Onsild Herreder.

I 1560 gives der ham Brev — underskrevet af Kongen selv — paa den Kronen tilhørende Gaard i Rold, som beboes af ham, »udi hanns Liffstid oc saa lennge hand leffuer«²⁾. Han skal svare sædvanlig Afgift og holde Gaarden i god Hævd og ikke forhugge Skoven samt være Lensmanden paa Aalborghus paa Kongens Vegne lydlig. Han har dog — som sædvanligt for Herredsfogder — været fri for Landgildeydelse i sin Embedstid; i Lensjordebogen for Aaret 1562 har vi Oplysning om Ydelserne af Gaarden, de er kun 1 Fjerding Smør, 1 Svin og 12 Heste grij (Gæsteri), og det tilføjes »thenne gord haffr niells block quit medenn hannd er heris fogidt«³⁾.

Før eller senere maa Niels Bl. være blevet Ejer — helt eller delvist — af den saakaldte Neder Hodals (Houdals) Mølle ved Hobro. I 1646 blev i Retten fremlagt et Skøde af 23/2 1597

¹⁾ Hindst. H. Tb. 18/8 1636, jfr. Rig. Forf. 1570—76 fol. 63.

²⁾ Reg. o. a. L. 1559—61 fol. 165.

³⁾ Aalb. L. Jb.

udstedt af en formentlig Svigersøn af Niels Bl., Selgen Christensen i Ferslev, paa sin Hustrus Vegne paa en Andel i nævnte Mølle, som hun havde arvet efter sl. Niels Bloch i Rold¹⁾).

Vi kan ikke bevise det, men det maa være utvivlsomt, at Niels Bl. har haft meget andet Jordegods under sig end det her nævnte og den tidligere omhandlede Andel i »Vestergaard« i Hørby. Vi kan saaledes sikkert roligt gaa ud fra, at han før eller senere har haft større eller mindre Rettigheder i Ejendomme i Hørby og i Tobberup, hvor baade den gamle Peder Bl. og senere mange af Niels Bl.'s Efterkommere havde Selvejergods, ligesom der er stor Sandsynlighed for, at han har haft Rettigheder i Valsgaard Sogn og i Gaarde i Døstrup.

I 1564 udgik der kgl. Brev til Rigens Kansler Anthoni Bryske og Niels Bl. om at hjælpe — saa meget som Ret er — den rige Hr. Jørgen Lykke til Overgaard, Lensmand paa Mariager Kloster, der agter at forfølge en Sag mod Fru Agathe Pogwisch vedrørende det saakaldte Louenkær mellem Visborggaard og Havnø²⁾), en Lokalitet der gennem Tiderne har givet Retsvæsenet meget at bestille. I Forbindelse hermed staar sikkert, at der i 1560 af Viborg Landsting var blevet stadfæstet en af Niels Bl. afsagt Dom vedrørende Louenkær, hvori han ikke vilde tilkende Hr. Jørgen Lykke noget Enemærke³⁾). Lensmanden har sikkert herefter ikke set videre mildt til Herredsfogden, som jo ikke hørte under hans Forlening, det synes, som om han i 1571 har søgt at ramme ham ved en Paastand om, at han aldrig havde betalt Skat i 30 Vintre⁴⁾).

Medens vi i første Halvdel af det 17. Aarhundrede ser flere Bloch'er — i hvert Fald 3 af forskellige Linier bærende Fornavnet Jens — anvende Segl med Gengivelse af 3 Agern eller muligvis 3 Blomster (Tulipaner) finder vi intetsomhelst Tegn paa, at Niels Bl. har benyttet et Segl med et saadant eller lignende Vaabenmærke. Vi er nok i Besiddelse af en Del Dokumenter, der er forsynet med hans Segl — særlig i Anders Eriksen

¹⁾ Hindst. H. Tb. 20/8 1646.

²⁾ K. Br.

³⁾ Æ. d. A. III 60.

⁴⁾ Vib. L. Tb. 1571—72.

Banners Privatarkiv i Rigsarkivet —, men der kan ikke være nogen Tvivl om, at det ikke indeholder nogen heraldisk Figur, men alene et Bømærke under Forbogstaverne N. B.

I sin ca. 40 aarige Gerning har Niels Bl. hyppigt haft Besøg af Landets Konger og fremtrædende Mænd, saaledes af Chr. III i 1546¹⁾. Rold var fra gammel Tid et Sted af Betydning, en værdifuld Ejendom paa Valdemar Sejrs Tid, da tilhørende Kongen, senere Erik Plovpenning's Døtre og under Dronning Margrethe igen kommet ind under Kronen, igennem umendelige Tider et Knudepunkt for Trafiken nordpaa til Aalborg. Vi hører da ogsaa i 1592, at en senere Beboer af Niels Bl.'s Gaard i Rold og antagelig hans Svigersøn, Christen Kjeldsen, fik Frihed for Landgildeydelse, fordi Gaarden laa paa alfar Vej, og han besværedes stærkt af Gæsteri²⁾.

Vi ved ikke ganske bestemt, hvornaar Niels Bl. er død, han viser sig ret hyppigt paa Viborg Landsting i 1672, og den 10/9 1573 optræder Niels Bl. i Rold paa Hindsted Herreds Ting, medens en Mand fra Stenstrup betegnes som »den Tid Tinghører«, saa det kan kun være kort før 29/4 1574, da Kongen udsteder Forleningsbrev til Borgmester og Raad i Hobro paa det Brokorn til Broen udenfor Hobro, som afdøde Her!!! Niels Black — i Overskriften Her Niels Balck — hidtil har oppebaaret, mod straks at svare 20 gode »færdige« Øksne i Indfæstning og paa egen Bekostning istandsætte Broen paa nærmere angivet Maade³⁾.

Der er over Niels Blocks Liv og Levned — saavidt vi da kender det — et ægte patriarkalsk Skær. Med sin Hustru Kirsten Jensdatter, som iøvrigt angives at have været Søster til Biskop Jens Pedersen Skjelderup, der antagelig var født i Skellerup tæt ved Hobro⁴⁾, skal han have haft en Børneflokk

¹⁾ D. Mag. 4 — I — 154 og 165.

²⁾ K. Br.

³⁾ J. Reg. I 234.

⁴⁾ Rørdam: Kbhvns Un. II 562—63 og Kirkeh. S. I 629. Lampe: Bergens Stifts Biskoper og Præster angiver ham mærkeligt nok født 1499 i Skeldrup paa Fyn, og har ogsaa Forældrenes Navne, men efter Forbindelsen med Bloch'erne synes det dog naturligst at henhøre ham til Skellerup ved Hobro.

paa 14, der vist næsten alle opnaaede at blev voksne. Personalhistorikeren og Samleren Oluf Hermansen Nysted, Degn, Klokker og Bedemand i Hobro, har nogle Oplysninger om Niels Bl. og hans Børn¹⁾, blandt hvilke Teologen, Magister Jens Nielsen Bl. i Viborg er den mest fremtrædende, men som vist alle kom godt i Vej, om ikke paa anden Maade saa ved gode Giftermaal; det er sikkert i stort Omfang den dygtige og verdenskyndige Fader, der har sørget for Sønnernes og Døtrenes Opdragelse og Anbringelse. Det er i god Pagt med den patriarkalske Stemning over hans Forhold, at hans Embedsstilling efterhaanden blev besat ikke alene af en Søn, men ogsaa af en Sønnesøn og en Sønnesønssøn, saaledes at han og hans Afkom tilsammen røg-tede den i over 150 Aar.

I sine Optegnelser om Slægten tager Nysted Hr. Jens Nielsen Bl. som Udgangspunkt, hvad enten det er, fordi han maaske er den ældste, eller fordi han er anset for at være den betydeligste af Søkendekuldet. Nu maa man ikke stole altfor stærkt paa Nysteds Nøjagtighed, men da der ikke synes at foreligge tilstrækkeligt Materiale til at afgøre de enkelte Børns Alder i Forhold til hinanden, er det formentlig rettest at begynde med Hr. Jens og derpaa tage de andre Børn i Overensstemmelse med Nysteds Opstilling, der lyder saaledes:

»1. Troels Bl. i Rold, 2. Søren Bl. i Stor Arden, Herredsfo-ged i Hindsted Herred 1676!!! (vel Sammenblanding med Sønnesønnen af samme Navn eller Fejlskrift), 3. Sidsel Bl. hafde Christen (aaben Plads til Efternavn) i Wegergaard, 4. Morten Bl. i Torrup, 5. Morten Bl. i Røckendall, 6. Michell Bl. i Gunnerup, 7. Søren Bl. i Hørby, 8. (Fornavn ej angivet) Bl. i Steenstrup, 9. Per Bl., 10. Jens Bl.«

Dette giver ganske vist ialt kun 11 Børn, men i hvert Fald maa der være een Datter til ved Navn Mette, som Nysted har glemt eller ikke har kendt, men hvis Eksistens nogenlunde kan dokumenteres ved særlige Oplysninger. Der er af flere Grunde Sandsynlighed for, at denne Datter anden Gang har været gift med en Christen Kjeldsen, der tilhørte en af Egnens kendte Slægter, var Delefoged, boede i Niels Bl.'s gamle Gaard i Rold

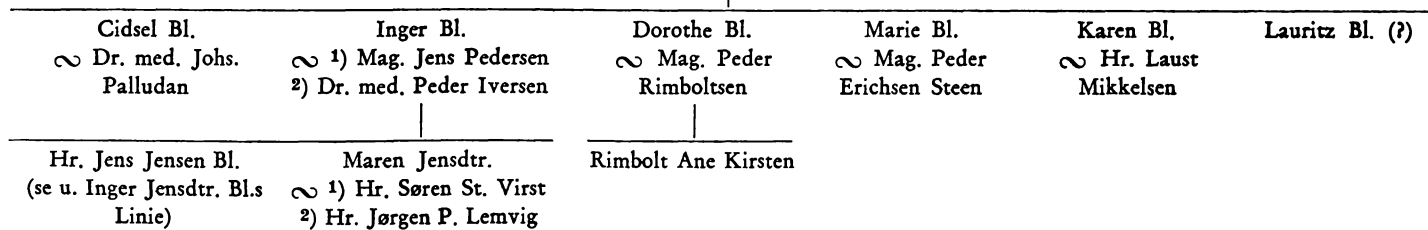
¹⁾ Addit: 4°. 244 S. XL paa lille Stk. Papir.

samt betegnes som Svoger til en af dennes Sønner. Endvidere synes der at være tilstrækkeligt Grundlag for i Børnerækken at optage en Datter Dorothe, gift med en Selvejerbonde Selgen Christensen i Ferslev i Fleskum Herred. Dette skulde herefter give 13 Børn, men vi maa i det hele være forberedt paa Unøjagtigheder og usikre Punkter m. H. t. den af Nysted givne Oversigt, hvilket vil blive nærmere belyst i det følgende og i og for sig ikke er videre mærkeligt, eftersom de paagældende alle forlængst laa i Graven, da Nysted skrev sine Optegnelser, han døde i 1740.

I—XIII.

Magister Jens Nielsen Bloch

∞ Anne Høg

ANDET AFSNIT

HERREDSFOGED NIELS BLOCHS BØRN OG DERES LINIER

MAGISTER JENS NIELSEN BLOCH

I.

Denne maa uden Tvivl regnes for at være den af Søkendekuldet, der er kommet længst frem i Verden — ja forøvrigt ogsaa videst omkring i Verden. I 1559 kom han som Student til København og tager her Baccalaurgraden; 1561 nævnes han som studerende i Wittenberg¹⁾. Da Rørdam i sit Værk om Københavns Universitets Historie²⁾ oplyser, at Jens Bl., som han ganske vist — ligesom Wiberg i sin Præstehistorie — angiver at være Søn af Herredsfoged Niels Bl. i *Rinds* Herred, i 1563 var Professor pædagogicus i København³⁾, maa det siges at være en stærk Overdrivelse, naar det af Wiberg meldes, at han havde været udenlands i 15 Aar. Rørdam knytter til det anførte Bemærkningen om, at Jens Bl.'s Moder var Søster til Biskop Jens Pedersen Skjelderup, men dette Familieskab kommer ogsaa frem i en af Imm. Barfoed nærmere belyst Affære⁴⁾ med en uordineret Præst, der ved falske Erklæringer fra Jens Bl.'s Svigersøn, Ærkedegnen Dr. med. Johs. Paludan, samt formentlige Svoger, Kanniken Peder Jensen Høg, begge i Viborg, søger at bevise, at et med Biskop Skjelderups Navn underskrevet Ordinationsbrev virkelig er udfærdiget af denne. Senere fremskaffes et ægte Brev af 5/10 1591 fra de 2 Mænd, hvorved

¹⁾ Nye Kirkeh. S. I 475.

²⁾ II 562—63.

³⁾ jfr. Vinding Acad. Haun. S. 127.

⁴⁾ Kirkeh. S. I 263.

det bekræftes, at der forelaa Falskneri, og dette Brev angives skrevet af »voris Dreng Niels Block«¹⁾.

Ret længe har Jens Bl. dog vist ikke været i København, idet han i 1564 bliver forlenet med et af Kannikedømmerne til Viborg Domkirke, kaldet Huorum Præbende²⁾, og i de efterfølgende Aar hører vi altid om ham med Viborg som Hjemsted. — I sin Egenskab af Kannik maa han have haft særlig Forbindelse med Læsø, der dengang hørte under Viborg Bispedømme, i hvert Fald nævnes det i 1568, at han optræder paa Kapitlets Vegne angaaende en Tønde, som efter Fr. II's Befaling i 1560 skulde udlægges ved Trindelen for de Søfarendes Skyld, men som han ved sit Besøg der havde fundet ufærdig paa Land³⁾, og en Skov paa Øen skal af hans gode Ven Magister Morten Hvas i Viborg være opkaldt efter Jens Bl. med Navnet Blockholt⁴⁾.

I Henhold til en Opfordring fra Biskop Peder Hegelund i Ribe om at give ham Oplysninger vedrørende Hans Tavsens Ophold i Viborg, har Mag. Jens Bl. i et Brev paa Latin 19/6 1576 gengivet en ham af ovennævnte Morten Hvas meddelt mundtlig Beretning, som forekom ham at være den sandeste Efterretning om Hans Tavsens Færd i Byen, og som ogsaa nu regnes for at være den paalideligste Kilde til Kundskab herom⁵⁾.

I 1571 faar Magister Jens det Hverv at optræde paa samtlige vibergensiske Prælaters Vegne, idet han sendes til København for at forhøre om, hvorvidt der efter Superintendenten Kjeld Juels Død maa ske Valg efter Kirkens Ordinans⁶⁾.

Jens Bl., der var Sognepræst ved Domkirken og havde Bopæl i Mogensgade⁷⁾, blev ikke nogen gammel Mand, sikkert kun 40—45 Aar gl., den 21. ell. 22. Oktober 1580 afgik han ved Døden — ifølge en Aarbogsoptegnelse af en grasserende Pestfe-

1) Sidstnævnte maa uden Tvivl høre til Slægten, uden at det dog kan siges, hvor han bør anbringes.

2) K. Br.

3) J. S. 1 — X — 21.

4) Giessing: Jubell. IV 238.

5) Ann. f. nord. Oldk. 1847 S. 95—99 og Kirkeh. S. I 372—78.

6) D. Kanc. Indk. Br. 6/3 1571 jfr. Nye Kirkeh. S. VI 77 og 103.

7) J. S. 2 — I — 106.

ber¹⁾ — og allerede den paafølgende 3. Novbr. udstedes der nyt Forleningsbrev m. H. t. det ved hans Død ledigtblevne Kannikedømme²⁾).

Medens man efter det iøvrigt foreliggende at dømme maa faa det Indtryk, at Jens Bl. var en anset og samvittighedsfuld Kirkens Mand, som maatte have en god Karrière for sig, hvis han ikke var død saa ung, forefindes der en enkelt Underretning, der kunde give Anledning til Tvivl m. H. t. hans Paalidelighed i Pengesager. 13 Aar efter hans Død meldes det, at der af Lensmanden, Bispen og Kapitlet er fundet Indvendinger at fremføre mod Hr. Morten Hvas' og Mag. Jens Bl.'s Regnskaber for Hospitalet i Viborg, for hvilket han formentlig var Forstander allerede før 1568³⁾, og at der blev opfordret til ny Gennemgang af Regnskaberne og til at kræve rigtig Besked, hvis nøje Kvittancer ikke forelagdes⁴⁾). Om Resultatet af denne noget sildige Revision ses der ikke at foreligge Underretning.

Jens Bl. var gift med Anna Høg, Datter af Raadmand Jens Høg i Viborg, og skal have haft 7 Børn⁵⁾. Hun satte i levende Live et Gravmindesmærke over Manden, sig selv og Børnene i Domkirkens søndre Kapel⁶⁾). Nysted har paa en lille Lap Papir opført Navnene paa 5 Døtre i ret god Overensstemmelse med Oplysningerne i Wibergs Præstehistorie og nævner dem i følgende Orden: Cidsel, Inger, Dorothe, Marie og Karen, men han anfører ikke noget om eventuelle Sønner; der er dog som nedenfor omtalt Mulighed for, at en Lauritz Bl. i Viborg har været Søn af Magister Jens. — Ret naturligt blev alle 5 Døtre godt akademisk gift, og 4 af dem fik deres Hjem i Fødebyen, hvor de sammen med deres Mænd sikkert har dannet en indflydelsesrig Klan, der synes ogsaa at foreligge Tegn paa, at denne har afgivet et Rygstød for andre af Slægten ved dens Forbindelse med Domkapitlets Jordegods.

A 1—5.

A 6?

1) Kirkeh. S. 5 — I — 551.

2) K. Br.

3) Kr. Sk. I 114—15.

4) K. Brb.

5) A. C. Krog: Efterretn. om Viborg By.

6) Resen: Vib. Bispedømme S. 28.

A 1. CIDSEL JENSDATTER BLOCH

eller Cecilie Bl., som hun ogsaa kaldes, blev gift med Dr. med. Johannes eller Hans Paludan, Ærkedegn ved Viborg Kapitel, tidligere Dronning Dorotheas Livlæge. Han, der vistnok stammede fra Flandern, havde først været gift med Hedevig von Bruchhofen, der døde 1584, blev 77 Aar gl. og døde selv 1615 efter at have været gift i 27 Aar med Cidse, som saaledes maa være blevet gift o. 1588. De havde en Datter Hedevig, der døde i 1592 som spædt Barn¹).

A 2. INGER JENSDATTER BLOCH

ægtede først — i 1599 — Magister Jens Pedersen af den kendte vibergensiske Prælatslægt, der mente at tilhøre den adelige Familie Løvenbalk. Til deres Bryllup havde Brudgommens Fader, Peder Thøgersen, der med stor Samstemmighed var blevet kaaret til Biskop ved Valget i 1571, og hvis Enke ægtede den tidligere nævnte Mag. Morten Hvas, skrevet et »Epithalamium«, der blev trykt²). I dette Ægteskab havde Inger Bl. efter

- b 1. Nysted en Søn Jens, der antog Moderens Efternavn, blev Præst og Provst i Borup ved Randers og Stamfader til en Slægt Bloch, der vil blive nærmere behandlet under Tredie Afsnit, samt en
- b 2. Datter Maren, der var gift med 2 Præster i Jelling, først med Hr. Søren Stefansen Virst (Verst), som blev sat i Fængsel af Tykkerne under Kejserfejden og »der han af Fjendens Trusler blev forfærdet« dræbte sig selv med en Kniv. Wiberg har ikke noget om, at Præsten dræbte sig selv, men oplyser, at han ved et i en udhulet Stok anbragt Brev vilde give Indberetning om Fjendernes Forehavender, men, da Listen blev opdaget, kastedes i et haardt Fængsel, hvor han døde. Efter samme Kilde blev hans Legeme nu mishandlet og hængt op i Skægget til Advarsel, men Hustruen lod det nedtage og begrave.

Ogsaa Marens anden Mand Hr. Jørgen Pedersen Lemvig skulde blive indblandet i Krigsforhold, men han slap heldigere fra det. Da Svenskerne i 1657 stod ved Kolding, bad Jelling

¹) Resen: Vib. Bisped. S. 28.

²) Laur. Nielsen: Reg. til d. Bibliogr. 1482—1600 S. 122.

Bymænd — forsamlede i Kirken — ham om at skaffe dem Salvegarde (Beskyttelsesvagt); han drog saa ind til Kolding og vendte tilbage »med Kongebreve paa Tryk og flere Salvegarder.«

Mag. Jens Pedersen døde vist i 1609; forinden Ægteskabet med Inger Bl. havde han været gift med Anna Thøgersdatter, en Præstedatter fra Randers, og der skal i dette Ægteskab have været 2 Sønner, hvoraf den ene var Peder Jensen Wiborg, Sognepræst til Børglum og Fureby. Denne maa igen have haft en af Wiberg ukendt Søn og Præst Hr. Jens Pedersen Bloch¹⁾, som har stærk Tilknnytning til en Række Medlemmer af vor Slægt og ganske optræder, som om han tilhørte den, han kalder saaledes Herredsfogden Morten Kjærulf, gift med en Anne Bloch, for sin Svoger og Hustruen for sin Frænke og laaner Penge af Anne Bl.'s Fader, Herredsfoged Jens Sørensen Bl. i Arden. Med mindre han paa anden ukendt Maade skulde have Adkomst til Navnet, giver han et udmærket Eksempel paa, i hvilken Grad Slægtens Navn har virket tillokkende. Der synes ikke at have været andet Grundlag for Antagelsen af Navnet, end at hans Farfader havde Mag. Jens Bl. blandt sine Forgængere i Sognepræsteembedet ved Viborg Domkirke, og at Mag. Jens' Datter var hans Faders Stedmoder. Derimod vilde den gode Forbindelse med Herredsfoged Jens Sørensen Bl.'s Slægt være vel begrundet, hvis man antager, at sidstnævntes Hustru Karen Jensdatter var en Søster til Hr. Peder Jensen Wiborg; herfor taler ogsaa et andet senere omtalt Forhold. Skønt denne Hr. Jens Pedersen Bl. saaledes i og for sig maa anses for Slægten Bl. uvedkommende, skal det dog her lige yderligere oplyses, at han i nogen Tid har vikarieret i Kjettrup for Hr. Kjeld Sørensen, som ved sit andet Ægteskab var kommet i Forbindelse med Bloch'er, samt at han sandsynligvis er død der i Begyndelsen af 1658, idet der holdtes Registreringsforretning over hans ringe Løøre den 20/1 dette Aar, Andendagen efter hans Begravelse, medens det insolvente Bo — han havde mange Kre-

¹⁾ Vib. L. Justp. 1656 fol. 264 b og 376; han er uden Tvivl identisk med den i C. Klitgaard: Hvetbo Herred II S. 92 omtalte Kapellan Jens Pedersen Bl. i Ingstrup.

ditorer blandt Medlemmer af den Blochske Familie — først behandlede i 1663¹⁾.

Inger Bl. blev senere gift med Dr. med. Peder Iversen, Kantor og Kannik i Viborg, som havde været 14 Aar i Udlandet, og hvis første Hustru, der var Datter af den nævnte Biskop Peder Thøgersen, døde i 1610. Da Inger Bl. skal være død ca. 1613, har dette Ægteskab kun været af kort Varighed.

I 1612 er Hr. Peder Iversen indblandet i en Retssag, hvorunder 4 Borgere i Viborg protesterede imod en af en Peder Pallisen og en Niels Bloch — uden Tvivl den foran omtalte Skriverdreng — afgivet skriftlig Erklæring om, at de 4 skulde have samtykket Hr. Peder Iversen »at komme til Thostrup og dets tilliggende Ejendom«²⁾. Han maa dog have faaet Fodfæste i Ejendommen (formentlig Tostrup i Rinds Herred), for i 1616 har han ladet en Borger i Viborg Vold oversværge for nogle Egetræer, denne skulde have hugget i Hr. Peders Skov i Tostrup³⁾. Om hans Ret skyldtes Tilknytningen til Domkapitlet eller Forbindelsen med Bloch'erne, er ikke ganske klart; da der tales om Samfrændebrev paa Ejendommen, og de to Erklæringsudstedere dels er en Bloch, der dog ikke kan være Søn af Mag. Jens Bl., idet det anføres under Sagen, at han havde Ophold hjemme hos sin Fader, dels en Mand, der havde Bopæl hos Selgen Christensen i Ferslev, som maa antages gift med en Datter af gamle Niels Bl. i Rold, synes det sidste naturligst. — Peder Iversen døde den 25/11 1629⁴⁾.

A 3.

DOROTHE JENSDATTER BLOCH

blev gift med Magister Peder Rimboltsen eller Rimbart, Sognepræst til Sortebrødre Kirke i Viborg. Efter Mandens Død i 1612 lod hun sætte et Gravminde over ham og hans første Hustru i Domkirkens søndre Kapel⁵⁾. I 1616 lod Dorothe Blochsatter

¹⁾ Han H. Tb. 9/11 1663.

²⁾ Vib. L. Justp. 1612 A fol 321 b.

³⁾ Vib. L. Justp. 1616 A fol. 272.

⁴⁾ Resen: Vib. Bisped. S. 25.

⁵⁾ Resen: Vib. Bisped. S. 27.

i Viborg en Mand sagsøge i Anledning af, at der var hugget i Knækkeborg Skov (ved Hald Sø), og at et Øg var gaaet i en Brønd¹⁾; under denne Sag, der blev afvist af formelle Grunde, optræder Lauritz Block, Borger i Viborg, for hende. Der har sikkert været et større Bo efter Ægteparret; Registreringen i 1618 gav da ogsaa Aarsag til en Retssag, hvorunder det bl. a. oplystes, at der i Ægteskabet var 3 Børn, Rimbolt, Ane og Kirsten, at Raadmand Jens Pedersen Bering var gift med en Halvsøster til dem, samt at Dorothe Bl.'s Farbroder Peder Bl. i Gerholm havde været hendes Lavværg, og at ingen — der vederhæftig var — var nærmere i Byrd til at forestaa Værgemaalet for Børnene²⁾. Ogsaa ved denne Lejlighed er Lauritz Bl. til Stede, saa han maa uden Tvivl tilhøre Familien; det vilde være naturligt at betragte ham som Broder til Dorothe og hendes Søstre, men i saa Fald kan han ikke vel have været fuldt »vederhæftig«, siden han ikke gik forud for Peder Bl. i Gerholm som Formynderemne.

Dorothe Jensdatter døde selv den 14/7 1618 og skal være begravet sammen med sine 3 Børn.

b 1—3.

A 6.?

MARIE JENSDATTER BLOCH

ægtede Magister Peder Erichsen Steen, Sognepræst til Graabrødre Kirke i Viborg. Han skal være død 12/7 1602 og hun 13/2 1600; hendes Moder satte et Gravmæle over dem i Domkirken³⁾.

A 4.

KAREN JENSDATTER BLOCH

Om hende siger Nysted, at hun havde Hr. Laust Mikkelsen i Nibe, men at hun døde, da hun skulde gøre Barsel. Som anført af Postmester C. Klitgaard i Nibe Bys Historie synes det vanskeligt at faa Karen Bl. indføjet i Hr. Lausts ægteskabelige Liv, men efter Nysteds Oplysning har de sikkert ogsaa kun været gift i kortere Tid.

A 5.

¹⁾ Vib. L. Justp. 1616 A fol. 52.

²⁾ Vib. L. Justp. 1618 A fol. 396.

³⁾ Resen: Vib. Bisped. S. 31.

II.

TROELS BLOCH

Som Nr. 1 blandt Mag. Jens Niensens Bl.'s Søkende nævner Nysted Troels Bl. uden nærmere identificerende Betegnelse. Det er sikkert ham, der i et Tingsvidne af Juleaftensdag 1583 anføres som Trouels Bl. i Rold¹⁾). Senere træffer vi paa en Trougels Bl. i Vesbæk, som under 11/2 1591 fik kgl. Stadfæstelse paa Fæste for Livstid af Kirkens halve Part af Korntienden i Vorde Sogn imod Ydelse af 4 Skpr. Byg og 4 Skpr. Rug til Kirken²⁾). — Selv om Vesbæk er beliggende i Nørlyng Herred — ret langt fra Hindsted H. — er der dog nogenlunde Sandsynlighed for, at det er den samme Mand, der nu har Bopæl her. Men hvis det er ham, er han nok senere vendt tilbage til den hjemlige Egn, thi en Trogels Bl. anføres fra ca. 1621 som beboende et Gadehus i Torup i Rold Sogn³⁾). Han er dog sikkert død før ca. 1630, da det oplyses, at Peder Sørensen har erlagt 1 Rdlr. som Stedsmaal af et øde Gadehus, som Troels Bl. paaboede⁴⁾). Ganske vist findes hans Navn endnu nogle Aar opført i Lenets Jordebøger, men det maa dog vist være en urigtig Notering paa Grundlag af ældre Jordebøger.

Gaar man ud fra, at den omhandlede Troels Bl. er Søn af Niels Bl. i Rold, kan man ikke vel sætte ham som den næstældste af de 14 Børn, men han maa snarere antages at være en af de yngste.

¹⁾ Visborgg. Ark. (L. A.).

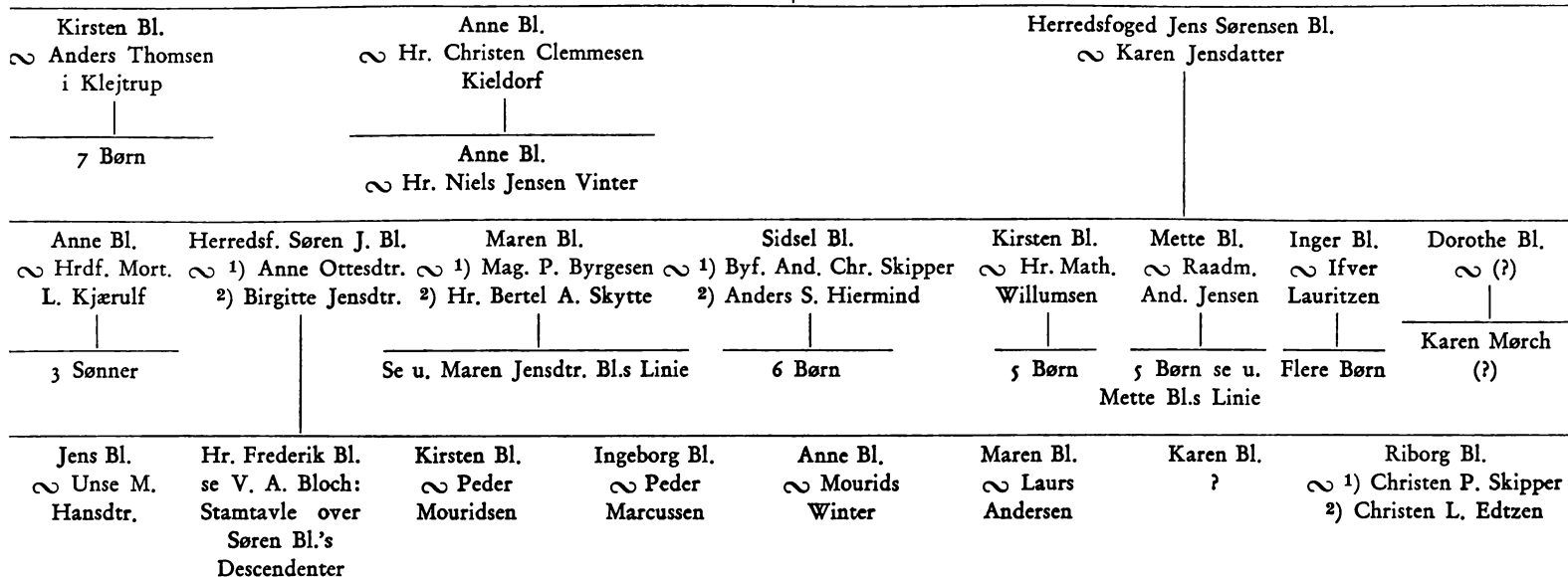
²⁾ K. Br.

³⁾ Aalb. L. Regnsk.

⁴⁾ Aalb. L. Regnsk.

Herredsfoged Søren Nielsen Bloch i Store-Arden

∞ Anne (?)

III. HERREDSFOGED SØREN NIELSEN BLOCH

For denne Søn af Niels Bl. gælder det samme, som maatte fremsættes som en Mulighed for Troels Bl.'s Vedk., at han sandsynligvis hører hjemme paa en anden, lavere Plads i Børnerækken, idet han fungerede i sit Embede til omkring 1620 og i hvert Fald først er død noget efter dette Aar.

Man har ikke tidligere med Vished turdet anføre Niels Bl. i Rold som Fader til denne Søren Bl., men efter Nysteds Oplysninger sammenholdt med den Omstændighed, at jeg paa et Tingsvidne af 29/4 1619 har fundet Søren Bl.'s Segl, hvori der tydeligt er anført S. N. B., der kun kan læses som Søren Nielsen Bl.¹⁾, kan der ikke være Grund til at tvivle om, at han er Niels Bl.'s Søn.

Saafernt det ikke er ham, men en Broder eller Onkel til Niels Bl., som i 1562 sammen med Søren Ørn havde en Gaard i Hørby, træffer vi først paa hans Navn i 1575, altsaa ikke ret længe efter Faderens Død, idet han paa denne Tid nævnes som Tinghører til Hindsted Herreds Ting²⁾. Han angives hverken at bo i Rold eller i Hørby, men hører allerede da hjemme i Store-Arden, hvor han sikkert har haft Bopæl til sin Død. Naar vi spørger, hvorfor han har sit Hjem netop her, hvor Slægten ikke før synes at have haft nogen Repræsentant, er det sikkert naturligt at gaa ud fra, at han har ægtet den tidligere Beboers Datter eller Enke. I Jordebogen for 1562 for Aalborghus Len finder vi en Gaard i Arden, hvoraf der svares de samme Ydel-

¹⁾ Aalb. L. Regnsk. 1619—21.

²⁾ Trudsh. Ark.

ser som senere af Søren Bl.'s Gaard, bortset fra, at Ledingsydelsen nu anføres som 8 Sk. i Stedet for tidligere 6 Sk., og det er herefter sandsynligt, at Søren Bl. var gift med Datteren af eller Enken efter den i 1562 nævnte Beboer Jens Dall.

Næste Gang vi hører noget om ham, er han fast placeret i det Embede, han sad inde med i mere end 40 Aar, indtil antagelig hans Driftighed og Dygtighed i Forbindelse med Begærlighed efter denne Verdens Gods samt maaske Hævndelse af gamle Rettigheder bragte ham i en uheldig Situation. Under 12. Novbr. 1577 opnaar »Søffren Block i Store Erden« Herredsfoged i Hindsted H. kongeligt Brev paa indtil videre at maatte være fri for Landgilde, Ægt og Arbejde og al anden Tynge af sin Gaard¹⁾. Herredsfogedstillingen er saaledes faldet paa hans Part af Arven efter Faderen, medens Gaarden i Rold antagelig er gaaet til en Svigersøn af denne, Christen Kjeldsen.

Men Søren Bl. kunde ikke nøjes med sin Gaard og sit Embede; naar der var Mulighed for paa passende Maade at faa Virksomheden udvidet, har han ikke holdt sig tilbage. Efter Faderens Død havde Borgmester og Raad i Hobro jo faaet Broen ved Byen i Forlening, og den var sikkert paa paabuden Maade blevet istandsat med gode, stærke Bulfjælsrækker langs Siderne og Pæle og Stenbro ved begge Ender, altsaa en virkelig effektiv Brobygning. Senere har Søren Bl. imidlertid faaet at vide, at den pligtige Afgift af Broen, 4 Pd. Korn om Aaret, ikke bliver svaret; der er derfor rørte Vande at fiske i, og han har saa henvendt sig til Lensmanden Bjørn Andersen til Stenalt for at opnaa at faa Forleningen overført til sig. Af et kgl. Brev af 3/9 1583²⁾ fremgaar det dog, at han ikke fik noget ud af sine Anstrelgelser, Kongen nærer Betænkelighed ved at ophæve Forleningen, da der er svaret en hel Hob Øksne i Stedsmaal, og samme Dag udgaar der Rykkerskrivelse med Advarsel til Borgmester og Raad i Hobro.

Da Søren Bl. ikke havde Held med sig m. H. t. Broen, søgte han Erstatning andetsteds, og 18/6 1584 opnaar han, der udmærket ved, at man sjældent faar noget ved at holde sig pænt

¹⁾ K. Br.

²⁾ K. Br.

tilbage, Forleningsbrev paa Rold Mølle uden Afgift¹⁾). Denne Mølle, der er nedbrændt og ikke helt genopført, skal han gøre færdig og siden holde i Stand.

I hvert Fald fra ca. 1600 ses Søren Bl. at svare Afgift 2 Sk. Leding af en Ejendom, der kaldes Bodal (Buodal) og undertiden Bolet i Valsgaard Sogn²⁾). Det maa være den samme Ejendom, der i 1670 betegnes som en Bolig i Bodals Krog, hvorom det da vidnes af Folk, der kunde huske 60 Aar tilbage, at den altid haver tilhørt Søren Bl.'s Søn Jens og hans Forfædre som Selvejergods³⁾.

I 1605 er han opført som Fæster af Kongetienden af Døstrup Sogn mod en aarlig Ydelse af 2¹/₂ Pd. Rug, 2¹/₂ Pd. Byg og 1 Ørte (20 Skp.) Havre⁴⁾); Tienderne var iøvrigt paa denne Tid for Størstedelen bortfæstet til Adelspersoner.

Omtrent paa samme Tid bliver en Gaard i Arden, der tilforn var beboet af Christen Jensen og har staaet øde i nogle Aar, bevilget ham i Fæste, »thi ingen vilde have den«⁵⁾); han faar den da ogsaa til nedsat Afgift — og har den formentlig i Fæste i godt en halv Snes Aar, hvorefter han afgiver den — maaske tvunget til at gaa frivilligt med — som vi nærmere skal se i det følgende.

Han maa derhos ligesom Faderen have haft nogen Ret i Neder Hodals Mølle ved Hobro, hvilket fremgaar af en senere omtalt Proces mellem nogle af hans Slægtninge.

Endelig kan der ikke godt være Tvivl om, at han ogsaa har haft Anparten i Ejendomme i Stambyen Hørby.

Om Søren Bl.'s Virksomhed som Herredsfoged har vi egentlig ret fyldige Vidnesbyrd, mange Tingsvidner fra hans Tid er bevaret i Original eller Afskrift, og vi kender ogsaa noget til hans Domsafsigelser. I et Tingsvidne af 1578 har vi hans egenhændige Underskrift, den vidner om en god Uddannelse og Skrivefærdighed⁶⁾). I 1580 stadfæster Landstinget en af ham af-

¹⁾ K. Br.

²⁾ Aalb. L. Jb.

³⁾ Hindst. H. Tb. 19/5 1670.

⁴⁾ Aalb. L. Jb. 1604—05.

⁵⁾ Aalb. L. Jb. 1604—05.

⁶⁾ Trudsh. Ark. (L. A.).

sagt Dom, hvorved en Fæstebonde, som fraflytter sin Gaard til Mikkelsdag, den 29. Septbr., medens Philippi-Jacobi Dag, den 1. Maj, dog ellers var almindelig Fardag, frifandtes for at udrede Gæsteriydelse¹⁾. Søren Bl. havde paaberaabt sig Skik og Brug i Herredet, og hans Synspunkt blev godkendt.

Senere er han med i en meget ubehagelig Sag. En Mand var paa Hindsted Herreds Ting blevet dømt og hængt for at have stjælet en Sæk med Mel og ført den til Volstrup Mølle. Aaret efter optoges imidlertid et Tingsvidne ved Visborg Birk, hvorved det sandsynliggjordes, at den paagældende var uskyldig, og oplystes, at det tidligere var blevet nægtet 4 Vidner at fremkomme med deres Vidnesbyrd, da Sagen var for Retten. Viborg Landstings Dom af 27/2 1585²⁾ kendte imidlertid for Ret, at Tingsvidnet ikke kunde komme Søren Bl. og hans Medbrødre til nogen Forhindring, da det ikke var vidnet før Aaret efter Dommen; man maa haabe, at Søren Bl. havde en god Samvittighed. Igen i 1590 blev en af ham afsagt Dom bifaldet af Landstinget³⁾.

Ligesom Faderen maa han gaa imod Hr. Jørgen Lykkes Interesser. Han havde fradømt denne et Engstykke paa Budslet i Als Mark, hvilken Dom ligeledes fandt Naade ved Landstinget⁴⁾.

Ogsaa i sin Egenskab af Dommer skulde Søren Bl. faa med Broen ved Hobro at gøre. Da Bymændene i Astrup, som tidligere havde ydet Brokorn til *Niels Bl.*, nu nægtede at betale, havde Søren Bl. dømt dem pligtige dertil, uanset at Astrup laa 2 store Mil derfra i et andet Herred, Syssel og Stift, og der var 3 Broer i Astrup Sogn at vedligeholde. Under 14/6 1593 afsagde Kongen og Rigsraadet Dom i Sagen og erkendte heri, at Søren Bl. ikke kunde have dømt anderledes end sket, men da der ikke i det sidste Forleningsbrev var lagt Forpligtelse paa Bønderne i hele Hindsted Herred, men kun meldtes om Egnens, skulde de Astrup Mænd dog fritages for Ydelser, med mindre

¹⁾ Kolderup-Rosenv.: Gl. d. Domme III 335.

²⁾ Ny kgl. S. 844 fol. 48 jfr. Gl. kgl. S. 1137 fol. 192.

³⁾ Ny kgl. S. 844 Nr. 167 jfr. s. S. 845 Nr. 284.

⁴⁾ Kolderup-Rosenv. Gl. d. Domme IV 18.

Brevet til Niels Bloch kom til Stede, og Astrup Bønder var særlig nævnt deri¹⁾).

I det hele taget synes Søren Bl. at være kommet godt fra sin Dommervirksomhed, og da han ogsaa efter sine Ejendomme og Rettigheder at dømme burde sidde godt i det, skulde man tro, at han kunde komme i Graven som en af alle æret og anset Olding, men saadan gik det imidlertid ikke. Pengebegærligheden — maaske i Forbindelse med Ønsket om at hævde særlige Rettigheder — bragte ham ud i et Uføre, som han ikke synes at kunne være kommet ud af ved egen Hjælp. Om dette Forhold findes nogle Oplysninger i Aalborghus Lensregnskaber for 1616—19, hvori der under Sagefald er optaget det forholdsvis store Beløb 100 Daler som aftinget for Søren Bl. af hans Svoger Christen Kjeldsen i Rold og hans Søn Jens Bl. for hans Forseelse med at tage fremmede Svin paa Olden i en af kgl. Majestæts Skove ved Arden. Endvidere tilpligtedes Søren Bl. at betale Oldengælden for de paagældende Svin, hvilken efter en af Jens Bl. underskrevet Fortegnelse beløb sig til 15 Dlr. 18 Sk. — I denne Fortegnelse, der er dateret 1. Marts 1617, anføres, at det drejede sig om Skovsparter, som laa til Søren Bl.'s Gaard, det kan derfor ogsaa tænkes, at hans Forseelse i nogen Grad bundede i Misforstaaelse m. H. t. hans Rettigheder, men hans Stilling synes i hvert Fald svækket ved Hændelsen.

Den er maaske Anledningen til, at Brugen af den tidligere omtalte øde Gaard i Arden overgaar fra ham til andre. Han har dog ikke omgaaende maattet opgive Bestillingen som Herredsfoged, i 1619 var for Landstinget indbragt en af hans Søn »i Dommers Sted« afsagt Dom²⁾), og Søren Bl. blev da indstævnet som svoren Dommer, ligesom der Aaret efter af Landstinget blev hjemvist en af ham som Foged afsagt Dom³⁾), men Sønnen har dog sikkert tildels overtaget Gerningen, samtidig med at han fik Faderens Forhold ordnet.

I Oldenregistret for 1621 giver Søren Bl.'s Svin paa Olden igen Anledning til Omtale, men han forskaanes for Betaling af

1) Kolderup-Rosenc.: Gl. d. Domme IV 358.

2) Viborg L. Db. 1619 B fol. 236.

3) Vib. L. Justp. 1620 fol. 285.

Oldenpenge, da det drejede sig om hans egen Gaards Opfø-
ning, og han havde kgl. Majestæts Brev paa Gaardens Frihed.
Her oplyses iøvrigt, at de til Gaarden liggende 2 Skove, Vester-
skoven og Ilseholt, var takseret til 10 Svins Olden. Og forment-
lig kort Tid derefter — vel sagtens baade begrundet i hans
Alder og i hans »Uheld« — oplader han den af ham beboede
Gaard til den omtalte Søn Jens, hos hvem Forældrene skal
have Ophold for deres Levetid. Stedsmaalet af Gaarden opfø-
res med 24 Rdl., saa det har været anset for en ret værdifuld
Ejendom. Samtidig anføres, at Jens Bl. ogsaa har betalt Steds-
maal af Kongens Part af Døstrup Sogns Korntiende med $7\frac{1}{2}$
Dlr. $1\frac{1}{2}$ Ort.

I Jordebogen for 1621/22 staar Jens Bl. da ogsaa opført for
Gaarden i Store-Arden, men Faderen endnu for Rold Mølle,
og denne Notering fortsættes i Jordebøgerne helt til 1645/46
undtagen i 1624/25, da Jens Bl. staar noteret for den. Søren Bl.
maa dog nu forlængst være død; naar han stadig i nogen Tid
anføres som Fæster, er det maaske, fordi han i sin Tid havde
faaet Forleningsbrev paa Møllen fri for Afgift, og man gerne
ville bevare denne Rettighed for Familien som Helhed, men
fra 1632 gælder dette Synspunkt dog ikke, idet Møllen da lov-
formeligt blev tillagt Jens Bl., saa herefter er det blot gammel
Slendrian, der gør sig gældende. I det hele taget maa det altid
tages i Betragtning, at Lensjordebøgerne førtes temmelig uor-
dentligt, saaledes at de enkelte Aars Noteringer om Fæstere
m. m. altid bør behandles med Skepsis.

Der ses ikke at foreligge Oplysning om, hvem Søren Bl. var
gift med — efter Navngivningen i Efterslægten er det dog
sandsynligt, at Hustruen hed Anne —, men vi er i hvert Fald
bekendt med 3 af hans Børn og har formentlig ogsaa tilstræk-
keligt Grundlag til at kunne gaa ud fra, at han ikke havde
andre Børn, der har efterladt Afkom. Disse Børn var den tid-
ligere omtalte Søn Jens og Døtrene Kirsten og Ane eller Anne.
Af disse er antagelig Kirsten den ældste, medens vi ikke synes
at have fyldestgørende Materiale til at afgøre, hvem der kom-
mer efter hende i Alder. Vi kan derfor tage Døtrene først og
begynder saa med

A 1—3.

A 1.

KIRSTEN SØRENSDATTER BLOCH

Om hende ved vi, at hun var gift med en Selvejer Anders Thomsen i Klejtrup i Rinds Herred, og at hun i dette Ægteskab havde i hvert Fald 7 Børn. Manden møder vi allerede i 1618¹⁾, da han har en Retssag for Viborg Landsting mod en kendt Borger i Hobro, Christen Lauritzen (Schielderup), der uden at tage Hensyn til, at han den 5/1 1616 af Anders Thomsen, der da sad paa Ovegaard, vel som Forpagter eller Foged, havde laant 400 Enkende Daler à 6 % p. a. mod Pant i en Gaard i Hobro, havde givet Skøde paa denne Ejendom til sin Dattersøn, unge Christen Schielderup. Anders Thomsen fik Skødet kendt magtesløst. Da Klejtrupgaard hørte under Viborg Domkapitel, er det muligt, at det er Slægtens Forbindelser indenfor Kapitlet, der har bevirket, at han er kommet til at sidde paa denne Gaard. I 1619 beskyldes han af Fru Dorthe Munk paa en Tjeners Vegne for at have begaaet Uret overfor dennes Hustru ved at fratage hende Gods og Varer uden at have Foged og Vurderingsmænd med sig. Anders Thomsen erklærer at have leveret Breve til Vurderingsmænd og Jens Bloch (hans Svoger) i Fogdens Sted, men Sagen blev fra Landstinget henvist til Værneting, og saa ses der ikke at foreligge mere om den. — Den 9/8 1621 har han en ubehagelig Oplevelse paa et Besøg i Viborg; han har deltaget i et »Parlament« (eller Perlament) uden for Byen, hvor det er gaaet lidt haardere til end ved de fleste af vore Dages Parlamentsforhandlinger. Han har selv derunder paadraget sig stor Skade, uden at denne nærmere beskrives, men bagefter blev han sagsøgt af en af Deltagerne dels for »Stymperdom« — Senen paa den venstre Haand var hugget over — og Badskærløn, hvilket dog blev erstattet af en anden Mand i Klejtrup, dels for Skade bagpaa en Trøje. Anders Thomsen, der benægtede at have hugget Manden bagpaa, blev frifundet, da der ikke forelaa Bevisligheder²⁾.

Han er sikkert død ret ung og var da ikke længere i Live, da Lensmanden Gunde Lange i 1636 indledede den tidligere

¹⁾ Viborg L. Db. 1618 B fol. 200.

²⁾ Vib. L. Db. 1623 A fol. 219 b, jfr. Justp. 1622 fol. 183 b og 1623 fol. 132.

ommeldte, formentlig mislykkede Aktion mod flere Selvejerbønder paa Egnen, hvoriblandt Kirsten Sørensdatter. Og Aaret efter stod hendes Broder Jens Bl. paa Hindsted Herreds Ting og skødede paa hendes og Børnenes Vegne til hendes Svoger Hr. Chresten Clemmesen i Kieldorf i Viborg en Bondegaard i Stubberup i Ove Sogn saa vidt og bredt og med tilhørende Stykker Jord i Thingelund, som sl. afgangne Anders Thomsen havde købt af sl. Morten Bloch i Aarup i Han Herred — uden Tvivl en af Niels Bl.'s Sønner¹⁾. Vi faar her Oplysning om Børnenes Navne, der var: Thomas, Søren, Christen, Søren, Maren, Inger og Ane.

b 1—7.

Igen i 1642 tager Jens Bl. sig af Søsteren og hendes Børn, idet han paa deres Vegne søger Ærl. og Velb. Niels Krag i Ølsgaard for 10 Sldr., som Anders Thomsen en Gang havde været saa letsindig at laane denne fattige Adelsmand, der tidligere havde siddet paa Trinderup²⁾. Samme Aar ses 2 af Sønnerne og Svigersønnen Christen Christensen at have givet fuld Afkald (Kvittering) overfor Jens Bl. for Arv efter Anders Thomsen.

Endnu i 1666 har Familien antagelig været i Besiddelse af Arvegods fra Bloch'erne, Christen Christensen og Søren Andersen i Klejtrupgaard, Søren Andersen i Hærup og Christen Andersen sælger da et Stykke øde Jord i Hørby til Sognepræsten i denne By³⁾. Og endelig kan vi fra et Skifte i 1695 efter en Søsterdatter af Kirsten Sørensdatter hente nogle Oplysninger om Klejtrup-Familien paa dette Tidspunkt. Kirsten Sørensdatter selv var da — selvfølgelig — død og borte, og af hendes Børn levede kun Søren Andersen i Hærup, medens de andre Børn var døde og kun 2 efterlod Afkom, nemlig Søren Andersen Blok den ældre i Hvam, der havde Sønnerne Børge og Anders Sørensen i Hvam, og Datteren Anne Andersdatter, der havde været gift med den ovennævnte Christen Christensen i Klejtrup og havde efterladt baade Børn og Børnebørn⁴⁾.

1) Hindst. H. Tb. 30/3 1637.

2) Hindst. H. Tb. 13/1 1642.

3) Hindst. H. Tb. 15/11 1666.

4) Nørlyng H. g. Skiftep. 1690—1731 fol. 156.

A 2.

ANNE SØRENSDATTER BLOCH

Medens Søsteren Kirsten blev gift med en Selvejrbonde, fik Anne en Præstemand, Hr. Chresten Clemmesen Kieldorf til Sortebrødre Kirke i Viborg. Det er meget muligt, at hendes Mand var fra hendes Hjemegn, fra Kjelstrup i Hindsted Herred eller fra Klejtrup¹⁾, da Slægtsforbindelser synes at knytte ham til Egnen ved Hobro. I 1632 og 1633 optræder en Niels Clemmesen Skomager i Viborg paa Hindsted Herreds Ting²⁾, idet han først giver Kvittering for Hustruen Mette Christensdatters Arv efter hendes Fader Christen Jensen i Hannerupgaard i Stenild Sogn og senere bortsælger en Del af Arven, $\frac{1}{4}$ af Hannerupgaard og af Hannerup Mølle. I det foran omtalte Skifte fra 1695 — efter Anne Bloch og Hr. Chrestens Datter — træffer vi blandt Arvingerne igen paa en Niels Clemmesen Skomager i Viborg, det kan dog ikke godt være den samme Mand, men sidstnævnte er maaske Sønesøn af den førstnævnte, der sandsynligvis var Præstens Broder.

Hr. Chresten, der efter en Del Retssager at dømme har været Hospitalsforstander i Viborg ligesom Mag. Jens Bl., gjorde sit til at holde fast ved Blochslægtens Jordegods, som tidligere anført erhvervede han en Gaard i Stubberup, som hans Svoger Anders Thomsen i Klejtrup havde købt af Morten Bloch i Aarup; om denne Gaard, der var Selvejergods, hedder det i 1638, at den er »foruden Hus eller Bygning slet øde siden Fjendernes Tid«. — Efter at Hr. Chresten var faldet bort i 1641, kom Anne Sørensdatte ud for en Aktion m. H. t. en anden Del af Slægtsgodset. I 1646 bliver hun for Hindsted Herreds Ting sagsøgt af Christen Bloch, Borger og Byfoged i Hobro — en Fætter til hende — som mener at have Rettigheder i Neder Hodals Mølle i Henhold til det tidligere nævnte Skøde af $\frac{23}{2}$ 1597, hvorved Selgen Christensen i Ferslev til sin Hustrus kære Broder Peder Bloch i Gerholm (Hellum Herred) — Christen Blochs Fader — havde solgt Andele i Møllen,

¹⁾ Wiberg anfører vel »vist f. Kjeldby paa Møen«, men han kender heller ikke mere til ham, end at han anfører »vistnok g. m. Anne Bloch«.

²⁾ Hindst. H. Tb. 15/3 1632 og 11/4 1633.

dels $\frac{1}{5}$ Skp. Mel, som han paa sin Hustru Dorothe's Vegne havde arvet efter sl. Niels Bl. i Rold, dels $\frac{1}{2}$ Skp. Mel, som han havde købt af en sl. Lars Olsen i Ferslev¹⁾. Til Bestyrkelse af sin Ret foreviste han en Fuldmagt fra sin Broder Peder Pedersen Bl. i Gerholm paa egne og Brodersøns Peder Fesendsen Bl.'s Vegne. For Anne Bl. møder Broderen Jens, der henviser til, at Møllen havde fulgt hans Fader og dennes Børn i rolig Hævd fast mere end 20 Aar. Ved Dommen tilkendes Anne og hendes Børn Retten til Møllen, idet der henvises til, at den ved Søren Bl.'s Død var med i Søkendeskiftet og derved tilfaldt Hr. Chresten og Hustru. I god Samklang med Anne Bl.'s Rettigheder m. H. t. Møllen staar det ogsaa, at hendes Mand i 1640 anlagde Sag for Mølleren i Hodals Mølle — altsaa optraadte som hans Husbond — imod en Mand i Hobro, der havde beskyldt Mølleren for at have stjaalet Korn²⁾, samt at da der i 1642 er Registrering efter en Enke i Møllen, angives hun at være Anne Blochsatter i Viborg skyldig 7 Sldr³⁾.

Anne Bloch skal være død i 1663. Der lever ikke Descendenter efter hende, thi Skiftet i 1695 efter hendes Datter, der ogsaa fik Fornavnet Anne samt brugte Bloch som Efternavn, og som var gift med Hr. Niels Jensen Vinter, Sognekapellan ved Viborg Domkirke, gaar hele Arven til Søkendebørn og deres Descendenter. Dette Skifte giver iøvrigt mange gode Oplysninger om hendes Slægt⁴⁾.

Ægteparret har ogsaa været i Besiddelse af de ovennævnte fra Bloch'erne stammende Ejendomme, som ved et Skøde til Anne Christensdatter i 1663 udvidedes med et Stykke Jord i Hodal⁵⁾, samt af en Gaard i Viborg ved Kirkestræde, som Hustruen havde arvet efter sine Forældre. Gaarden i Stubberup blev dog solgt, medens de begge levede; i 1689 tinglæstes ved Landstinget et Skøde fra Hr. Gude Hansen Vogelius paa en halv øde Gaard i Stubberup, m. H. t. hvilken han havde tilfor-

1) Hindst. H. Tb. 20/8 1646.

2) Viborg L. Justp. 1640 fol. 77 b.

3) Hindst. H. Tb. 1/12 1642.

4) Nørlyng H. g. Skiftep. 1690—1731 fol. 156.

5) Hindst. H. Tb. 29/10 1663.

b r.

handlet sig Herligheden af den hæderlige Matrone Anne Bl., Hæderlige Hr. Niels Vinters. Hodals Mølle gik ved Hr. Niels' Død ud af Bloch'ernes Eje, idet den arvedes af hans Søsterdatter Elisabeth Hansdatter.

A 3. HERREDSFOGED JENS SØRENSEN BLOCH

At Søren Nielsen Blochs eneste kendte Søn har faaet Fornavnet Jens stemmer godt med Antagelsen af, at hans Fader som Følge af en ægteskabelig Forbindelse kom til at sidde inde med den Gaard i Arden, som tidligere var beboet af Jens Dall, særlig maaske hvis man antager, at han har giftet sig med dennes Enke, da i saa Tilfælde den førstefødte Søn efter Opkaldelsesreglerne skulde have den afdøde Ægtefælles Fornavn.

Vi har nu igen en fremtrædende Repræsentant for Bloch'ernes dygtige Slægt. Han fortsætter Linien med at samle paa Gods og Guld, og ligesom Faderen passer han Tinget i mere end en Menneskealder. Han er sikkert en kraftig Personlighed, der ikke undgaar nu og da at støde sammen med andre, men alt ialt synes han at være kommet godt igennem Livets Storme.

Vi har under Skildringen af Faderens Levned set, at Jens Bl. overtog Gaarden i Arden og Fæstet af Døstrup Sogns Kongetiende, men naturligvis kunde han ikke lade det blive derved, og fra 1625 opføres han ogsaa som Fæster af Hørby Sogns Kirketiende. M. H. t. denne Tiende har han vist haft nogen Uoverensstemmelse med Tiendeyderne, i Juni 1647 udsteder Bymændene imidlertid et Brev om, at de er blevet enige med ham om Tienden.

Han har ogsaa erhvervet sig en Selvejergaard i Stubberup i Ove Sogn, i 1626 opføres under jordegne Bønder i Herredet Chresten Gundersen i Stubberup, som Jens Bl. haver købt¹⁾.

M. H. t. Rold Mølle fik han som tidligere nævnt samme Ret som Faderen, og det gik til paa følgende Maade. Jens Bl. har i et Andragende til Kongen berettet, at hans Far havde Møllen frit for sin Bestilling og ansøgt om ogsaa at faa den i Forleining. Der udgaar derfor i August 1631 Befaling til Lensman-

¹⁾ Aalb. L. Ekstrask, 1626.

den Otto Skeel om at undersøge, om der ikke er saa meget til Bestillingen, at Jens Bl. kan hjælpe sig uden Møllen¹⁾). Jens Bl. har sikkert staaet sig godt med Lensmanden, for ved aabent Brev af 25. Juni det følgende Aar gives der ham Ret til indtil videre at bruge Møllen kvit og frit, da den »i langsommelig Tid har fulgt hans Formænd«, og der kun er »ganske ringe Avl og Brug« til hans egen Gaard i Arden. Lensmanden har jo nok overdrevet, thi vel var der jo gaaet henved 50 Aar, siden Faderen fik Møllen i Forlening, men der ses ikke at foreligge noget om, at hans Forgængere har haft Retten. Men Jens Bl. havde nu faaet Ret til Møllen, og i 1635 ser vi ham da ogsaa optræde som Sagsøger overfor en Møller for Stedsmaal af Rold Mølle²⁾).

Men vi har flere Vidnesbyrd om Jens Bl.'s udstrakte Interessesfære. At han har Rettigheder ved Hodals Mølle fremgaar af, at Mølleren der i 1633 lovede at betale ham 1 Rdl. i aarlig Leje af et Stykke Jord i Hodal op til Hostrup Mark, 154 Favne langt og 45 Favne bredt, altsaa ca. 1¹/₂ Td. Land³⁾).

I Tobberup har han ogsaa Ejendom; i 1634 sagsøger han en Kvinde der for 13 Dlr. 2 Sk. skyldig Landgilde⁴⁾).

Ligeledes hører Bodals Krog ham til, han optræder i 1635 i Retten for sin derboende Tjener, d. v. s. Fæster. Og samme Aar afholdes der Syn over hans Skovpart i Bodal, hvorefter der her kan fødes 60 Svin i Oldenaar⁵⁾). Senere sker der dog vist Afgang i hans Gods der, han lovbyder saaledes i 1643 sin Anpart i den Bolig i Bodals Krog, Just Jensen paaboer⁶⁾).

I 1636 forbyder han Kørsel over sin Tjeners Enge ved Døstrup, saa der har han ogsaa haft Rettigheder⁷⁾).

Man maa herefter have Lov til at regne med, at han paa denne Tid har siddet særdeles godt i det. Nogle Aar senere overgaar der ham imidlertid et Uheld, af en Art, der i hine Dage

1) K. Br.

2) Hindst. H. Tb. 26/11 1635.

3) Hindst. H. Tb. 11/7 1633.

4) Hindst. H. Tb. 6/3 1634.

5) Hindst. H. Tb. 24/9 og 1/10 1635.

6) Hindst. H. Tb. 31/8 1643.

7) Hindst. H. Tb. 10/3 1636.

kunde virke som en fuldstændig Katastrofe for den, det kom til at gaa ud over. Den 26. September 1639 fik han paa Hindsted Herreds Ting et fuldt Stokkenævn af 24 Dannemænd om, at der den 8. Maj s. A. i stærk Storm og Tørke var kommet Ild i Gaarden, hvorved den fuldstændig afbrændtes, saa der ikke blev een Stolpe igen. Han var derved geraadet i stor Elendighed og »kunde aldrig komme til Rette uden Guds, Øvrigheds og Godtfolks Hjælp«. Denne Bistand maa han have opnaaet, for der er ingen Tvivl om, at han virkelig paany kom i gode Omstændigheder, men han har heller ikke hørt til dem, der let giver op. I Februar 1641 indgiver Jens Bl. til det danske Kancelli en antagelig egenhændig skrevet Begæring om at maatte faa Kopi af Forleningsbrevet paa Rold Mølle og ansøger samtidig under Henvisning til, at alle hans kongelige og andre Breve er brændt, om at maatte beholde »det arme ringe Bondegodt jeg har, saavel som den Gaard jeg iboer« som tilforn og for »Ilding og Ved« at maatte forskaanet, eftersom samme Gaard ligger paa Hans Majestæts Alfarvej ved Hobro, og han altid kører lange Rejser mellem Aarhus og Aalborg og har 6 Mil til Slottet (Aalborghus). Det er sikkert igen Selvejerretigheder, der søges hævdet. Paa Ansøgningen er skrevet: »Jens Bl. bevilget det første (Kopi af Brevet paa Møllen), det andet ikke«¹⁾.

Atter i 1642 benytter han Ildebranden som Paaskud til at søge at opnaa noget, idet han beder om, at Gaarden Thoruphede i Rold Sogn med 1 Gadehus, som beboes af en »gammel udlevet Kvinde« maa blive givet ham i Fæste, for at han desbedre kan komme paa Fode igen. Efter at der er indhentet Erklæring fra Lensmanden, bliver hans Ansøgning bevilget, dog saaledes at Retten til Gaarden først træder i Kraft, naar den gamle Kvinde »ved Døden afgaar, eller om han hende forinden godvilligen kan udminde«²⁾). Han kom dog vist først i Besiddelse af Gaarden omkring 1651, da der er opført et Beløb af 30 Rdl. som Fæstepenge af denne forholdsvis betydelige Ejendom.

¹⁾ D. Kanc. Indk. Br. 4/2 1641.

²⁾ J. Reg. X fol. 261 b.

Ogsaa i Stambyen Hørby har han fast Ejendom, under 6/4 1640 er der saaledes af ham udstedt et Fæstebrev paa den halve Vestergaard der, som sal. Lauritz Nielsen, Borgmester i Hobro, havde i Brug, med 9 Favne Jord af al Hørby Mark, og den 22. Maj 1649 et tilsvarende for en anden Halvgaard i Hørby, medens han i 1646 indkræver Stedsmaal af det halve røde Hus i Hørby¹⁾). Af en Ejendomsfortegnelse fra 1651 i Viborg Bispearkiv sammenholdt med andre Dokumenter fremgaar det da ogsaa, at han paa den Tid var Ejer af 2 Helgaarde i Hørby.

Hvor meget af Jordegodset han har købt, og hvor meget der er Slægtsarv, har vi ikke nærmere Oversigt over, men en Del er da erhvervet af ham, der tales i Skiftet efter ham om Enkens Part i »alt det Købegods den sal. Mand havde sig tilforhandlet og købt«²⁾).

Men Jens Bl. er nu ogsaa blevet en virkelig velhavende Mand, da der i 1652 skal skaffes Penge til Frederiksodde Fæstning, og han dertil skal skatte af de Penge, han havde paa Rente, ses det, at han er opført som den næsthøjeste Skatteyder paa den kun 7 uadelige Personer i Lenet omfattende Liste, og at han havde 1800 Rdl. udestaaende, et efter Tidens Forhold stort Beløb³⁾). Det bemærkes herved, at en Afgift af Hobro Bro ca. 1634 kunde erlægges enten med 4 Øksne eller 24 Rdlr., saaledes at en Rigsdaler dengang havde større Købekraft end en 100 Kroneseddel nu omstunder.

Flere Gange ser vi ham indstævne Debitorer i al Almindelighed uden Angivelse af Navne, saaledes i 1653 Skyldnere i Hørby, Tobberup, Hodals Mølle, Hegedal, Kjelstrup, Mundstrup, Rostrup, Stenstrup, Lundgaard, Hostrup, Lille Arden og Store Arden »saa mange som er forn. Jens Bl. skyldig«; i nogen Grad er Gældsgrundlaget dog nok de Tienderettigheder han havde i Fæste. Og det er ikke alene Bønder, der er i Gæld til ham, en Ejendom i Hobro er pantsat til ham⁴⁾), og i 1667 gør

1) Hindst. H. Tb. 1/12 1653.

2) Hindst. H. Tb. 29/11 1655.

3) Aalb. L. Ekstrask. Mdtl.

4) Hindst. H. Tb. 27/10 1653.

5) Vib. L. Justp. 1645 fol. 39 B.

Sønnen Herredsfoged Søren Bl. Udlæg hos den haardt trængte Peder Seefeld til Havnø, hvorunder det oplyses, at Grundlaget for Udlæget delvis bestod af en i 1652 til Jens Bl. udstedt Obligation paa 200 Sldr.¹⁾, ligesom vi ser Enken og flere af Børnene overfor Adelspersoner have Krav, som sandsynligvis har sin Oprindelse i Gældsposter til Jens Bl.

Hvad hans Embedsgerning og Forhold til Egnens Folk angaar, synes det ikke altid at være gaaet lige glat for ham. I Dommersædet maa han vist være begyndt at tage Plads nogenlunde fra det Tidspunkt, da Faderens Anseelse fik et Knæk; det hedder da ogsaa i en Vidneførsel fra 1632, at han havde været Herredsfoged i 14 Aars Tid²⁾. Dette er dog en mild Overdrivelse; som tidligere anført var der i 1619 en Sag for Landstinget, som paa Hindsted Herreds Ting var behandlet af Jens Bl. i Dommers Sted, og hvori ogsaa Faderen var indstævnet for at stande til Rette som svoren Dommer³⁾. Jens Bl. var iøvrigt ikke heldig med denne Sag, der var anlagt af Lensmanden paa Dronningborg Eske Brocks Fuldmægtig mod Anders Lauritzen paa Volstrup angaaende Tienden af en Ejendom i Snæbum i Onsild Herred. Anders Lauritzen havde ikke givet eller ladet give Møde for Herredstinget, men Jens Bl. havde vist af Hensyn til ham kun afsagt en »uendelig« Dom i Sagen. Landstinget nævner ikke Søren Bl. i sin Domsafgørelse, men eragtede, at Jens Bl. havde forset sig ved Sagens Behandling, hvorfor han blev dømt til at betale Eske Brock billig Kost og Tæring.

I 1623 sagsøger Jens Bl. en Mand i Hørby »for Ulyd i Retten, Skælden og mange slemme Skældsord«⁴⁾. Det maa altsaa knibe for ham med at holde Rettens Værdighed uforkrænket, men den paagældende Urostifter var nu vist ogsaa en typisk Kværulant med Masser af Retssager.

Den ovennævnte Vidneførsel af 1632 melder iøvrigt, at Jens Bl. spurgte først 24 Doms mænd og siden de menige Herredsmænd om, hvorledes han havde handlet med Lov og Ret i den

¹⁾ Vib. L. tingl. Dok.

²⁾ Hindst. H. Tb. 19/7 1632.

³⁾ Vib. L. Db. 1619 B fol. 236, jfr. Ny kgl. Saml. 845 i. f.

⁴⁾ Vib. L. Db. 1624 B fol. 96 b.

Tid, han havde været Herredsfoged, hvortil de svarede, at ingen vidste ham noget enten paa Rettens Vegne eller i andre Maader at beskyldte andet end det, som godt var, og at han havde handlet mod enhver efter Lov og Ret, den Fattige saa vel som den Rige. Den Omstændighed, at han har fundet det nødvendigt at faa dette Tingsvidne optaget, kan nok tages som Tegn paa, at han igen paa en eller anden Maade har haft Vanskeligheder. I 1633 er han Deltager i et Optrin paa Arden Gade, som synes foranlediget ved, at hans Folk den 17. Maj vilde tage noget »Døyd« (Dynd) af en Pyt kaldet »Søllen«; nogle Mænd kom til med draget Værge, og da Jens Bl. saa viste sig med et Spyd, hentede en af de andre en Langbøsse og truede med at ville skyde ham¹⁾. Flere Gange maa han føre Sag mod nogle af Egnens Folk, der har handlet imod hans Ønske og Vilje, en Gang mod nogle, fordi de ikke mødte og »fest dennom udi Rougtued«, hvortil de var udmeldt af Sandemænd²⁾, senere mod andre, der mod hans Vilje har »volddrevet« hans Enge.

I 1639 lader han tilføre Tingbogen, at han paa sin rette Tingvej er blevet »uførmet og overskældet«, saa han ikke kunde forrette Tinget, før han faar talt med sin Husbond og Lensmand Gunde Lange, og da han nu tillige var stævnet til Landstinget, bad han Niels Lauritzen i Tofte, kgl. Majestæts Delefoged i Herredet om at ville »sidde Tinget« i hans Fraværelse, hvilket Niels Lauritzen lovede³⁾.

At Jens Bl. har været en meget optaget Mand, der somme-tider maatte lade Embedet gaa i anden Række, faar vi ogsaa senere et Bevis paa, idet han i 1646 lader tinglæse et Brev, hvorefter Gunde Lange forordner en Niels Christensen i Døstrup til, da Jens Bl. ofte er optaget ved Rejser til Landstinget eller af sine egne Sager, i hans Fraværelse at »beside« Tinget⁴⁾. Ikke faa af hans Domme ses at være appelleret til Landstinget, og i en forholdsvis stor Del Sager synes han at være

¹⁾ Hindst. H. Tb. 20/6 1633.

²⁾ Hindst. H. Tb. 23/1 1634.

³⁾ Hindst. H. Tb. 7/11 1639.

⁴⁾ Hindst. H. Tb. 16/7 1646.

blevet desavoueret, i eet Tilfælde blev han samtidig dømt til at betale 10 Rdl.¹⁾

Til Trods for, at han efterhaanden maa være kommet pænt op i Alderen, kunde han dog stadig ikke være sikker paa Ro og Fred under Tingets Varetagelse, i 1647 maa han indstævne en Mand, der tillagdes Efternavnet Voldemar eller Valdemar, for Ulyd, han gjorde ham her i Dag paa Tinget med Skælden og Overraaben, saa han ingen Lyd kunde faa for ham paa Tinget²⁾. Samme Aar fører han Sag i Anledning af, at der er blevet hugget i hans Skovspart i Bodals Krog³⁾.

I mangfoldige Tingsvidner ses Jens Bl. at have benyttet Seglet med 3 Agern eller Blomster⁴⁾, hvilket Mærke skulde blive anvendt saavel af hans Linie, som af en Familie Bloch i Han Herred, som maa høre til Hindsted-Slægten, og af en i Helsingør bosat Bloch, som maa antages at tilhøre en tredie Linie, og som maaske er den, der først er begyndt at bruge dette Seglmærke. Et tilsvarende Segl er dog ogsaa benyttet af en Herredsfoged i Slet Herred, Mads Nielsen⁵⁾, der formentlig ikke havde anden Forbindelse med Blochslægten, end at en Datter af ham maa antages at være blevet gift med en Bloch og det uden Tvivl efter, at han var begyndt at benytte Agern-Mærket. Det er iøvrigt ganske interessant at se, at der i 1648 (Trap V 683) er benyttet et Segl for Hindsted Herred, hvori Jens Bl.s Forbogstaver I. B. er anbragt i Skjoldet over Herredets Vaabenmærke, et Træ; dette, at en Herredsfoged har sine Initialer indsat i Herredsvaabnet, hører formentlig til Sjældenhederne og synes næsten at give Udtryk for den Opfattelse hos Fogden: »Herredet, det er mig.«⁶⁾ (Se Seglene Side 78).

¹⁾ Vib. L. Justp. 1654 fol. 57.

²⁾ Hindst. H. Tb. 18/2 1647. Mon dette Navn, der en Tid var ret almindeligt i Døstrup, ikke i Virkeligheden hidrører fra, at Chr. IV's Søn med Kristine Munk Grev Valdemar havde en Del Gods paa Egenen.

³⁾ Hindst. H. Tb. 10/6 1647.

⁴⁾ Aalb. L. Ekstrask. 1642.

⁵⁾ J. S. 5 — V — 156.

⁶⁾ Heraldikeren Arkivar P. B. Grandjean har været saa elskværdig at tillade mig til denne Skildring at benytte en Afbildning af det ovennævnte Segl af 1648 fra hans Bog om Herredssegel.

Jens Bl. var gift med en Karen Jensdatter, hvis mulige Slægtsnavn ikke ses angivet nogetsteds; som Følge af, at Præsten Jens Bl. i Borup optraadte som Lavværge for hende paa Skiftet efter Manden, er det blevet antaget, at han var hendes Broder¹⁾. Han er dog sikkert ikke hendes Helbroder — saa skulde Jens Bl. have været gift med en Kusine — og som foran anført S. 28 nævner Nysted kun een Søster til Hr. Jens Bl. og lader hende være gift med 2 Præster i Jelling. Derimod kunde det egentlig i flere Henseender passe godt, om hun var Datter af Hr. Jens Pedersen (Løvenbalk) i hans første Ægteskab med Anna Thøgersdatter fra Randers, bl. a. vilde det give en udmærket Forklaring paa det ellers ret mærkelige Forhold, at Jens Bl. overfor en Søren Jensen i København i sin Tid havde sagt god for 60 Rdl. til Hr. Jens Pedersens tidligere omtalte Sønnesøn Jens Pedersen Bl., der uden videre Adkomst antog Slægts Navn.

Jens Bl. døde i hvert Fald før 6. September 1654, da der holdtes Skifte efter ham²⁾, sikkert ogsaa før 15/6 s. A., da der kommer ny Tingskriver i Stedet for hans Søn Søren Bl., der i nogle Aar havde beklædt dette Embede, efter den Tid optræder som Dommer og i Slutningen af Aaret kaldes Herredsfoged, og endelig antagelig ogsaa før 28/5 1654, da der udstedes Fæstebreve til Sønnen paa Kongetienden af Døstrup Sogn samt Hørby Kirketiende³⁾.

Fra det ommeldte Skifte har vi en fuldstændig Oversigt over de efterlevende Børn, der foruden den ovennævnte Søn Søren var 7 Døtre, hvoraf Maren var gift med Magister Peder Byrgesen, Sognepræst til Kongerslev, og Anne var gift med Her-

B 1—8.

¹⁾ P. T. 11 — I — 56.

²⁾ Hindst. H. Tb. 29/11 1655.

³⁾ Vib. Bispeark. Hindst. H. og Stiftsbog 1678—81 fol. 393. Det er derfor i det hele mindre rigtigt, naar det i Rettelser og Tilføjelser til Stamtavlen over Søren Blochs Descendenter hedder, at Jens Bl. var Herredsfoged indtil 1656 og levede endnu i 1665, samt at han formentlig var gift med en Anne Bl., der nævntes som Enke i Store Arden i 1682. (En Enke betegnedes paa den Tid sjældent med Mandens Efternavn, men derimod med sit eget Slægtsnavn ell. Patronymikon; iøvrigt var der paa dette Tidspunkt ret mange Kvinder af Slægten Bloch, der havde Fornavnet Anne og var Enker.)

redsfogden i Kjær Herred, Morten Laursen Kjærulf i Østerhalne, medens de andre Sidsel, Kirsten, Mette, Inger og Dorothe var ugifte. Af Børnene maa Anne antages at være født omkring 1620, Søren angives at være født 17/7 1627¹⁾ og Maren omkring 1629; disse Børn vil blive omhandlet i Rækkefølge efter deres Alder, medens de paa Skiftets Tid ugifte Døtre — for hvilke der kun delvist foreligger Oplysninger til nærmere Bestemmelse af deres Fødselsaar — vil blive taget i den ovenfor angivne Orden.

Moderen Karen Jensdatter har sikkert straks afgivet Fogedgaarden i Store-Arden og taget Ophold paa Thoruphede, hvor hun levede en Del Aar i Enkestand, saaledes ses Søren Bl. at være optraadt for hende paa Tinget den 28/6 1666, og hun angives da at have Bopæl paa Thoruphede. Denne Ejendom skiftede iøvrigt Herlighedsejer, medens hun boede der, idet Kronen ved Skøde af 18/9 1663 bl. a. afhændede Gaarden med tilhørende Skov Thoruplund til den store Godssamler Mogens Frijs til Faurskov²⁾. Hartkornet ansattes til 7-1-0-1 og 2^{2/5} Dlr. og Værdien til 110^{1/2} Rdlr., medens Rold Mølle ved samme Salg sattes til 500 Rdlr.; Møller var dengang af forholdsvis større Betydning end nu. Ved Skiftet fik hun selv overleveret de hende tilfaldne Værdier, saaledes at Hr. Jens Bl. blev befriet for sit Værgemaal, men hele Familien synes i hendes Enkestand at have levet i Fællesskab m. H. t. dens faste Ejendomme, saaledes oplyser Søren Bl. i en den 24. Juli 1662 dateret Indberetning om Jordegods, der omfatter godt 25^{1/2} Td. Htk., at Ejendommene tilhørte ham samt hans Moder og Søskende uden Angivelse af i hvilket Forhold, de enkelte var berettigede³⁾.

B I

ANNE JENSDATTER BLOCH

Da Anne Bloch blev gift med en Mand af Slægten Kjærulf, der er saa vel oplyst som nogen takket være de af Postmester C. Klitgaard foretagne dybtgaaende og interessante Undersøgel-

- 1) Tilf. til Stamt. o. Søren Blochs Desc.
- 2) R. A. Skødeb. K. 681.
- 3) R. A. Indb. om Strøgods i Himmersyssel.

ser, og Ægteparrets 2 efterlevende Sønner Lauritz og Anders Kjærulf kom til at træde stærkt frem som Jordbesiddere og blev optaget i Adelsstanden, synes der ikke at være Anledning til her at fremkomme med en nærmere Beskrivelse af dette Ægtepars og Sønnernes Forhold. Der kan dog maaske være Grund til at fremhæve Forbindelsen mellem Anne Bl. og Herredsfoged i Kjær Herred Morten Laursen Kjærulf i Østerhalne som et udmærket Eksempel paa, hvorledes man da søgte at fremme Slægtens Medlemmers Tarv ved passende Giftermaal. Den svarer egentlig ret nøje til de Forbindelser, der gennem Tiderne er tilvejebragt mellem Prinser og Prinsesser af regerende Fyrstehuse. De 2 Familiers Stilling maa have passet fortrinligt til hinanden, og man kan vel ogsaa sige, at der i deres Øjne kom noget godt ud af Ægteskabet, der nok i stort Omfang har haft Ærgærrighed og Havesyge som Grundlag, men som udmærket kan have haft en harmonisk Karakter. Det Afkom, der blev Resultatet deraf, synes med Modermælken at have indsugget og ved faderlig Paavirkning at have faaet udviklet Glæden ved Besiddelse af Jordegods, Penge og Magt i Renkultur. Mange store Herregaarde og betydelige Pengesummer kom paa de 2 ovennævnte Sønners Hænder — det er anført, at det ikke altid var ved helt fine Metoder, men det kan jo ogsaa være Misundelse — og Børn blev de ogsaa velsignet med i passende Grad, saa at man skulde have troet, at deres Slægtslinier vilde være godt sikrede for lange Tider, og hvordan gik det saa? I Løbet af forholdsvis ringe Tid faldt det hele sammen som et Korthus, alle Børnene døde smaa eller ret unge, og de Midler det havde krævet Generationers Arbejde og Udvikling at faa samlet, lykkedes det Børn og Svigerbørn næsten fuldstændig at faa spredt for alle Vinde; dog kom en mindre Del deraf det danske Samfund til Gode derved, at de ved en Sønnedatters Giftermaal med den lærde Bogsamler Henrik Hielmstjerne var med til at danne Grundlaget for den betydningsfulde velgørende Institution »Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse«.

Brødrene Lauritz og Anders Kjærulf fremstilles ofte nærmest som Blodsugere, hvor meget der er om det, er ikke nu let at afgøre. Vi kan som Eksempel nævne, at Jacob Andersen Bloch

i Mariager i 1727 paa et Tidspunkt, da hans økonomiske Situation formentlig var ganske haabløs, blev sagsøgt af Fætteren Lauritz Kjærulf for et stort Beløb, godt 835 Rdl.¹⁾, hvoraf over Halvdelen var Renter, idet den oprindelige Gæld ifølge Obligation udstedt 1707 var 410 Rdl., senere dog nedsat til 525 Rdl. Det kan jo synes hjerteløst af den rige Slægtning at kræve Skyldforholdet berigtiget, naar det gaar Skyldneren daarligt, men man kan ogsaa tænke sig, at Laanet, for hvilket der var givet Pant i Halvparten af et Skib, oprindelig var en Hjælpeaktion for at støtte Jacob Bl. i hans Næringsvej, og sige, at Lauritz Kjærulf var en meget lemfældig Kreditor, naar han lod Gælden staa i 20 Aar uden at faa Renter. Og endelig hvis Jacob Bl. alligevel skulde gaa bag ud af Dansen, kunde Kjærulf vel ogsaa lige saa godt faa sine Penge som de andre Kreditorer. Ligeledes kan Anders Kjærulfs Køb af en senere omtalt Fætter Jens Sørensen Blochs Gaard, Hvidbjerggaard, som Sælgeren dog blev boende paa, udmærket tænkes at være en Hjælpeaktion.

I det hele er der mange Tegn paa nær Forbindelse mellem de 2 Kjærulfer og Slægten Bloch. Lauritz Kj. bliver i nogle Aar ved Retsmøder repræsenteret af Peder Jacobsen Bl. i Bælum (Solbjerg), en Datter af Fætteren Jens Andersen Bl. i Mariager var i 1731 i Huset hos Anders Kj. paa Sødal, der i 1713 har en Tjener Søren Bl., som jeg ikke ved, hvor hører hjemme, og Anders Kj. havde ogsaa Penge udestaaende hos en Kusine Ri-borg Bl.²⁾.

- c 3 Foruden de ovennævnte 2 Sønner havde Ægteparret Søren Bloch (Kjærulf), der var Forpagter paa Lindenberg, men som i 1690 blev dræbt under et Drikkegilde i Aalborg³⁾.

Anne Bl. har jo sikkert bragt Morten Kjærulf en god Medgift, omkring 1682/83 ses sidstnævnte at være opført som Ejer af en Ejendom i Hørby, det er uden Tvivl Arvegods fra Bloch'-

¹⁾ Mar. Tb. 9/4 1727.

²⁾ Aalborghus Amts Skiftep. 1708—21 fol. 11 b.

³⁾ C. Klitgaard, Kjærulfske Studier S. 157 og Gjerding, Helligum H. S. 98.

erne¹⁾, og i 1703 nævnes hun som Ejer af Gods i Døstrup²⁾.

Anne Bl. døde mellem 1714 og 1719 i Aalborg over 90 Aar gl.³⁾.

HERREDSFOGED SØREN JENSEN BLOCH

B 2

Vi kommer nu til den 4. i Træk og ogsaa den sidste af Bloch'erne, der beklæder Herredsfogedposten i Hindsted Herred. Som tidligere nævnt var han først Tingskriver, men rykker ved Faderens Død op i Fogedsædet. Ligesom sine Forgængere synes han at have været ret dygtig til at passe sine økonomiske Forhold, maaske forholdsvis bedre end til at røgte sit Embede. Ved Omordningen af Retskredsene i 1687—88, da Hellum og Hindsted Herreder blev slaet sammen, blev Herredsfogden i førstnævnte Herred Jens Nielsen Horsens som den »skikkeligste« og dygtigste beskikket til at varetage Embedet for det samlede Territorium⁴⁾. Der gives dog ingen speciel Karakteristik af Søren Bl. saaledes som af flere vragede Retsbetjente, f. Eks. siges Nørlyng Herredsfoged foruden at være af mærkelig stor Malice og Vanvittighed ogsaa ganske udygtig og uvederhæftig, medens Herredsskriveren i Hindsted Herred betegnes som værende ganske udygtig og utjenlig. Maaske har det ogsaa været af Betydning, at Jens Nielsen Horsens var ca. 5 Aar yngre end sin Kollega, og at hans Herredsskriver fik et meget fint Skudsmaal.

Men Søren Bl. havde nu ogsaa sine Besværligheder med at hævde Rettens Værdighed. I Decbr. 1659 har han Sag med en Mand, der offentligt for Retten skal have udtalt, at der var sket en anden Mand Uret. Aaret efter gør en Mand »Ulyd« paa Tinget under Anbringende af, at Søren Bl. urigtigt havde betegnet Vestergaard i Hørby for 1 Gaard; Søren Bl. tager dette Angreb alvorligt og fremlægger et gammelt Skøde fra 1609 samt en Erklæring fra en tidligere Skriver om, at Vestergaard, der var beboet af 3 Mand, blev regnet for 1 Gaard. 3

¹⁾ Aalb. Amts Mandt.

²⁾ Hobro Justp. 1693—1704 S. 255.

³⁾ C. Klitgaard, Kjørulfske Stud. S. 154.

⁴⁾ J. S. 5 — II — 194.

Uger efter er der endnu en Mand, der hævder, at der ved Tinget hverken skete Lov eller Ret.

Ogsaa med Præsten i Rold Hr. Mads Johansen faar han Kvaler, i 1666 lader han optage et Tingsvidne til Dokumentation af, hvad Præsten har tilladt sig paa et Retsmøde¹⁾. Det oplystes, at Hr. Mads kom og satte sig paa en af Tingstokkene, »som de 8 Mænd gemeenlig sidder paa, naar Retten holdes«, og da skældte ud paa Søren Bl., idet han udtalte, at »der huerchen schiede Loug eller Ret iche heller . . . thilstede nogen Loug eller Ret at schie«. Søren Bl. har fornuftigvis villet føre Sagen til Bunds, og i Begyndelsen af 1667 er den kommet for Landstinget, hvor den gode Præstemand maatte krybe til Korset og erkende, at han ikke vidste andet om Herredsfogden »uden huis erligt er och bade fordi Sørenn Block om Forladelse om huis der kunde nogen Ord verre faldt, er det sched i ubetenchtsom Hastighed«, og »efter des Erklæring loede Søren Bl. dett der med forbliffue«²⁾. Uoverensstemmelsen mellem Præsten og Fogden har sikkert bundet i et Pengemellemværende, kort Tid efter sagsøger Søren Bl. Hr. Mads for Gæld ifølge et Skadesløsbrev³⁾ og faar ham da ogsaa dømt⁴⁾.

I 1674 er det galt igen med hans Anseelse, han optager da Tingsvidne i Anledning af, at en Niels Christensen havde »foragtet og udførmet ham«.

Som Herredsfoged maa Søren Bl. i 1676 foretage Sequestration paa Havnø m. H. t. den afdøde Fru Margrethe Rosenkrantz, sal. Peder Seefelds efterladte Formue, indtil de kgl. Skatter blev betalt, men det synes, som om han ikke har tillagt denne Foranstaltning behørig Betydning, i hvert Fald føler Amtsskriveren sig foranlediget til at sende ham en Paamindelse derom med Anmodning om at indføre denne i Tingbogen og rette sig derefter⁵⁾. Der dukker nu flere Krav paa den afdøde Adelsdame frem, hvoraf nogle havde haft Forbindelse med

¹⁾ Hindst. H. Tb. 16/8 1666.

²⁾ Vib. L. Justp. 1667 fol. 17 b.

³⁾ Hindst. H. Tb. 5/9 1667.

⁴⁾ Hindst. H. Tb. 17/10 1667

⁵⁾ Hindst. H. Tb. 26/10 1676.

Søren Bl., saaledes et ifølge en til ham i 1674 udstedt Obligation for 40 Sldr. og en Regning fra hans Svoger Anders Jensen i Mariager for leverede Varer, bl. a. mange Poster Tobak og 1 Dusin Piber; alle Kravene er overdraget til en netop paa denne Tid ret hyppigt optrædende Herremand Jens Simonsen til Sødal¹⁾).

Hvad Jordegodset og de økonomiske Forhold angaar, synes Søren Bl. at have klaret sig rigtig godt, selv om han sikkert ikke har været en saa aktiv Natur som f. Eks. Faderen. Han boede hjemme, medens Faderen levede og havde »ingen Haandtering«²⁾, men straks efter Faderens Død fæstede han Gaarden i Store-Arden, »hans Fader Jens Bl. fradøde og hans Moder for ham oplod, gav Penge 90 Dlr«. (et stort Beløb), og Korn-tienden af Døstrup Sogn mod Stedsmaal 11 Dlr., medens Moderen Karen Jensdatter i Thoruphede fæstede Korntienden af Arden Sogn mod Stedsmaal 4 Dlr. samt et Gadehus i Thoruphede for 2 Dlr.³⁾ Han lader ikke lang Tid gaa hen efter Faderens Død, før han gifter sig, i 1655 ægter han en Anne Ottedatter, om hvis Herkomst jeg ingen Oplysninger har.

Søren Bl. stod naturligt nok i god Forbindelse med Store-Arden Kirke, han havde saaledes et denne tilhørende Engstykke i Fæste, hvorfor han gav 1 Mrk. 2 Sk. om Aaret. Et andet Forhold lyder ret pudsigt i vore Øren, men har dengang været en ganske naturlig Ting. I henholdsvis 1592 og 1595 var der baade af en Christen Kjeldsen — vel sagtens gamle Niels Bl.s Svigersøn — og Iver Juul til Kirken skænket »en udødelig Lefve-Koe«, og disse Køer stod paa Leje hos Søren Bl., der aarlig skulde give 2 Mrk. for hver. Levekøer og Levefaar som Betegnelser for Kirker skænkede Dyr var brugt flere Steder i Omegnen, saaledes i Skørping, Brøndum og Sdr. Kongerslev; de paagældende Dyr var dog disse Steder alle forsvundet i Tidernes Løb, men de havde ganske vist heller ikke faaet Betegnelsen »udødelig« hæftet paa sig⁴⁾).

1) Hindst. H. Tb. 9/11 1676.

2) Hindst. H. Tb. 30/1 1673.

3) Aalb. L. Regnsk. 1654—58.

4) Viborg Stiftsbog 1678—81.

Som eneste Søn maatte Søren Bl. naturligvis hjælpe Moderen, ligesom han overtager Værgemaalet for 2 af Søstrene, Inger og Dorothe. M. H. t. disse 2 Søstre synes alt at være gaaet ret til, derimod skulde han faa Vrøvl med Arveforholdet til Søsteren Sidsel, der i hvert Fald i 1673 var gift med Raadmand, senere Byfoged i Mariager Anders Christensen Skipper, som dette Aar kræver Søren Bl. for Hustruens Arv¹⁾. Søren Bl. »formente« ikke at have sin Søsters fædrene Arvepart under Værgemaal og henviste til, at Svogeren Mester Peder Byrgesen paa Skiftet efter Faderen havde paataget sig Hvervet. Han fremlagde ogsaa Kopi af en Fuldmagt fra Peder Byrgesen til at inddrive en Fordring, som Sidsel havde arvet, paa Velb. Jørgen Seefeld til Visborggaard, i hvilket Dokument Hr. Peder betegnede sig selv som hendes Formynder. Efter Skifteforretningens Indhold, og da Peder Byrgesen hverken mødte eller lod møde for sig, skulde man have troet, at Sagen maatte ligge klar, og at han skulde staa til Regnskab for sit Formynderhverv, men saaledes gik det ikke, Søren Bl. blev dømt til at svare til Sidsels Arvepart ud fra Lovens Bestemmelser om, at Broder efter Faders Død er Smaa børns rette Værg²⁾.

Fra 1661 har vi en egenhændig Oplysning fra Søren Bl. om hans Gaard i Arden. Udsæden angives her at være 7 Tdr. Rug, 4 Tdr. Byg og 12 Tdr. Havre, Høavlen sættes til 16 Læs, og der hører 2 Skovparter til, som altid skal have fulgt Gaarden, med Ildebrændsel og Olden til egne Svin³⁾. Erklæringen bærer Paategning: »til Halted Skov 60 Svin, Vesterskoven 20 Svin«. I 1662 afgiver han som omtalt Oplysning om det Selvejergods, han ejede sammen med Moderen og Søstrene, det blev i Hartkorn til godt 25½ Td., og der nævnes paa det 3 Fæstere i Hørby By og Sogn, 2 i Tobberup i samme Sogn, 3 i Døstrup By — formentlig paa een Helgaard — og 1 i Krogen i Valsgaard Sogn, antagelig det tidligere omtalte Bodals Krog, saa der var da noget tilbage af gamle Jens Bl.'s Jordegods⁴⁾, lige-

¹⁾ Hindst. H. Tb. 6/2 1673.

²⁾ Hindst. H. Tb. 1673 fol. 15.

³⁾ R. A. Indb. om Himmersysselc Strøgods.

⁴⁾ R. K. B. Jordebøger, Himmersyssel.

som han vist har haft Brugen af Rold Mølle, den 30/8 1660 begærer han Synsmænd over Møllen. — Han har ogsaa Konstanter at raade over, i 1661 udsteder saaledes Adelsmændene Enevold og Peder Seefeld Obligationer til ham paa henholdsvis 200 og 300 Sldl.; i 1666 bortsælger han et Gadehus i Bodals Krog for 60 Rdl.¹⁾

I 1670 foretages der Skifteforretning i Søren Bl. og hans i 1668 afdøde første Hustru Anne Ottesdatters Bo. Formuen opgjordes da til et Beløb af 3650 Sldlr. foruden 1 Gaard i Døstrup, 3 Gaarde i Hørby samt 2 Gadehuse, hvoraf den ene Halvpart gik til Børnene og den anden til ham. Ifølge en Oversigt over Kobbervat 1674—76 maa han da ogsaa udrede denne Skat i 7. Klasse med 45 Rdl., medens Marie Grubbes anden Mand Palle Dyre slap med 30^{1/2} Rdl., og der var Adelsmænd, som opførtes helt nede i 10. Klasse, hvor Taksten var 7 Rdl. 2^{1/2} Ort. — I 1681 fik han af Fru Maren Brockenhuus, sal. Oberstløjtnant Mædings, Skøde paa Herligheden af en Bondegaard i Døstrup. Antagelig har han haft Siem Kirketiende i Fæste, det oplyses i 1688, at Kirken blev repareret paa Søren Bl.'s Bekostning²⁾, ligesom det er muligt, at han har haft Ejendom i Mariager, hvor han iøvrigt ofte maatte optræde som Værge for Søsterbørn, idet der i et Skøde af 1684 bruges en Stedsbetegnelse som »norden for Søren Blochis Lillies-Haufue«³⁾.

Han synes at have sørget godt for sine mange Børns Opdragelse, den ene af Sønnerne faar Uddannelse til Præst, og i 1662 optræder paa Tinget en Jens Christensen, Skolemester til Søren Bloches i Arden. Han har sikkert ogsaa ført et selskabeligt Liv, den kendte Diplomat og Embedsmand Amtmand over Aalborghus Amt Ove Juul til Willestrup noterer saaledes i sin Dagbog, at han den 12. Novbr. 1679 var i Arden til Søren Bl.'s Søsters Bryllup⁴⁾. Ved Registreringen i Boet efter hans Svoger, Raadmand Anders Christensen Skipper i Mariager, forefandtes et stort Sølvbæger med Søren Bl.'s og Hustrus

¹⁾ Hindst. H. 27/9 1666.

²⁾ Gjerding: Hell. H. Beskr. S. 238.

³⁾ Mar. Tb. 21/1 1685.

⁴⁾ Hist. T. 3 — 3 — 644.

Navnetræk, det har sandsynligvis været en Gave fra dette Ægtepar. Og han har sikkert klaret sig godt gennem Livet i økonomisk Henseende, i 1687 var han i hvert Fald saa velhavende, at han kunde laane Frederik Juul til Willestrup — Ove Juuls Søn — det forholdsvis store Beløb 900 Rdl.¹⁾.

Søren Bl. døde 21/6 1693, kun faa Aar efter at have maattet opgive Herredsfogedstillingen; hans 2. Hustru Birgitte Jensdatter Rink overlevede ham og nævnes i 1697, da hun udstedte et Skøde til sin sal. Mands Søstersøn, Lauritz Kjærulf til Vifertsholm²⁾). Hun skal i Store-Arden Kirke have ladet ophænge en Tavle — antagelig en Mindetavle over Ægtefællen — hvilken Tavle imidlertid nu er forsvundet³⁾.

C 1—8 I sit 1. Ægteskab med Anne Ottesdatter havde Søren Bl. 8 Børn, der paa Skiftet anføres saaledes: Sønnerne Jens og Frederik samt Døtrene Kirsten, Ingeborg, Anne, Maren, Karen og Riborg, og som vi kan tage i den angivne Orden. I sit 2. Ægteskab havde han formentlig ikke Børn.

C 1

JENS SØRENSEN BLOCH

Den ældste Søn var naturligtvis opkaldt efter Farfaderen, men han førte ikke Slægten frem i den samme Linie, som hans Forfædre havde gjort det, og han viste ikke større Selvstændighed i sin Livsførelse. Tidligt træffer vi paa ham, det maa nemlig være ham, der i Novbr. 1675 — højst 15 Aar gl. — optræder som en af de 8 Stokkemænd paa Hindsted Herreds Ting. Senere finder vi ham nævnt som Foged eller Fuldmægtig paa Højris paa Mors, og som tjenende der udsteder han 1. Marts 1697 Skøde til Byfoged Lauritz Christensen Skipper i Hobro — Broder til Fasteren Sidsels Mand — paa en Gaard i Hørby, som han har arvet efter sine Forældre, og hvori hans Faster Maren Bl. var Parthaver for 1/2 Skovsvin. Ikke saa længe derefter ser han en Chance for at blive mere selvstændig, idet han i 1700 ægter Enken Unse Marie Hansdatter paa

¹⁾ Vib. L. tingl. Dok.

²⁾ Vib. L. tingl. Dok.

³⁾ Tilf. til Stamt. o. Søren Bl.'s Desc.

Hvidbjerggaard paa Mors. Men det synes ikke at være til synderlig Gavn og Fremgang for ham, for allerede 20/6 1701 udsteder han Skøde paa Gaarden med godt 22 Tdr. Htk. til sin Fætter Anders Kjærulf. Hvad dette Salg egentlig betyder, er dog ikke saa klart, han bliver boende paa Gaarden, og efter hans og Hustruens Død sidder hendes Søn som Ejer af den. Ja, man kan næsten blive fristet til at tænke sig Muligheden af, at Anders Kjærulf under en vanskelig Situation for Fætteren har hjulpet denne til at kunne forblive boende paa Gaarden ved at overtage denne.

Jens Sørensen Bl., der antages født ca. 1662, døde d. 23/11 1712¹⁾. Da hans Søskende og Søskendes Børn optraadte som Arvinger paa Skiftet efter ham, kan han ikke have efterladt Børn²⁾.

FREDERIK (FRIDERICH) SØRENSEN BLOCH

C 2

Da denne Søn, der blev Præst for Ellidshøj og Svenstrup Menigheder, og hans Afkom findes nøje beskrevet i de tidligere omtalte Stamtavler, skønnes der ikke at være Anledning til at gøre denne Linie til Genstand for videre Omtale her. Kun bør det anføres, at Linien næsten udelukkende bestaar af Præster og andre Embedsmænd, hvoraf særlig kan fremhæves Biskop over Fyens Stift Tønne Bl. † 1803, Rektor ved Roskilde Katedralskole Etatsraad Søren Niclas Johan Bl. † 1862 og Rektor ved Metropolitanskolen Valdemar Antonius Bl. † 1907, jfr. nærmere Biografisk Leksikon.

KIRSTEN, INGEBORG, ANNE, MAREN, KAREN OG RIBORG BLOCH

C 3—8

Den førstnævnte Datter er formentlig identisk med den d. 17/4 1687 i Fladhede døde Kirsten Sørensdatter Bl., der var

- 1) I Rettelser og Tilføjelser til Stamtavle over Søren Blochs Descendenter er Dødsdagen angivet til 1/12 1712, men det er formentlig Datoen for hans Begravelse.
- 2) Duh., Ørum m. fl. Amters Skiftep. 1705—22.

g. m. Forvalter ved Baroniet Rysensteen, Peder Mouridsen¹⁾.

Ingeborg ægtede Tolder i Thisted Peder Marcussen; de havde 2 Døtre samt Sønnen Hr. Jørgen Pedersen Friis til Helsingvaldby²⁾, der betegnes som »overmaade net, naturlig og utvungen dansk Poet«³⁾.

Paa det tidligere omhandlede Skifte i 1695 efter Anne Bl., sal. Hr. Niels Vinters i Viborg, nævnes som Datter af Søren Bl. »Annichen«, ugift; hun maa imidlertid senere være blevet gift, idet der paa et Skifte i 1709 efter Riborg Bl.'s sidste Ægtemand, jfr. nedenfor, omtales en Egekiste, som skulde tilhøre Riborgs Søster Anne, sal. Mouritz Winters, og det anføres, at hun var død i Mariager. Hun kan ikke have efterladt Livsarvinger, da der ikke nævnes nogen paa Skiftet efter Broderen Jens Sørensen Bl. i 1712.

Fra sidstnævnte Skifte faar vi ogsaa den Oplysning om Maren Sørensdatter Bl., at hun har været gift med Laurs Andersen, Forpagter paa Herpinggaard, at de begge er afgaaet ved Døden, og at de har efterladt en Søn Søren Laursen og 3 Døtre, Anne Kirstine, Birthe Kathrine og Margrethe, der alle havde Ophold hos Slægtninge, de 2 første hos Onklerne Frederik Bl. og den nu afdøde Jens Bl. og sidstnævnte Datter, der benyttede Efternavnet Bloch, hos Herremanden paa Kjeldgaard Herlov Stiernholm, som var gift med en Datter af Rasmus Nielsen Overgaard og Margrethe Pedersdatter Bloch fra Kongerslev Præstegaard (om hende se S. 63).

Datteren Karen maa formentlig være død i ret ung Alder, idet hendes Navn ikke nævnes paa noget af de ommeldte Skifter.

Riborg Bloch, der paa Skiftet efter Moderen i 1670 anføres sidst i Rækken, er dog ældre end flere af de andre Børn og angives af V. A. Bloch at være født ca. 1660 og gift 2 Gange, 1. Gang med Kristen Holst, 2. Gang med Kristen Lauritzen Edtzen i Skørping. Efter forskellige andre Oplysninger har Riborg imidlertid før sidstnævnte Ægteskab været gift med en

¹⁾ O. Nielsen, Skodb. og Vandf. Herreder S. 506.

²⁾ Thisted Skiftep. 1710—42 fol. 206 b

³⁾ Wib.

Christen Pedersen (Skipper); i Skifteforretningen fra 1695 kaldes hun Riborg Bl., Christen Pedersens i Hørby, medens en Riborg Bl., Christen Pedersen Skippers i Mariager, optræder i en i det følgende nærmere omhandlet Sag angaaende den Behandling, Herredsfoged Søren Bl.'s Søster Sidsel var ude for fra sin 2. Mands Side¹⁾). Der maa saaledes antagelig foreligge en Forveksling hos V. A. Bloch m. H. t. Ægtemand Nr. 1, eller ogsaa maa Riborg have været gift 3 Gange. Christen Pedersen Skipper var Søstersøn af Sidsel Bl.'s 1. Mand, Byfoged Anders Christensen Skipper i Mariager, medens Kristen Lauritzen Edtzen tilhørte en tidligere ret fremtrædende Slægt paa Egnen, der i lang Tid sad paa Teglgård i Hellum Herred; med ham havde hun en Søn Lauritz Kristensen Edtzen. Riborgs sidste Mand døde i 1709²⁾), medens hun selv endnu var i Live i 1713, da hun kvitterede for et Arvebeløb³⁾).

MAREN JENSDATTER BLOCH

B 3

Hun maa antages født o. 1629, og blev en Gang i 1640erne gift med Sognepræsten i Sdr. Kongerslev, Magister Peder Byrgesen, med hvem hun angives at have faaet 4 Sønner. Det er ikke umuligt, at dette er rigtigt nok, men voksne blev sikkert kun 2 Sønner og 1 Datter, der alle antog Moderens Efternavn. Sønnerne var Hr. Jens Pedersen Bl., der overtog Faderens Pastorat efter ham, og Hr. Frederik Pedersen Bl., der blev Præst i Hals, medens Datteren Margrethe Pedersdatter Bl. blev gift med en dygtig Landmand Rasmus Nielsen Overgaard, der efter at have været Forpagter paa Kongstedlund og Overgaard endte som Ejer af Quistrup med Ausumgaard. Bevis for, at Margrethe Pedersdatter Bl., hvis Placering i Slægten oprindelig syntes meget vanskelig, hører hjemme her, forefindes i den ældste gejstlige Justitsprotokol for Hellum Herred under Omtale af Udbetaling af Arv efter Maren Jensdatter⁴⁾). Om Søn-

C 1—3

¹⁾ Mar. Tb. 17/4 1689.

²⁾ Aalborg. Amts Skiftepr. 1708—21 fol. 11 b.

³⁾ Duch. Ørum m. fl. Amters Skiftepr. 1705—22 fol. 179.

⁴⁾ 1703—1805 fol. 24 b.

nerne og deres Descendens vil der blive givet nærmere Oplysninger under Tredie Afsnit. Nogle Steder angives Mag. Peder Byrgesens Hustru fejlagtigt at have været Præstedatter fra Borup i Stedet for Datter af Jens Bloch i Arden. — Hr. Peder antages i Almindelighed — efterhaanden med ret stor Overbevisning — at være Søn af Hr. Byrge Pedersen Spangaard i Farsø. Hvis der ikke foreligger noget Bevis derfor, vilde jeg anse det for urigtigt. I de første Aar han tilbragte i Kongerslev Præstegaard, bruger han — skønt Student fra Viborg — flere Gange Mariager som Kendingsnavn¹⁾, og han synes ogsaa paa flere Punkter at have haft Tilknytning til denne By. Omkring 1650 nævnes nogle Gange en Peder Byrgesen — ganske vist uden Tilføjelse af gejstlig Titel — som Grundejer i Mariager, medens Magister Peder Byrgesen senere er anført der som Ejer af en Gaard, som ikke synes at være af større Betydning, 1682 hedder det, at den er øde og ikke kan regnes for noget. Der har da ogsaa i Mariager været en Byfoged og Tolder Byrge Jensen²⁾, som udmærket kunde være hans Fader; Byrge Jensen døde d. 24/9 1631 og overlevedes af sin Hustru Bodil Povlsdatter, en Borgmesterdatter fra Byen, og 3 Børn Peder, Jens og Margrethe³⁾.

Hr. Peder, der ogsaa blev Provst, var vist noget stridbar — han havde bl. a. en større Strid med Hr. Jens Jensen Arden, som en Tid betjente Komdrup Sogn for ham — og var ikke bange for sin Mund, han maatte saaledes i 1661 tage nogle mange Aar i Forvejen fremsatte fornærmende Bemærkninger i sig igen⁴⁾.

I Septbr. 1678 anfører han da ogsaa, at han, der er en skrøbelig emeritus, har været udsat for Forfølgelse til Ting samt Forfølgelse af den »umættelige« Amtsskriver; ak, ja, de Skatter!⁵⁾.

1) Vib. Bispeark.

2) Vib. L. Db. 1616 fol. 208 b og Vib. L. Justp. 1621 fol. 69 jfr. Dahlerup: Mariager S. 198.

3) Ny kgl. Saml. 4°. 752 d, jfr. Toldregnsk. og Byfogedregnsk. for Mariager (R. A.)

4) Hell. H. Tb. 9/7 1661.

5) Vib. Bispeark.

Han døde i 1679, og godt et Aar efter blev Enken gift med en anden Præst, Hr. Bertel Andersen Skytte til Brøndum, Siem og Torup, med hvem hun naturligt nok ikke fik Børn. Til Gengæld havde de — Aaret før de blev gift — haft den Glæde at faa et Par ud af Maren Bl.'s Søn Hr. Jens Pedersen Bl. og Hr. Bertels Steddatter Margrethe Andersdatter Resen¹).

Hr. Bertel er meget højt oppe ved Giftermaalet med Maren Bl., han skriver selv i Kirkebogen for 1681: »6. Januar. Er i den hellige 3foldigheds Navn mig trolovet den meget yndelig og ærbare, dyderige Vidue (Enke) Maren Bløk, sl. Mag. Peder Byrgissøns i Sønder Kongerslev. Gud være evindelig Ære for denne ædle Perle og Gave. Gud velsigne begge vores Indgang og Udgang af det høje«, og »Den 9de Februar Hr. Erik M. i Skørping kopuleret mig og min ovenbemeldte Kjæreste. O, Gud give os megen Velsignelse og lad os to leve her tilsammen i Gudfrygtighed og Kjærlighed, at vi omsider maa leve tilsammen i Himmerigs Glæde. Man fristes imidlertid stærkt til at tro, at Hr. Bertels Opfattelse af Hustruen — som saa mange andre Ægtemænds — er undergaaet en Forandring ved nærmere Kendskab, i Kirkebogen er Ordene: »Gud være evindelig Ære for denne ædle Perle og Gave«, meget omhyggeligt overstreget. Perlen har sandsynligvis vist sig at have sine Fejl og Mangler.

Som foran berørt under Omtalen af hendes Brodersøn Jens Sørensen Bl. havde hun Andel i Slægtsgodset, idet hun havde en aarlig Ydelse af $\frac{1}{2}$ Skovsvin fra en Gaard i Hørby, og hun er vel den Maren Blochis, der omkring 1682—83 staar noteret for en Gaard i Tobberup. Under 11/3 1675 fik hun Fæstebrev paa Nør-Kongerslev Kirketiende, der den 16/9 1673 var blevet fæstet af Sønnen Jens Pedersen Bl., men som denne havde opladt for Moderen²).

Om Tidspunktet for Maren Bl.'s Død findes der forskellige Angivelser, i Brøndum Kirkebog er anført dels en Tilføjelse i Indførslerne, at hun blev begravet 2/1 1703, 76 Aar gl., dels en Bemærkning om hendes Begravelse imellem en Række andre

¹) Gjerding: Hell. H. Beskr. S. 234 jfr. S. 282.

²) Vib. Bispeark. Pk. 38.

Notater fra 1705, for hvilke Datoangivelserne ikke kan læses. I Tillæget til Gjerdings Hellum Herreds Beskrivelse angives hendes Dødsdag at være 1/6 1705, hvilket stemmer udmærket med, at det i gejstlig Justitsprotokol for Hellum Herred oplyses, at Arven til hendes Børn faldt den 29/6 1705. Sønnen Frederik Pedersen Bl.'s Arvepart 100 Rdl. blev bl. a. fyldestgjort ved »3 Sølv Stobe à 1/2 Pot, med Knapper under til Fødder, hvilke hans sal. Moder fik af sal. Niels Juul paa Biørnholm«. Værdien sattes til 10 Rdl. pr. Stk. Hun maa altsaa paa en eller anden Maade have haft Forbindelse med denne Adelsmand, der aldeles ikke forstod sig paa at omgaaes med Penge.

B 4

SIDSEL JENSDATTER BLOCH

Denne Datter, der først blev gift efter Faderens Død, fandt sig en Mand, der maa have passet udmærket ind i Familiekredsen. Det var Borger — fra 12/9 1671 Raadmand — i Mariager Anders Christensen Skipper, antagelig Søn af en Christen Skipper, der flere Gange nævnes blandt Byens Borgere og i 1633/34 betalte 8 Rdl. af et Stykke Jord ved Hobro¹⁾, og hvis Enke Mette rangerede blandt de højest beskattede i Byen. Samtidig med, at Borgmester og Raad i Mariager blev afskaffet under 13/11 1682, udnævntes Anders Christensen Skipper til Byfoged, og han faar det Skudsmaal, at han var en dygtig og nidkær Embedsmand²⁾. Han nøjes dog ikke med sin Embedsgerning. 1679 erhverver han en Gaard Kaels i Ove Sogn og under 17/4 1683 fik han Eneret for Livstid til at holde en Pram til Overførsel af Brænde over Fjorden til Kalkøvnene ved Mariager³⁾, ligesom han en Tid havde forpagtet Konsumptionsafgifterne i Mariager. Han døde 1684 i en forholdsvis ung Alder efterladende Hustru og Børn i ret gode Kaar. Der var stort Skifte efter ham, Jordegods, derunder Gaard og Huse m. v. i Mariager og 1 Bol i Bodals Krog, Skibsparter, meget Sølvtøj, bl. a. 4 Sølvkander og 1 stort Bæger med Søren Bl.'s og hans Kones

¹⁾ Mar. Kl. Lensregnsk.

²⁾ Dahlerup: Mariager S. 176.

³⁾ Dahlerup: Mariager S. 113.

Navne paa, Obligationer fra flere, bl. a. fra Fru Sophie Krabbe paa Trudsholm og Svigerinden Maren Bl. o. s. v., men ogsaa forskellige Forpligtelser, saaledes overfor 2 Myndlinge, hans Søstersøn Christen Pedersen Skipper og Konens Søsterdatter Anne Margrethe Andersdatter¹⁾). Udenfor Skiftet holdtes en øde Gaard i Hørby, som Sidsel Bl. havde arvet efter sin Fader. I sine Svogre Byfoged Lauritz Christensen Skipper i Hobro og Hr. Johan Christensen Skipper i Mariager havde Sidsel Bl. som Enke Støtte baade overfor de Vanskeligheder, der let kunde fremkomme m. H. t. Bestyrelsen af hendes og Børnenes Formue, og overfor Besværligheder af mere personlig Art, som ogsaa skulde vise sig.

Mange vilde handle imod Eneretten til Sejlads med Træ over Fjorden, som hun kort efter Mandens Død fik fornyet i eget Navn²⁾). Ustandselig maatte Retten indblandes i hendes Forhold baade m. H. t. Krav paa hendes Mand sammen med andre af Byens Raadmænd for Forvaltningen af offentlige Midler, Penge, som den tidligere Amtmand F. U. Schuldt var hende skyldig, og Midlerne, der blev bestyret for Søsterdatteren, hvis Formynder, hendes Søstersøn Hr. Jens Pedersen Bl., Kongerslev, vist var en ret vanskelig Person.

Hun var dog nok ikke uden Ben i Næsen, og var sandsynligvis selv ret godt med i Forholdene, saa hun i nogen Maade kunde handle paa egen Haand, i 1687 fik hun saaledes Fuldmagt af Fætteren Lauritz Kjærulf paa Viffertsholm til at optræde for ham i Retten, men hun lod dog give Møde ved Fuldmægtig³⁾). Hun var heller ikke blødsøden af sig, da det en Gang var gaaet galt for en Pige, der havde tjent hos hende, afgav hun en Erklæring fuld af Vrede og Haan overfor Pigebarnet⁴⁾).

Som et forholdsvis godt Parti og endnu i sine bedste Aar var det naturligt, at hun endnu engang prøvede Ægteskabets Sødme, men det var ikke med Held og Lykke. Der foreligger ikke nærmere Oplysninger om den udkaarne, udover at han angives

¹⁾ Mar. Skiftepr. 1684—1701 fol. 6.

²⁾ Mar. Tb. 6/3 1686.

³⁾ Mar. Tb. 30/3 1687.

⁴⁾ Mar. Kbstds. Regnsk. 1688—1714.

at være Fætter til hendes Svigerinde Maren Christensdatter, gift med Hr. Johan Christensen Skipper, og at han maa have været en yngre studeret Person med nogen Tilknytning til Norge, da han kaldes hæderlige og vellærde unge Mand Anders Sørensen Hiermind »aff Norge«. Med hans økonomiske Forhold stod det ikke godt til, og hans Opførsel overfor Konen blev hurtigt daarlig. De blev trolovet den 13/5 og gift den 20. Septbr. 1688 og allerede Søndag den 24. Februar 1689 slog han hende saaledes, at hun var blaa under begge Øjne, paa Kinden og i Panden og havde faaet et Hul over Næsen. Det gik saa haardt til, at en af Sidsels Døtre flere Gange løb ind til en Nabo og fortalte, at Stedfaderen vilde slaa hendes Moder ihjel¹⁾. Den paagældende tog imidlertid saa roligt paa Tingene, at han 3 Gange svarede, at det kom ikke ham ved, og først den 4. Gang gik han ind i deres Gaard; det er sandsynligt, at der tidligere havde været »Røg i Køkkenet«, og at Naboen ikke havde videre tilovers for Sidsel Bl. Paa samme Tid blev der rejst Sag mod den hæderlige og vellærde Herre for Vold og Ufred overfor et Ægtepar i Byen, hvoraf Manden dog erklærede, at han for sit Vedkommende havde forligt sig med Hiermind, men ikke paa Hustruens Vegne, og det anførtes endelig, at han for 8 Aar siden havde skamferet en Mands Ansigt med en Kniv.

Hiermind synes ked af, at Familien nu vilde hjælpe Konen til at komme fra ham, han bryder med dragen Kaarde ind i et fremmed Hus, hvor bl. a. Byfogden fra Hobro sad ved Middagsmaaltidet, og beklager sig over, at man havde røvet hans Kone fra ham, de maatte »lige saa gerne have taget mit Liv fra mig«. Enden paa Sagen blev imidlertid, at han blev dømt til Bremerholm, og Sidsel Bl. henlevede derefter sit Liv i enlig Stand, indtil hun døde i 1726, 86 Aar og 5 Dage gl.²⁾.

c 1—6 I Ægteskabet med Anders Christensen Skipper var der 3 Sønner Jens (Andersen) Bl., Christen Andersen og Nicolai Andersen samt 3 Døtre Inger Bl., Karen og Mette Andersdatter.

Jens Bl., der let forveksles med en senere omtalt Fætter Jens Andersen Bloch, drev den Næringsvej, der stemmer udmærket

¹⁾ Mar. Tb. 20/3 1689

²⁾ Mar. Dødebog.

med det ham virkelig tilkommende Efternavn. Han maa være den velfornemme unge Mand Jens Andersen Bl. barnefødt af højfornemme Forældre, som den 14/2 1703 fik Borgerskab i Mariager og som vilde ernære sig ved Søen med sit havende Skiberum og Købmandsskab¹⁾, men som formentlig omkom paa en Langfart i 1711²⁾).

Af Brødrene blev Christen Andersen, der brugte det fædrene Navn Skipper som Efternavn, Rektor i Hobro, men døde ugift og ret ung, der skiftedes efter ham i 1711³⁾, medens Nicolai sikkert er død ganske ung, han levede dog endnu i 1701; men ingen af Sønnerne efterlod sig formentlig Afkom.

Inger Bl., der var født 1672, blev 10/6 1704 gift med Hr. Henrik Galt, Kapellan i Mariager og Sognepræst til Vindblæs, der først havde været gift med Dorothe Winterberg, og hun blev begravet 1/3 1737 i et af hende erhvervet »Arve-Begravelses-Kapel«, medens Manden var blevet begravet 27/4 1721⁴⁾. I Ægteskabet var der en den 20/3 1705 døbt Datter Dorothe Winterberg, som 19/3 1728 ægtede en David Johansen Abel i Mariager, med hvem hun bl. a. havde en Datter Inger Bloch⁵⁾.

Mette holdt sig til Dommerstanden, idet hun giftede sig med Byfoged Christen Nielsen Hostrup i Hobro; hun døde i 1754, 79 Aar gl.⁶⁾.

Karen blev 23/1 1705 gift med en Farver Hans Peitersen i Mariager, der ogsaa en Tid var Byfoged — fra 1718 til 1726 — men tog sin Afsked, formentlig paa Grund af Indtægternes Ringhed⁷⁾. Karen Andersdatter blev begravet 31/7 1733; i Ægteskabet var der bl. a. en Søn Jens Bloch, døbt 1/5 1718.

1) Mar. Tb. 12/2 1716.

2) Mar. Tb. 3/7 1727.

3) Onsild H. g. Justp. 1692—1810, fol. 73.

4) Hans Fader kaldes et Sted — Mar. Tb. 27/8 1721 — »ærlig og velbyrdig« Folmer Galt; der har virkelig været en Folmer Galt af den gamle Adelslægt, som i og for sig godt kunde være hans Fader, men om hvem der ikke haves nærmere Oplysninger. Han var Søn af Knud Galt til Sønderbygaard m. m., hvis Børn det ikke gik videre godt, bl. a. var der 2 Døtre, der »skikkede sig ilde«.

5) Mar. Tb. 1725—50, fol. 431.

6) Svenstrup Kirkebog.

7) Dahlerup: Mariager S. 198 jfr. 161.

KIRSTEN JENSDATTER BLOCH

Arven efter den rige Herredsfoged har sikkert ogsaa været medvirkende til denne Datters Ægteskab. Hun, der angives født 1630, blev gift med en verdenserfaren, initiativrig, begavet og veluddannet Kirkens Mand, Mathias Willumsen, født i Bleking — ligeledes i 1630 — som Søn af Landsdommer Willum Thomæsen. Efter at have deltaget i Forsvaret af København under Belejringen 1658—59 blev han i 1662 kaldet til Præst i Strandby, hvortil senere paa hans Foranledning blev knyttet Bjørnholm og Malle Sogne. Han gjorde meget for Præstegaarden Vadgaard, som han ombyggede og forsynede med en godt anlagt Have med Fiskedamme.

I Ægteskabet var der i hvert Fald 5 Børn; Efterkommere af Sønnerne tog Navnet Wassard, antagelig en forfransket Form for Vadgaard eller Vagaard. Der var gennem lange Tider udmærkede Forbindelser mellem Wassard'erne og deres Slægt paa mødrene Side — som i det hele taget i Almindelighed mellem de forskellige Grene af Niels Blochs Efterkommere; en Panteforskrivning saa sent som i 1765 fra Sidsel Bl.'s Datterdatter-søn Jens Brask til Svenstrup Hovgaard til Kirsten Bl.'s Sønnesøn Christen Hansen Wassard og dennes Opræden Aaret efter som Lavværg for Jens Brask's Moder har sikkert den ret fjerne Slægtskabsforbindelse til Grundlag.

Da der i Jydske Samlinger 3-II-419 ff. er givet en fyldig Beskrivelse af Mathias Willumsens Levned med nærmere Omtale af hans Børn — hvor det dog fejlagtigt anføres, at Hustruens Navn var Kirsten *Kristensdatter* Bl. — er der ikke Anledning til her at komme ind derpaa. Medens Manden døde i 1708, levede Kirsten Bl. indtil 1714, da der afholdtes Skifte efter hende¹⁾. Blandt Boets Værdier forefandtes en Sølvkande med Aarstallet 1667 og Navnet Albrecht Schade; denne var en Herredsfoged i Gislum Herred, som det gik galt, idet han blev afsat, fordi han tog Penge af Folk for Fritagelse for Kørsel i Anledning af Kongerejser. Nevøen Anders Kjærulf til Bjørnholm optraadte paa Skiftet som Befuldmægtiget for en af Kirsten Bl.'s Sønner.

¹⁾ Slet H. g. Skiftep. 1690—1726 fol. 167 b.

METTE JENSDATTER BLOCH

B 6

Hun fik sig som Søsteren Sidsel en Mand af det velhavende Borgerskab i Mariager, Raadmand Anders Jensen. Han er en Tid Byens rigeste Mand, der i 1676 ved en Skattetaksation til Krigsstyr ansættes til 600 Rdl., medens Svogeren Anders Christensen Skipper vurderedes til 200 Rdl. Han nævnes som Raadmand i 1662, men faar en ny Udnævnelse d. 10/9 1671. Han maa have været gift med Mette Bl. før Maj 1670, da han lader optage et Tingsvidne om, at den tidligere omtalte Bolig i Bodals Krog vides i 60 Aar at have tilhørt sal. Jens Bloch i Arden og hans Forfædre som Selvejergods¹⁾. Og maaske er det netop i Anledning af deres Giftermaal, at der af Mette Friis sal. Henrik Sandbergs til Bøgsted udstedes en i 1669 tinglæst Obligation til Morten Kjærulf for 300 Rdl., som hendes Mand skyldte dennes Myndling Mette Bl. fra Store-Arden²⁾. Han har sikkert drevet en vidtomspændende Købmandsforretning, hvori Hustruen ogsaa synes at have taget Del; den 6/4 1675 beder Fru Margrethe Rosenkrantz paa Havnø — som iøvrigt et Sted kalder Anders Jensen for sin gode Ven — hende i et Brev om at sende sig 3 Skp. spansk Salt »Jeg skal med Taksigelse betale Eder igen«³⁾; det faldt forøvrigt svært at faa andet end Tak for Saltet.

Anders Jensen og Mette Bl. døde i Forholdsviis ung Alder med kun 14 Dages Mellemlum, Hustruen den 25/10 1678 og Manden den 8/11 s. A.⁴⁾.

Boet efter Anders Jensen var saa stort, og Mariagers andre Borgere saa daarligt stillede, at det paalagdes Lensmanden at forordne udenbys Værger for Børnene, 3 Sønner og 2 Døtre, da Borgmester og Raad i Byen havde indberettet, at der ikke fandtes vederhæftige Indbyggere i Mariager, som Formynderskabet kunde betroes⁵⁾; ved nærmere Eftertanke synes man imidlertid at være blevet klar over, at Mariager dog ikke var saa

1) Hindst. H. Tb. 19/5 1670.

2) Vib. L. tingl. Dok.

3) Hindst. H. Tb. 9/11 1676.

4) Ny kgl. Saml. 4°. 752.

5) J. T. 1670—81 Nr. 59.

ringe, medens Onklen Søren Bl. naturligt nok blev Værge for een af Sønnenne, var der i hvert Fald 3 af Byens Borgere, Borgmesteren og 2 Raadmænd, hvoraf den ene var Anders Christensen Skipper, der godtoges. Det var rigtig pæne Beløb, Anders Jensens Børn fik, Palle Dyre til Trinderup udstedte saaledes den 11/3 1682 3 Obligationer paa ialt godt 1150 Rdl. til de 3 Sønner.

- c 1 Af Sønnenne maa den ældste antages at være Jens (Andersen) Gundersen, der efter den ved hans Død angivne Alder allerede skulde være født omkring 1660; han var vist opkaldt efter en Jens Gundesøn, der nævnes ret hyppigt i Hobro i første Halvdel af det 17 Aarhundrede og kunde være hans Farfar.
- Jens Gundersen ses aldrig at have brugt Efternavnet Bloch, hvilket derimod blev tillagt hans Børn. Under Hensyn hertil vil der under Tredie Afsnit blive givet nogle Oplysninger om
- c 2—3 ham og hans Børn ligesom om hans Brødre, Jens Andersen Bl. og Jacob Andersen Bl., der vist altid benyttede og betegnedes med Moderens Efternavn.
- c 4 For Datteren Anne Margrethe Bl. var som tidligere anført først Anders Christensen Skipper og siden Hr. Jens Pedersen Bl. i Kongerslev Værge; hun blev gift med en Mariager-Borger Peder Olufsen (Lund) og havde bl. a. en Datter Mette, der ogsaa antog Efternavnet Bloch og, efter at have været gift med en Tolder Lysholt i Grenaa, døde i Aalborg i 1784, 77 Aar gl.
- c 5 Den anden Datter Cathrine Andersdatter, der var født ca. 1677, kom i Huset hos Morten Kjærulf og Anne Bloch og blev den 10/5 1694 af Fætteren Hr. Frederik Sørensen Bl. viet til en Aalborg-Købmand Niels Nielsen Nysum¹⁾. Han solgte i 1704 et i Handest i Glenstrup Sogn beliggende Hus, der var tilfaldet hans Hustru og dennes Søster i Arv efter deres Forældre²⁾. Cathrine Andersdatter blev begravet 7/7 1730.
- De 4 i Mariager boende Børn af Anders Jensen og Mette Bl. indtog i mange Aar sammen med deres Familier og Sidsel Blochs Børn en betydningsfuld Position i Byen. I meget nær Tilknytning til dem træffer vi ofte paa en samtidig, ret fremtrædende Borger Jens Andersen (Mariager). Han maa være den Jens

¹⁾ P. T. 1945 S. 237—38.

²⁾ Nørhald-Støvring H. Justp. 25/11 1704.

Andersen, der efter at være blevet gift i Novbr. 1695 har det Uheld, at hans Førstefødte kom til Verden allerede i Marts 1696, hvilket medførte Krav paa Bøder fra Willestrup Gods og Mariagers Byfoged. Under Retssagen i Mariager anføres, at Jens Gundersen gav Møde paa sin *Broder* Jens Andersens Vegne¹⁾, men vi finder aldrig denne nævnt som Arving efter Anders Jensen og Mette Bl. Senere ser vi Jens Andersen angive sig som Broder til Præsten Henrik Galt, og dette Familieskab maa være rigtigt nok. Da der i 1721 optages Tingsvidne om Arvingerne efter bl. a. »den ædle højfornemme og vidtberejste Mand nu sl. Rasmus Christensen Abelin« i Bergen, af Holberg omtalt som »den store Voyageur og Philosophus Abelin« (P. T. 6-5-254), hedder det om dennes Søster Karen Christensdatter, at hun »blev befriet af ærlig og velbyrdig Folmer Galt, som avlede med hende en Søn Henrik Galt . . . Siden haver bemeldte Karen Christensdatter med en anden Mand avlet en Søn, navnlig forbemeldte Jens Andersen Mariager.«²⁾

Herefter maa Jens Andersen (Mariager) formentlig antages at være Frugten af en illegitim Forbindelse mellem Anders Jensen og Karen Christensdatter — sandsynligvis medens han var gift med Mette Bl. — en Forbindelse som Mette Bl.s Børn imidlertid ikke har set med onde Øjne paa. Da Jens Andersens Søn Rasmus Abelin bliver døbt den 29/4 1711, bæres Barnet af Peder Olufsens Hustru og hendes 3 Brødre Jens Gundersen, Jens Andersen Bl. og Jacob Andersen Bl. er Faddere.

INGER JENS DATTER BLOCH

B 7

Denne Datter maa allerede have været gift i 1663, da hendes Broder Søren Bl. i Arden æsker Afkald fra velfornemme Mand Ifver Lauritzen, Forpagter paa Østergaard i Salling, paa Hustruens Vegne for Arv efter sal. Jens Bl.³⁾. Manden maa være død ret tidlig, for da Søren Bl. i 1676 igen optræder paa Familiens Vegne og søger en Mand i Østrup ifølge en Obligation til Ifver Lauritzen i Elkjær, Foged paa Lerkenfeldt, bliver

¹⁾ Mar. Tb. 10/6 1696.

²⁾ Mar. Tb. 27/8 1721.

³⁾ Hindst. H. Tb. 10/12 1663.

Skyldneren dømt til at betale Ifver Lauritzens Arvinger¹⁾. Blandt Børnene maa uden Tvivl være en Jens Ifversen, der optræder i en Sag for Højesteret og betegnes som Herredsfoged Søren Bl.'s Søstersøn²⁾, samt den Peder Ifversen Bl., efter hvem der i 1710 holdtes Skifte i Mariager. Paa dette Skifte bliver Skipper Jacob Andersen Bl. kaldt afdødes Fætter, og hans Broder Jens Gundersen er Værge for en 5aarig Datter, Inger Pedersdatter Bl., som i 1731 er Enke efter Christen Pedersen Bødker, men senere gifter sig med Jens Thomassen Kudsk.

Hermed stemmer imidlertid mindre godt, at det paa oftnævnte Skifte efter Anne Bloch i 1695 anføres, at Inger Bl., sal. Iver Laursens paa Hegnet havde en Søn Laurids Iversen, som skulde være blevet Sorenskriver i Norge, men om hvem man ikke vidste, om han var levende eller død, hvorfor *hendes* Lod indtil videre hensattes til Udlevering til *ham*, hvis han indfandt sig, og til Deling mellem hendes andre Arvinger, hvis han og hans Søkende bevistes at være døde uden at efterlade Børn. Det er dog nok Skiftet, der er vel daarligt funderet m. H. t. Oplysninger om Arvingerne. — Iøvrigt var Laurids Iversen i Live paa det paagældende Tidspunkt, ja han døde først mange Aar senere i Mariager, hvortil han maa være søgt i Alderdom og »slet Tilstand« for at være nær ved Slægt og Venner, og hvor han blev begravet 3/7 1731. Han, der betegnes som forhen Lagmand i Norge, havde haft Ophold hos Niesen Inger Pedersdatter Bl., og Slægtningene Jens Gundersen og David Johansen (Abel) frafaldt deres Krav paa den afdøde til Fordel for hende, som fik hans ringe Efterladenskaber for Umage, mens han laa paa sin Sygeseng fra August 1730³⁾.

B 8

DOROTHE JENSDATTER BLOCH

Herredsfoged Jens Blochs og Karen Jensdatters sidste Barn var Dorothe, med Hensyn til hvilken der foreligger nogen Mystik. Paa det oftnævnte Skifte fra 1695 efter Anne Christens-

¹⁾ Gislum H. Tb. 14/10 1676.

²⁾ H. R. Db. 1685 fol. 1089.

³⁾ Mar. Skiftep. 1714—34 fol. 265

datter Bl. i Viborg opføres midt imellem de Arvinger, som uden al Tvivl er Børn eller Børnebørn af Herredsfoged Jens Bl.: salig Dorothe Blochis eneste Barn Karen Mørch, Henrik Koppis i Randers. Om disse Personer har jeg ikke andre Oplysninger.

I 1670'erne har vi imidlertid en Dorothe Bloch, der er gift med Lauritz Hansen Mørk i Nejst i Hørmested Sogn, uden Tvivl den samme Lauritz Hansen, der i 1675 og 1681 foretager Dispositioner med Hensyn til faste Ejendomme, som er tilfaldet hans Hustru som Arv efter en Datter af hendes Broder Borgmester Søren Bl. i Hobro. Denne Dorothe Bl. maa imidlertid være Datter af en Morten Mortensen Bl., hvorm vi senere skal høre nærmere, men hun var ikke saa nær beslægtet med Præsteenken i Viborg, at hun eller hendes Børn kunde være blandt dennes Arvinger.

Der synes herefter at foreligge 2 Muligheder, enten maa Dorothe Jensdatter ogsaa have været gift med en Mørk og med ham have haft Datteren Karen, eller ogsaa maa en Datter af Dorothe Mortensdatter ved en Fejltagelse være blevet opført som Arving i 1695, hvilket i og for sig ikke er umuligt, da Arveforholdene ikke i det hele forelaa klart oplyste ved Skiftet¹⁾.

¹⁾ Postmester C. Klitgaard, der i Vendsysselske Aarbøger 1946 S. 383 ff. har givet en Række Oplysninger om Dorothe Mortensdatter Bl. og hendes Mand, har paa Forespørgsel udtalt, at han ikke mener, at hun er Moder til Karen Mørch, Henrik Koppis.

Efter nu at have beskæftiget os med de 3 Herredsfogder i Hindsted Herred, Søren Nielsen Bl., Jens Sørensen Bl. og Søren Jensen Bl. og deres nærmeste Slægt, gaar vi igen tilbage til Niels Bl.'s Børn og maa da begynde med den Datter, om hvem det hos Nysted hedder: »Sidsel Bl. hafde Christen . . . i Wegergaard«, Nysted synes altsaa ikke at have kendt eller husket Mandens Efternavn, men vi har formentlig tilstrækkeligt Materiale til at afgøre, hvem han var. I Skivum Sogn i Aars Herred ligger en Gaard, Veggergaard, der i ca. 100 Aar ejedes eller brugtes af en Lavadels- og Selvejrbondeslægt, der førte Navnet Ged, som hyppigt sad inde med Bestillingen som Herredsfoged, og hvoraf flere Medlemmer ogsaa anføres som boende i den i samme Sogn beliggende Gaard Sønderlund. En Søren Ged i Veggergaard, Herredsfoged i Aars Herred, indgaar i April 1573 Mageskifte med Kronen og faar en Gaard i Sognet kaldet Lynderup imod en jordeggen Gaard i Sønderlyng Herred¹⁾, og kort Tid derefter under 25. Juni s. A. udstedes der Livsbrev for Christen Ged paa Veggergaard mod at svare sædvanlig Afgift deraf og være Lensmanden lydige. Søren Ged er vel Fader til Christen og til den Hr. Anders (Sørensen) Ged i Veggerby, som omkring 1586 havde den Sorg, at en Søn af ham blev slaat ihjel¹⁾. I 1582 faar Niels Jonsen (Viffert) til Torstedlund ved et Mageskifte med Kronen fat i baade Veggergaard og Sønderlund. Veggergaard, som beboedes af Søren Ged og Christen Ged, var en ret betydelig Ejendom, der hørte derunder 2 Fiskegaarde uden Afgift, Engstykker i Veggerby og Skivum Marker

¹⁾ K. Br.

foruden Gaardens egen Mark, og paa dens Jord var 2 Broer, Halsmandbro og Veggerbro, hvortil der var Ydelser af Brokorn, som Bonden maatte beholde for sin Umage med Vedligeholdelsen mod Afgift 5 Pd. Byg til Aalborghus. Til Sønderlund, der var beboet af Las Ged, og som angives at være Selvejergaard (jordegen Bondegaard) hørte en lille Mølle, et Engstykke i Blærekær og en Fjerding Jord over Skivum Mark¹⁾. Det er formentlig de eneste Gange Christen Ged træder frem for os, medens unge Las Ged i Sønderlund angives i 1593 at have fæstet Skivum Sogns Kirketiende og Peder Ged i Lille Binderup omtales som Herredsfoged i Aars Herred i 1599, og der kunde derfor synes kun at foreligge et spinkelt Grundlag for at antage denne Christen for at være Sidsel Bl.'s Ægtefælle.

Vi har imidlertid noget mere at bygge paa. I Regnskabsaaet 1619/20 er der af en Jens Christensen ydet Stedsmaal af en Helgaard i Rostrup²⁾, som hans Moder Sidsel Bl. oplod for ham, og naar vi saa i et Regnskab for 1621/22 finder optaget Stedsmaal ydet af Niels Christensen i Arden for Fjerdeparten af den Gaard i Rostrup, Jens Ged ibor og for ham oplod³⁾, ja saa synes det berettiget at mene, at det er Niels Bl.'s Datter og hendes Søn eller Sønner, der her omhandles. Muligvis er Christen Ged død fra hende, hvorefter hun er vendt tilbage til sin Hjemegn til noget af Slægtens Gods, eller de maaske allerede tidligere har taget Ophold her. — I 1630 nævnes en Christen Ged i Rostrup, det er snarere Sidsels Sønnesøn end Mand og s. A. en Niels Ged i Reese (Redsø) i Valsgaard Sogn, der udmærket kan være identisk med den ovenfor anførte Niels Christensen. Endelig kan det anføres, at der i 1647 omtales en Christen Christensen Ged i Rostrup⁴⁾.

¹⁾ Kr. Sk. 17/11 1582.

²⁾ Aalb. L. Regnsk. 1619—21.

³⁾ Aalb. L. Regnsk. 1621—25.

⁴⁾ Aalb. L. Ekstrask. 1647.

Nysted har ganske vist paa dette Sted »Morten Bl. i Torrup«, men da vi kender en Mand af dette Navn i Aarup i Han Herred, om hvem det er overordentlig sandsynligt, at han hører til Hindsted-Slægten, har man sikkert Lov til at indsætte ham paa dette Sted og gaa ud fra, at Angivelsen »Torrup« har en Fejlskrift, Fejlhøring eller Fejlskudning til Grundlag. Forbindelsen med Slægten kommer ret tydeligt til Syne i det tidligere omtalte Forhold, at der i 1637 af en Sønnedatter af Niels Bl. og hendes Børn udstedes Skøde til hendes Svoger paa en i Stubberup i Hindsted Herred beliggende Gaard, som hendes Mand angives i sin Tid at have købt af sal. Morten Bl. i Aarup i Han Herred.

Slægten fra Aarup har været en særdeles vanskelig Linie at gennemgaa, fuld af Faldgruber, Fejlmuligheder og Usikkerheder, hist og her efterhaanden vel endog rigtig godt oplyst, men paa andre Punkter kommer man ud i Tomrum eller møder mærkeligt modsigende og modstridende Oplysninger, det har været som at arbejde sig igennem en Labyrinth. Det gør det selvfølgelig heller ikke lettere, at der i lang Tid træffes en Del andre Bloch'er paa Egnen, som formentlig nedstammer fra en Præst i Lem Hr. Jens Mikkelsen Bl., hvis Forhold til Hindsted Herreds Bloch'er ikke er klart oplyst.

Første Gang vi med Sikkerhed træffer paa nævnte Morten

Morten Bloch i Aarup
∞ Lisbeth Pedersdatter

Borgm. Søren Bl.
∞ Maren Nielsdtr.

Morten Bl.
∞ Maren Sørensdtr.

Jens Bl. i Lund
∞ Maren

Henrik Bl.
∞ Karen Jensdtr.

Anne Bl.
∞ Chr. Pedersen
i Aarup

? Bl.
∞ Foged Anders
Rasmussen

Johanne Bl. (?)

Anne Bl.
∞ Borgm.
Matthias Ibsen

Anne Bl.
∞ Peder
Sørensen

Dorothe Bl.
∞ 1) Villads Olufsen
2) Laurits Hansen
(Mørk)

Morten Bl.
(?)

Morten Bl.

Jens Bl.
∞ Inger Madsdtr.

Margrethe Andersdtr.

Maren, Henrik, Lisbeth, Mads, Christen

Herredsfoged Niels Blochs Segl (S. 16).

Herredsfoged Soren Nielsen Blochs Segl (S. 34).

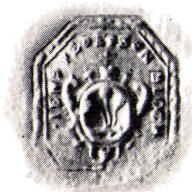
Herredsfoged Jens Sørensen Blochs Segl (S. 44).

Hindsted Herreds Segl med Herredsfoged
Jens Sørensen Blochs Initialer (S. 50).

Herredsfoged Soren Jensen Blochs Segl (S. 55).

Borgmester Jens Pedersen Blochs Segl (S. 119).

Jens Jensen Blochs Segl (S. 164).

Bl. er i 1585, da Morthen Block i Aarup anføres som overværende Aflæggelse af Regnskabet for Kollerup Kirke, og i 1586 noteres han som den ene af Kirkeværgerne¹⁾. Om ham har vi flere Oplysninger og ved, at han i hvert Fald i de senere Aar var gift med en Lisbeth Pedersdatter. Men allerede i 1583 findes der paa Kirkeregnskabet under »Ordrup« opført en Morten Mortensen, ud for hvilken Anførsel der i Marginen senere — vistnok i 1632 — er vedtegnet Lisbeth Pedersdatter. Er denne Morten Mortensen nu identisk med Morten Bl., saaledes at der skulde indskydes en Morten Bl. forud for den her omhandlede, eller er det en helt anden Person, der ogsaa havde Bopæl i Aarup? I 1591 og 1596 aflægges en »Bertel i Aarup« og i 1592, 1594 samt 1597 en Bertel Mortensen i Aarup Regnskab for Kirken, uden Tvivl een og samme Person, er det ogsaa en Bloch? Ved Regnskabsaflæggelserne i 1592 og 1594 anføres som overværende henholdsvis Morten Bl. Ridefoged over Han Herred og Herredsfoged i Han Herred Morten Bl. i Aarup.

Da vor Slægt imidlertid paa de Tider uhyre sjældent betegnes med Patronymikon uden Blochnavnet, er det dog vel tiladeligt at antage, at de 2 Mortensønner, Morten og Bertel er 2 Slægten uvedkommende Personer, som er bosiddende i en anden Gaard i Aarup. Det hedder da ogsaa i en Indberetning fra 1638 om Kollerup og Skræm Sogne: »Enestegaarde i Aarup, som er 2 Gaarde«²⁾.

Et andet Forhold kunde imidlertid ogsaa bringe Forvirring med sig. En Morten Jensen i Aarup opføres som Kirkeværg fra 1623, indtil det i 1626 meldes, at hans Arvinger gjorde Regnskab for 1624. Hvis denne Morten Jensen var gift med en Datter af Morten Bl., kunde hans Børn udmærket antage Navnet Bloch og forveksles med Morten Bl.'s Børn.

Naar Morten Bl. betegnes som Ridefoged, er der ikke Tvivl om, at det er i Relation til Gyldenstjerneerne paa deres nærliggende Hovedsæde Aagaard, vi hører da ogsaa om et Brev af 7/10 1597 fra Knud Gyldenstjerne til sin Foged Morten Bl.³⁾

¹⁾ Kollerup Kirkeregnsk. (L. A.)

²⁾ J. S. 4 — I — 106.

³⁾ Secher: Kongens Rettertings Domme 1605—14 S. 94.

Gaarden i Aarup, som nævnes i 1542, da Peder Speger fik Livsbrev paa »Oropgaardt«¹⁾, var kommet til den gamle Adelslægt ved et Mageskifte med Kronen i 1579. Det anføres da, at Hovedlandgildet af den hidtil var ydet og stadig skulde ydes til Kollerup Kirke. Jeg har intetsteds fundet den betegnet som Selvejergaard; naar Familien Bloch her opføres som Selvejere, er det formentlig paa Grund af dens Ret til den i samme Sogn beliggende Bjerregaard. Morten Bl. forstod ogsaa at varetage sine egne Tarv, under 2/10 1594 blev der givet ham Livsbrev paa Kronens Part af Korntienden af Klim Sogn mod aarlig Ydelse 8 Pd. Byg og 1/2 Pd. Havre²⁾.

I en Del Aar optræder han som Værge for Kollerup Kirke — vistnok i Almindelighed som eneste Værge — og paadrager sig en betydelig Restance — saaledes for Aarene 1603—06 20 Tdr. Rug og 30 Tdr. Byg — og da han er død i 1610, bliver det paalagt de nye Kirkeværger at opkræve hos hans Efterladte, hvad der ifølge Regnskabet skulde være til Stede, med mindre det bevises at være kommet Kirken til Gavn og Nytte. At Morten Bl. er død i 1610, faar vi bekræftet derved, at der i Lensregnskabet for 1610/11 er anført: »Lisbeth Pedersdtr. sl. Morten Bl. udi Aarup hans Hustru til Stedsmaal af kgl. Maj. Anpart Korntiende af Klim Sogn 8 1/2 Dlr.«, samt at Gravstenen over ham og Hustruen angiver hans Død til 14/3 1610³⁾.

Iøvrigt kender vi ikke meget til Morten Bl., der godt kan være identisk med den Morten Bl., der i Aarene 1583 og 1584 nævnes som Foged paa Overgaard i Gjerlev Herred, men derefter synes forsvundet fra Egnen, eller til hans Hustru, som efter Gravstenens Indskrift skal have overlevet ham i 33 Aar, idet hun angives død 20/2 1643. Imidlertid er der nogen Mystik m. H. t. hendes Levetid, da hun synes at optræde lang Tid efter sin officielle Dødsdag.

Vi træffer mange Gange paa hende i Lensregnskaberne — skiftevis betegnet som Lisbeth Pedersdatter og Morten Bl.'s Hustru — dels som bosiddende i Aarup som Selvejer og Fæster

¹⁾ D. Mag. 3 — 6 — 331.

²⁾ K. Br. jfr. Thiende Bogh 1591—1647 S. 62 b.

³⁾ Danmarks Kirker. XII S. 107.

af Klim Korntiende endnu 1667/68, dels fra 1625/26 til 1656/57 som Selvejer af Bjerregaard uden Angivelse af Bopæl. Da der bruges de samme Betegnelser — Lisbeth Pedersdatter og Morten Bl.'s Hustru — baade før og efter 1643, maa det vel være den samme, der tænkes paa, og Grunden til, at hendes Navn benyttes efter Døden i Lensregnskaberne, hvis Nøjagtighed iøvrigt ikke er stor, kan maaske formodes at være den, at Børnene har kunnet køre paa hendes Rettigheder m. H. t. Tienden uden at skulle erlægge Stedsmaal, saalænge der ikke foretoges endeligt Skifte.

Morten Bl. har siddet lunt inden Døre, selv om han vel ikke var rig, og Registreringsforretningen efter ham, som først foregik den 3/4 1621 i Overværelse af Enken og Sønnerne Søren og Morten, giver et godt Billede af, hvorledes der da kunde se ud i Stalde og Stuer hos mere fremtrædende Landboere¹⁾.

Besætningen omfattede bl. a. 7 Heste à 2—10 Sldl., 2 Føl à 5 Sldl., 7 Køer — 1 rød, 3 sorthjelmede og 3 sorte — og 1 Tyr à 5 Sldl., 4 Stude à ca. 5 Sldl., 9 Ungkreaturer à ca. 2 Sldl., 16 Faar à 1/2 Sldr. og 2 Bitræer à 2 Sldl., men i Forhold hertil var det store Værdier, der fandtes inden Døre. Der var saaledes foruden meget andet 3 Skabe à 12 Sldl., 1 Sejrværk 12 Sldl. og 1 Jernkakkelovn 16 Sldl., der ikke kan have været daarlige Ting, naar Heste kunde faas for ca. 7 Sldl. Endvidere var der flere Messingting, 1 Lysekrone med 6 Piber til 4 Sldl. samt meget Husgeraad af forskelligt Metal.

Men naar vi saa kommer til Sølvtøjet, ja saa er det endnu større Værdier, der føres frem for os, 3 Kander til henholdsvis 34, 21 og 16 Dlr., 3 Stobe tils. 25 1/2 Dlr., 1 Kovse 5 1/2 Dlr., 1 Brændevinskovse 2 Dlr., 4 Skeer 5 1/2 Dlr., 1 forgyldt Sølvbælte 29 Dlr., 1 andet Bælte 7 Dlr., hvorhos der var 1 Portugaløse og 1 dobb. Rosenobel (Mønter) henhv. 18 og 7 Dlr. samt en Guldring 8 Dlr.

Og m. H. t. de anførte Værdier er der det særlige, at medens

1) Han H. Tb. 25/5 1635. Jeg er Postmester C. Klitgaard Tak skyldig, fordi han har gjort mig opmærksom paa denne Registreringsforretning, hvoraf et større Uddrag er offentliggjort af ham i Sprog og Kultur 1936 S. 47.

Løsøret i Almindelighed er ansat til Slettedaler, er Sølvtøjet vurderet i Enkende Daler à $6\frac{1}{2}$ Mark, saaledes at Beløbene derfor maa forhøjes med noget mere end det halve for at svare til Slettedaler; de $200\frac{1}{2}$ Dlr. for Sølvet svarede saaledes til ca. 325 Sldl..

Ialt androg Boets Formue, hvorunder der ikke var medtaget fast Ejendom, ca. 900 Sldl., medens Gælden var ca. 625 Sldl., hvoraf Sønnen Søren havde 90 Sldl. til Gode. Boets Beholdning deltes med Halvdelen til Enken og Halvdelen til Børnene. Udenfor Registreringen var ogsaa Sengeklæder, Duge og Haandklæder, hvoraf Lisbeth Pedersdatter forpligtede sig til at give hver af Pigerne saavel som Karlene (Sønnerne) en beredt Seng saa god som 10 Sldl. samt hvert af Børnene 1 Dug og 1 Haandklæde til Værdi 4 Sldl.. Lisbeth skulde svare til den ene Halvdel af Gælden og Børnene til den anden, og Formaålet med Læsningen af Registreringsforretningen — den skete først i 1635 — var vist at faa frem, at de Børnene paahvilende Gældsposter var bragt ud af Verden.

Situationen havde nemlig ændret sig ubehageligt for Lisbeth Pedersdatter, idet Krigsaarene 1627—29 med »Fjendens store Last og Overvold« samt Skaderne ved den ødelæggende Sandflugt havde berøvet hende Velstanden; hun var blevet saa forarmet, at hun ikke kunde betale Pengeskat til Martini 1633 af sin Selvejergaard¹⁾.

I 1638 hedder det videre om Sandflugten paa Bjerregaard: »Morten Blockis Høstru des Eidom ehr och udaff Sandflugt slet øde och forderffued, saa deraff ingen Schylde eller Afgifft kand udgiffues«²⁾ og i 1646, at Morten Bl.'s Hustru af samme Grund ikke formaar at give mere end 2 Sldl. aarligt af Gaardens Landgilde³⁾.

Morten Bl. og Lisbeth Pedersdatter maa antages at have haft en Del Børn, som vi vist saa nogenlunde kan faa Rede paa, men det maa erkendes, at Sikkerhed for, at det Kuld, vi nærmere vil omtale i det følgende, er Søkende — endsige Helsø-

¹⁾ Han H. 31/1 1634.

²⁾ Han H. 7/5 1638.

³⁾ Han H. 9/2 1646.

skende — ikke have, der er Muligheder for Fejltagelser, bl. a. fordi der var en Søn, der havde samme Fornavn som Faderen, og som havde flere Børn. Vi ved i hvert Fald, hvem der var ældste Søn af den omhandlede Søkendeflok¹⁾, men m. H. t. de andre Børn er det svært at afgøre, i hvilken Rækkefølge de kommer. Kuldet bestaar antagelig af Sønnerne Søren, Morten, Jens og Henrik, en Datter, der var bosat i Bergen, en Datter Anne samt en Datter, der var død før 1649.

A 1—7

BORGMESTER SØREN MORTENSEN BLOCH I HOBRO

A 1

Hvornaar han er født, ved vi ikke, derimod er vi bekendt med, at han døde i 1647. Han er en af Slægtens mere prominente Personer, optræder særdeles gerne paa Tinge, men er mere knyttet til Bylivet end de fleste andre af Familien. Fra første Gang vi støder paa ham, i 1625²⁾, er han bosat i Hobro, og 2 Aar efter er han saa vidt fremme, at han optræder for denne By blandt Købstædernes Udsendinge til Stændermødet i København³⁾. I 1630 er han Raadmand og ses ogsaa en enkelt Gang da betegnet Borgmester, men samtidig varetager han Ridefogedgerning for den rige Frantz Lykke til Kokkedal. Han er vel begyndt som Ridefoged, hvorved bemærkes, at der i Almindelighed ikke tillægges denne Bestilling den Betydning, den i Virkeligheden havde. Der var dermed forbundet et stort administrativt Arbejde, og Indehaverens sociale Stilling var ikke ringe, han var slet ikke en Slags bedre Slavepisker. Ikke alene skulde han varetage den hyppigt andetstedsboende Ejers Tarv overfor hans Bønder og andre, men ogsaa Fæsternes overfor Tredjemand. Gerningen kan formentlig nærmest sammenlignes med den senere af en Godsforvalter, der tillige var Sagfører, udøvede Virksomhed.

Senere har Sønnen Søren Bl. vel faaet Forbindelse med Hobro ved Giftermaal, forskellige Forhold kunde tyde paa, at hans Hustru, Maren Nielsdatter, var Datter af en af denne Bys fremtræ-

1) Han H. Tb. 23/11 1646.

2) Vib. L. Db. 1626 B fol. 33.

3) Erslev: Rigsraadets og Stændermødernes Hist. II S. 15 og 19.

dende Borgere Niels Lauritzen, og at han derfor var Svoger til sidstnævntes formentlige Sønner, Borgmester Lauritz Nielsen og Søren Nielsen, hvis Datter var gift med Herredsfoged Jens Andersen i Vester Thorup i Han Herred, med hvem Søren Bl. havde megen Forbindelse. Som stammende fra Aarup og som Ridefoged for Kokkedal har han i det hele meget at gøre paa Han Herreds Ting¹⁾. Fra omkring 1641 afløses han dog som Ridefoged af en Mathias Ibsen, der sikkert er identisk med hans Svigersøn af samme Navn. Heroppe maa han tage sig af Broderen Morten Bl.'s insolvente Dødsbo. Fra Han Herred har vi ogsaa et Vidnesbyrd om den Besværlighed han og hans Datter samt Svigersøn skulde faa af en Sag angaaende Værgemaal for en Søsterdatter, hvorom vi senere skal høre nærmere; under 23/11 1646 optages et Tingsvidne af 9 Mænd, der oplyser, at Søren Bl., Borgmester i Hobro, er født i Aarup og var Faderens ældste Søn.

I 1630/31 erlagde han og Borgmester Lauritz Nielsen Stedsmaal og betaler i en Række Aar 1 Rdl. aarlig i Fæste af et Stykke Endels Jord og et lille Skovskifte i Skellerup Mark, kaldet Skovsgaard²⁾; det nævnes allerede 1612, og det danner Grundlaget for den nuværende Gaard Skovsgaard ved Hobro.

Den tidligere omtalte Bro ved Hobro var i 1608 — i meget brøstfældig Stand — blevet tillagt Niels Blochs formentlige Svigersøn Christen Kjeldsen i Rold og efter hans Død i 1631 overgaaet til Ridefoged Hans Jensen paa Aalborghus, som imidlertid Aaret efter oplod den for Mourids Lauritzen i Vive³⁾, men denne døde ret hurtigt. Søren Bl., der nu var Raadmand i Hobro, har naturligt nok haft Interesse for Broen, som baade hans Familie og hans Forgængere i Byens Styre havde haft i

¹⁾ Iøvrigt var der paa de Tider livlig Forbindelse mellem Hobro og Han Herred, der nærmest syntes at høre til Byens Opland, jfr. saaledes at det i 1594 tillodes Skomagerne i Hobro at gøre Sko til Kongens Undersaatter i Han Herred, hvorved bemærkes, at der af de oprindelige 2 Retskredse her, Hannæs Birk og Han Herred senere opstod henholdsvis Vester og Øster Han Herred.

²⁾ Aalb. L. Regnsk.

³⁾ Aalb. L. Regnsk. 1631—34.

Fæste, og han overtog den da sammen med Lauritz Nielsen¹⁾. I Stedsmaal maatte de erlægge 4 Øksne eller 24 Rdl. ligesom deres 2 nærmeste Forgængere, hvilket dog var billigere end de 20 Øksne, som blev betalt efter Niels Bl.'s Død. I en Retssag fra 1657 faar vi Oplysning om, hvor stor Brokornsydelsen i Virkeligheden var, det anføres, at et kgl. Missive udførligt formelder, at alle i Herredet boende, som har Heste og Vogne, skal give 1 Skp. Byg²⁾.

Som tidl. omtalt (S. 18) er Søren Bl. blandt de optrædende i den Retssag i 1636, hvorunder Bloch'er m. fl. Ejendomsbesiddere paa Egnen protesterede imod en af Lensmanden hævdet Forpligtelse for dem til Ægt og Arbejde for genkøbt Selvejergods. Søren Bl. var Ejer af Selvejergods i Hørby om ikke paa anden Maade saa ved Køb af en halv Bondegaard, som var tilfaldet Jens Andersen i V. Thorup som Arv til dennes Hustru³⁾. I 1639 indkøbte han yderligere af Jens Andersen en halv Bondegaard i Glerup. Han er sikkert en meget velhavende Mand, han har ofte Sager om Inddrivning af udestaaende Fordringer.

ANNE SØRENSDATTER BLOCH

B 1

Søren Bl. har sikkert kun haft eet Barn, der overlevede ham, Datteren Anne, der omkring 1648 — altsaa efter Faderens Død — blev gift med den senere Borgmester Mathias Ibsen eller Hack, som uden Tvivl ogsaa efterfulgte Svigerfaderen i Ridefogedgerningen overfor Køkkedal. Mathias Ibsen vedligeholdt Slægtens Forbindelse med Hobro Bro, idet han i 1649 fik Stadfæstelsesbrev paa Brokornet⁴⁾. Han, der ogsaa havde varetaget Bestillingen som Tolder i Hobro⁵⁾, sad ikke mange Aar som Borgmester, idet hans Udnævnelse er dateret 7/5 1667⁶⁾, og han allerede døde i 1671. Under nævnte Dato blev der ogsaa med-

¹⁾ K. Br.

²⁾ Vib. L. Justp. 1657 fol. 127.

³⁾ Hindst. H. Tb. 11/6 1635.

⁴⁾ D. Kanc. kgl. Stadf. paa Tiender 1648—54.

⁵⁾ Hindst. H. Tb. 15/1 1663.

⁶⁾ J. Reg. 1660—70 Nr. 37.

delt Konfirmation paa en Forskrivelse, d. v. s. gensidigt Testamente, mellem ham og Hustruen, som angaves da at have været gift i 19 Aar¹⁾, men som ikke havde Børn. Anne Bloch maa være død nogenlunde paa samme Tid som Manden; i Hobro Kirke blev der opsat et Epitafium over saavel Ægteparret som Hustruens Fader²⁾.

Ægtefællernes store Formue blev delt mellem deres Søkende og Søkendebørn og gav Anledning til vidtløftige Processer mellem Arvingerne. Testamentet vakte ogsaa Opsigt blandt Borgerne i Hobro, hvor Sognepræsten fra Prædikestolen havde oplæst et Testamente, indeholdende Bestemmelse om Gaver af Penge og Jordegods til Kirker og de Fattige, hvilken Disposition imidlertid ikke skulde være underskrevet af de afdøde eller Arvingerne³⁾. — Kender vi vel ikke selve Skiftet, har vi dog paa anden Maade Oplysninger vedrørende flere af Arveloderne, saaledes at vi kan se, at de havde Rettigheder i en Del Jordegods, bl. a. Gaarde i Hobro, Hørby, Handest og Tobberup, jfr. herom nærmere i det følgende. Antagelig var der ogsaa Gods i Han Herred, for en Halvgaard i Vester Thorup angives Selvejrbondeskylden i 1662 at tilkomme Mathis Ibsen i Hobro⁴⁾.

A 2 MORTEN MORTENSEN BLOCH I KJETTRUPGAARD

Denne døde ret ung og har ikke efterladt sig større Spor, vi kender ham kun som boende i Kjettrupgaard i Han H., hvor han sad i 1621, da vi første Gang træffer paa hans Navn i et Tingsvidne af 4/6 om Syn over »Homellkuler, Pieller, Abele, Pertrer och andre Ymper«⁵⁾ og i 1623, da han nævnes blandt de Selvejere, der har Tjenestedrenge⁶⁾. Her maa han ogsaa være død i Slutningen af 1629 eller Begyndelsen af 1630 i

¹⁾ J. Reg. 1660—70 Nr. 38.

²⁾ D. Atl. IV 537.

³⁾ Vib. L. Justp. 1672 fol. 131 b.

⁴⁾ Matrikel M. 1114.

⁵⁾ Aalb. L. Regnsk.

⁶⁾ Aalb. L. Ekstrask.

meget ringe Kaar; der foreligger ikke noget Grundlag for at tro, at Døden skyldtes Krigsforholdene, men disse har sikkert medvirket til den meget daarlige Økonomi. Den 12/2 1630 blev der holdt Skifte i Kjettrupgaard efter sal. Morten Bl., og det oplystes, at der da fandtes »nicht mier«, end hvad der blev udlagt til Kreditorer, saa der ikke blev ringeste Arv til Børnene, hverken af Løsøre eller af Gaarden, men de maatte »alldiellis blaatte der fra drage med stuor Armod och Nøgenheit«. Blandt Fordringshaverne var Farbroderen Søren Bl. i Hobro og Jens Andersen i V. Thorup¹⁾. Og ikke nok med at de stakkels Børn skulde staa uden Fader og uden Midler, de var eller blev ogsaa moderløse, for den 31/5 s. A. stod en Udsending for Søren Bl. paa Børnenes Vegne paa Han Herreds Ting og fragik paa deres Vegne al Arv og Gæld efter Morten Bl.'s afgangne Hustru i Kjettrupgaard²⁾.

Moderens Navn anføres ikke ved disse Lejligheder, men det skal have været Maren Sørensdat³⁾. Vi har heller ikke sikker Oversigt over, hvor mange Børn, der var paa Kjettrupgaard, men 2 Døtre, Anne og Dorothe, er dog ret sandsynlige, ligesom der kan antages at have været en Søn Morten.

B 1—3

ANNE MORTENSDATTER BLOCH (DEN YNGRE)

B 1

Ved Undersøgelserne m. H. t. Slægtsgrenen fra Aarup har det givet en Del Vanskelighed, at der i mange Aar samtidig var bosat 2 Anne Bl.'er i Aarup, begge formentlig Døtre af Morten Bl.'er. Undertiden sondrer man mellem dem ved at betegne den ene som »ung Anne« eller ved at kalde den ene »store« og den anden »liden Anne«. De bliver ogsaa begge gift paa Egnen, og den ene forbliver i Aarup, medens den anden kommer til at sidde paa Slægtens anden Besiddelse, Bjerregaard.

F. s. v. angaar den ene af de 2 Anne'r, er der ikke Tvivl om, at hun er Datter af den gamle Morten Bl. i Aarup og bliver gift med en Christen Pedersen, som i en Del Aar har Bopæl

¹⁾ Han H. Tb. 25/2 1630.

²⁾ Han H. Tb. 31/5 1630.

³⁾ Vendsysselske Aarb. 1937 S. 63.

i Aarup og varetager Ridefogedgerning for Aagaard; hun maa sikkert være den ældste af dem.

Den anden, »ung Anne«, kan antages at høre til de ulykkelige Børn fra Kjettrupgaard og at være blevet opdraget hos Farmoderen Lisbeth Pedersdatter i Aarup, og det maa være hende, der i 1655 bliver trolovet til Peder Sørensen af Hingelberg og 7/5 s. A. viet til ham, som nu angives bosat i Bjerregaard. I 1699 dør Anne Mortensdatter Bl. i Bjerregaard i en Alder af 86 Aar, saa gammel kan hun dog vist ikke have været, men man maa heller ikke stole altfor stærkt paa den Tids Aldersangivelser. Det falder ogsaa lidt svært at tro, at det er hendes Mand, der er den Peder Sørensen af Bjerregaard, som ifl. Kirkebogen har giftet sig i 1701, saa maa han i hvert Fald have været meget livslysten og yngre end sin første Kone.

I Ægteskabet med Peder Sørensen fik Anne Bl. 2 Børn, en Datter Lisbeth, døbt i 1657 men allerede begravet 17/1 1658, 46 Dage gl., og en Søn Morten, som blev begravet den 9/2 1659, 8 Dage gl.

B 2

DOROTHE MORTENSDATTER BLOCH

Hun skal først have været gift med en Villads Olufsen i Neest eller Nejst i Hørmested Sogn og derefter med en Lauritz Hansen (Mørk), der en Tid havde Bopæl samme Sted og senere blev Forpagter paa Aastrup¹⁾.

Som Broderdatter af Borgmester Søren Bl. i Hobro var hun blandt Arvingerne efter dennes Datter Anne g. m. Borgmester Mathias Ibsen. Den gode Arvepart var sikkert paa sin Vis meget velkommen — i hvert Fald for Lauritz Hansens Kreditorer — men da han synes at have tilladt sig uberettigede Dispositioner over Arvemidlerne, bragte Pengene ham ikke alene Glæde, men ogsaa Sorger i Form af vidtløftige Processer. En af dem blev han dog forholdsvis uskyldig indblandet i, en Mand der havde tjent hos ham og derved faaet Penge tilgode, stjal i 1673 en Hest, som han fejlagtigt antog for Lauritz

¹⁾ Udførlige Oplysninger om dette Ægteskab findes i Vendsysselske Aarb. 1937 S. 63 og 1936 S. 383 ff.

Hansens som Arv fra Hobro, men som tilhørte en anden¹⁾. I 1674 blev han beskyldt for at have handlet uredeligt overfor de andre Arvinger, dels ved at have opgravet skjulte Arvemidler, dels ved uberettiget at have foretaget Transporter m. H. t. Boet tilhørende Værdipapirer, han havde saaledes disponeret over en af Greve Mogens Frijs til Faurskov udstedt Obligation paa 410 Rdl. Det anføres, at han ved Landstinget skulde være blevet dømt fra sin Arvepart for ulovlig Omgang med Arven, og i 1675 nedlægger en Broder til Mathias Ibsen paa Tinge Forbud overfor ham mod at befatte sig med de Andele i Værdipapirer, der var tilfaldet ham i Arv paa hans Hustrus Vegne²⁾. En lille Bemærkning ved denne Lejlighed tyder ikke helt godt: »Hans Maj. har første Ret for Lauritz Hansens Voldsbøder«; noget fint Eksemplar af Menneskeheden synes han ikke at have været.

De faste Ejendomme er dog ikke gaaet hans Næse forbi. I 1675 udsteder han et Pantebrev til Raadmand Anders Jensen for 90 Rdl. med Sikkerhed i den ham og Hustru Dorothe Bl. tilfaldne Arv efter sal. Anne Bl. paa Anparter i Gaarde i Hørby — erhvervet af Mathias Ibsen fra Jørgen Lykke — og i en Gaard i Handest³⁾, og i 1681 giver han Lauritz Knudsen i Hobro Skøde paa $\frac{1}{4}$ af Mathias Ibsens Gaard i Hobro, ogsaa Arv til Hustruen⁴⁾.

Dorothe Bl. formenes ikke at have haft Børn med sin sidste Ægtefælle, hvorimod hun med Villads Olufsen skal have haft flere Børn, hvoraf en Datter Lisbeth blev gift med Stedfaderens Broder, Oluf Hansen Mørk. De havde det Uheld, at det blev opdaget, at Lisbeth var blevet »besovet« inden Brylluppet, hvorfor der blev paalagt dem Lejermaalsbøder til Høgholt Gods, hvorunder Nejst hørte⁵⁾.

C I

¹⁾ J. S. 5 — V — 47.

²⁾ Han H. Tb. 1675 fol. 23 b.

³⁾ Hindst. H. Tb. 20/5 1675.

⁴⁾ Vib. L. tingl. Dok.

⁵⁾ Vendsysselske Aarb. 1946 S. 388.

B 3

MORTEN MORTENSEN BLOCH

Paa en Ejendom kaldet Liden (Lien) i Lerup Sogn i Han Herred har der været bosat en Niels Pedersen Roed, hvis Enke Enge Nielsdatter i 1650 gifter sig med en Morten Block¹⁾. Vi finder nu flere Gange denne Mands Navn i Forbindelse med Liden, bl. a. modtager han den 12/5 1651 Afkald fra et af Børnene i Hustruens 1. Ægteskab, Niels Nielsen Roed²⁾. Sidste Gang vi hører om ham er i 1663, da Morten Bl. kræves for Fædrearv til Stedbørnene.

Det synes naturligst at opføre denne Morten Bl. som Søn af Morten Bl. i Kjettrupgaard, men det bør dog bemærkes, at der i Matrikullen 1664 er anført: Lien, 1 Gaard, Morten Nielsen, saa hvis det er den samme Mand, maa han høre hjemme andetsteds i Slægten.

A 3

JENS MORTENSEN BLOCH I LUND (SKAANE)

Denne Bloch holdt sig ikke — som de fleste af Slægten — til de hjemlige Kødgryder, han gik over paa den anden Side af Sundet, men var der dog kun i den Tid, Skaane var dansk. Hvornaar han er kommet dertil, ved vi ikke, første Gang vi hører om ham, er han bosat i Lund. Han maa ikke forveksles med en anden tildels samtidig Jens Bl., der var bosat i Lund eller Lunde i Han Herred (se S. 164). Det er formentlig rettest under Omtalen af ham at tage en langvarig Affære, som har Berøring med flere af Familien. Den begynder med, at Jens Bl. i Lund i Skaane under 15/4 1633 faar Bevilling til som Værge for en Datter af afdøde Anders Rasmussen, forrige Foged i Nordhandelen i Norge, at overtage alle hendes Værdier, idet det dog fremhævedes, at han skulde handle som ret Værge³⁾. Herved er en Mand i Bergen, Mourids Boested, imidlertid blevet stærkt udsat for at blive snydt. Han har haft Penge tilgode hos den afdøde Foged, men denne unddrog sig Betaling af Gælden ved at rejse til Danmark og dø i Helsingør, og paa Boesteds Hen-

¹⁾ Han H. Tb. 11/3 1650.

²⁾ Han. H. Tb. 17/8 1663.

³⁾ Kr. Br.

vendelse udgaar der da 2 Aar efter, 3/5 1635, Befaling til Borgmestre og Raad i Lund til at hjælpe ham med at indkræve hans Tilgodehavende hos Jens Bl., der nok har villet modtage Myndlingens Gods og Formue, men ikke har villet betale Gælden¹).

Borgmestre og Raad har ikke kunnet presse noget ud af Jens Bl., Mourids Boested maa igen gaa til Kongen og fremsætter nu — 19/5 1636 — Ønske om, at Jens Bl. skal komme til Bergen for at svare til Gælden, og Kongen sender ogsaa Brev til Lensmanden med Befaling i Overensstemmelse dermed.

Saa gaar der lang Tid, uden at vi hører noget, og da Jens Bl. dør i 1644, synes man ikke at være kommet videre. Imidlertid er Myndlingen Margrethe Andersdatter, der har været Pige hos Ejeren af Møgelkjær Henrik Rantzau Hustru, blevet gift med en stedlig Sognepræst, Hr. Hans Henriksen Blichfeldt til Raarup, og Henrik Rantzau tager nu pænt sine Præstefolks Parti og vil hjælpe dem til deres Ret. I et Brev af 3/11 1645 anfører han, at Præstekonens rette Værge var hendes ældste Morbroder, Borgmester Søren Bl. i Hobro, men at denne overlod sit Hverv til sin yngre Broder Jens Bl., hvis Arvinger nu vil fragaa Arv og Gæld²). Henrik Rantzau ønsker derfor Kongens Befaling til, at Søren Bl. skal svare til Forpligtelserne med Regres til Jens Bl.'s Arvinger. Søren Bl. har ikke uden videre villet dække Gælden, og Hr. Hans maatte derfor gaa Rettens Vej. Imidlertid dør ogsaa Søren Bl., og hans Enke Maren Nielsdatter og Datter Anne Sørensdatter med Ægtefælle Mathias Ibsen bliver den 24/1 1648 ved Hobro Byret dømt kvit for Præstens Tiltale at være af Søren Bl.'s Slægtning, Byfoged Christen Bloch i Hobro. Landsretten hjemviste Sagen til fornyet Paadømmelse efter Fremskaffelse af Skiftebreve vedrørende Arvemidlerne efter Præstekonens Morfader, Mormoder og Mor-søster, men frikendte Søren Bl.'s Arvinger for at skulle svare til Arven, der sikkert væsentlig har bestaaet i Rettigheder i Morten Bl.' og Hustrus efterladte Gods. Ved Herredagens Døm af 19/6 1649 udtaltes, at Landsdommen ikke havde kunnet

¹) Kr. Br.

²) D. Kanc. Ind. Br.

afsigte anden Dom, eftersom det ved kgl. Missive var tilladt Jens Bl. at faa udleveret Barnets Gods. Da det kgl. Brev imidlertid var erhvervet ved vrang Beretning fra Jens Bl., og Søren Bl. var den ældste Broder, saa kunde sidstnævntes Arvinger ikke befries for Kravet, men skulde staa til Rette for Arven i den Udstrækning, den ikke kunde faaes dækket i Jens Bl.'s Bo¹).

Nu kommer saa Mathias Ibsens Tur til at tage fat. Først ansøger han d. 19/6 1649 om Befaling til Lunds Borgmestre og Raad om øjeblikkelig Registrering af Jens Bl.'s Formue — hvilket maa være bevilget, for bag paa hans Ansøgning staar »Klart« — og derefter den 5/7 s. A., da der i Boet findes at være nogenlunde Middel til Dækning af Arven, om at maatte udtage af Boet, saavidt det kan tilstrække. Resten maa saa fremskaffes af hans eget Bo og hos hans Svigermoder — »som er en fattig, hjælpeløs og raadløs Enke«²). I 1653 er der igen en Retssag for Herredagen foranlediget af Arvesagen; en i Svenstrup i Froste Herred boende Jacob Møller, der var Skyldner til Maren sl. Jens Bl.'s ifl. en Obligation, stor 400 Rdl., Restkøbesum for Jens Blochis Hovedgaard i Lund, hvilken Obligation hun maa have afleveret til Mathias Ibsen, hvorefter der er givet denne Indvisning i Gaarden, beklagede sig over, at Gaarden, som var beliggende paa en belejlig Plads op til Adelgade, nu kun var blevet ansat til 300 Dlr.³).

Jens Bl. efterlod sig sikkert ikke Børn.

A 4

HENRIK MORTENSEN BLOCH

Det er et uroligt Hovede, vi nu skal høre lidt om, en Mand som sikkert har haft gode Chancer for at kunne klare sig gennem Livet, men som der ikke synes at have været ordentligt Hold paa, hverken i moralsk eller i økonomisk Henseende.

Vi træffer ham antagelig første Gang i 1629 som optrædende for Fru Ellen Marsvin til Stenalt, da der skal indgives

¹) Herredags Db. 1649 fol. 482.

²) D. Kanc. Ind. Br.

³) Herredags Db. 1653 fol. 136 b.

en Fortegnelse over hendes Bøndergods i Himmersyssel¹). Der er i det hele ikke Tvivl om, at han i mange Aar varetager Ridefogedgerning paa flere Gaarde, saaledes nævnes han i 1632 og 1636 som ærlig og velforstandig Karl — han er sikkert ikke gift da — Henrik Bl. Ridefoged til Høgholt²) og i 1646—47 som Ridefoged til Sejlstrup, hvor han fører Tiltale mod en Mand for Landsforræderi efter Krigen 1643—45 med det Resultat, at han blev straffet »paa Kroppen paa Bremerholm« i 10 Aar³).

Senere er han ret stærkt knyttet til Hobroegnen, antagelig paa Grund af Giftermaal; han nævnes fra 1647 flere Gange som Ejer eller Bruger af Gaarden Hannerup i Stenild Sogn, og han har ogsaa haft Bopæl i Hobro, hvor han udsteder Gælds brev i 1649⁴) og sagsøges i 1650⁵), medens han i 1658 kaldes »førig Indvaaner i Hobro«⁶) og endnu i 1661 ved Taksering staar som Ejer af den til 100 Rdl. vurderede Halvpart af sal. Christen Andersen Borgmesters øde og ubeboede Gaard⁷). Ved samme Tid opføres han som Ejer af et Selvejerhus i Nør-Onsild, og mange Aar efter oplyser en Mand, at hans Fader fik noget Jord paa Hobro Mark til Udlæg af Henrik Bl.⁸) — I Aarene 1661—63 betegnes han som Forvalter og Ridefoged samt Forpagter paa Rødslet, men er i 1664 førig Forpagter paa denne Gaard⁹), hvorefter han dør 1665 i Knepholt i Kjær Herred. I lange Tider har han haft Rettigheder i den tidligere ommeldte Bjerregaard i Han Herred, hvilken Ejendom han i 1650 pantsætter for 180 Rdl. til Niels Gundesen i Tanderupgaard, der formentlig var gift med en Søster til Jens Bl. i Lunde¹⁰), og hvorom han den 25/8 1662 indberetter, at han

¹) Aalb. L. Ekstrask. 1629.

²) Han H. Tb. 10/9 1632 og 14/3 1636.

³) Han H. Tb. 26/10 1646.

⁴) Vib. L. Db. 1661 A fol. 311 b.

⁵) Han H. Tb. 23/12 1650.

⁶) Han H. Tb. 1663 fol. 10.

⁷) Langebeks Exc. Nr. 48 (R. A.).

⁸) Hobro Justp. 1693—1704 fol. 28.

⁹) Han H. Tb. 29/8 1664.

¹⁰) Han H. Tb. 23/12 1650.

ejer denne Gaard, hvoraf der i aarlig Bondeskyld svares 4 Tdr. Byg, medens Herligheden tilhører Hans kgl. Majestæt. I et Kontributionsregnskab for 1662—64 opføres Gaarden ogsaa paa følgende Maade under Selvejrbondeskyld: »Bjerregaard, Peder Søffrensen, Sielffeyer, som Henrik Bl. tilkommer«. Endvidere har han været Ejer af en Bondegaard i Vester Thorup, hvori der i 1651 tilkendes en Mand Indvisning¹⁾, og i 1662 hed det ogsaa, at han ved Indførsel havde opnaaet en Ret paa 21 Vendelbo Skæpper Byg i en Gaard i Vust By og Sogn.

Men trods alt har han vist aldrig været paa den grønne Gren, der er det ene Vidnesbyrd efter det andet om, at han har kæmpet med økonomiske Vanskeligheder, i 1652 synes han saaledes at være blevet sagsøgt af Fætteren Byfoged Christen Bl. i Hobro for det ret overkommelige Beløb 3 Rdl.²⁾, og det er sikkert ogsaa ham, der i 1654 af Borgmester Peder Bering i Viborg indstævnes for 140 Rdl. »efter hans Æres Forpligt«³⁾. Det er ganske interessant at se, at han virkelig efter Kreditors Begæring bliver dømt æreløs, »efterdi fremlægges Henrik Bl.'s udgivne Æresforpligt til Peder Bering at betale, og ikke sket er, bør han fordi (derfor) efter hans egen Forpligt æreløs at være«. Og ikke nok hermed, samtidig optræder en Cathrine Jens Jensens m. fl., som paastaar den samme Henrik Bl. dømt fredløs at fare, da han har ladet sig Vold oversværge og ikke rettet for sig inden 6 Uger. Der ses imidlertid ikke at foreligge noget Domsresultat, og vor Henrik Bl. er i hvert Fald ikke forsvundet ud af Landet. Og at disse Sager virkelig angaar denne Henrik Bl., ja derpaa tyder ikke blot, at der ikke paa dette Tidspunkt synes at optræde andre af samme Navn, men ogsaa at han senere appellerer en Dom i en Sag mellem ham og en Christence Anders Madsens, der har beskyldt ham for at have handlet ukristelig mod hende og hendes Mand, saa at denne

¹⁾ Vib. L. Justp. 1651 fol. 427 og 527 b.

²⁾ Vib. L. Justp. 1652 fol. 395.

³⁾ Vib. L. Justp. 1654 fol. 18 b.

mistede sin Løn derved, og kaldt ham for en forbandet Løgner¹⁾.

I 1661 har han igen Besvær med en Kvinde, nu en Johanne Nielsdatter i Viborg, der ved Sandemænd har faaet ham over-svoret Vold i Anledning af en Gæld fra 1649 og sat i Gælds-arrest, hvorfra han undveg til hendes og Byfogdens store For-trydelse. Saa optræder hans Husbond, Fru Christence Lykke, sal. Frantz Brockenhuus, til hans Forsvar, og da hun erklærer, at han var til Viborg Snapsting i hendes vigtige Ærinde, blev samme Volds Ord og dens Forfølgning kendt magtesløs, sam-tidig med, at Henrik Bl. dog tilpligtedes at betale Gælden + Omkostninger²⁾.

Medens Henrik Bl. boede paa Hannerup, har man været saa ufornuftig at lade ham blive Værge for Stenild Kirke, og saa sent som i 1663 faar Amtmand Ove Juul kgl. Befaling til at søge Gælden, oprindelig 110 Sldr. indkrævet³⁾, hvilket ogsaa f. s. v. lykkes, som der gives Kirken Udlæg for Fordringen med Ren-ter og Omkostninger ialt 160 Rdl. i 4 Tdr. Byg Bondeskyld i Bjerregaard. Dette Udlæg i Henrik Bl.'s eneste virkelige Aktiv generede Fr. v. Arenstorff til Overgaard m. m., der som nuvæ-rende Ejer af Rødslet — han blev gift med det gode Parti Christence Lykke — havde et udækket Krav paa ham. Det forsøgte at hævde en Fortrinsret for denne Fordring, men Landstinget fastslog ved en Dom, der faldt efter Henrik Bl.'s Død, at Udlæget til Kirken skulde staa ved Magt⁴⁾.

Henrik Bl. kunde dog ogsaa optræde som Kreditor; paa Han Herreds Snapsting 1663 sagsøgte han Enken efter Niels An-dersen i Aggersborg Torup, Broder til den tidligere ommeldte Herredsfoged Jens Andersen i Vester Thorup, for 92 Sldr., som skyldtes for Udlæg ifl. Kaution og Gælds-brev, men det kom der sikkert ikke noget ud af, da dette Bo vist var insolvent, ligesom han Aaret efter forsøger at inddrive Penge hos en an-den Debitor⁵⁾.

¹⁾ Vib. L. Justp. 1663 fol. 35 b.

²⁾ Vib. L. Db. 1661 A fol. 311 b.

³⁾ J. T. 1660—70 Nr. 55.

⁴⁾ Vib. L. Db. 1665 fol. 356.

⁵⁾ Han H. Tb. 3/10 1664.

B 1—4 Henrik Bl. var gift med en Karen Jensdatter, og de havde 4 Børn, Sønerne Morten Henriksen i Tanderupgaard og Jens Henriksen i Aarup samt Døtrene Lisbeth og Helle.

Til de mange Vidnesbyrd om Henrik Bl.'s daarlige Forhold til det økonomiske kan føjes, at de 2 Sønner nogen Tid efter Faderens Død — han døde den 18. Februar 1665 — lod indstævne Kreditorerne, deriblandt Amtmand Ove Juul, til Kjær Herreds Ting, hvor de paa det bestemteste paa Moders, Søstres og egne Vegne frasagde sig enhver Andel i Arv og Gæld efter Faderen — saaledes som de allerede havde gjort det ved Faderens Begravelse i Vadum Kirke den 26. Febr. — og overlod eventuelle Efterladenskaber til Kreditorernes Forgodtbefindende¹⁾.

B 1 MORTEN HENRIKSEN BLOCH

Den 23/3 1646 bevidnedes paa Han Herreds Ting, at Morten Bloch i Tanderupgaard i Krigens Tid havde udlagt 4 Rdlr. til en Salvegarde ved Navn Abraham, der laa i Beistrup, for en Søren Petersen i Nørregaard i denne By, hvilket Beløb han endnu ikke havde faaet refunderet²⁾.

Denne Morten Bl. maa være den ene af Henrik Bl.'s Sønner, for da disses Onkel Chr. Pedersen i Aarup, g. m. Anne Mortensdatter Bl. den ældre, i 1666 forsøger at gøre et Krav paa Henrik Bl. paa 10 Rdl. gældende overfor hans Sønner, angives Morten Bl. at bo paa Tanderupgaard.

B 2 JENS HENRIKSEN BLOCH

Vi hører første Gang om ham i 1659, da han optræder som Fadder i Kollerup Kirke, saa han har vel allerede da Ophold i Aarup. Her har han i hvert Fald senere Bopæl i en Del Aar, maaske i den samme Gaard, der beboedes af hans Onkel Chr. Pedersen og Tante Anne Bl.³⁾. I Januar 1664 nævnes Jens Bl.

¹⁾ Kjær H. Tb. 23/5 1665.

²⁾ Han H. Tb. 23/3 1646.

³⁾ Kollerup Kirkeregnsk. 1670—71.

i Aarup som optrædende paa Tinge¹⁾, og i 1665 møder Jens Henriksen Bl. i Aarup i Retten angaaende en Mand, der var tilsagt til at køre en Tur til Aalborg med Chr. Pedersen, men sad Tilsigelsen overhørig²⁾. Den nære Forbindelse mellem ham og Familien i Aarup har dog som ovenfor anført ikke forhindret Onklen i at ville gøre et gammelt Krav paa Henrik Bl. gældende overfor dennes Sønner, men disse klarede sig her ved at fremlægge Udskrift af Kjær Herreds Tingbog om, at de havde frasagt sig al Deltagelse i Arv og Gæld efter Faderen³⁾. Kravet blev bagefter ført frem for Landstinget, uden at det dog kan ses med hvilket Resultat⁴⁾.

Jens Bl. har sikkert ogsaa haft Muligheder for at kunne klare sig godt, i 1667 hører vi, at han optræder i Retten paa »Øvrigheds Vegne Henrik Rantzau«⁵⁾, i 1673 er han gift og har gjort et godt Parti, hans Hustru — Inger Madsdatter — er efter alt foreliggende Datter af Herredsfogden i Slet Herred Mads Nielsen i Næsborg, der i sit Segl brugte 3 Agern (Blomster) ligesom flere Bloch'er⁶⁾, og i 1675 faar han da ogsaa Titulaturen ærlig og velfornem. Men Æblet falder jo sjældent langt fra Stammen. Jens Bl. synes ustandselig at komme i et daarligt Forhold til Økonomien, og man faar det Indtryk, at han ogsaa var noget anløben i moralsk Henseende.

I 1677 sagsøges han i Henhold til 2 enslydende under 6/6 1675 udstedte Gældsbreve, hvert paa 10 Rdl., at betale til »førstkommende Lerup Marked«, der paa den Tid var en fast Institution; Gældsbrevene havde begge Paategning om, at Jens Bl. yderligere havde faaet 1 Td. Tjære og 1 Rdl.⁷⁾. Han gav ikke engang Møde og blev dømt efter Paastand. 1679 har han igen en Kreditor paa Nakken, han har nemlig i 1676 kort efter af sin Tante, Chr. Pedersens Enke Anne Bl., at have købt en Gaard Søndergaard i Thorup, formentlig Vester Thorup, pant-

¹⁾ Han H. Tb. 11/1 1664.

²⁾ Han H. Tb. 13/11 1665.

³⁾ Han H. Tb. 20/8 1666.

⁴⁾ Vib. L. Justp. 1666 fol. 25.

⁵⁾ Han H. Tb. 13/5 1667.

⁶⁾ J. S. 5 — V — 156.

⁷⁾ Han H. Tb. 17/9 1677.

sat denne Ejendom for 50 Rdl., hvorpaa ganske vist var afdraget 12 Rdl. for et Gadehus i Vester Thorup, men Reststolen kunde eller vilde han ikke betale¹⁾. Heller ikke nu gav han Møde i Retten.

Herefter synes det hele at styrte sammen for ham. I Juli 1679 møder en Peder Jensen i Aggersborggaard frem med en lang Række ubehagelige Krav²⁾. For Amtstuen fordrer han 45 Sldlr., selv har han 35 Sldlr. tilgode, Jens Bl.'s Svoger Knud Madsen 12 Sldlr. og en Laurs Jensen i Beistrup 45 Sldlr.; det største — men paa den anden Side maaske ikke mest generende — Krav fremsættes dog for Inger Madsdatters Søster Birgitte, der formentlig havde Ophold hos Familien i Aarup, for Arv og Renter heraf, og som beløb sig til ikke mindre end 746 Dlr., hvoraf 500 mødrene og 25 fædrene Arv. Og ikke nok hermed, hans nuværende Husbond Morten Skinkel til Breininggaard og Hustru Helle Urne har ogsaa Krav paa ham, dels for Restancer, dels ifl. en Obligation i Anledning af et indviklet Mellemværende med Hensyn til 9 Læster Vaarsild, som Jens Bl. skulde sælge i Norge for Morten Skinkel. Endelig fremsætter Værgen for Kollerup Kirke et Krav for Kirken, hvis Tiende Jens Bl. har haft i Fæste³⁾. Da Gælden naturligvis ikke bliver betalt, forbrydes Fæstet af Kirketiende, men der bliver ikke gjort Udlæg for noget af Kravene — hvortil ogsaa slutter sig en Fordring fra Palle Rantzau til Bratskov, af hvem Jens Bl. er blevet forstrakt med 6 Rdl⁴⁾ — under Hensyn til, at der ikke foreligger klar Oplysning om Størrelsen af Skatterestancerne, der har 1. Prioritet. Midt under det hele foretager han et Skridt, som man ikke rigtig forstaar Nyttens af, han lader tage Syn over Gaardens Brøstfældighed, udvisende at der er mange Mangler paa Gaarden⁵⁾. Dette synes at medføre, at Aagards Ejer selv lader tage Syn over Gaarden, og da der derefter er Brøstfældighed for »en temmelig Quantum Penge«, kræves Be-

¹⁾ Han H. Tb. 14/4 1679.

²⁾ Han H. Tb. 7/7 1679.

³⁾ Han H. Tb. 14 7 1679.

⁴⁾ Han H. Tb. 8/12 1679.

⁵⁾ Han H. Tb. 25/10 og 1/11 1680.

løbet indbetalt¹⁾). Dommeren siger nu, at da der er 2 Skøn, der strider mod hinanden, vil han ikke afgøre Sagen, men henviser denne til Paakendelse for »mine Overdommere« d. v. s. Viborg Landsting. Man faar nærmest det Indtryk af Sagen, at Herredsfogden søger at hjælpe Jens Bl., men som vi senere skal se, har de sikkert ogsaa været Staldbrødre i en ufin Sag, der nogle Aar efter rulles frem for os. Imidlertid fremføres det nu ogsaa fra Godsets Side, at Jens Bl. ikke har gjort pligtigt Arbejde til Aagaard, og herefter maa Herredsfogden i August 1681 dømme ham til at betale det forsømte Arbejde og til at have sit Fæste forbrudt²⁾). Kort Tid senere — i Novbr. 1681 — er der endelig kommet Oplysning om Skatterestancerne, men det hele synes at gaa i Staa, der har vel ikke været Værdier at gøre Udlæg i; Kirkeværgen har været med Herredsfogden i Aarup, men gik derfra uden at faa Udlæg, saa optræder Sognepræsten og — formentlig — Slægtningen velærværdige Hr. Jens Bloch paa Kirkens Vegne efter Biskoppens Befaling, men han synes ikke at kunne bringe Sagen videre frem. Ifølge Kirkeregnskabet for 1680 skyldte Jens Blaack i Aarup 8 Tdr. Byg, »hvorom skal gøres Forklaring til næstkomm. Aaring«, men i Marginen er tilføjet: »NB. blev til intet. J. Bloch«.

Jens Henriksen Bl. kom virkelig bort fra Aarup, i April 1683 træffer vi paa en ny Mand i Aarup, Bertel Jensen, der angives med Gaarden at have overtaget Restancer for Arbejdspenge og »Frøgiel«, og som iøvrigt havde det Uheld, at hans Kreaturer »var med Skab besmittet« — vel Kvægsyge — hvorfor han fik Tilhold om at have sine Kreaturer afsondret fra andres³⁾). I Oktbr. s. A. møder vi Jens Bl.'s Navn blandt de 8 Mænd, og hans Bopæl angives nu at være Aggersborg Ullerup⁴⁾).

Umiddelbart herefter bliver den tidligere omtalte penible Sag draget frem; der er stærkt modstridende Forklaringer, dels for Øster Han Herred, dels for Vester Han Herreds Ting, saa det er vanskeligt at faa Klarhed over den, men Forholdet er

1) Han H. Tb. 22/11 1680.

2) Ø. Han. H. Tb. 15/8 1681.

3) Ø. Han H. Tb. 14/5 1683.

4) Ø. Han H. Tb. 8/10 1683.

formentlig det, at en ung Mand Frantz Clausen, der senere angives at være Student, sammen med Herredsfogden i Øster Han Herred, Mathis Tøxen, og Jens Bl. — muligvis i et tildelt officielt Ærinde — den 7. Juli 1683 er kommet til en gammel Mand i Vust, Jens Sørensen, hos hvem de faar noget at drikke og et Spil Kort, efter Jens Sørensens Udsagn mod hans Vilje. Ved Kortspillet faar de — med Rette eller Urette — vundet baade Penge og 2 Sølvkander fra ham; Kanderne lægger Jens Bl. straks Haand paa og stopper dem i Bukserne — der maa have været et Par gode Lommer i dem — og drager afsted med dem¹⁾. Endvidere forklarede et Vidne, at Frantz Clausen Dagen efter var kommet til Jens Bl., der da var i Klitgaard, og havde spurgt til Kanderne og Pengene og krævet Andel deri, idet han slog og truede ham og udtalte »du havde ikke vundet, havde jeg ikke været, jeg gav jo Tegn undertiden, hvordan du skulde slaa dine Kort«. Mathis Tøxen gjorde alt for at rense sig, medens Frantz Clausen og Jens Bl. ikke gav Møde, og der afsagdes saa en ret vag Dom, hvorved Sagen f. s. v. angik Frantz Clausen henvistes til Professorerne eller Retten det Sted, hvor Gerningen var begaaet — Vester Han Herred —, Mathis Tøxen, der ikke var blevet overbevist om at have paaført Jens Sørensen Skade, frikendtes, »indtil andet bevises«, medens endelig Jens Bl. dømtes til at svare for sin Gerning, hvis den var ulovlig, idet iøvrigt henvistes til, at der ikke forelaa Oplysning om Sølvkandernes Vægt eller Værdi.

Senere søgte Frantz Clausen og Mathis Tøxen at faa ny Forklaring fra Vidnerne, vistnok for at appellere Sagen, men Vidnerne lod sig ikke røkke, men henholdt sig til deres tidligere afgivne Forklaringer²⁾. Muligvis kom der ikke mere ud af Sagen, der i hvert Fald ikke synes flatterende for Jens Bl., men han har nok passet godt i Selskab til Herredsfogden, der ved Retskredsomordningen nogle Aar senere blev karakteriseret som aldeles uduelig og udygtig og desforuden ganske uvederhæftig³⁾.

I Ægteskabet med Inger Madsdatter havde Jens Bl. følgende

1) Ø. Han H. Tb. 12/11 1683.

2) V. Han H. Tb. 5/4 1684.

3) J. S. 5 — II — 186.

Børn: Maren døbt 2/9 1673, Henrik f. 20/11 1674, Liisbet f. 10/12 1676, som maaske er den Lisbeth I. Bloch i Aarup, der begravnes 10/10 1678, Mads døbt 4/12 1677 og Christen f. 4/7 1680. C 1—5

Jens Henriksen levede endnu i 1697, da han ses at have været Fadder, men angives da boende i Kollerup.

Om Børnene og deres Afkom har jeg ikke Oplysninger; der findes senere flere Bloch'er paa Egnen, som muligvis kan have faaet deres Navn fra denne Slægt.

Heller ikke om LISBETH HENRIKSDATTER BLOCH og HELLE HENRIKSDATTER BLOCH har jeg nærmere Oplysninger. B 3—4

ANNE MORTENSDATTER BLOCH (den ældre) A 5

Som tidligere anført maa vi antage, at Morten Bl. og Lisbeth Pedersdatter i Aarup har haft en Datter af dette Navn, der bliver gift med en Christen Pedersen, som faar Bopæl i Aarup, formentlig i hendes Fødegaard, og som ligesom tidligere hendes Fader varetager Ridefogedgerning for Ejerne af det gamle Herresæde Aagaard. Allerede i 1636 optræder velforstandig Karl Chr. Pedersen, Foged til Aagaard¹⁾, medens det i 1639 hedder Chr. Pedersen i »Orup«²⁾, saa Ægteskabet har nok fundet Sted i Mellemtiden. I mange Aar er han nu en særdeles hyppig Tinggæst i Han Herred — det senere Øster Han Herred — dels i sin Egenskab af Foged og som Kirkeværge, dels som Sagfører for andre og om ikke for andet saa som en af de 8 Tingmænd. Han og den i Lunde i samme Herred boende Jens Bloch er maaske i længere Tid de 2 Personer, der har mest at gøre paa Tinget, og har det end ofte været af Nødvendighed, de har givet Møde, synes det i hvert Fald at have været dem en kær Pligt.

Chr. Pedersen og Hustru har ikke siddet lunt og fedt i det hele Tiden, ifølge en Vidneførsel af 2/4 1649³⁾ blev han haardt

1) Han H. Tb. 4/4 1636.

2) Han H. Tb. 27/5 1639.

3) Han H. Tb.

trængt og udplyndret i Fjendernes Tid, og siden ved stor Misvækst, Sygdom og Død blandt Kvæget kom i saa stor Nød, at han ikke kunde betale sin Landgilde til Kirken. I 1652 er han ude for en ubehagelig Tilskikkelse. 3 Bønder, der af Chr. Pedersen beskyldes for at have rottet sig sammen som Stimænd og Stratenrøvere, overfaldt ham, da han vilde køre igennem et Led, og han fik en meget ublid Behandling. En af dem tog hans Kaarde, der laa i hans Vogn, saa den kunde han ikke forsvare sig med, og de skulde ogsaa have frarøvet ham alt, hvad han havde paa sig¹⁾. Grundlaget var dog vist nærmest et Strids-spørgsmaal m. H. t. en Vej; kort Tid efter Overfaldet lover en Mand, der havde Forbindelse med de 3 Bønder, inden førstkomende Sct. Mikkelsdag at nedlægge det Dige, han havde lagt over Alfarvej fra Aarup til Kongens Forstrand²⁾. Men de 3 Bønder blev »meget haardelig fængslet«, og der blev nedlagt Paa-stand om Straf med »Fængsel og Jærn paa Bremerholm deres Livstid«³⁾.

Chr. Pedersen har vel heller ikke siddet godt ved det, da han efter Svogeren Henrik Bl.s Død foretager det forgæves Forsøg paa at indkræve et til ham i 1657 udlaant Beløb af 10 Rdl. hos de Efterladte. — Han angives at have haft Klim Sogns Tiende i Fæste⁴⁾.

Han dør den 9/9 1670 og bliver den 21. s. M. begravet af Hr. Henrik Kampmann i Aggersborg, der var gift med en Søster til Jens Bl. i Lunde; han angives at været blevet 58 Aar, saa han maa antages at være yngre end Hustruen.

Som Søster til Søren Bl. i Hobro var Anne Bl. med til at arve sidstnævntes Datter Anne Bl. i Hobro; hun maa ligesom Broderdatteren Dorothe Bl. have haft Brug for Penge, for i 1675 pantsætter hun til Raadmand Anders Jensen i Mariager — g. m. Mette Bl. fra Arden — for 66 Rdl. nogle efter Broderdatteren tilfaldne Rettigheder i fast Ejendom, dels en Part af Bondeskylden af Halvdelen af en Gaard i Hørby, dels Halv-

¹⁾ Han H. Tb. 10/5 1652, jfr. Vib. L. Justp. 1652 fol. 467.

²⁾ Han H. Tb. 31/5 1652.

³⁾ Han H. Tb. 16/8 1652.

⁴⁾ R. K. B. Jordebøger i Henh. t. kgl. Miss. 1660—62.

parten af en Gaard i Tobberup¹⁾. Som Lavværg for hende optræder ved denne Lejlighed Melchior Kli, Borger og Indvaaner i Mariager. Da Chr. Pedersen i Pantebrevet anføres med Klius som Efternavn, kunde man antage, at det var en Søn, der optraadte for sin Moder. Han havde dog vist Hansen som Patronymikon og var antagelig Brodersøn af hendes Mand, medens hun sikkert ikke efterlod sig Børn.

? MORTENSDATTER BLOCH

A 6

Som tidligere anført var en Datter af Morten Bl. i Aarup gift med en Anders Rasmussen, der var Foged i Nordhandelen i Norge, men døde ret tidligt, efterladende en Datter Margrethe Andersdatter som formentlig eneste Barn; Moderen, hvis Navn ikke ses oplyst, var sikkert død før Faderen. De Arvemidler fra Familien i Aarup, som tilfaldt Datteren, der blev gift med Hr. Hans Henriksen Blichfeldt i Raarup, gav Anledning til den foran under Farbroderen Jens Bl. i Lund i Skaane nærmere omtalte store Sag (S. 90—92).

JOHANNE (?) MORTENSDATTER BLOCH

A 7

Der maa efter den ovennævnte store Arvesag i Morten Bl.'s og Lisbeth Pedersdatters Ægteskab have været endnu en Datter, som er død ret tidligt, formentlig i ugift Stand. Hendes Navn findes ikke oplyst ved denne Lejlighed, men da der foruden Gravstenen over gamle Morten Bl. og Hustru i samme Kirke findes Gravminde over en »Johan Mortensdatter«, der var død 1605¹⁾, er det muligt, at hun er en af Ægteparrets Døtre.

¹⁾ Hindst. H. Tb 1675—76 fol. 19.

²⁾ Danmarks Kirker XII S. 107.

Som Nr. 5 blandt Magister Jens Nielsen Bl.'s Søskende anfører Nysted igen en Morten og lader ham have Bopæl i Røkkendal (i Valsgaard Sogn). Selv om vi ikke har noget, der bekræfter disse Oplysninger, er det dog ikke udelukket, at Nysteds Optegnelse er rigtig nok, vi kender en Morten Bl., der er iblandt Tingmændene i et Tingsvidne af 11/7 1560¹⁾ og maaske er den samme, som i Aarene 1583—84 nævnes flere Gange som Foged paa Overgaard ved Mariager²⁾, bl. a. har han haft Besvær med at inddrive 10 Dlr., som Enevold Sensisen eller Sensusen skyldte ham ifølge Brev af Overgaards Birketing, dat. 4/6 1584³⁾, og som vi ikke med Sikkerhed kan placere i Familiekrederen, dog er der Mulighed for som foran berørt, at han er identisk med Morten Bl. i Aarup.

Derimod kender vi en Christen Bl., der i en Forfølgning til Laas for Otto Banner til Asdal omkring 1575 nævnes paa følgende Maade under Hindsted Herred: »Røkkendall, en Gaardt i Vestrup, Christen Block iboer«⁴⁾; det er jo muligt, at det i Virkeligheden er ham, Nysted har tænkt paa.

¹⁾ Anders Eriksen Banners Arkiv i R. A.

²⁾ J. S. 2 — I — 325.

³⁾ Rig. Forf. 1582—85 fol. 61 b.

⁴⁾ Rig. Forf. 1575—82 fol. 22.

Derefter omtaler Nysted en Mikkel Bl., som han stedfæster til Gunnerup.

Her er der sikkert ogsaa Fejlhuskning eller Fejltagelse hos Nysted; en Bloch i Gunnerup kender vi ikke, hvorimod vi ret ofte hører om en Mikkel Bl. i Hvarre i Vebbestrup Sogn, beliggende i Nærheden af Byen Gandrup, der meget vel af Nysted kan være lavet om til Gunnerup.

Denne Mikkel Bl. kendes fra flere Tingsvidner fra Hindsted Herred og fra Lensregnskaberne, hvor han optræder fra 1609 til 1630. Iøvrigt ved vi kun, at han var gift med Anne Lauritzdatter og i hvert Fald havde en Søn. I 1642 optages et Tingsvidne om, at Peder Mikkelsen var barnefødt i Vebbestrup Sogn i Hvarre By af ærlige og agtige Forældre sl. Michell Bl. og sl. Anne Lauritzdatter¹⁾. I 1646 nævnes en Søren Mikkelsen i Hvarre, det kunde jo ogsaa udmærket være en Søn af Mikkel Bl.

Men hvad der gør denne Mikkel Bl.'s Forhold endnu mere tvivlsomme for os, er, at der i samme Tidsrum flere Gange nævnes en Mikkel Bordsen eller Boesen i Hvarre, og at denne efter alt foreliggende udmærket kan være den samme som Mikkel Bl.

Som senere anført — S. 161 — levede der ca. 1590—1620 en Præst Hr. Jens Mikkelsen Bl. til Vejby-Lem Sogne i Rødding Herred, der kunde være Søn af Niels Bl.'s Søn Mikkel.

¹⁾ Hindst. H. Tb. 1642 fol. 47 b.

I Aalborghus Lens Jordebog for 1562 er den 2. Gaard i Hørby opført som Søren Blockis. Der er jo i og for sig intet til Hinder for, at det er en Søn af Niels Bl., der er blevet anbragt i Fædrengaarden, selvom det maaske bedre endnu kunde passe, at han var en Broder til Niels Bl. Hvis det er en Søn af Niels Bl., er han antagelig død ret ung, da det synes at være den eneste Gang, vi finder ham nævnt, men han kan selvfølgelig af Nysted være blandet sammen med den Søren Bl., der blev sin Fader Niels Bl.'s Efterfølger som Herredsfoged.

I Aarene 1600—05 finder vi nævnt en Bertel Sørensen Bl. som boede i en Gaard i Hørby, han kunde meget vel være Søn af denne Søren Bl.

Herhen hører maaske ogsaa en i 1606 optrædende Ridefoged Per Block, der et Sted kaldes Per Sørensen Bl., og som er indstævnet af Claus Daa¹⁾). Denne sad da paa Lerkenfeldt, og Per Bl. har vel saa været ansat hos ham.

¹⁾ Vib. L. Tb.

Nysted opgiver intet Fornavn for denne Bloch, men da vi i 1581 træffer paa en Per Bl. i Stenstrup i Rostrup Sogn, har vi formentlig Grundlag for at betragte ham som den i Stenstrup boende Søn af Niels Bl., som Nysted har tænkt paa¹⁾. Og den eneste Oplysning vi har om ham, passer egentlig udmærket ind i de Blochske Traditioner, han indstævnes for Landstinget for et Tingsvidne, der er optaget paa Hindsted Herred med ham som optrædende i Dommers Sted.

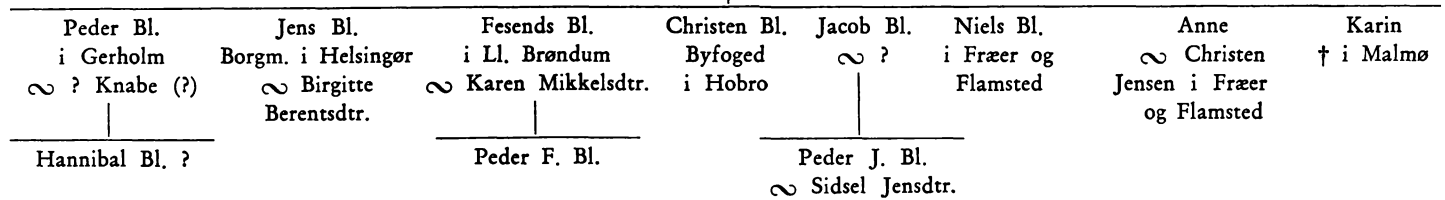
Senere hører vi i Lensregnskaberne flere Gange om en Jens Bl. i Stenstrup; i 1600—01 sidder han sammen med en Christen Dall i en Gaard, der i 1562 var beboet af en Jens Dall, og skulde endnu i 1612/13 være bosat der. Og derefter staar han kun for et Gadehus, der i en Kommissionsforretning fra 1638 betegnes som øde ungefær i 40 Aar. Dog tales der i Regnskabet for 1607 om den Gaard, Jens Bl. og Christen Dall iboede, i 1608 tilføjes »stander øde« og i 1609 yderligere 3 Gadehuse »Jens Bl., Christen Dall og Jens Bl. havde, stander øde«. Det synes herefter, skønt det endnu i 1650/51 hedder om et Hus, at Jens Bl. skal have paaboet det²⁾, givet, at Jens Bl. enten er død ret tidligt eller ogsaa er flyttet bort fra Egnen. 1626 nævnes en Jens Bl., der antagelig har haft Bopæl i Øls eller i hvert Fald tæt ved Hobro³⁾.

¹⁾ Vib. L. Db. 1581 A fol. 65 b.

²⁾ D. Kanc. Ekspl. af Jordebøger 1651.

³⁾ Vib. L. Db. 1626 fol. 77—78 b.

Peder Bloch i Gerholm
∞ Maren Nielsdatter (hun g. 2) Lauritz Hansen)

For denne Søn af Niels Bl. bruger Nysted udtrykkelig Fornavnet Per, men fremkommer ikke med nogen Hjemstedsangivelse for ham, og selv om vi har endnu en Per Bl., der sikkert tilhører Slægten og meget vel kunde passe ind paa denne Plads, nemlig Per Bl. i Vejrholt, som vi senere skal høre nærmere om, er der dog tilstrækkeligt Grundlag for at regne med, at Nysted her har tænkt paa Per Bl. i Gerholm i det til Hindsted Herred stødende Hellum Herred. Ganske vist træffer vi i 1562 paa 2 Bloch'er i Hellum Herred, P. Block i Lille Brøndum eller Bælum og Matts Block i Fræer¹⁾, paa Steder hvor vi senere skal træffe Repræsentanter for Gerholm-Slægten, saa man kunde have tænkt sig, at den Peder Bl. i Gerholm, som første Gang træder frem for os ca. 1585²⁾, snarere havde sit Hjemsted et af de nævnte Steder end i Rold. Men som tidligere omtalt blev der i 1597 af en formentlig Svigersøn af Niels Bl. udstedt Skøde paa en Rettighed i Neder Hodals Mølle, som var tilfaldet hans Hustru som Arv efter Niels Bl. i Rold, til Hustruens Broder Peder Bl. i Gerholm, der skulde derfor være al Grund til at antage denne for at være Søn af Niels Bl. Og en Snes Aar senere faar vi fuld Bekræftelse, da Peder Bl. i Gerholm for Landstinget beretter, at han er Farbroder til Mag. Jens Nielsen Bl.'s Datter Dorothe³⁾.

Ejendommen Gerholm i Bælum Sogn var i ældre Tid en adelig Sædegaard; i Aarene 1477—83 skrives en Jens Kolle til den,

¹⁾ Aalb. L. Jb. 1562.

²⁾ Vib. L. Tb.

³⁾ Vib. L. Justp. 1618 fol. 396.

men han synes ikke at have haft Bopæl paa Gaarden, men derimod i Gjerlev Herred. Med hans Datter Inger kommer den til en anden Slægt, som, da den ved Giftermaal faar Andel i Arve-gods fra Slægten Hvas til Kaas og Sostrup, selv antager Navnet Hvas. Jens Mikkelsen Hvas til Sostrup, Søn af Mikkel Nielsen til Gerholm, sælger Gerholm med Mølle — undtagen en hans Søster Jomfru Anne Mikkelsdatter Hvas tilhørende Ret — og 3 Søsterlodder i Gerholm Skov ved Skøde af 13/2 1580 til Bjørn Kaas, der ogsaa ejede Vorgaard i Bælum Sogn¹⁾. Om-trent ved denne Tid er det, at Familien Bl. faar den Forbindelse med Gaarden, som antagelig varede i ca. 100 Aar, fordelt paa kun 2 Generationer. Under nogle Vidneforklaringer for Hellum Herreds Ting, dels i 1668 (11/2) og i 1670 (13/12) oplyste den foran ommeldte Peder Bl.'s Søn Peder Bl. den yngre, der begge Aar angiver at kunde mindes i 70 Aar, at han selv (i 1668) havde boet 41 Aar i Gerholm, altsaa vel fra ca. 1627, og Faderen i 44 Aar, altsaa i det mindste fra 1583, men antagelig fra et tidligere Tidspunkt, idet han var død nogle Aar før 1627. Til Gerholm kom Faderen fra Kyttrup »som nu kaldes Vif-fertsholm«.

I hvert Fald Hovedparten af Gerholm synes nu indtil videre at være fulgt med Vorgaard, der i lang Tid ejedes af Fru Helvig Kaas til St. Restrup, Enke efter Hannibal Gyldenstjerne, til hendes Død i 1638, hvorefter den tilhørte hendes Broderdatter Anne Kaas, sal. Albert Rostrups, til 1647. Herefter bliver Ejerforholdet meget indviklet, Boet deltes i mange Arveparter, som det hyppigt skete med Adelens Ejendomme, og de skifter ofte Ejere. Under alle disse Forandringer er Bloch'erne paa Gerholm et fast Punkt i Egnens Historie, utallige Gange optræder de — i særlig Grad den yngre Peder Bl. — for de skiftende Ejere under deres mange Ejendomstvister m. m. Efter de foreliggende Oplysninger fra Peder Bl. den yngres Tid, synes Bloch'erne ikke da at kunne have nogen Selvejrerret til Gerholm, men den ældre Peder Bl. opføres flere Gange i Tiden 1611—23 som den eneste Selvejer i Hellum Herred, hvilket dog selvfølgelig ogsaa kan skyldes, at han har ejet noget Jordegods udenfor den af ham

¹⁾ Hell. H. Tb. 13/6 1637.

beboede Gaard; i 1610 findes følgende mærkelige Optegnelse i et Skatteregister: »Giedholm, Peder Block i Da. «.

Gerholm har sikkert ikke været nogen ringe Gaard, Landgilden angives at være 3 Ørter Rug (à 10 Skp.), 3 Ørter Byg (à 12 Skp.), 2 Ørter Havre (à 20 Skp.), 1 Fjerding Smør, 1 Skovsvin samt 1 Marks Gæsteri og til Gaarden skulde høre en Eendelsskov, der undertiden kaldes for Block'ens Eendelsskov¹⁾ til 6 Svins Olden og Fællesskov med Dragsgaard til 3¹/₂ Svins Olden²⁾. I Matriklen 1664 opføres den da ogsaa med Htk. 16 — 5 — 0 — 1⁵/₇.

Som rimeligt er, foreligger der ikke ret mange Oplysninger om den ældre Peder Bl. En af de ældste er fra ca. 1591, og vi faar da at vide, at han har noget Jord paa Smidie Mark, hørende til Bælum Kirke, i Brug³⁾, han har altsaa kunnet overkomme mere end at drive Gerholm. I 1619 bliver han og Jacob Bloch i Gerholm — sidstnævnte er antagelig en Søn — af Fru Anne Krabbe indstævnet til Landstinget, fordi de »ikke vilde vidne deres Sandhed efter Landstingsdom«, og de dømmes derfor til at betale 3 Mrk. og til at afgive Vidnesbyrd⁴⁾. Endvidere stævnes han for en Vedkendelse og for en formentlig ulæselig Udtalelse. Aarsagen til disse Indstævninger er sikkert en af de mange Ejendomstvister mellem Gerholms Ejere og deres Naboer.

Den ældre Peder Bl. er antagelig død i 1623 eller 1624; efter hans Død kom Familien ud for mange Sorger og Besværligheder. Efter Tidens Skik har Enken Maren eller Marine Nielsdatter, der uden Tvivl var et godt Parti, hurtigt giftet sig igen, men det var kun med kortvarig Lykke. Den udkaarne hed Lauritz Hansen, om hvis Oprindelse vi ikke ved noget, hvorimod vi af en Sag for Landstinget kan faa en klar Fornemmelse af, at Ægtefællerne ikke har levet godt sammen⁵⁾. Dette maa særlig være kommet frem den 2. Maj 1625, da han skulde have

1) Hell. H. Tb. 28/4 1668.

2) Hell. H. Tb. 7/4 1668.

3) D. Kanc. Fort. p. Kronens gejstl. Gods.

4) Vib. L. Justp. 1619 fol. 25 b.

5) Vib. L. Justp. 1626 fol. 6 b og Vib. L. Db. 1626 B. fol. 7.

handlet »thiranskeligh och uchristelig« mod Marens Nielsdatter, saaledes at hun havde lidt stor Skade, hvorefter hun maa være flygtet til Hornum Herred, hvor hun maaske hørte hjemme og i hvert Fald havde Sønnen som Foged paa St. Restrup For Landstinget anstillede Lauritz Hansen sig meget forurettet og fornærmet, han benægtede at have gjort hende Skade, saaledes som han blev beskyldt for, men paastod, at det, som sket er, skal hun noksom have givet ham Aarsag til; han indstævnedede alle, der havde forklaret imod ham, saavel som Fru Helvig Kaas til Restrup, Maren Nielsdatter og Peder Bl., men efter at Vidneforklaringerne var blevet bekræftet for Retten, fandt han det alligevel rettest at indgaa paa et Forlig, hvorefter hun skulde have udleveret en Del Klæder, Sengetøj, der var sendt til Vorgaard og derfra kommet til Restrup, en Egekiste, en Sølvkande hørende til Boet »ungefær paa en 30 Rdl.« og faa udbetalt 200 Sldr., Halvdelen straks og Halvdelen til førstkommende Pinsedag. Endvidere skulde Lauritz Hansen betale 20 Dlr. Badskærløn — hun maa da have faaet en haard Medfart — samt al Gælden, som de var bortskyldig; da han yderligere anførte at have betalt Fru Helvig Kaas 300 Rdl., turde det være et Spørgsmaal, om han ikke har anset det for en vel dyr Fornøjelse.

I Forliget er givet en Beskrivelse af de Klæder, som Maren Nielsdatter skulde have udleveret; det kan maaske interessere at høre lidt om en ældre Kvindes Garderobe dengang. Tøjet angives at være en Kaabe med Damask under, et sort Kamelots Skørt med sort Fløjels Lad (Bræmme, Galon) paa, et sort engelsk Skørt med en Skruesnor om Kanten, et purpurfarvet Skørt med en Snor om, et sølvfarvet Skørt med en Snor om samt en Damaskes Trøje med Fløjels Lad om. Skørt skal formentlig betyde Nederdel eller Kjole, saa det har sikkert været et smukt Syn at se hende i purpurfarvet Dragt.

Nogenlunde samtidig hermed havde Lauritz Hansen en Rets-sag med Peder Bl. den yngre, idet han klagede over en Vurdering, hvorved en Del Korn, Besætning samt lidt Indbo, der var udlagt til Peder Bl.'s 4 Søskende Jacob, Niels, Anne og Karin for Børnepenget, var blevet ansat til 185 Dlr. — angi-

vet saaledes: »halffanden Hundredt thrødu och femb Sletedal-
ler« — 1½ Mark. Da Peder Bl. imidlertid godtgjorde, at han
havde tilbudt, at Lauritz Hansen kunde købe det udlagte til-
bage for Vurderingsprisen, og denne heller ikke bevistes at
være for lav, fik han ikke noget ud af sit Søgmaal¹⁾.

Herefter synes Lauritz Hansen at forsvinde ud af Sagaen;
Maren Nielsdatter levede kun faa Aar efter det fatale Gifter-
maal, hun var i Live, da Krigen naaede Danmark i 1627, og da
hendes unge Søn Niels som Følge af den kom ud for skæbne-
svangre Begivenheder og kunde ogsaa være med til at yde ham
en hjælpende Haand, men hun var formentlig død, da han fik
Oprensning efter mange Lidelser og Besværligheder.

Peder Bloch den ældre maa have haft flere Børn end de
foran nævnte 5, en Fesends (Fisends eller Fedtzendtz) Bl. og en
Christen Bl. angives andetsteds at være Brødre til Peder Bl.
den yngre, og der er ogsaa nogen Sandsynlighed for, at en i
Ringsted, senere Helsingør bosat Jens Pedersen Bl. hører til
Søskendekuldet. Naar disse sidste ikke nævnes under Lauritz
Hansens Søgmaal, har det sikkert sin Aarsag deri, at de paa
det paagældende Tidspunkt — ligesom Peder Bl. — var myn-
dige og selv havde faaet deres fædrene Arv udbetalt ved Maren
Nielsdatters uheldige Giftermaal med Lauritz Hansen; det kan
ogsaa tænkes, at de var Peder Bl. den ældres Børn af et tidli-
gere Ægteskab.

Vi vil tage Børnene i følgende Orden: Peder, Jens, Fesends,
Christen, Jacob, Niels, Anne og Karin.

A 1—8

PEDER PEDERSEN BLOCH I GERHOLM

A 1.

Da denne Bloch har samme Fornavn og senere samme Bopæl
som Faderen, er det ikke altid let at afgøre, hvem af dem der
sigtes til ved Oplysningerne om denne Slægtsgren. Det maa dog
være Peder Bl. den yngre, der i Tingbøger fra Aalborg for
1625—26 skal optræde for Fru Helvig Kaas og da være Gaard-
foged paa St. Restrup, men han er sikkert kommet til at sidde
paa Gerholm ret kort Tid efter Opgøret mellem Moderen og

¹⁾ Vib. L. Db. 1626 B. fol. 5.

Stedfaderen, dog nævnes han endnu i Juli 1627 som Foged paa Restrup¹⁾, men i Septbr. 1629 er han Peder Bl. i Gerholm; herfra lader han den 6/4 1630 optage Tingsvidne om Broderen Niels' Forhold, og fra nu af træffer vi ham overordentlig hyppigt paa Hellum Herreds Ting dels omhyggeligt varetagende den til enhver Tid værende Husbonds Interesser, sine egne og forskellige andres Forhold, dels undertiden optrædende som Dømmer, Syns- og Skønsmand samt Forligsmand, dels tilsyneladende uden anden Beskæftigelse end at møde op som en af de 8 Stokkemænd, i hvilken Henseende han saa godt som altid nyder det Privilegium at blive opført som Nr. 1. — Han er sikkert i mange Aar betragtet som Herredets Førstemand, i hvert Fald efter Herredsfogden.

Som anført er Fru Helvig Kaas i en halv Snes Aar ogsaa hans Husbond. I Slutningen af sin Ejertid havde hun Strid med Ejeren af Randrup Jacob Seefeld angaaende Retten til Gerholm Skov, som han forment at have nogen Adkomst til²⁾. Denne Sag frembyder speciel Interesse derved, at der her benyttes den sjældent optrædende Form for Hjælpemiddel ved Retsafgørelser, der kaldes Bogsed og her udtrykkeligt betegnes med dette Navn. Peder Bl. skulde have revet Hø i Gerholm Skov, og Fogden paa Randrup stod derfor i Retten »og bandt Bogsed over Per Bl. i Gerholm og svor Nævningeed i Haanden og bad sig Gud til Hjælp, at han havde afranet hans Husbond saa meget Hø, som $\frac{1}{2}$ Mark kostede og mere«, (for Anvendelse af Bogsed var det en Betingelse, at Genstandens Værdi var mindst $\frac{1}{2}$ Mark). Peder Bl. fremlægger saa det foran ommeldte Skøde fra 1580 samt en Erklæring fra Helvig Kaas om, at hun af fri Vilje og for hans lange Tjeneste har undt ham og hans Hustru Gerholm kvit og frit deres Livstid med Nydelse og Brug af alt intet undtaget. Det maa nok have været afgørende, for nogen Tid efter hæves den omfangsrige Sag med Bemærkning, at de 2 Parter var blevet venligt forligt om al Irring og Trætte om Gerholm Skov³⁾.

¹⁾ Hell. H. Tb. 3/7 1627.

²⁾ Hell. H. Tb. 23/5, 6/6 og 13/6 1637.

³⁾ Hell. H. Tb. 11/7 1637.

Efter Fru Helvig Kaas' Død i 1638 gaar Vorgaard m. m. over til hendes Broderdatter Fru Anne Kaas, Albert Rostrups Efterleverske; ogsaa for hende optræder Peder Bl. hyppigt, selv om der synes at have været særlig Foged paa Vorgaard. Saaledes maa han give Møde for hende paa Herredagen den 27. Maj 1640 i København; hun forsøgte her forgæves at faa forlods Gennemførelse af et Krav overfor sin Mands insolvente Dødsbo¹⁾. I 1649 er der atter Ejerskifte, og det giver Anledning til mange Besværligheder for ham, bl. a. fordi der er flere Arvinger, saa der deles i Tredjedele, ja vist ogsaa i mindre Lodder, der tales saaledes om den 6. Søsterlod²⁾). En af Parterne gaar til Fru Anne Kaas' Søsterdatter Kirsten Albretsdatter Skeel, som er gift med Peder Bille, af hvem man af Tingbøgerne faar det Indtryk, at han hørte til den Del af Adelen, der ikke havde nogen virkelig særlig Eksistensberettigelse, men som var optaget af Kamp for at rage saa meget som muligt til sig af Arverettigheder og at gøre Kvalm og Besvær i stort Omfang. — Der er nu den ene Proces efter den anden mellem Parthaverne i Vorgaard med Tilliggende. Peder Bille vil ikke anerkende, at Peder Bl. skal have Frihedsbrev paa Gerholm for sin og Hustruens Levetid³⁾). Peder Bl. synes ikke at gøre noget for at bevise den Ret, som han jo havde efter det tidligere anførte, men der kan dog vist ikke være Tvivl om, at han beholder den, i en Jordebog for Vorgaard fra ca. 1660 hedder det: »Gerholm, Peder B., samme Gaard er Manden som bor i Gaarden, forlenet med hans Livstid«⁴⁾). Dog søger Peder Bille Peder Bl. for $\frac{1}{3}$ Landgildeydelse, men sidstnævnte erklærer ikke at være ham en Skilling skyldig og bliver da ogsaa frifundet⁵⁾). Senere faar en anden Parthaver Fru Ingeborg Skeel, Søster til Peder Billes Hustru, med Peder Bl. som Fuldmægtig sin Svoger dømt til at betale hende $\frac{1}{3}$ af Gerholms Landgildeydelse⁶⁾).

Men det er egentlig ikke saa underligt, at man faar et daar-

1) Herredags Db. 1640 fol. 538.

2) Hell. H. Tb. 28/4 1668.

3) Hell. H. Tb. 16/9 1651.

4) R. K. B. Jordebøger i H. t. kgl. Miss af 1660—62.

5) Hell. H. Tb. 18/10 1653.

6) Hell. H. Tb. 16/1 1655.

ligt Indtryk af Peder Bille i disse Forhold; naar man ser nærmere paa hans Liv og Levned, viser det sig, at han i 1642 var tiltalt for Mened i Sagen angaaende Adelsmanden Niels Arenfeldts Giftmordforsøg paa sin Hustru, og dømtes til Landsforvisning, der dog altsaa ikke har været livsvarig. Og hans Hustru og hendes Søster havde iøvrigt ikke det bedste Blod i sig. Deres Fader var den Albret Hermansen Skeel, der var saa hidsig, at han først, i 1600, stak Niels Juul til Kongstedlund ihjel, hvad han slap forholdsvis godt fra, og derefter i 1608 huggede til Fogden paa Brandholm, saa han døde Natten efter. Men da var Maalet ogsaa fuldt, han blev halshugget i 1609.

Gerholm og specielt Skovskifterne giver i det hele Anledning til megen Retsprocedure. I 1668 har Hartvig Otto von Deden, der oprindelig i Almindelighed brugte det gode gamle, men noget jævne Efternavn Petersen eller Peitersen, af Ingeborg Rodsteen faaet Skøde paa den nærliggende Dragsgaard, og i nogen Tid kæmper han nu med Elisabeth Rodsteen paa Vorgaard, som i 1656 havde faaet Skøde paa Gerholm m. m. af Enevold Kaas til Lyngholm¹⁾, om Rettigheden til Skovparterne, men det ordnes paa en fornuftig Maade derved, at hun giver von Deden Skøde paa Gerholm²⁾. Han synes en Tid at have syslet med Tanken om at genoprette den som Hovedgaard og lader optage Vidneforklaringer om dens tidligere Historie³⁾.

Efter Krigen 1658—60 har det nok været haarde Tider for Peder Bl. som for saa mange andre, han bliver Juleaftensdag 1661 dømt for en Restance paa 6 Skp. Byg til Bælum Kirke⁴⁾. Han har vist ikke været nogen særlig behagelig Husbond, flere Gange har han Sager med bortrømte Tjenestefolk⁵⁾.

I sit lange Liv kommer Peder Bl. mange Gange til at yde en hjælpende Haand til nærmere og fjernere Omgivelser og Slægt. Han fungerer undertiden som Værge for mere fremmede ugifte Kvinder og Enker, men det er naturligvis først og fremmest

1) Vib. L. Sk. — og Pp. 1656 fol. 120.

2) Hell. H. Tb. 15/6 1669.

3) Hell. H. Tb. 13/12 1670.

4) Hell. H. Tb.

5) Hell. H. Tb. 27/11 1638 og 29/8 1648.

Familiens Interesser, der lægger Beslag paa hans Tid. Vi har tidligere hørt om, at han har støttet Moderen under hendes vanskelige ægteskabelige Forhold, men hans besværligste og vigtigste Gerning er uden Tvivl Forsvaret for den nødstedte unge Broder Niels, i hvis langvarige Sag, der vil blive nærmere omhandlet senere, han bliver indblandet paa en saadan Maade, at han selv faar en Dom paa Halsen for at være Løgner. Under denne Retssag, som endte paa en for ham tilfredsstillende Maade, anføres bl. a., at han »skal have tjent Godtfolk og til Hove og med Ære mest al hans Tid«¹⁾. Det er formentlig et Spørgsmaal, om man ved Udtrykket »til Hove« maa forstaa Hoffet, eller om det ogsaa kan betyde Ophold ved større Adelsgaard.

Han har en Del med Ordningen af Arveforholdene i Familien at gøre. I 1637 faar han »Afkald« (Kvittering) fra Broderen Niels »født i Gierholm« for Arv efter Faderen og efter Søsteren Karin samt fra Fesends Bl. i Ll. Brøndum som Fuldmægtig for Broderen Jacob i Helsingør for Arv efter Faderen, idet der samtidig fremlagdes en Erklæring, dateret Helsingør d. 17/6 1631, hvori Jacob bekendte at have taget al Arv efter Søsteren Karin²⁾; derimod hører man ikke ved denne Lejlighed om Arv efter Moderen eller om Kvittering for de andre Søskenes Vedkommende. Lang Tid senere — i 1655 — faar han Kvittering fra Svogeren Christen Jensen i Flamsted paa Hustruens Vegne og fra Broderen Niels Bl. smstds. for Arv efter »deres sal. Fader og Moder Peder Bl. og Maren Nielsdatter, som boede og døde i Gerholm«³⁾. Som foran anført har de andre Brødre sikkert tidligt faaet deres Arv efter Faderen.

I Januar 1643 begærer han Registrering og Skifte efter Broderen Fesends Bl.⁴⁾ og optræder da paa Brodersønnen Peder Fesendsen Bl.'s Vegne — foruden paa sine egne Vegne, han havde et større Tilgodehavende, hvorfor han fik udlagt 1 Hest, 1 Hoppeføl og 1 Stud — og som tidligere anført optræ-

¹⁾ Herredags Db. 1635 I fol. 626 b.

²⁾ Hell. H. Tb. 18/4 1637.

³⁾ Hell. H. Tb. 8/5 1655.

⁴⁾ Hell. H. Tb. 10/1 og 9/5 1643.

der han ogsaa for Brodersønnen i 1646, da hans Broder Christen Bl. i Hobro foretager sin forgæves Aktion for at faa en Rettighed m. H. t. Neder Hodals Mølle, jfr. foran S. 42—43.

Ogsaa ved Skifter udenfor Slægten eller i hvert Fald den nærmere Slægt tilkaldes Peder Bl., han er saaledes med ved Udstedelsen af et Bænkebrev vedrørende Herredsfoged i Fle-skum Herred Just Pedersens Bo¹⁾, og det er sikkert hans Forbindelse med dennes Familie, der gør, at en Sønnesøn af Just Pedersen, Præsten Peder Poulsen Bloch i Harridslev har faaet sit Fornavn og Efternavn.

Peder Bl. var muligvis gift med en Datter af Hr. Christen Nielsen Knabe, der var Sognets Præst en Del Aar indtil ca. 1661. I 1668 mødte Peder Bl. i Retten og erkendte, at han efter sin kære Svoger Hr. Niels Christensen Knabes — ovennævntes Søn — og hans Søkendes indstændige Begæring havde taget deres salige Søstre Anne og Mette Christensdatter til sig i Gerholm og oppebaaret deres Arv og brugt den til deres Underhold, Sygdom og Begravelse²⁾.

Under Retssagen i Anledning af Broderen Niels' Kalamiteter taler Peder Bl. om sine Børn, men der synes ikke at foreligge sikker Oplysning om, at han efterlod Livsarvinger, men muligvis er han Fader til den under Fjerde Afsnit omtalte Hannibal Pedersen Bl. i Køge, hvorved bemærkes, at hans mangeaarige Husbond Fru Helvig Kaas havde været gift med en Hannibal Gyldenstjerne, der kunde være opkaldt.

Hvornaar Peder Bl. er død, har vi ikke nærmere Underretning om, han synes ikke at optræde efter 1670, men han maa da have været en gammel Mand, naar han i 1668 kunde erklære, at han kunde huske 70 Aar tilbage³⁾. Hans Død er antagelig faldet før 1672, da det anføres, at 5 Stk. Jord paa Dragsgaard Mark og 2 Stk. Jord paa Smidie Mark, hvilke Arealer Peder Bl. i Gerholm havde haft i Brug, nu var bortfæstet til Hartvig Otto von Deden⁴⁾.

¹⁾ Vib. L. Db. 1636 B fol. 363 jfr. J. S. 5 — V — 151.

²⁾ Hell. H. Tb. 7/7 1668.

³⁾ Hell. H. Tb. 11/2 1668.

⁴⁾ Viborg Stiftsbog 1678—81 S. 380.

Vi har vist ikke Oplysninger om Gerholm efter 1680; dens Beliggenhed skal kunne stedfæstes ved en Dam, der findes vest for en Markvej mellem Dragsgaard og Brogaard og kaldes Blokdammen¹).

JENS PEDERSEN BLOCH I HELSINGØR (RINGSTED) A 2.

Som tidligere anført ses der ikke at foreligge Bevis for, at den Jens Pedersen Bl., der i en Del Aar — fra 1630 til 1648 — nævnes i Helsingør, hører til Søskendekuldet fra Gerholm. Baade efter sit Navn og sit Levned passer han glimrende ind i Slægtskredsen, hvor han sikkert ogsaa under alle Omstændigheder hører hjemme, idet han bruger et Segl med Figurer, som maa opfattes som forestillende de 3 Agern eller Blomster (Tulipaner), der er benyttet af flere af Slægten som Seglmærke. Det turde ogsaa være et Spørgsmaal, om der ikke ved Indførelsen i Tingbogen 1637 af Notitsen om Afkald for Arv til Jacob Bl. i Helsingør er sket den Fejl, at der er skrevet Jacob i Stedet for Jens. Men selv om dette ikke skulde være Tilfældet, kan han dog udmærket være en Søn fra Gerholm, og det skønnes derfor rimeligt paa dette Sted at give forskellige Oplysninger om Jens Pedersen Bl. i Helsingør, hvorved der ogsaa vil være Anledning til at nævne en anden Bloch, der en Tid har boet i samme By som han.

Efter alt foreliggende har Jens Bl. været en velbegavet, energisk og kraftfuld Personlighed, der nok forstod at bane sig Vej til gode Stillinger og Anseelse. Han er uden Tvivl en Tid Førstemand i en By, der da havde forholdsvis stor Betydning; det er tydeligt, at han havde faaet en god Uddannelse, og han skrev udmærket for sig. Han var imidlertid ikke altid særlig omfindtlig med Midlerne til at opnaa Fremgang, ligesom han maa have været en stejl og stridbar Natur. Da han tillige var i Besiddelse af en god Portion jydsk Stædighed, og ikke har villet bøje af for selv de højeste Myndigheder, ragede han sig ind i kostbare Processer og ødelæggende Stridigheder. Særlig i de sidste Aar samler Ulykker sig over hans Hoved, hvilket nok

Fra Himmerl. og Kj. H. 1933—35 S. 46.

har været medvirkende til hans forholdsvis tidlige Død.

Da vi første Gang hører om denne Jens Bl., er han ikke bosat i Helsingør, men har hjemme i Ringsted, hvor han er Byfoged og i hvert Fald maa have boet før 1624, hvilket Aar han derfra gør en Tur til Norge. Paa samme Tid træffer vi der en Bads-kær (Bartskær) Niels Bl., som antagelig er ældre end sin Navnefælle, idet han i 1641 oplyser, at han havde boet 33 Aar i Ringsted, men for Urets Skyld var flyttet til Skelskør¹⁾. Det ses imidlertid intetsteds — skønt de 2 Bloch'er flere Gange nævnes samtidig, og der er god Forbindelse mellem dem — antydet noget om, at de skulde være Brødre, hvilket der i og for sig ikke er noget til Hinder for — ja ikke engang om Slægtskab mellem dem, men det kan dog udmærket tænkes, at Niels Bl. har faaet en yngre Slægtning over til sig.

Den første Sag, hvori Jens Bl. træder frem for os, hidrører fra, at han har gjort Arrest hos en Kræmmer, der tidligere havde haft Borgerskab i Ringsted, men nu var bosat i Næstved, i Anledning af at han skulde have overladt ustemplet Kramgods til Salg hos en Mand i Ringsted. Kræmmeren havde Modgang ved en den 27/9 1624 af Ringsted Byting afsagt Dom, som han paastod var afsagt Jens Bl., der iøvrigt her benyttede Niels Bartskær som Fuldmægtig, til Vilje. Denne Dom blev først stadfæstet for Landstinget, men senere omstødt ved Herredags Dom i 1626²⁾, fordi det ikke var bevist, at Kræmmeren havde noget Gods ustemplet imod Forordningen, og han fik derfor Ret til at faa sit Gods tilbage. Hermed var Affæren dog ikke afsluttet; Jens Bl. appellerer flere af Jacob Ulfeld som Landsdommer afsagte Domme vedrørende Forholdet til Kræmmeren, men uden heldigt Resultat³⁾. Dels bliver han dømt til foruden i Overensstemmelse med Bytings- og Landstingsdomme for ulovlig Arrest at bøde 40 Rdl. ogsaa at skulle betale Landsdommeren 10 Rdl. i Kost og Tæring, og dels erkendes det, at han med Rette er søgt ved Nam, hvorfor han maa af med yderligere 10 Rdl. i Kost og Tæring. Men derefter er Lykken

¹⁾ D. Kanc. Indk. Br. 7/10 1641.

²⁾ Herredags Db. 1626 fol. 14—19.

³⁾ Herredags Db. 1627—29 fol. 67—69.

ham i nogen Grad huld, 8 Dage senere bliver flere af Kræmmeren indankede Landstingsdomme afgjort i Jens Bl.'s Favør¹⁾); han har ikke gjort Uret ved at paatale, at Kræmmeren havde indsat Gods til Salg i Ringsted, skønt han havde opsagt sit Borgerskab der, og nogle Ord, han en Gang var fremkommet med i Kramboden, maatte »paa ingen Side mere repiteres« og ikke komme nogen til Skade.

I Begyndelsen af 1630 er Jens Bl. flyttet til Helsingør, hvor han straks optræder som Byskriver, men muligvis først har faaet formel Udnævnelse som saadan den 2/1 1632. Forinden er han blevet gift med en velhavende Enke Birgitte Berentsdatter — hvis Broder iøvrigt var Præsten Hr. Berent Pedersen Hvas til Arrie og Hököping Menigheder i Skaane²⁾ — og naar vi da hører om Jens Bl., er det, fordi der paa hans Begæring udgaar kgl. Brev til Borgmestre og Raad i Helsingør om at forordne Formynderskab for hans Stedbørn³⁾. Til yderligere Forvirring m. H. t. hans Fornavn bliver han ved denne Lejlighed kaldt Hans Pedersen Bl.

Et Par Aar senere faar Jens Bl. at føle, at man altid bør holde sine Embedsanliggender paa det nøjeste adskilt fra sin private Forretningslyst. I Novbr. 1632 klager en Sorenskriver fra Lofoten over, at Arven efter hans Broder, der døde i Helsingør, af hans Broderbørn i Haderslevhus Len var blevet afhændet til 2 Raadmænd i Helsingør samt Jens Bl. paa Grundlag af en »vrang« Beretning fra sidstnævnte om, at Broderbørnene var eneste Arvinger; Raadmændene og Jens Bl. fik et alvorligt Tilhold om ikke at forholde Sorenskriveren hans Arv⁴⁾.

Men kort forinden var en Falskmøntnerisag fra omkring 1625 fra Ringsted blevet bragt frem, en Sag som skulde forvolde baade Jens Bl. og Niels Bl. mange Ubehageligheder, for Jens Bl.'s Vedkommende i Anledning af en af ham afsagt Dom over et Ægtepar, hvoraf Manden blev henrettet, og for sidst-

¹⁾ Herredags Db. 1627—29 fol. 135—141, 164—67 og 171—75.

²⁾ Cawallin: Lund Stifts Herdaminne II 63.

³⁾ K. Br.

⁴⁾ K. Br.

nævnte medføre en Beskyldning for Forsømmelighed som tilforordnet Værge for Falskmøntnerkonens Barn af første Ægteskab, hvem der efter Faderen var tillagt en Kapital samt Kost, Klæder og Skolegang til det 15. Aar. Konen, Maren Madsdatter, der skønt medskyldig formentlig ikke var blevet dømt for Falskmøntneriet, men var sluppet fri mod at rømme Landet, opnaaede i 1633 Bevilling til at være »fri og felig« i den Sag og uden Arrest at maatte føre Sag mod Jens Bl. I Maj 1634 udgaar der Missiver til de respektive Lensmænd om at være hende til Hjælp i Sagerne mod ham og Niels Bartskeer, og godt en Maaned senere faar Landsdommeren Jørgen Seefeld Besked om at forordne hende en Fuldmægtig, der kan stævne den af Jens Bl. i sin Tid erhvervede Dom for Sjællandsfar Landsting. Det er en meget omfattende og meget vanskelig Sag at trænge til Bunds i, men Hovedpunktet synes at være, at man for sent er blevet klar over, at Barnet ikke skulde lide for de Forbrydelser, dets Moder og Stedfader havde begaaet, og det kunde ogsaa se ud til, at de 2 Bloch'er havde benyttet sig af deres Stillinger til selv at erhverve forbrudt Gods og dermed Barnets Arv billigt. Begge fandt, at der var sket dem bitter Uret og forsvarede sig kraftigt og dygtigt, og Jens Bl. blev da ogsaa frikendt for Moderens Tiltale ved en Herredags Dom i 1635¹⁾. Niels Bl. blev imidlertid dømt — ligeledes ved en Herredags Dom i 1635²⁾ — for Forsømmelighed med den umyndiges Arv, og hans Domfældelse maa have ført et Krav overfor Jens Bl. med sig, for under 2/11 1636 faar Lensmanden Frederik Urne Brev om at tilholde Jens Bl. at fyldestgøre Dommen overfor det umyndige Barn.

I 1631 indsendte Jens Bl. sammen med en Borgmester i Helsingør Kopi af en Henvendelse fra hollandske og frisiske Skipper, hvori disse tilbød at betale en lybsk Skilling mere af hver Last, saafremt Fyrene fra Skagen til Falsterbo maatte blive holdt ved Magt³⁾. I Seglet staar der tydeligt Jens Pedersen Block i Omkredsen, og indeni er der som tidligere anført Gen-

1) Herredags Db. 1635 I 347 ff.

2) Herredags Db. 1635 II 133 ff.

3) D. Kanc. Indk. Br. 28/10 1631.

givelser af 3 Blomster eller Agern. I det hele synes de mindre heldige Affærer, han nu og da var indblandet i, ikke paa nogen Maade at have skadet hans Anseelse i Byen, hvor han den 24/2 1634 fik Udnævnelse som Raadmand og var Borgmester 1638—40 og igen 1644—46.

I 1643 bliver Jens Bl. indblandet i en Sag, som ikke direkte angik ham og som synes at være endt tilfredsstillende for ham. Han er optraadt til Forsvar for en Møller, der har hans Hestemølle i Leje, men som ifølge en af Byfogden afsagt Kendelse skulde sættes i Raadhuskælderen, fordi han havde overtraadt Bestemmelserne vedrørende Maling af Malt¹⁾). Byfogden er ret afvisende overfor Jens Bl., men denne faar Medhold hos Borgmesteren og Lensmanden, og Borgmesteren afsiger en Dom, hvori det hedder, at Byfogden havde forset sig, idet han baade havde været »Sagsøger, Dommer og Retter i sin egen Sag«.

Men nu kommer der store og betydningsfulde Sager, som skulde gribe stærkt ind i hans Liv og føre Ulykken med sig; der synes dog slet ikke her at kunne rettes Bebrejdelser mod ham for at ville søge sin egen Fordel, Aarsagen til Ulykkerne ligger snarere i, at han paa vel haardnakket og genstridig Maade har villet varetage Byens Tarv i sin Egenskab af Borgmester. Oplysning om Hændelserne faar vi i en Række kongelige Breve²⁾ samt i 2 Herredags Domme af 9/11 1946³⁾).

Allerede i August 1644 er der opstaaet Tvist mellem 2 Kompagnier i Helsingør og Byens Borgerskab angaaende Kompagniernes Afregning, og Knud Ulfeldt samt Hans Ulrik Gyldenløve faar Besked om at faa den bragt ud af Verden, uden at det dog lykkes dem. Borgmestre og Raad klager over Soldaterne — specielt en Korporal — og i Decbr. 1644 faar Befalingsmændene Paalæg om at idømme Straffe og tilholde Soldaterne at være skikkelige og fredsommelige samt at lade sig nøje med Traktementet, men igen i Februar 1645 foreligger der Klager fra Borgmestre og Raad.

Senere bliver der sat nye Mennesker ind, Lensmanden paa

¹⁾ L. Pedersen: Helsingør i Sundtoldstiden II 104.

²⁾ Sjællandske Tegn.

³⁾ Herredags Db. 1646—47 fol. 1 og 4.

Kronborg Arndt v. d. Kula og Olaf Brockenhuus til Hjuleberg faar paa Begæring af Oberst Falk Lykke til Gersnæs under 30/8 1645 Ordre til at ordne Tvistighederne mellem ham og Borgmestre og Raad i Helsingør. Disse Kommissærer indkalder nu ved Stævning af 15. Septbr. Borgmestrene og Raadmændene til at møde dem den 23. s. M., men faar herpaa et afvisende og ret uforskammet Svar, de indstævnede ved for deres Personer ikke af nogen Irring eller Trætte, Obersten havde faaet Kongens Befaling til Kommissæerne dem uafvidendes og utilbørligt mod Recessen, og dersom han havde noget at beskyldte dem for, kendte han jo deres Værneting. Det er uden Tvivl Jens Bl., der har formet dette Svar, og da han ikke giver Møde den 23. Septbr. og derfor faar Besøg af 2 Udsendinge, afgiver han et endnu mere uforskammet Svar, hvori det hed, at naar Falk Lykke vilde give ham skriftligt, hvad »Hans Fromhed« — sikkert ment som en særlig Ondskabsfuldhed overfor en Sværdets Mand, der uden Malice kunde være kaldt »Hans Strængthed« — havde at besvære sig over ham, vilde han erklære sig skriftligt og svare for ham efter Landsloven til sit Værneting, eftersom han formener ej nogen Krigsret at være undergivet og tilmed ligger paa sin Sygeseng og ikke kan møde for Retten. Sygdommen maa sikkert have været af »diplomatisk« Natur og Regeringen have været klar herover, for allerede den 26. s. M. faar Lensmanden Befaling til »at tage Jens Block i Arrest indtil paa videre Anordning og paa et Kammers der paa Slottet lade forvare, saa at ingen kommer til ham, efterdi han sig ikke vilde indstille for Oluf Brockenhuus og ham.«

Dette var jo en ret haard Foranstaltning, og den maa ogsaa have vakt Opsigt i Helsingør, for en god Uges Tid derefter faar Lensmanden Brev om ved Bytinget at tiltale og erhverve Dom over Jens Bl. »paa det de Tvistigheder . . . en Gang for alle kunne komme til Ende og *Vi for dagligt Overløb kunde worde forskaanet*«. — Der maa i det hele taget nærmest have været Krigstilstand i Helsingør, et Sted anføres, at Falk Lykke havde forsamlet sine Officerer og holdt Krigsret og skal have givet Domme over Borgmestre og Raad, hvilke Domme siden skal være kasseret den 18/10 1645 af Kommissæerne.

I Decbr. 1645 tillader Kongen dog, at Jens Bl. efter sin underdan. Anmodning og Begæring løsgives og paa fri Fod stilles, naar han stiller skriftlig Kaution »*hvorudi hans forrige ugrundede Undskyldninger forbigaaes og udelukkes*«. Det har sikkert været en haard Pille for ham at sluge.

Men Sagen mod Jens Bl. rullede fremad. For Bytinget anførte Ridefogden paa Kronborg paa Kronens Vegne, at Jens Bl. havde »fordristet sig at entholde og entslaa sig Retten« og begærede, om han »for slig hans Bedrifter imod Os ikke burde at være i Vores Naade og Unaade«, hvorimod Jens Bl. skriftligt erklærede sig og fremlagde et Tingsvidne og et Raadstuevidne om, at han havde været i lovligt Forfald og den 23. Septbr. ligget paa sin Sygeseng. Stemningen har sikkert været paa hans Side i Helsingør, for Byfogden frifandt ham.

Denne Afgørelse var mere, end Kongen kunde finde sig i, og inden Sagen kom til Paakendelse for Landstinget, afsendes følgende Brev til Lensmanden:

»Eftersom Borgemester Jens Block udi vor Købstad Helsingør befindes sig ikke vel udi sin anbetroede Bestilling at have forholdet. Da ville Vi, at han samme Bestilling der ikke længere skal betjene, mens at en anden i hans Sted dertil skal forordnes, derefter du dig haver at rette. — Hafniæ 17. Maj 1646«.

For Landstinget nyttede Jens Bl.'s Forsvar og Krumspring intet, der henvistes her til, at han havde undslaaet sig at give Møde »paa de Tider, som saadan Ophold og Uvilje ikke kunde uden synderlig Fare og Mistanke taales«, at »heri vrangelig allegeris imod kgl. Maj. Befaling og Højhed«, at det ikke var »ment at bringe Jens Bl. og hans Medbrødre under Krigsretten«, samt »at derover er befalet, at Jens Bl. skulde for saadant tiltales, hvilket Byfogden ej har anset, thi vides hans Dom ej at følges, men findes som udømt var«.

Herredags Dommen kendte for Ret, »at Jens Bl. for sin Forseelse ingen Øvrigheds Bestilling herefter skal betjene og dermed være fri for videre Tiltale.«

Men een Ulykke kommer sjældent alene. Jens Bl. havde i 1640 laant 100 Dl. til 6 0/0 p. a. af Hospitalet i Helsingør, men under Henvisning til, at han var »nachlessig« med at betale

Renter og skyldte for 3 Aar, fik man taget Dom over ham den 6/10 1645 — mon Lensmanden ikke har skubbet til — og da denne Dom ikke blev »agtet« af Jens Bl., hvad jo heller ikke var saa nemt, da han paa det Tidspunkt sad fast paa Kronborg uden at maatte faa Besøg, blev der gjort Indførsel hos ham. For Gælden var der givet Pant i en Bolig med tilhørende Have til aarlig Skyld 15 Rdl., og skønt dette efter Jens Bl.'s For-
 mening var Sikkerhed nok, blev der yderligere gjort Indførsel i en anden Bolig til aarlig Skyld 18 Dlr. og en Hestemølle med Bolig til aarlig Skyld 65 Dlr. og det uagtet, der heri var givet Pant til andre. Jens Bl. protesterede paa det kraftigste imod det skete men uden Held, saavel ved Landsting som Herredag blev Indførslen godkendt, og han blev dømt til at udrede 10 Rdl. til Landsdommeren og 30 Rdl. til Hospitalsforstanderen.

Nogenlunde samtidig med at Jens Bl. fik Lov til at komme fri fra Kronborg og maaske staaende i Forbindelse dermed, blev der gjort Udlæg i en Del ham tilhørende Sølvtøj, hvoriblandt en Kande paa 132 Lod, vurderet til 99 Dlr.¹⁾

Og ikke nok hermed, den 27/4 1646 mistede han sin Hustru, hvorpaa der den 1. Decbr. s. A. holdtes Registrerings- og Vurderingsforretning over deres fælles Formue²⁾. Til Boet hørte først og fremmest den Gaard paa Stengaden, hvori Jens Bl. selv boede, med 3 smaa Boder bygget op til Gaardens Plankeværk ved Stranden og 2 paa Grunden byggede Boder, som tilhørte andre. Endvidere var der andre faste Ejendomme, derunder et »Stibmøllehus« samt nogle Vange, ialt vurderet til 430 Dlr.

Forinden denne Forretning afholdtes, havde imidlertid en Erik Christensen i Køge taget Dom over ham for godt 123 Dlr., og den 13/4 1647 fik han Nam og Udlæg i Boet, hvorved der blev udlagt ham »Stibmøllen« og forskellige Effekter fra den store og øjensynligt herskabelige Lejlighed³⁾.

Men nu var Maalet ogsaa fuldt, da vi næste Gang hører om ham, er han færdig med at byde Jordens Mægtige Trods, den

1) Helsingør Skiftep. 1644—48 fol. 150.

2) Helsingør Skiftep. 1644—48 fol. 230 b.

3) Helsingør Skiftep. 1644—48 fol. 310.

13. Januar 1648 holdes der Registreringsforretning over Jens Bl.'s efterladte Gods¹⁾; der var nu kun faa og ringe Efterladenskaber, ja, saa daarligt stod det til, at Pigen, der havde tjent hos ham, oplyste, at hun havde været nødsaget til at laane Penge paa hans Gangtøj, 2 Dyner og 1 Jernkakkellovn for at faa tilstrækkelige Midler til Begravelsen.

FESENDS PEDERSEN BLOCH I LILLE BRØNDUM

A 3.

Den ældre Peder Bl.'s Søn med dette muntre og særprægede Fornavn, der naturligvis fremtræder i overordentlig mange forskellige Former, maa være et af de ældre Børn, under en Vidneforklaring den 15/12 1635 udtaler han, at han kunde mindes i 32 Aar om Retten til Gerholm Skov²⁾, saa han maa være født nogle Aar før 1600.

Han findes ofte angivet hjemmehørende i Lille Brøndum i Bælum Sogn, hvor der jo i 1562 var bosat en P. Block. Om det drejer sig om samme Ejendom, er ikke let at afgøre, men nok mindre sandsynligt, da Fesends Bl.'s Gaard aldrig nævnes i Lensjordebøgerne og derfor maa have været i privat Eje, medens P. Block's Gaard i 1562 tilhørte Kronen. Han træder allerede frem som Fisendtz Bl. i 1627 i den ældste bevarede Tingbog for Helligum Herred³⁾, men har formentlig først fra ca. 1630 Bopæl i Ll. Brøndum, og er herefter ret hyppigt nævnt i Tingbøgerne uden dog at kunne kaldes en »Tingstud«. Det der særlig foranlediger hans Optræden paa Tinge, er hans Hverv som Kirkeværge for Bælum Kirke, han maa flere Gange benytte Rettens Hjælp for at faa skyldige Beløb til Kirken inddrevet⁴⁾, bl. a. 4 Aars Skyld af et Kalvehavested til Klostergaard i Bælum⁵⁾. Han afgiver Forklaring under en Sag angaaende Trolddom og Spøgeri og fortæller, at siden »Krøbel Maren« blev brændt, har Trolddoms Rygte fulgt en Mand paa Egnen⁶⁾.

1) Helsingør Skiftep. 1644—48 fol. 346 b.

2) Hell. H. Tb. 15/12 1635 jfr. Vib. L. Db. 1636 B fol. 83 b.

3) Hell. H. Tb. 3/4 1627.

4) Hell. H. Tb. 8/9 1635 og 11/7 1637.

5) Hell. H. Tb. 23/1 1638.

6) Hell. H. Tb. 10/9 1639.

I 1642 foretages der Rebning i Ll. Brøndum, og han, hvis Gaard vistnok kaldes »Bundgaard«, og 2 andre maa da love at fralægge sig den Jord, som de havde taget til sig mere end »deres rette Reb og Maal«¹⁾. Men det er vist ogsaa det sidste Livstegn, vi har Oplysning om, for i Januar 1643 er han død. Han efterlod en Enke Karen Mikkelsdatter, som antagelig havde været gift før med en Christen, for under Bobehandlingen udlægges der fædrene Arv til Jens og Christen Christensen. Efter Datidens Forhold har Gaarden været ret godt besat, der blev i hvert Fald disponeret over 5 Heste, 4 Føl, 5 Køer, 1 Kvie, 7 Stude og 2 Studekalve. Efter at de foreliggende ret talrige Forpligtelser var dækket, blev Boet delt i 2 lige store Dele, den ene til Enken og den anden til Sønnen Peder Fesendsen Bl., der saaledes maa antages at have været eneste Barn²⁾.

B 1.

PEDER FESENSEN BLOCH

Denne maa have været i Live endnu i 1645, da Peder Bl. i Gerholm udsteder en skriftlig Fuldmagt bl. a. som Værge for ham³⁾, men iøvrigt synes han at være forsvundet fra denne Verden uden at efterlade Spor.

A 4 BYFOGED CHRISTEN PEDERSEN BLOCH I HOBRO

I Dokumenter fra 1639 optræder flere Gange en Christen Bl., Foged paa Trudsholm⁴⁾. Der synes ikke at være Grund til at tvivle om, at det er den samme, som i hvert Fald i Tiden 1646—1668⁵⁾ vides at have været Byfoged i Hobro, og vi har maa-ske ogsaa Lov til at anse ham for identisk med den Christen Bl., der i 1632 giver Møde i Retten for den Faderens og Broderens Husbond nærstaaende Fru Anne Kaas til Taarupgaard⁶⁾ og igen i 1635 nævnes som Foged paa Taarupgaard⁶⁾.

1) Hell. H. Tb. 20/9 1642.

2) Hell. H. Tb. 9/5 1643.

3) Hindsf. H. Tb. 20/8 1646.

4) Topografica Randers Amt, Hobro (L. A.)

5) Han H. Tb. 28/5 1632.

6) Han H. Tb. 13/7 1635.

Paa Grund af hans Stilling træffer vi selvfølgelig ret hyppigt paa hans Navn, bl. a. fordi en Del af ham afsagte Domme ses appelleret til Landstinget, men de paagældende Sager synes ikke at indeholde Oplysninger af større Interesse. Det Forhold, der giver os nærmere Underretning om ham, er den flere Gange omtalte Retssag, hvorunder han med Fuldmagt fra Broderen Peder og Brodersønnen Peder Fesendsen søger at faa fat i den af hans Kusine, Anne Sørensdatte Bl. i Viborg, Hr. Christen Clemmesen Kioldorfs Enke, besiddede Neder Hodals Mølle ved Hobro, jfr. S. 42—43.

Der ses ikke at foreligge Oplysninger om, hvorvidt han var gift eller havde Børn.

JACOB PEDERSEN BLOCH

A 5.

Efter det om Peder Bl. den yngre i Gerholm foran anførte skulde han have en Broder, der hed Jacob og i 1631 og 1637 var bosat i Helsingør, hvormed meget godt stemmer, at der i 1619 var indstævnet en Jacob Bl. i Gerholm for Landstinget sammen med Peder Bl. den ældre.

Som S. 119 anført kan det imidlertid tænkes, at der i Notitsen i 1637 er sket en Fejl m. H. t. Fornavnet. Vi har jo mange sikre Vidnesbyrd om, at der netop paa den Tid var en Jens Pedersen Bloch i Helsingør, som udmærket kunde være Søn af den ældre Peder Bl. i Gerholm, medens der formentlig ikke findes andre Tegn paa, at der har boet en Jacob Bl. der, end ovennævnte Tingbogsnotits; Herredsskriveren kunde have blandet de 2 Brødre sammen.

Senere har vi en Jacob Pedersen Bl., der meget vel kunde være fra Gerholm, uden at vi dog har noget særligt, der taler derfor. Han skulde baade i 1661¹⁾ og 1669 være bosat i Hobro, og efter Indholdet af det Dokument af 1669²⁾, hvori han er nævnt, er der, da der tales om Ydelser til Søren Bl. og til Maren Jensdatte Bl. (formentlig Mag. Peder Byrgesens Hustru) i en af ham afhændet Ejendom, ikke videre Anledning til at tvivle

¹⁾ Langebeks Exc. Nr. 48.

²⁾ Hobro Justp. 9/8 1697.

om, at han hører til Niels Bl.'s Efterslægt. Men det bør nok bemærkes, at denne Jacob Pedersen Bl. godt kan tænkes at være Søn af Peder Bl. den yngre i Gerholm.

B 1.

PEDER JACOBSEN BLOCH

Om denne Mand, som der synes at være god Grund til at opføre som Søn af den forannævnte Jacob Pedersen Bl., har vi ikke saa faa Oplysninger. Han er i flere Aar Foged hos Claus Seefeld til Visborggaard, hvor han nævnes ansat i Aarene 1671—76¹⁾. Medens han er her, deltager han i et Optrin i et Hus i Visborg, hvor en Mand har taget en Kande af Valbirk (en Slags Ahorn) »oc slaget feil af hannem (Peder Bl.)«. For sin Deltagelse skulde Peder Bl. ifølge en i Retten fremlagt Seddel have maattet betale 30 Rdl. til sin Husbond Fru Birgitte Urne, Claus Seefelds Enke; efter hans Modparts Formening skulde denne Seddel dog blot være udstedt for at presse lige saa meget ud af ham²⁾. Nogle Aar senere angives han boende i Mølgaard i Visborg, men han optræder nu paa sin Hustrus og hendes Børns Vegne overfor sin tidligere Husbond Fru Birgitte Urne; Hustruen, der hed Sidsel Jensdatter, var formentlig Enke efter en tidligere Foged paa Visborggaard Laurids Erichsen.

I Firserne er han bosat i Bælum, Sidsel Jensdatter nævnes som Fadder der flere Gange i Tiden 1682—88, bl. a. ved Præsten Hr. Jens Nielsen Horsens' Barnedaab i 1683, og vi har ogsaa gode Beviser for, at han hører hjemme der. I Oktober 1683 oplyses det i et Tingsvidne om, hvor en afdød Mands Midler var blevet af, at Peder Bl. havde faaet en Hest for Udlæg af Skatter³⁾, og i 1684 bliver han sagsøgt af sin aldrende Husbond Jomfru Elisabeth Rodsteen, som han synes at have givet fuld Anledning til Klage. Han har lejet (vel forpagtet) 2 Gaarde i Bælum af hende, men skylder hende for Leje, har ikke betalt, hvad han lovede, ikke lagt Tag paa, saa Tømmeret raad-

¹⁾ Hindst. H. Tb. 28/9 1671 og 15/6 1676.

²⁾ Vib. L. Justp. 1675 fol. 6.

³⁾ Hell. H. Tb. 10/10 1683.

nede, hvorfor hun har maattet forny Tømmeret, hun vil have Erstatning og forlanger, at han skal gøre Husene ryddelige og kvittere dem; inden Sagen er sluttet, nedlægger hun ogsaa Forbud imod, at nogen gør Ugedagstjeneste hos Peder Bl.

Efter at Sagen har været opsat i 6 Uger, møder Peder Bl. og afleverer et Indlæg, hvorefter han mener sig ubilligt opsagt imod Kontrakt, men han vil ikke føre Proces mod Jomfru Rodsteen, hvorfor han lover at gøre den Gaard, han bebor, ryddelig til første Mikkelsdag, d. v. s. 29. Septbr., og den anden Gaard han har i Brug til førstkommende »Woldborgdag«, d. v. s. 1/5 1685¹⁾.

Som boendes i Bælum udsteder han i 1685 Skøde paa en Gaard i Hobro og nævnes vist her igen i 1689²⁾. I Septbr. 1690 optræder han — Peder Jacobsen Bl. i Solbjerg — som Fuldmægtig for Sr. Lauritz Kjærulf, hvis Moder jo var en Bloch³⁾, og er ligeledes Fuldmægtig for ham flere Gange i 1691.

NIELS PEDERSEN BLOCH

A 6.

Denne Søn fra Gerholm, der endnu i 1633 var umyndig og maa have været en Del yngre end de fleste af Søkendeflokken, har faaet sit Navn mere kendt end de andre, og en Del af hans Livshistorie er allerede flere Gange gjort til Genstand for nærmere trykt Omtale, bl. a. af Fr. Meidel i Jydske Samlinger⁴⁾. Grunden hertil er dog ikke særlig Dygtighed eller fortjenstfuld Virksomhed, men hovedsagelig den, at han antagelig uskyldig blev Genstand for en meget haardhændet Behandling fra en Side, fra hvilken han nærmest syntes at skulle have Krav paa Taknemlighed. Og det er i denne Forbindelse af Interesse, at det formentlig i stort Omfang skyldtes det Sammenhold og den Offervilje, der var i hans nærmeste Familie, og den Agtelse, Slægten havde opnaaet, at han slap ud af den overmaade vanskelige Situation, han var kommet i, og til Slut vandt Sejr over

1) Hell. H. Tb. 15/7 1684.

2) Vib. L. tingl. Dok.

3) Hell. H. Tb. 30/9 1690.

4) 2 — III — 246 ff.

mægtige Modstandere. Da der som anført andetsteds foreligger trykte Oplysninger om hans Tilskikkelser, skal der her kun i korte Træk gøres Rede derfor paa Grundlag af de paagældende Retssager¹).

Niels Bl. var som ganske ung Knøs af sin Faders Husbond Fru Helvig Kaas sendt til Lerbæk, der ejedes af Johan Brockenhuus, for der at komme i Lære som Skrивerdreng («for at undervises i sin Pen»). Under den kejserlige Fejde fandt Brockenhuus som saa mange andre Adelsmænd det rettest at flygte fra sit udsatte Herresæde til mere afsides beliggende Egne; forinden lod han en Del af sine Værdipapirer gemme i et nyligt muret Rum og overlod saa i stort Omfang Varetagelsen af sine Forhold til Niels Bl.. Denne fik bagefter, da han ansaa Murerarbejdet for mindre vel udført, Gemmet aabnet og paany tilmuret, men nogle Maaneder senere blev det fundet af Fjenden og opbrudt.

Da Johan Brockenhuus kom tilbage efter Fredsslutningen 1629, viste det sig imidlertid, at de i Gemmet indlagte Værdibreve var forsvundet foruden forskellige andre Effekter, og han anklagede nu Niels Bl. for at have stjaalet Værdierne. Niels Bl. erkendte at have givet Fjenden nogle mindre værdifulde Ting for at stille ham tilfreds, men protesterede bestemt imod at have taget noget til egen Fordel. Det, han havde disponeret over, var bortgivet for at bevare saa meget som muligt af Værdierne; han havde selv maattet udstaa Fængsling med Piskning paa den bare Krop og anden Tortur og var senere i Lænker slæbt til Viborg, hvor Venner og Slægt havde købt ham fri. Men han var derefter frivilligt vendt tilbage til Lerbæk, hvor det dog i den sidste Besættelsestid gik roligere til.

Trods Niels' bestemte Benægtelse af nogen Skyld holdt Brockenhuus ham længe — »hart paa et helt Aars Tid« — inde-spærret, og det efter Niels' Forklaring paa en barbarisk Maade, saa han led forfærdeligt af »Frost og Kulde, Hunger og Kummer«, ja han hævdede at være blevet endnu værre »tribuleret« end i Fjendens Tid. Og det anføres herved fra Niels Bl.'s Side, »mulig han derved vilde tvinge ham en ringe Ting af, han efter sine sal. Forældre kun arvet eller og hans Venner en Summa

¹) Herredags Db. 1633 fol. 244 b jfr. 1635 II fol. 61 b.

Penge eller ved Forpligt eller sligt gøre ham til hans evige Træl«. Den stedlige Herredsfoged dømte Niels hele 4 Gange fra Livet, bl. a. »paa sin Hals til Galge og Gren«, men heldigvis lykkedes det den uheldige en Aften at komme ud af Fængslet og paa en af Johan Brockenhuus' Hopper — hvilket naturligvis ogsaa medførte Tyverisigtelse — undslippe til sine Slægtninge, og han opnaaede nu under 10/12 1630 kongeligt Beskærmelsesbrev med frit Lejde til og fra Ting samt at være aldeles løs og ledig og upaaagrebet indtil Sagens Afslutning¹⁾.

I Frihed og ved Familiens — særlig Broderen og Formynderen Peder Bl.'s — Hjælp kunde Niels nu paa meget bedre Maade forsvare sig overfor Brockenhuus, der anlagde nye Sager mod ham, og endelig den 26. Juni 1633 fik han for Landets højeste Domstol Herredagen Medhold i det væsentlige af sine Betragtninger, og Johan Brockenhuus blev dømt til at udrede det ret store Beløb 120 Rdl. i Kost og Tæring til sin tidligere Skrивer-dreng.

Johan Brockenhuus maa have følt sig overbevist om at have Ret overfor Niels Bl. og tillige været meget stædig, for han, der i det hele synes at have været ret proceslysten, fortsatte sin Kamp til det sidste. Vi finder saaledes i Rigens Forfølgningsbog under 26. Juni 1634, altsaa Aarsdagen for Herredagsdommen, noteret, at der blev givet Niels Bl. en Paamindelse til Johan Brockenhuus om at opfylde Dommen m. H. t. Betalingen af de 120 Dlr., men Niels maatte alligevel gaa Rettens Vej, for efter en Herredagsdom af 21/11 1635 havde han maattet lade foretage Indførsel hos den dømte dels for de 120 Rdl., dels for Renter, Kost og Tæring til Beløb 75 Rdl. 13 Sk., og der var givet ham Udlæg i en Del Rettigheder, Johan Brockenhuus havde overfor Fru Anne Munk. Niels Bl. synes dog at have været for begærlig m. H. t. Beregningen af Kost og Tæring udenfor de 120 Rdl., idet Dommen nedsatte Beløbet til 30 Dlr.

Som tidligere bemærket bragte Peder Bl.'s varme og ihærdige Forsvar for Broderen ogsaa ham i Karambolage med Johan Brockenhuus, der særlig følte sig fornærmet over, at Peder Bl. havde benyttet Ordet »besnilde« (bedrage, overliste) om ham i

¹⁾ K. Br.

sine Indlæg, hvori det hed, at han havde ladet Niels Bl. forfølge for det ene Ting efter det andet, hvor han den unge Dreng bedst kunde besnilde. Saavel Herredsfogden som Landstinget havde givet Johan Brockenhuus Ret, og Peder Bl. var blevet dømt »til en Løgner«, en Herredagsdom kendte imidlertid for Ret, at Peder Bl.'s Ord vel var ufornuftigt indført, men da Herredagsdommen i Hovedsagen havde afgjort Sagen i dens Helhed, skulde de 2 Domme for Underretterne ikke komme ham til Skade¹⁾.

Hvad blev der nu af den saa haardt behandlede Niels Bl.? Der findes omkring det paagældende Tidspunkt nævnt flere Niels Bloch'er, som godt kunde tænkes at være identiske med ham. Men som tidligere anført faar Peder Bl. i 1655 Kvitte- ring for Arv efter Forældrene fra Svogeren Christen Jensen i Flam- sted paa Hustruens Vegne og fra Niels Bl. smstds. paa egne Vegne, der synes ikke at kunne være Tvivl om, at det drejer sig om den tidligere Skriverdreng paa Lerbæk. Og da vi i 1637 i Hel- lum Herreds Tingbog finder en Notits om, at ærlig og velagt Niels Block i Fræer optraadte for Christen Jensen smstds.²⁾, hvormed efter alt at dømme menes Svogeren, ja, saa synes det nærliggende at antage, at den stakkels Niels er blevet saa slemt medtaget af den haarde Behandling, han kom ud for i sine unge Aar, at han har mistet Kraften til at staa paa egne Ben og derfor har taget Ophold hos Søsteren og Svogeren og er flyttet med dem fra Fræer til Flamsted. Det blev da ogsaa anført i hans Forsvar for Hovedsagen, at han »tilsloges Sygdom og Krank- hed, som ikke var Under i saadan Tilfald at maatte sidde den ganske lange, kolde Vinter igennem«, samt at han ved Johan Brockenhuus' Adfærd »Aar er holden fra Tjenesten og derover ved Proces, Rejser, Dompeng, Brevpapir og anden Udgift har maattet forsætte al sin Arv og Formue«.

Ganske uden Livskraft har han nu dog vist alligevel ikke været, for i Brøndum Kirkebog finder vi i 1655 noteret, at Kirsten Christensdatter af Flamsted, født i Nibe, 3. Søndag efter Trinitatis stod offentligt Skrifte for Barnefødsel, idet til-

¹⁾ Herredags Db. 1635 I fol. 626 b.

²⁾ Hell. H. Tb. 12/12 1637.

føjes, at hun skyldte Niels Bloch til Christen Jensens for Fader til hendes Barn. Han ses dog ikke som andre ugifte Barnefædre at være »publice absolveret«, saa der har maaske været Tvivl om Beskyldningens Rigtighed; Barnet ses heller ikke døbt i Sognet, Moderen er muligvis forinden vendt tilbage til Nibe.

Derefter har jeg ikke fundet nogen sikker Oplysning om Niels Bloch, der maa antages død i ugift Stand.

ANNE PEDERSDATTER BLOCH

A 7.

Vi træffer ret hyppigt paa hende som Fadder i Gunderup Kirke, men iøvrigt haves der heller ikke særlige Oplysninger om hende. Hendes Mand Christen Jensen, først i Fræer, senere i Flamsted, var en fremtrædende Mand, der hyppigt optraadte paa Tinge, bl. a. som Sagfører for baade adelige og borgerlige, saaledes varetager han Hustruens Slægtning, Køgeborgeren Rasmus Christensen Bloch's Tarv paa Slægtens Hjemegn¹⁾.

At Christen Jensen ikke var en almindelig Bonde, derom har vi et Vidnesbyrd i, at Professor Hans Zoega og dennes Svoger Auktionsforvalter Caspar Rollufs, der i 1663 havde faaet Næs Hovedgaard (Lindenberg) udlagt efter Landsdommer Jørgen Seefeld, Aaret efter fik udvirket kgl. Befaling til Christen Jensen i Flamsted om flittigt at gennemgaa og eksaminere Jørgen Seefelds Ridefoged og Befuldmægtigedes Regnskab saavel som at undersøge, hvorledes Ladefogdens Forhold havde været²⁾.

I 1637 nævnes Fru Helvig Kaas som hans Husbond, og han møder for hende i Retten³⁾, men hun maa have afhændet hans Gaard, for i 1640 bliver han sagsøgt af Hr. Jørgen Urne, fordi han ikke vil være ham hørig, hvilket dog maaske var begrundet i Tvivl om Overdragelsens Gyldighed, idet det anføres, at der for Herredsfogden var fremlagt indbyrdes modstridende Adelsbreve⁴⁾. — 5 Aar senere er han indblandet i en Sag af delikat Natur⁵⁾. En Anne Nielsdatter i Vejle havde indstævnet ham for

1) Hell. H. Tb. 27/10 og 22/12 1663.

2) Gjerding: Hell. H. Beskr. S. 79.

3) Hell. H. Tb. 17/10 1637.

4) Vib. L. Justp. 1640 fol. 98.

5) Vib. L. Justp. 1645 fol. 5.

et Spørgsmaal, han skulde have fremsat til en Hr. Christen Svenningsen, om Anne ikke havde begæret af denne, at han vilde gøre hende et lille Barn, hvilket Præsten besvarede bekræftende, men at han ikke vilde, fordi det var Synd. I det hele en mærkelig Sag, en Morten Svenningsen, som man jo kunde antage beslægtet med Præsten, mente, at denne var uskyldig med Hensyn til Pigens Barn, uanset at de var fundet i Seng sammen, og at han skulde gaa Pilgrimsgang for Gerningen. Endelig oplystes det, at Hr. Christen mange Gange lokkede Anne Nielsdatter, der iøvrigt ogsaa blev beskyldt for at have været »lystig« med Ryttere i Fjendens Lejr, fra hendes Fasters Hus om Nattetide og til sig i sit Kammer¹⁾.

Chr. Jensen blev den 4. Maj 1678 begravet oppe ved Korsdøren i Gunderup Kirke. Han havde fra 1670 til sin Død været Kirkeværge, men det anføres derefter, at Kirkens store Indkomst efter en ond Sædvane, der havde fæstet dybe Rødder og var vanskelig at korrigere, blev unyttig bortsat og forødt.

A 8.

KARIN PEDERSDATTER BLOCH

Om hende har vi ikke andre Oplysninger, end hvad der fremgaar af det under Broderen Peder Pedersen Bl. i Gerholm anførte, hvorefter hun er død i Malmø senest i Aaret 1631. Hvorfor og hvorledes hun er havnet der, er ikke let at se, men Skaane var jo paa dette Tidspunkt endnu en Del af Danmark.

- ¹⁾ Gjerding anfører i sin Helligum Herreds Beskrivelse, at Hr. Gisbert Balckenberg i Skørping havde en Kapellan Christen Svenningsen, der blev suspenderet 1645, uvist hvorfor. Efter denne Sag synes Suspensionen ret forklarlig.

Nysted giver os ikke nærmere Kendetegn for denne sidste Søn af gamle Niels Bl., og vi kan heller ikke med Sikkerhed trække ham frem af det foreliggende Materiale. Vi har dog en Jens Bl., som vi passende kan indføre paa dette Sted. Omkring 1591 angives en Mand af dette Navn at være Hørby Kirke 65¹/₂ Dlr. 1 Mrk. 2 Sk. ¹/₂ Alb. skyldig¹⁾, hvilket sikkert betyder, at han har været Værge for Kirken.

Fra 1633 træffer vi flere Gange paa en Mogens Jensen Bl. i Døstrup; da han bor saa tæt ved Familiens Hjemsted, og han det nævnte Aar søges af Herredsfoged Jens Bl. for 6 Dlr. i Guldmønt ifølge Gældsbreve²⁾ samt Aaret efter af den Bloch'-erne nærstaaende Herredsfoged Jens Andersen i Vester Thorup for 4 Sldlr.³⁾, synes det naturligt at henføre ham til Familien, og han kan da muligvis være Søn af den ovennævnte Jens Bl. Sagsanlægene tyder ikke godt for hans økonomiske Stilling, han er da ogsaa paa dette Tidspunkt opført blandt Inderster, og hans Hus angives at være øde. Da hans Fornavn ellers er ukendt inden for Slægten, er det vel ogsaa ham, der er den Magnus Bl., som omkring 1660 angives boende i et Gadehus under en Gaard i Nør Onsild⁴⁾.

¹⁾ D. Kanc. Fort. p. Kronens gejstl. Gods.

²⁾ Hindst. H. Tb. 28/11 1633.

³⁾ Han H. Tb. 24/2 1634.

⁴⁾ R. A.: Jordebøger 1660—65 (Skovgaard).

XII.

METTE NIELSDATTER BLOCH

Denne Dame, der ikke er optaget i Nysteds Oversigt over Niels Bl.'s Børn, hører vi om i en Tilførsel i 1632 i Hindsted Herreds Tingbog¹). Der omhandles her en Retshandel, hvorefter Raadmand Søren Bl. i Hobro for Christen Justsen Bøg, Foged i Køge, og dennes Brodersøn Bent Nielsen til den oftnævnte Herredsfoged Jens Andersen i Vester Thorup solgte alt, hvad der kunde tilkomme dem efter deres henholdsvis Moder og Farmoder Mette Nielsdatter Bl., som boede og døde i Rold, af Rettigheder i en Halvgaard i Tobberup, samt til samme Køber for Kjeld Andersen i Hvornum m. fl. al Anpart, der kunde tilkomme dem efter Kjeld Andersens Farbroder Christen Kjeldsen i Rold.

Efter disse Bemærkninger sammenholdt med, at Christen Kjeldsen efter Niels Bl.'s Død kommer til at sidde paa hans Gaard i Rold, samt at han træder hjælpende til, da Svogeren Herredsfoged Søren Nielsen Bl. har sit »Uheld« omkring 1619—20, synes det givet, at Mette Nielsdatter var Datter af den gamle Niels Bl. og var gift med Christen Kjeldsen, men at hun forinden — efter Sønnens Navn — havde været i Ægteskab med en Just eller Jost Bøg. Sønnen angives født 1597 i Holbæk, hvor Mette Nielsdatter saaledes maa antages at have haft Bopæl i sit første Ægteskab²).

Christen Kjeldsen tilhørte en Slægt, der gennem lang Tid sad inde med Herredsfogedposten i Onsild Herred, og som havde

¹) Hindst. H. Tb. 21/1 1632.

²) A. Pedersen: Køge Bys Hist. S. 255.

Bopæl i Hvornum og Nr. Onsild. Han var selv en fremtrædende Mand paa Egnen, Delefoged under Aalborghus Len. I 1592 opnaaede han kgl. Brev om, at han indtil videre maatte være fri for Ægt, Arbejde, Landgilde og anden Tynge af Gaarden Rold, da han bor ved Alfarvej og besværes stærkt ved Gæsteri af Kongens, Lensmændenes og andres Folk, han svarer derfor ikke Oldengæld af Svin i Skoven af egen Opføding¹⁾. I 1608 opnaar han, hvad Svogeren Søren Bl. forgæves havde tragtet efter, nemlig at faa Livsbrev paa Broen udenfor Hobro. Den oplystes at være meget brøstfældig, og han skal derfor bygge den op paany og siden holde den ved Magt, istandholde Stenbro gennem Vandet ved Enden af Broen samt »Gangspange« over Vadet, alt paa egen Bekostning. I Stedsmaal maa han aflevere 4 Øksne²⁾, en stor Nedsættelse i Forhold til de 20 Øksne, Hobro Borgmester og Raadmænd i sin Tid maatte erlægge, saa dens Tilstand maa have været meget daarlig.

1618/19 betaler han Stedsmaal af et Gadehus i Hesselholt. Han havde ogsaa Tiender i Fæste, nemlig Kirkens Anparter af Døstrup og Rold Sogne.

Han maa være død omkring 1630, for i Lensregnskabet for 1630/31 anføres, at Christen Pedersen i Rold har erlagt som Stedsmaal af den Gaard »Christen Kjeldsen afdøde Penge 20 Rdl. og Øksne 1«. 1633/34 faar samme Christen Pedersen bevilget et »Plovhus«, som Christen Kjeldsen tilforn havde, for Afgift 1 Rdl., og i 1634 er der Sag om et »Forløftsbrev«, Christen Justsen i Køge — altsaa Mette Bl.'s Søn — havde lovet sin formentlige Stedfader Christen Kjeldsen for 50 Rdl³⁾.

Der har sikkert ikke været voksne Børn i Ægteskabet mellem Mette Nielsdatter og Christen Kjeldsen. Derimod maa Mette jo i et tidligere Ægteskab have haft i hvert Fald 2 Sønner, foruden Christen Justsen en Niels Justsen, der var Fader til Bent Nielsen. Bloch-Navnet var imidlertid af saadan Betydning, at det dukkede frem paa Spindesiden, hvorom vi senere skal høre under Tredie Afsnit. Christen Justsen, der i

1) Aalb. L. Regnsk. 1616—19 Oldenreg.

2) Aalb. L. Regnsk. 1608—09.

3) Vib. L. Justp. 1634 fol. 100b.

Tingbogsnotitsen af 1632 tillagdes Efternavnet Bøg, ses dog ogsaa nævnt med Efternavnet Bloch.

I 1706, 1707 og 1708 indgiver en Bent Bloch under Henvisning til Løfte fra Kongen Ansøgninger om at blive Kontrollør henholdsvis ved Rørvig, Ringkøbing og Frederikshald Toldsteder. Da Mette Bl. havde en Sønesøn Bent Nielsen, kan man tænke sig Muligheden af, at Bent Bl. har Forbindelse med denne Gren¹).

¹) Ansøgninger til Rentekammeret.

DOROTHE NIELSDATTER BLOCH

XIII.

Heller ikke denne Datter af Niels Bl. kendes af Nysted, men hun maa ikke destomindre have været til. Som flere Gange tidligere nævnt solgte Selgen Christensen i Ferslev med sin Hustru Dorothe Nielsdatters Samtykke i 1597 til hendes Broder Peder Bl. i Gerholm en Anpart i Neder Hodals Mølle, som han paa sin Hustrus Vegne havde arvet efter sal. Niels Block, som boede i Rold.

Iøvrigt synes der ikke at foreligge noget om Dorothe Nielsdatter, der maaske ikke har efterladt Børn og i hvert Fald vel ikke nogen, der har ført Navnet Bloch videre. Hun maa være død tidligt, og Selgen Christensen gift igen, thi han angives at have efterladt en Enke Sidsel Ibsdatter, som sad paa Gaarden i Ferslev 1613—30¹⁾).

I 1634 gjorde Hr. Chr. Christensen i Ferslev Krav paa et Hus vesten Kirkegaarden, som ifølge Vidneudsagn i 30 Aar ulast og ukæret havde hørt til den Gaard, Christen Justsen nu paaboede og Selgen Christensen tidligere iboede²⁾).

¹⁾ J. S. 5 — V — 145.

²⁾ Fleskum H. Tb. 30/6 1634.

Inger Jensdatter Blochs Linie.

Inger Jensdatter Bl.

∞ 1) Mag. Jens Pedersen

Hr. Jens J. Bl. i Borup Maren Jensdtr. Bl.

Jens Bl. Peder Bl. Margrethe Bl. Johan Bl.
∞ 1) Maren Jensdtr.
2) Kirsten Gregersdtr.

Jens Bl. Peder Bl. Lucas Bl. Anne Sophie, Kirsten, Anne Marie, Margrethe
∞ Johanne Budisdr. ∞ Margrethe Titzdr.

Johan Bl. Jørgen Bl.
∞ 1) Anne Mikkelsdr.
2) Anne Christensdr.

Johanne Malene Bl. Peder Bl.
∞ Maren Poulsdr.

Jørgen P. Bl. Ane Dorthea Bl. Poul Bl.
∞ Ida E. U. H. Weitzmann

Carl Bl. Emil Bl. William Bl. Oscar Bl. m. fl.

TREDIE AFSNIT

SIDELINIER MED NAVNET BLOCH INGER JENSDATTER BLOCH'S LINIE

I A. 2.

HR. JENS JENSEN BLOCH (BORUP)

b 1.

O m denne Dattersøn af Mag. Jens Nielsen Bl. foreligger der formentlig ikke synderligt i den trykte Litteratur, og dog sad han som Præst for Borup og Hald Menigheder ved Randers i over 50 Aar, saaledes at han — som vistnok den eneste af Bloch-Slægtsens gejstlige Medlemmer — har Krav paa Betegnelsen Jubellærer. Wiberg har i sin Præstehistorie kun faa Oplysninger om ham selv, kender ikke hans Hustru, og hvad Børn angaar, har han kun — med nogen Tvivl, der som tidligere anført er fuldt berettiget — opført den Maren Jensdatter Bl., der blev gift med Mag. Peder Byrgesen og i Virkeligheden var Datter af Herredsfoged Jens Sørensen Bl. i Arden. Hr. Jens Bl. er dog ikke gaaet sporløst gennem denne Verden, bl. a. kan vi finde hans Navn ret hyppigt i Viborg Landstings Justits- og Domprotokoller, og han har ogsaa efterladt sig Afkom, der med ret stor Sikkerhed kan følges ned til Nutiden. Da der her ved dannes en Slægtslinie, der Mand efter Mand gaar lige fra det bekendte Ægtepar den tidligere Munk Thøger Jensen (Løvenbalk) og den tidligere Nonne Anne Pedersdatter, der var nogle af de første, som — officielt — brød den katolske Kirkes Cølibatsbaand, ned til en begavet og kendt Slægt i den nyere Tid, vil der her i korte Træk blive gjort Rede for de enkelte Led, uanset at det som i Forordet berørt ikke var Tanken at følge Slægtsgrenene saa langt ned i Tiden.

Vi har tidligt en Oplysning, som med ret stor Sandsynlighed kan henføres til ham, og som stemmer ganske godt med, at han senere har ikke saa lidt med Domsmyndighederne at gøre. Paa

et Møde den 21/10 1620 i Konsistoriet lod en Borger i Rostock læse et Haandskrift, som en Student ved Navn Jens Bl. havde givet ham paa 64 Cur. Dlr. og en Fjerding Smør¹⁾. Vi kender ikke andre Studenter Jens Bl. paa dette Tidspunkt, og det passer tidsmæssigt godt paa vor Jens Bl., idet han i 1624 blev ordineret til Præst i Borup.

Der gaar ikke mange Aar efter Hr. Jens' Præsteindvielse, før han begynder at optræde for Landstinget, i 1627 fører han een Sag frem²⁾ og i 1630 2 Sager, med Hensyn til hvilke man dog ikke faar noget Indtryk af de korte Protokolnotitser³⁾. I 1632 er han igen paa Tærne, han indstævner da en Mand for et Tingsvidne, hvorefter Hr. Jens skulde have vist ham bort fra hemmeligt Skriftemaal i 1629 og først tilstedt ham Skriftemaal, da han havde givet ham 4 Bukkekid⁴⁾. Tingsvidnet blev kendt magtesløst, fordi det omfattede uoverensstemmende og vildige Vidnesbyrd, og det ikke var taget paa fersk Fod men først efter 3 Aars Forløb. 1636 møder han i Anledning af et Tingsvidne om en Klage og en Fuldmagt, han efter Vide og Vedtægt havde skrevet over en Niels Jensen Kiffling i Randers⁵⁾. Saa er der Fred i nogen Tid — i hvert Fald for Landstinget — men i 1652 er han atter paa Krigsstien og optræder for sin Svigerfader Johannes Jørgensen Apoteker i Randers⁶⁾, der hævdede en Ret til en Bondegaard Hammergaard i Gjerlev, hvori Hr. Limbert (eller Limbach) havde tilforhandlet sig Anparten, som hans Arving havde afhændet til Apotekeren⁷⁾. Et Par Pigebørn skulde efter bl. a. en »død Mands Mundheld« muligvis have nogen Ret i Gaarden, men der opnaedes efter længere Forhandlinger et Forlig, saaledes at Tvisten skulde afgøres af Samfrænder i Lensmandens Nærværelse. I 1666 optræder igen en Hr. Jens Bl., der ogsaa maa være den her omhandlede Præst, der er util-

¹⁾ H. Rørdam: Hist. S. IV 318.

²⁾ Vib. L. Justp. 1627 fol. 158.

³⁾ Vib. L. Justp. 1630 fol. 82 b og 157.

⁴⁾ Vib. L. Justp. 1632 fol. 93.

⁵⁾ Vib. L. Justp. 1636 fol. 73.

⁶⁾ Johan Jørgensen Odendahl, jfr. Dam og Schæffer: De danske Apotekers Hist. I 370.

⁷⁾ Vib. L. Justp. 1652 fol. 255 og 311b.

freds med en Dom, som skulde være gjort »Borgmester Christen Jensen (i Aarhus) til Vilje«, og som skulde være imod en Højesteretsdom¹⁾. Der var vist egentlig ikke Tvivl om, at Hr. Jens skulde have en Sum Penge, 50 Rdl. nævnes flere Gange, men blot om, hvilke Papirer han til Gengæld skulde levere fra sig.

Endelig maa det ogsaa være ham, der i 1669 og 1671 er indblandet i en Sag, hvorunder han hæftigt protesterer imod at skulle have overtaget Værgemaalet for en Peder Iversen, Søn af Hr. Iver Pedersen i Kristrup og maaske Sønnesøn af den Hr. Peder Iversen i Viborg, der 2. Gang var gift med Hr. Jens Bl.'s Moder Inger Jensdatter Bl., og han hævder, at Modparten selv maa »siøbe af ligesom de haffr i brockett efter gamle Ord«²⁾.

Hr. Jens tænker dog ikke alene paa sine egne Affærer, men varetager ogsaa Kirkens Interesser, han ansøger saaledes i 1635 om, at 4 af Kirkens Engstykker maa blive udlejet til højere Fæsteafgift; Lensmanden og Bispen faar Besked om at undersøge Sagen, træffe den bedste Afgørelse og give Indberetning til Kancelliet³⁾.

Han var ogsaa ude for Ulykker og Skader i Krigsaarene 1658—60, og det gaar selvfølgelig ikke stille hen, men et Syn han den 1/8 1660 lader afhjemle over sin Præstegaard, giver ogsaa et trist Billede af Situationen. Taget og Gavlene var til dels borte, Stolper og Løsholter borte eller spolerede, Vinduer ituslagne, Væggene udstødte o. s. v., hvorfor Skylden lægges paa Ritmestrene Polach og Sommerfeldt med deres Folk. Og den 17/12 1660 indgiver han sammen med 3 andre Præster i Støvring Herred en Henvendelse til Biskoppen om den Skade, de havde lidt ved haard og umild Indkvartering, hvorledes de var udjaget med deres smaa Børn til Udhusene i Kulde og Frost af de katolske Ritmestre, der havde fortæret al Kornavl og Tiende, som Landets Fjender, Svenskerne, end ikke vilde tage fra dem. Særligt gik det ud over Borup Sogn, der ligger ved Landevejen, og hvad de kejserlige levnedede, det ødede og tog General Schacks Regiment (altsaa vore egne Tropper).

¹⁾ Vib. L. Justp. 1666 fol. 195.

²⁾ Vib. L. Justp. 1669 fol. 87 og 1671 fol. 135b.

³⁾ K. Br.

Hr. Jens Bl. maa sikkert ved Arv efter Svigerfaderen være kommet i Besiddelse af den omtalte omtvistede Gaard i Gjerlev; i 1700 solgte i hvert Fald hans Søn Johan Jensen Bl. og en Datter Margrethe Jensdatter deres Arveparter i Hammergaard med 2 Huse og »et Mølle-damb apart«, idet det anførtes, at ingen af deres Søkende var »saa Fisant« (suffisant), at de kunde udløse dem af Arvegodset. Under Handelen var indbefattet de 2 andre Sønner Jens Jensen Bl.'s og Peder Jensen Bl.'s Arvelodder, som Johan Bl. havde overtaget ved Skøder af henholdsvis 28/5 1677 (udstedt i Borup) og 17/7 1686 (udstedt i København)¹⁾.

c 1—3. Om de 3 af Hr. Jens Bl.'s Børn, Jens Jensen Bl., Peder Jensen Bl. samt Margrethe Jensdatter Bloch har jeg ikke nærmere Oplysninger. Da Johan Jensen Bl. i 1700 optraadte paa sin Søsters Vegne, og der ikke opgives nogen Ægtemand for hende, har hun sandsynligvis været ugift.

c 4.

JOHAN JENSEN BLOCH

Denne Jens Jensen Bl.'s Søn, der maa være opkaldt efter Morfaderen, naaede ikke saa langt frem som Faderen, han blev nok Student²⁾, men han maatte tjene sit meget tarvelige Levebrød som Degn.

Da hans ældste Søn maa antages født ca. 1677, har Johan Bl. sikkert haft Stilling — uvist hvor — forinden, men fra 1695 er han Sogndegn til Falslev-Kjærby Sogne med Bolig i Falslev. Ved hans Død — han blev begravet den 15/2 1709, 55 Aar gl. — er Fattigdommen i Huset tydelig, saa Arven efter Faderen er ganske forsvundet, det er sandsynligvis hans 2 Ægteskaber og mange Børn, der har slugt alt.

d 1—5 Han var først gift med en Maren Jensdatter, som døde i 1699. Hun havde været gift før og kom ind i Ægteskabet med 2 Sønner, og med Johan Bl. fik hun 3 Sønner, Jens, Peder og Lucas samt 2 Døtre Anne Sophie og Kirsten³⁾. Senere giftede han sig igen med Kirsten Gregersdatter og fik nu 2 Døtre Anne

¹⁾ Vib. Sk. og Pp. Nr. 32 fol. 142.

²⁾ L. A. Registr. o. Stud.

³⁾ Ons. H. g. Skiftep. 1698—1728 fol. 27.

Marie og Margrethe, der i 1709 angives at være henholdsvis 5 Aar og 22 Uger¹⁾). Disse 2 Døtre maa vist være døde i ret ung Alder, idet de ikke nævnes paa Skiftet i 1730 efter Sønnen Lucas, medens de 2 ældre Døtre da angives at opholde sig i København.

Om de 2 af Sønnerne

JENS JOHANSEN BLOCH og
LUCAS JOHANSEN BLOCH

d 1.
d 3.

har vi kun faa Oplysninger, og de har formentlig ikke efterladt Efterkommere; Jens angives i 1730 at bo i Hem og blev begravet i Kjærby 3/9 1750 i en Alder af 73 Aar. Lucas døde i Nakskov den 10/12 1729, han var gift med en Margrethe Titzdatter, med hvem han ikke havde Børn. Enken giftede sig 17/6 1730 med Sejlingsmand Knud Poulsen¹⁾).

PEDER JOHANSEN BLOCH

d 2.

blev Degn (Substitut) for Hem-Sem Sogne. I 1729, da der paa Egnen var blevet begaaet et Mord paa en Kvinde — det saakaldte Odderhusmord — blev den dødes Hovede lagt i en »Skuffe« og i nogen Tid anbragt i Hem Kirke til Forvaring der under Peder Bl.'s Tilsyn.

I 1721 havde Peder Johansen Bl. 6. Søndag efter Trinitatis en Søn til Daaben, og han fik meget naturligt Navnet Johan. e 1.

1723 fik han en Datter Maren, der imidlertid blev begravet Sct. Hansdag 1725. e 2.

1726 fik han en Søn Jørgen, der ogsaa døde i spæd Alder og blev begravet Marie Bebudelsesdag 1727. e 3.

Han skulde dog faa en Søn med Navnet Jørgen, den 10. Søndag efter Trinitatis 1728 havde han igen en Dreng med dette Navn til Daaben. e 4.

Han var gift med en Johanne Budisdatter, der var død før 20/1 1751, da der oprettedes Skifteforening angaaende hans e 4.

¹⁾ Ons. H. g. Skiftep. 1698—1728 fol. 88 b.

²⁾ Nakskov Skiftep.

ringe Bo mellem ham og de 2 Sønner, hvoraf den fuldmyndige Johan var i Kondition hos Forvalteren paa Holbækgaard¹⁾.

Peder Johansen Bl. blev 72 Aar gl. og døde den 9/5 1757²⁾. Jeg har ikke fundet nærmere Underretning frem om Sønnen Johan, der senere havde Bopæl i København, hvorimod jeg vil give nogle Oplysninger om Jørgens Linie.

e 4.

JØRGEN PEDERSEN BLOCH

Før Faderens Død havde denne Søn overtaget hans Degneembede, idet han indsattes deri den 4. Søndag efter Trinitatis 1750; han kaldes ganske vist til at begynde med kun Jørgen Pedersen; men da han i 1759 5. Søndag efter Paaske faar en Datter Johanne Malene døbt, tilføjes hans Familienavn i Kirkebogen, og senere faar han det altid med.

f 1.

I sit første Ægteskab med Anne Mikkelsdatter Fladberg havde han endvidere en den 25. Søndag efter Trinitatis 1761 døbt Søn, kaldet Peder, men allerede den 28/12 1763 døde Hustruen 32 Aar gl.³⁾, hvorefter Degnen den 9/11 1764 (Troløvelse 11/10) giftede sig med Anne Christensdatter Møller, Datter af Christen Jespersen i Skrødstrup Mølle. Dette Ægteskab var dog heller ikke af lang Varighed, den 5. Juli 1768 afgav hendes Fader Erklæring om at være fyldestgjort for Arv efter Datteren⁴⁾.

f 2.

Der var ikke født Børn i 2. Ægteskab, og 7/3 1779 døde Jørgen Pedersen Bl., fordum Substitut og Skoleholder for Hemsem Sogne 51 Aar gl. Han sad i bedre Omstændigheder end Faderen, det første Ægteskab bragte ham vistnok ret gode Midler. Der var da ogsaa 375 Rdl. som fædrene og mødrene Arv til Sønnen, som afgiver Kvitteing herfor 30/6 1780 — nylig ankommet til København — hvor han formentlig en Tid har haft Ophold hos Farbroderen Johan Bl.⁵⁾.

¹⁾ Ons. H. g. Skiftep. 1734—1809 fol. 150.

²⁾ Ons. H. g. Skiftep. 1734—1809 fol. 184b

³⁾ Ons. H. g. Skiftep. 1734—1809 fol. 207.

⁴⁾ Ons. H. g. Skiftep. 1734—1809 fol. 236b.

⁵⁾ Ons. H. g. Skiftep. 1734—1809 fol. 287.

PEDER JØRGENSEN BLOCH

f 2.

Naar man ved, at Bedstefaderen til bl. a. de bekendte 4 Brødre Carl, Emil, William og Oscar Bloch boede i Randers og berettes at hedde Peder Jørgensen (Sørensen) Bl.¹⁾, medens hans Søn — deres Fader — kaldes Jørgen Peter, samt at Degnen Jørgen Pedersen Bl. boede ikke saa langt fra Randers og havde en Søn Peder Jørgensen Bl., ligger det nært at antage, at disse 2 Peder Jørgensen Bl.'er er identiske. Kan vi nu finde videre Grundlag for denne Antagelse? I Randers Kirkebog finder vi anført, at Handelsmand Peder Bl., som maa være den Peder Bl., der her har faaet døbt sine 3 Børn i Ægteskabet med Maren Poulsdatter, Jørgen f. 20/9 1795, Ane Dorthea, f. 1/6 1797 og Poul, f. 18/3 1799, døde den 5/4 1812 56 Aar 2 Mdr. gl., men da Degnesønnen var født 1761, passer det jo ikke saa godt til Formodningen, idet han i 1812 kun vilde være 51 Aar gl. Vi har imidlertid en anden og sikrere Oplysning om Handelsmand Peder Bl.'s Alder, som fremskaffer fuld Overensstemmelse i Forholdet til Degnesønnen. I 1801 blev der foretaget en Folketælling i Randers, og af det i Landsarkivet i Viborg bevarede Eksemplar fremgaar det, at der i Vestergrave boede et Ægtepar, hvoraf Husbonden Peder Bloch, Smaahandler, var 40 Aar gl.. Denne Oplysning stemmer altsaa nøje overens med Underretningen om Degnesønnens Daab i 1761, ligesom Angivelserne i Listen om Børnenes Aldre, henholdsvis 5, 4 og 2 Aar ganske harmonerer med Kirkebogens Fødselsdata, og vi kan derfor sikkert med fuld Ret gaa ud fra, at Peder Jørgensen Bl., født i Skrødstrup i 1761, er Fader til den dygtige Forretningsmand, Grosserer i København Jørgen Peter Bloch — kun døbt Jørgen, men Peter uden Tvivl fremkommet ved Omdannelse af Patronymikon — og derved Bedstefader til et stort Søkendekuld, hvoriblandt de ovennævnte 4 Brødre er de mest kendte, samt at disse i 7. Led nedstammer fra Præsten Jens Pedersen (Løvenbalk) og Hustru Inger Jensdatter Bl. og i 9. Led fra Munken Thøger Jensen (Løvenbalk) og Nonnen Anne Pedersdatter²⁾.

1) Biografisk Leksikon.

2) Ved Afslutningen af dette Arbejde er jeg blevet opmærksom paa,

Den gentagne Gange fremsatte Formodning om, at Hr. Thøger hørte til den gamle adelige Slægt Løvenbalk, maa vel ikke tages for meget mere end en Mulighed, men det er dog ganske morsomt, at vi kan antage, at de 4 højt begavede Brødre Bloch i lige Linie Mand efter Mand nedstammede fra det fra Reformationens Indførelse kendte Ægtepar.

at Skuespillerinden Anna Bloch i sine Erindringer »Fra en anden Tid« — S. 134 — anfører, at hendes Mand Sceneinstruktør William Bl. en Gang udtalte, at hans Familie efter Broderen Emil Bl.'s Undersøgelser nedstammede fra en Munk og en Nonne, og at der var mange Præster i den. Nærmere om disse Undersøgelser, der jo stemmer med de af mig fremførte Oplysninger, ses ikke at foreligge i trykt Form.

MAREN JENSDATTER BLOCHS LINIE

III A.3.B.3.

HR. JENS PEDERSEN BLOCH I SDR. KONGERSLEV

c 1.

Han var født 22/9 1649, blev 11/7 1671 kaldet til at efterfølge Faderen¹⁾ og fik saa Ordination 9/4 1679. Derefter gifter han sig 9/6 1680 med Margrethe Andersdatter Resen f. 1654.

Han har sikkert siddet godt i det, bl. a. har han ejet flere Gaarde i Nr. Kongerslev m. m.²⁾ Han var Værge for Kusinen Anne Margrethe Andersdatter, og dennes Moster Sidsel Bl., hvis Mand Anders Christensen Skipper først havde været Værge for Pigebarnet, havde noget Besvær med ham, da han skulde overtage den umyndiges Midler³⁾.

I Ægteskabet var der formentlig kun 1 Datter Kirsten, f. 7/5 1681. Ifølge en Optegnelse af Bircherod faldt han d. 21/1 1703 i sin Gaard og døde. Han blev vist begravet i en særlig Gravkælder under Taarnet til Sdr. Kongerslev Kirke tilligemed Hustruen, der døde d. 5/2 1719. — Hans Datter

KIRSTEN JENSDATTER BLOCH

d 1.

blev i 1701 gift med Jacob Pedersen Brønsdorff fra Kongstedlund; han var født i Septbr. 1670 og døde d. 14/1 1723 paa Hostrup efter at have været Forpagter paa Torstedlund og Frijsendal. I Ægteskabet var der 2 Døtre; Kirsten Jensdatter døde paa Frijsendal d. 30/10 1717⁴⁾.

¹⁾ Vib. Bispeark. Pk. 38.

²⁾ Hell. H. Tb. 7/10 og 14/10 1690 samt Vib. Sk. og Pp. Nr. 23 fol. 162, Nr. 25 fol. 117 og Nr. 30 fol. 22—23.

³⁾ Mar. Tb. 23/6, 13/7 og 3/8 1687

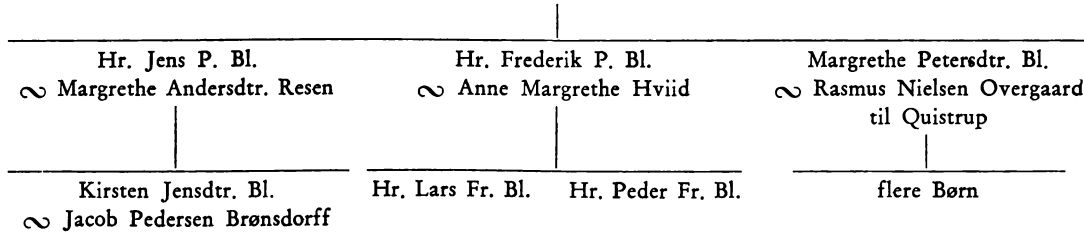
⁴⁾ Gjerding: Hell. H. Beskr. S. 279.

Maren Jensdatter Blochs Linie.

Maren Jensdatter Bl.

∞ ¹⁾ Mag. Peder Byrgesen

²⁾ Hr. Bertel Andersen Skytte

HR. FREDERIK PEDERSEN BLOCH I HALS

c 2.

Maren Bl. og Mag. Peder Byrgesens 2. Søn var født i 1660 og gik ogsaa Præstevejen. I 1684 blev han Kapellan i Hals, hvor han blev gift med en Datter — Anne Margrethe — af Præsten Hr. Lauritz Lauritzen Hviid, der ifl. Wiberg var indskrænket, begik Daarligheder og blev sat under Svigersønnens Formynderskab.

I Ægteskabet var der 2 Sønner Laurs eller Lars og Peder, der ved Faderens Død 28/2 1717 var henholdsvis 22 og 15 Aar, samt 4 Døtre, hvoraf Maren var gift med Hr. Christen Hiarde-
maal i Sæby, medens Margrethe, Anne Cathrine og Anne var
henhv. 18, 13 og 10 Aar. Der var et stort Bo efter Hr. Frederik med meget Sølvtøj, hvoriblandt en stor Sølvkande paa 94 Lod med hans og Hustruens Navne¹⁾. Enken giftede sig 2. Gang med Hr. Peder Lassen.

d 1—6.

HR. LARS FREDERIKSEN BLOCH I RAMME

d 1.

Om ham har Wiberg kun faa Oplysninger; han var født 1693, blev 29/7 1724 ordineret til Præst i Ramme og døde 1742.

HR. PEDER FREDERIKSEN BLOCH

d 2.

Hr. Frederiks Søn Peder er formentlig identisk med den Præst af samme Navn, der ifølge Wibergs Præstehistorie var kaldet til Lomborg og Rom Menigheder den 8/2 1737, men ikke vilde eller kunde aflægge Ed efter Forordningen af 23/10 1700, hvorfor han ikke overtog Embedet.

¹⁾ Kjær H. g. Skiftep. 1717—1811 fol. 2.

III A.3.B.6.

METTE JENSDATTER BLOCHS LINIE

c 1.

JENS (ANDERSEN) GUNDERSEN

skulde som tidligere anført efter Aldersangivelsen ved hans Død være Raadmand Anders Jensens og Mette Bl.'s ældste Søn; da han blev begravet 15/12 1735, ansættes hans Alder til 75 Aar 7 Mdr., saaledes at han skulde være født i 1660. Der er dog mange Ting, der taler for, at hans Alder er forkert angivet. Forældrene synes ikke at have været gift i 1660, og under 11/3 1687 udsteder hans Formynders paa hans Vegne Skøde paa en Gaard i Mariager¹⁾, skønt han jo paa dette Tidspunkt skulde have været fuldmyndig. Han var i mange Aar en fremtrædende Mand i Mariager, han drev stor Handel og syntes at nyde almindelig Anseelse, han var bl. a. Stemperpapierforvalter. Han var først gift med Maren Olufsdatter, der antagelig var Søster til hans Svoger Peder Olufsen og Datter af den velhavende Oluf Pedersen i Staverslund i Valsgaard Sogn. Med hende fik han 11 Børn, men skønt der fødtes ham 5 Sønner, overlevedes han dog ikke af nogen Søn. Den ældste Søn Anders, opkaldt efter Farfaderen, blev dog godt 19 Aar, hvorimod de andre 4, der alle som een døbttes Ole efter Morfaderen, døde som ganske smaa; Ihærdighed bliver ikke altid belønnet.

Da der i Januar 1722 holdtes Skifteforretning efter Maren Olufsdatter²⁾, som blev 52 Aar gl. og begravedes 24/11 1721³⁾, var der kun 4 Døtre tilbage; Faderen henviste først til, at han havde Bevilling til at hensidde i uskiftet Bo, men bagefter — i Juni 1722 — ønskede han dog Skifte foretaget, da han var til-

¹⁾ Mar. Tb. 16/3 1687.

²⁾ Mar. Skiftep. 1714—34 fol. 150.

³⁾ Mar. Dødebog.

sinds at gifte sig igen; Boets Nettobeholdning opgjordes til 4000 Sldlr.. Han blev da ogsaa gift med Enken Anne Anchersdatter fra Aalborg, der sikkert var ret gammel, og de havde ikke Børn sammen.

Det maa imidlertid være gaaet stærkt tilbage for Jens Gundersen, endnu i 1729 var han dog Ejer af Halvparten af en Kreiert paa 19 Læster, men paa Skiftet efter ham¹⁾ var der intet til Deling til Arvingerne, og Enken, der anførte, at hun ved Giftermaalet havde ført med sig i rede Penge 1150 Sldlr. og Boskab for 1000 Dlr., samt at det var hende uafvidendes, at Manden havde været i stor Vidtløftighed og Gæld, maatte andrage om, at der forbeholdtes hende Seng og Sengeklæder samt til Begravelse lige med Ægtefællens. Hun angives paa denne Tid at være gammel og affældig og døde da ogsaa et Par Aar efter og blev begravet 30/4 1737²⁾.

De 4 Pigebørn af 1. Ægteskab var stadig i Live; den ældste Mette Bl., døbt 5/6 1695, blev 16/9 1723 gift med Købmand Jens Lind i Mariager, Anne Kirstine Bl., døbt 26/8 1698, ægtede 8/11 1724 Mons. Johannes Hansen Buxlund af Aarhus, Dorthe Marie Bl., døbt Christi Himmelfartsdag 1702, var gift med Sr. Christen Blegvad ved Rygaardstrand — senere Borger i Mariager —, medens den yngste Cathrine Margrethe Bl., døbt 1/9 1713, var ugift og opholdt sig hjemme.

Som de fleste prominente Borgere i Byen havde Jens Gundersen en aaben Familiebegravelse i den store Klosterkirke i Mariager, hvori Familiens Døde blev indsat; i Gravskriften kaldes han velfornemme Negotiant og Handelsmand, Søn af den højagtbare og velvise Raadmand Anders Jensen og den højbaarne og himmeltagne Matrone Mette Jensdatter Bl., og det oplyses, at han døde salig den 2/12 1735.

JENS ANDERSEN BLOCH

C 2.

Denne, der maa antages født ca. 1668, var saaledes ikke fuldmyndig den 29/4 1689, da han med Kurator udsteder Skøde til

¹⁾ Mar. Skiftep. 1734—82 fol. 30b.

²⁾ Mar. Dødebog.

Fætteren Hr. Jens Pedersen Bl. i Kongerslev paa Andel i Gaard i Nr. Kongerslev, eller da han ved Skøde tinglæst i 1691 sælger en Andel i en Gaard — ligeledes i Nr. Kongerslev By — med 2 Huse til sin Fætter Lauritz Kjærulf paa Viffertsholm.

Den 4/1 1708 ægter han Kirsten Jensdatter Brask, Datter af Forpagter Jens Brask paa Svenstrup Hovgaard. Hun var Enke efter en velhavende Købmand i Mariager Mourids Erichsen Kræmmer, der iøvrigt var i Familie med den oftnævnte Arvetante Anne Bl. i Viborg — uden Tvivl paa hendes Faders Hr. Christen Clemmessen Kieldorfs Side — idet han var blandt hendes Arvinger. I dette Ægteskab blev der født mindst 10 Børn, foruden en dødfødt Tvilling, hvis Køn ikke kendes, 5 Sønner og 4 Døtre, der blev døbt saaledes: Mouritz i 1911, 3 af Navnet Anders i 1713, 1715 og 1717, og Jens i 1718, Mette i 1708, 2 Anne Sophier i 1709 og 1712 samt Marie i 1710. Af disse levede, da Faderen døde i 1731 63 Aar gl.¹⁾, Mette, der tjente paa Sødal, Dorthe Marie, der sikkert er den Dorthe Marie Bl., der blev gift med Prokurator Christen Steenild i Aalborg, og da tjente i København, samt Mouritz, Anders og Jens.

Jens Andersen har sikkert foruden Næring som Skipper (Reder) drevet Købmandshandel. Skønt han havde faaet en rigtig god Start, hans Arvemidler androg i 1688 938¹/₂ Dlr. 1 Sk.²⁾, og han blev godt gift med Kirsten Brask, gik det ham dog efterhaanden daarligt som saa mange andre i Mariager paa den Tid. Han havde dog ogsaa haft særlige Uheld, der maa have ramt haardt, da Forsikring dengang var næsten ukendt. I 1728 optoges der Tingsvidne om »den store Søskade han udi Aaret 1709 10/7 er blevet tilføjet med hans da førende og ejende Galiot Marie Christine«, der var blevet kapret nord for Holland, og om den ulykkelige Hændelse, der den 10/11 1726 var arriveret ham med hans førende Fartøj »Flyvende Fisk« paa 22 Læster, som i en stor Storm kom paa Grund i »Hornbæk Boute« og sloges i Stykker. Jens Bl. var ved disse Ulykker geraadet i største Armod og Fattigdom³⁾. Det er derfor ikke mærkeligt, at der ved hans Død intet var at arve efter ham, og Hustruen, der

¹⁾ Mariager Dødebog.

²⁾ Mar. Tb. 2/5 1688.

³⁾ Mar. Justp. 3/3 1728.

angives at være et ynkværdigt sygt Menneske, havde Ophold i Svenstrup, antagelig underholdt af Halvbroderen Jens Brask til Kjellerup, der understøttede mange andre af sine kvindelige Slægtninge, og som havde et Obligationskrav i Boet paa 166 Rdl.¹⁾.

Sønnen Anders er sikkert den Anders Bl., som først i 1741 faar Borgerskab i Mariager, men siden i 1743 tager Borgerskab i Hobro og samme Aar faar Skøde paa en Ejendom i denne By, hvor han senere 1749 nævnes som Kæmner og 1761 udnævnes til Brandinspektør²⁾.

JACOB ANDERSEN BLOCH

c 3.

var antagelig den yngste af Raadmand Anders Jensens Sønner. I 1686 blev en i Fuglsangsgade i Mariager beliggende Gaard, der var udlagt ham som Arv efter Forældrene, solgt af Formynderen Søren Bl. i Store-Arden³⁾. 1698 optræder han i Dommers Sted paa Onsild Herreds Ting⁴⁾.

I Septbr. 1700 har han en lille Affære med den tidligere omtalte »Broder« Jens Andersen (Mariager). Jens Andersen skulde i Jens Gundersens Hus paa et Tidspunkt, da Birgitte Jensdatter i Store-Arden — vel Søren Bl.'s Hustru — laa syg, have udtalt, at Jacob Bl. havde faaet en Del af hendes Gods, og at han, hvis han ikke selv fik sin Ret eller Del deraf, skulde brække Jacobs Hals, eller denne skulde brække hans⁵⁾. Der ses dog ikke at være kommet noget ud af Affæren, og de levede begge i mange Aar derefter. Aaret efter angives en Jacob Bl. at have været Hører ved Latinskolen i Mariager⁶⁾, det maa vel være ham, der har faaet saa god en Uddannelse, at han — formentlig kun for kortere Tid — har kunnet paatage sig Undervisning; i 1710 betegnes han som Skipper.

1) Mar. Skiftep. 1714—34 fol. 269.

2) H. Schmidt: Af Hobro Bys Hist. S. 28 og 37.

3) Mar. Tb. 21/4 1686.

4) Onsild H. Tb. 1692—1707.

5) Mar. Tb. 1/9 1700. Striden er ret forklarlig, hvis hun var Søster til Raadm. And. Jensen.

6) Dahlerup: Mariager S. 205.

Ligesom Brødrene bliver han gift med en velhavende Dame, Maren Christensdatter, Enke — med flere Børn — efter Snedker Lauritz Lauritzen Hvid, Stamfader til Familien Hvidt. De blev viet den 22/10 1706 og fik i hvert Fald en Søn, der naturligvis blev kaldt Navnet Lauritz, men som døde tidligt, og en Datter Mette, der i 1710 arvede godt 9 Dlr. efter en af Halvbrødrene¹⁾.

Hustruen døde i 1717 — begravet 27/3²⁾ — i en Alder af 49 Aar. Paa Skiftet var der nogen Uenighed med Stedbørnene, 2 Brødre og 1 Søster, men der opnaaedes en Ordning, hvorefter de fik 166 Rdl. 4 Mark til Deling³⁾. Der var mange Gældsposter, saaledes bl. a. som tidligere nævnt 410 Rdl. til Fætteren Lauritz Kjærulf og 50 Rdl. til dennes Broder Anders Kjæulf. Formuen oversteg dog Gælden med ca. 650 Rdl.; til Dækning af Lauritz Kjæulfs Fordring udlagdes der ham Jorder, som han dog ikke synes at have overtaget, da han jo senere i 1727 gør sit Krav gældende igen. Paa dette Tidspunkt synes det at være ramlet for Jacob Bl., hvis Ejendele kom paa Auktion, og som sandsynligvis derefter har opgivet sin Bopæl i Mariager; det maa være ham, der i 1731 optræder som Værge for en af Nævnerne paa Skiftet efter Broderen Jens Andersen Bl. og da angives at bo i Korning (Kvorning?).

¹⁾ Mar. Skiftep. 1701—13 fol. 254 ff.

²⁾ Mar. Dødebog.

³⁾ Mar. Skiftep. 1714—34 fol. 50 ff.

Den S. 138 nævnte Christen Justsen (Jostsen) Bøg, Foged i Køge, der ogsaa findes anført med Efternavnet Bloch, gjorde udmærket Karriere i den fremmede By, hvor han var Byfoged 1627—35 og døde 1641 som Borgmester. Han var gift 2 Gange og efterlod ialt 5 Børn samt store Rigdomme¹⁾.

a 1.

Af Børnene har i hvert Fald eet, Sønnen Rasmus Christensen Bloch, benyttet sin Farmoders Efternavn. Han havde Forbindelse med Slægtseggen, idet han i 1663 var i Besiddelse af en ikke helt ringe Portion i Hellum Herred beliggende Bøndergods, som angives udlagt ham efter Skødes Formelding, og hvorover hans Frænde Christen Jensen i Flamsted paa hans Vegne lod foretage Syn, hvilket ikke gav noget særlig lysteligt Billede af Situationen. Det oplystes straks, at der »fandtes derpaa mange Huse at være slet og øde«. Paa Godset, der synes at omfatte 5 Gaarde, 6 Bol og 4 Huse, skulde der være Brøstfældighed for et saa stort Beløb som 229 Rdlr., og Chr. Jensen maatte samtidig indstævne Beboerne for store Restancer med Hensyn til Landgilde, Arbejdspenge og Stedsmaalspenge²⁾.

Rasmus Christensen Bl. var gift 2 Gange og havde i sit sidste Ægteskab med Ide Frantzdatter Hogendorph 2 Børn, Datteren Valborg og Sønnen Christen, ved Faderens Død i 1665 henholdsvis 5 og 2 Aar. Han sad ret godt i det, dog ikke i samme Grad som Faderen, men der var et stort Indbo, deriblandt en Del Billeder, saaledes 5 »Contrafeyer som er de 7 Dyder à 1 Dlr.« (altsaa Billedernes Værdi), 1 af Sivert Urne til 2 Mrk.,

¹⁾ P. T. II 313.

²⁾ Hell. H. Tb. 29/10 og 22/12 1663.

2 af Chr. IV og hans Dronning, kun ansat til 1 Mrk., ligesom der var Billeder af Christen Jostsen og hans Hustru, sikkert den sidste, Marine Rasmusdatter, der efter hans Død ægtede Borgmester paa Christianshavn Iver Caspersen Schøller, af 3 Børn og af Afdøde selv og hans Hustru³⁾).

³⁾ Køge Skiftep. 1664—70 fol. 99b.

FJERDE AFSNIT

Personer og Slægtsgrene med Navnet Bloch, som kan antages at høre til Herredsfoged Niels Blochs Slægt.

HR. JENS MIKKELSEN BLOCH I LEM

a 1.

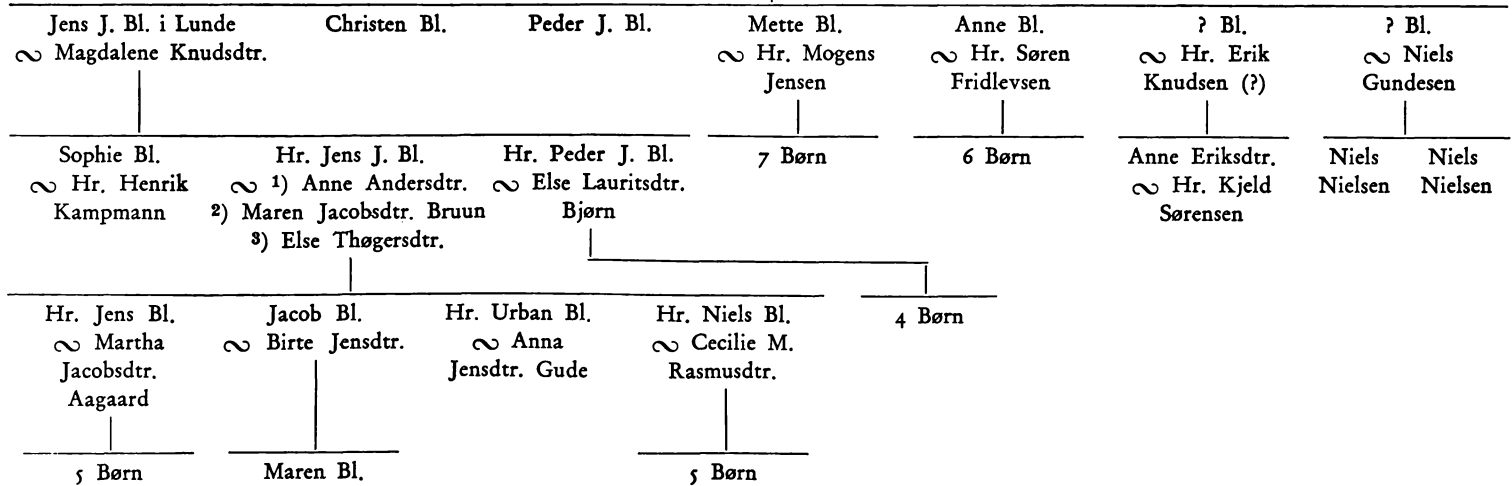
Fra 1590 finder vi flere Gange nævnt en Hr. Jens Mikkelsen Bloch som Sognepræst til Lem og Vejby Sogne i Rødding Herred. Hans Forbindelse med Hindsted-Bloch'erne er sandsynlig, men hvor skal vi anbringe ham i Slægtskredsen? Hvis vi gaar ud fra, at han var ganske ung, da han fik dette Embede, og at han ret omgaaende har fremsat det Ønske om Ombytning af Præstegaarden i Vejby med Annexpræstegaarden i Lem, som blev ham bevilget i 1590¹⁾, kan han nok have været Søn af den Mikkel Bl., der af Nysted opføres som Søn af gamle Niels Bl. og angives boende i Gunnerup. Paa den anden Side kunde han vel ogsaa være Søn af den i Tiden 1541—72 nævnte Mikkel Bl. i Hørby; men dette synes ikke saa godt at stemme med den Alder, man antagelig kan tillægge nogle nedenfor nærmere omtalte Bloch'er, som formentlig er Børn af Hr. Jens Mikkelsen.

Han er gift med en Edel Christensdatter, der er Enke i 1634, da hun faar kgl. Brev paa at maatte nyde Annexpræstegaarden i Vejby fri for Ægt og Arbejde, men mod sædvanlig Landgilde²⁾. Han er i hvert Fald død før 1/4 1625, da Lensmanden paa Skivehus forespørger i Kancelliet om, hvad der skal foretages med Hensyn til Lem og Vejby Kald, der har staaet ledig i nogen Tid, og hvortil der er udvalgt 2 Gejstlige, henholdsvis af Sogne-

¹⁾ K. Br.

²⁾ K. Br.

Hr. Jens Mikkelsen Bloch
∞ Edel Christensdatter

mændene og af 2 Adelspersoner¹⁾). Efter en anden, ret sikker Oplysning skulde han imidlertid allerede være død før Juni 1619²⁾); man kan dog vanskeligt tænke sig, at Kaldet har været ubesat saa længe, i Lensmandens Brev hedder det, at det har staaet ledigt »siden sidst forleden Herredag« til stort Besvær for de omboende Præster.

Efterfølgeren blev Hr. Erik Knudsen, der efter Lensregnskabet for 1626 fik refunderet, hvad han havde udlagt og for-
tæret, da han blev ordineret, medens Kaldsbrevet for den anden — en Hører i Lemvig, som var antaget af Sognemændene mod deres Husbonds Vilje — blev kendt ulovligt³⁾).

Hvis vi — hvad der maa være meget sandsynligt, særlig da Hr. Erik ikke ægtede Enken — antager, at han blev gift med en Datter af Hr. Jens, samt at en Datter igen af dette Ægteskab var identisk med den Anne Eriksdatter, som omkring 1645 blev gift med Hr. Kjeld Sørensen i Kjettrup, vil det stemme aldeles udmærket med, hvad vi ellers ved om Anne Eriksdatter og hendes Slægtsforbindelser, samt give en fortrinlig Løsning paa flere i det følgende nærmere omhandlede tvivlsomme Spørgsmaal. Wiberg anfører vel om Hr. Kjelds Hustru: »vistnok af Rødding. (Hun var en Præstedatter fra Salling)« og antager hende for Datter af Hr. Erik Christensen i Rødding, men efter dennes Levetid — han blev Præst der i 1589 — er det ikke nær saa sandsynligt, som at hun var Datter af den ommeldte Hr. Erik Knudsen. Et andet Forhold der kunde tyde paa, at det er rigtigt nok med Anne Eriksdatters Slægtskab med Hr. Jens Bl., er den Omstændighed, at der blandt hendes Børn var en Datter, der havde samme Fornavn som hans Hustru.

Gaar vi ud fra, at Anne Eriksdatter var Datterdatter af Hr. Jens og Edel Christensdatter, ja, saa har vi Klarhed over, hvordan vi skal føre hendes Morbroder⁴⁾), den tidligere omtalte i Lunde i Han Herred boende Jens Jensen Bloch, der som nogle andre Bloch'er fører 3 Agern (Blomster) i sit Segl, som kal-

1) D. Kanc. Indk. Br.

2) Kirkehist. S. 3 — V — 105.

3) Vib. L. Db. 1625 A fol. 177b.

4) Han H. Tb. 30/3 1663.

des Svoger af Morten Kjærulf i Østerhalne, gift med Anne Jensdatter Bl., og som sammen med flere af sin Slægt synes at have ret intim Forbindelse med den »falske« Bloch, den i 1658 i Kjettrup Præstegaard døde Hr. Jens Pedersen Bl., der ganske agerer Bloch af Blodet.

Endvidere passer det godt ind i Billedet, at Jens Bl. i Lunde havde en Søster Anne, der var gift med Hr. Søren Fridlevsen i Rødding, ligesom vi, efter at have faaet at vide, at Hr. Jens Bl.'s Hustru var Edel Christensdatter, med udmærket Samvitighed, som vi nærmere skal se, til dette Ægtepars Børn kan henhøre en Peder Jensen Bl., der i lang Tid var Herredsfoged i Rødding.

Endelig har vi en Christen Jensen Bl., der efter alt at dømme maa opføres som Søn fra Lem Præstegaard, og en Mette Jensdatter, som vi ved er Datter af Jens Mikkelsen Bl., hvorhos det er sandsynligt, at denne har haft endnu en Datter, hvis Navn vi ikke kender, men som maa have været gift med en Niels Gundersen i Tanderupgaard.

b 1.

JENS JENSEN BLOCH I LUNDE

Jens Bl. begynder sikkert sin Løbebane som Foged paa Ullerup, formentlig i Vester Han Herred, hvor han første Gang ses nævnt den 3/10 1635, da han optræder for sin Husbond, den mest for sine uheldige Egenskaber kendte Niels Arenfeldt¹⁾. I 1637 nævnes han som forrige Foged paa Ullerup²⁾, men han synes igen at være kommet i Tjeneste der, idet han baade i 1638 og 1639 optræder som Foged paa Gaarden³⁾.

Fra Slutningen af 1640 har han imidlertid Ophold i den ene af de 2 Gaarde i Lund eller Lunde i Lerup Sogn i Han Herred; her bliver han antagelig siddende til sin Død, og han er i en lang Aarrække i høj Grad med til at præge Herredets Tingbøger, idet han overmaade hyppigt giver Møde paa Tinget, dels i egne, dels i andres Affærer eller blot som en af de 8 Stokkemænd.

¹⁾ Hannæs B. Tb. 3/10 1635.

²⁾ Hannæs B. Tb. 26/6 1637.

³⁾ Hannæs B. Tb. 23/12 1638 og 12/1 1639.

Allerede hans Tilflytning til Egnen fører Retsprocedure med sig, han har truffet Aftale med 2 Borgere i Thisted om at seje sit Flyttegods til Lunde, men da det kom til Stykket, vilde de ikke opfylde Aftalen¹⁾. I 1646 er han med til at vidne om Hændelserne i den nys overstaaede Krig; han kan da oplyse, at Kyn-delmissedag om Aftenen kom 12 Ryttere til Lerup Sogn og plyndrede rundt i Sognet bl. a. i Lunde²⁾. Samme Aar maa han vel have været Kirkeværge, for han indstævner Sognemændene for Kirketiende³⁾.

Den Gaard Jens Bl. beboede i Lunde, hørte en Tid lang under Bratskov, og i hvert Fald fra 1652 optræder han i nogle Aar som Ridefoged for Ejerne af denne Gaard. Men han synes ikke at have været nogen nem Mand at have med at gøre, og han rager da vist ogsaa uklar med Frantz Rantzau til Estvadgaard, der i 1655 var blevet Ejer af Bratskov, og som i 1663 udsteder Erklæring om, at Jens Bl. ikke havde nogen Hjemmel til at befatte sig med Bratskovs Tjenere, før han — Rantzau — selv kom til Bratskov⁴⁾, samt sagsøger ham, fordi han ikke som Ridefoged havde taget en af hans Bønder i Forsvar⁵⁾; senere er han dog igen kommet i et godt Forhold til ham, men hans Ridefogedtid er da forbi. Grunden til Uoverensstemmelsen maa vist søges i en Strid mellem Jens Bl. og en Forpagter paa Bratskov, der beskyldte Jens Bl. for at være i Besiddelse af en Del Forpagteren tilhørende Ejendele, Senge, Klæder, 2 Heste, 1 Vogn, Bøsse og Kaarde. Grundlaget for Striden stammede vist fra 1653, og endnu i 1673 verserede Sagen for Landstinget. Iøvrigt hørte Jens Bl.'s Gaard nu ikke længere under Bratskov, i 1657 angives den at tilhøre Jfr. Birgitte Reedtz⁶⁾ og i 1662 Børge Rosenkrantz til Kokkedal⁷⁾. — Derimod stod Jens Bl. i god Forbindelse med den tidligere Ejer af Bratskov Jørgen Brahe til

1) Han H. Tb. 25/1 1641.

2) Han H. Tb. 9/3 1646.

3) Han H. Tb. 20/7 1646.

4) Han H. Tb. 28/7 1662.

5) Vib. L. Justp. 1662 fol. 128.

6) D. Kanc. Designationer paa Gaarde og Bol.

7) Matrikel Nr. 1114.

Engelsholm og dennes Slægt og vedblev at repræsentere den, ligesom han optraadte paa Tinge for mange andre baade adelige og borgerlige.

Han har flere Gange Vrøvl med sine Naboer; i 1650 har han saaledes en større Sag med Naboen Laurs Pedersen Roed, der havde overfaldet ham, og som i Retten udtalte: »min Fader sagde, det første han saa Eder (Jens Bl.) i Lerup Kirke, han kunde se, det var en Skælm«.¹) I 1661 kan fælles Interesser dog samle dem; 4 Ryttere kom paa Proviantmester Thøger Lassens Vegne til Laurs Roeds Gaard og spurgte efter Skatterestancer, og da de 2 Naboer erklærede, at der netop den Dag var rejst 2 Mand til Proviantmesteren med Pengene, sagde en Rytter: »Det er Løgn, I Skælmer siger«, og løb til Jens Bl. og slog ham i Hovedet og over Armen med en Tyremie, saa Jens Bl. kunde udtale, at han havde været her i Landet i Fejdetider med saavel kejserslige Folk som Svenskens Folk, men der var ingen af dem, der havde gjort ham slig utilbørlig Gevalt²). I 1665 er de igen i Totterne paa hinanden, nu med Hensyn til deres Kvægs Græsning, og Laurs Roed beskylder Jens Bl. for ikke at have aflagt ret Regnskab for det Aar, da Svensken sidst kom her i 1659³).

I 1666 er der en Mand, der har skældt Jens Bl. for »Skælm«, han bliver dømt til at bevise sine Ord »eller derfor lide Dele og Tiltale«.⁴)

Ogsaa med sine Folk kommer Jens Bl. undertiden paa Kant, saaledes fører han i 1664 en Gæst som Vidne paa en Karls og en Piges Optræden. Pigen kunde ikke være stille, medens Jens Bl. læste til Bords, og da han saa bød hende tie, sagde Karlen: »Munden er hendes egen«⁵)

Jens Bl. synes dog altid at nyde Anseelse paa Egnen, han og Chr. Pedersen i Aarup g. m. Anne Mortensdatter Bl. nævnes altid først blandt Tingmændene, og han beklæder flere Gange Dommersædet.

¹) Han H. Tb. 10/6 1650.

²) Han H. Tb. 17/6 1661.

³) Han H. Tb. 31/7 1665.

⁴) Han H. Tb. 7/5 1666.

⁵) Han H. Tb. 15/8 1664.

I 1663 er Jens Bl. med i en Sag, der tyder paa hans Tilknytning til Hindsted Herreds Bloch'er. Der er da Registreringsforretning og Skifte efter den tidligere omtalte, i 1658 i Kjettrup Præstegaard døde Hr. Jens Pedersen Bloch, der formentlig slet ikke nedstammede fra Bloch'er, men som havde god Forbindelse med mange af Slægten, deriblandt Jens Bl. og flere af hans nærmeste, og i et fremlagt Brev fra Morten Kjørulf i Østerhalne kalder denne Jens Bl. i Lunde for sin kære Svoger. Som tidligere anført brugte Jens Bl. ogsaa Seglet med de tre Agern eller Blomster¹⁾.

Endnu i 1677 optræder Jens Bl. ret hyppigt paa Tinge. Der findes ingen Tingbog for 1678, men i Aarene derefter træffer vi ikke paa hans Navn i Tingbøgerne, saa han er sikkert død i 1678, og i hvert Fald lever han ikke i 1686, da han i Kirkebogen kaldes sal. Jens Bl..

Vi ved, at Jens Bl.'s Hustru hed Magdalene Knudsdatter, og at hun døde i 1698 82 Aar gl.. Skønt Kvinderne fra de 2 Gaarde i Lunde havde Ret til Plads i 1. Kirkestol i Lerup Kirke, anføres det dog i Kirkebogen, at 14. Kirkestol tilhører Magdalene i Lund, som hun selv for sine egne Penge haver ladet bekoste. Hun har ikke villet sidde i samme Stol som Naboerne, til hvem Forholdet jo ikke altid var godt. I Ægteskabet var der mindst 3 Børn, Datteren Sophie, der sikkert var den ældste, og Sønerne Jens og Peder.

SOPHIE JENSDATTER BLOCH

c 1.

Hun er født i Lunde i 1641 og blev omkring 1663 gift med Præsten Henrik Pedersen Kampmann i Aggersborg; han døde allerede 1678, medens hun sad Enke til 1719, da hun døde paa Burholt i Øster Brønderslev Sogn²⁾. Hun havde Besvær med at faa Pension udbetalt af Eftermanden i Embedet, saa at hun maatte gaa Rettens Vej³⁾. I Ægteskabet skal der have været 5

¹⁾ jfr. f. Eks. Jordebog i Henh. til kgl. Miss. 1660—62 over Preben Brahes Strøgods i Han H.

²⁾ J. S. 1 — IX — 195.

³⁾ Ø. Han. H. Tb. 31/1 1681.

Sønner og 3 Døtre. Til 2 af Børnene, Else Cathrine og Hack, havde Fru Marie Høg foræret en Gaard i Aggersborg Ullerup, kaldet Moesgaard; i 1680 udbyder Sophie Jensdatter denne Gaard, der endnu staar øde, til Salg, da den ligger langt fra hendes Bopæl — Næsgaard —, og hun ikke formaar at bruge den uden største Ruin for hende og hendes mange fattige, faderløse Børn¹). Da Fru Marie Høg var Enke efter Hack Vind til Aggersborggaard, har vi sikkert her Aarsagen til, at Fornavnet Hack er blevet meget benyttet i Sophie Jensdatter Bl.'s Descendens.

Datteren Else Cathrine blev gift med Jesper Henriksen, Køl-skegaard, og de holdt Bloch-Navnet i Ære, en Datter af dem blev kaldt Sophie Jespersdatter Bloch; hun blev senere gift med Forpagter Otto Klein paa Pandum.

c 2. HR. JENS JENSEN BLOCH (DEN ÆLDRE) I KOLLERUP

Han skal være født 28/5 1646²), hvilket stemmer udmærket med, at han, da han dør i 1725, angives at være 79 Aar gl.. Han nævnes allerede i Kollerup Præstegaard i 1673 og kaldes da cand. minist., men mærkeligt er det at se ham flere Gange derefter og endnu i 1679 i Kirkebogen betegnet som studiosus. Han maa dog sikkert hele Tiden have været Kapellan, men overtager i 1681, da Præsten Hr. Niels Andersen er død, saavel Præsteembedet som — i Overensstemmelse med Datidens noget mærkelige Skik og Brug — Præsteenken Anne Andersdatter. Hun er ikke ung, og de faar ingen Børn i deres 10 aarige Ægteskab. Først efter hendes Død kan han følge sit eget Hjertes Røst og vælger en 19 aarig Pige, Maren Jacobsdatter Bruun, med hvem han i 1694 — 48 Aar gl. — faar sin førstefødte Søn, Jens, der bliver baaret af Farmoderen Magdalene Knudsdatter, og senere Sønnerne Jacob, Urban og Niels. Maren Jacobsdatter døde imidlertid kun 28 Aar gl. den 19/5 1702, og Præsten lader nu gaa nogle Aar, før han den 17/10 1708 gifter sig igen med Else Thøgersdatter, afgangne Hr. Søren Bagges i Brovst, f. i Vium

¹) Han H. Tb. 8/11 1680.

²) Danmarks Kirker XII S. 107.

Præstegaard 30/10 1661, med hvem han naturligvis ikke fik Børn. Hr. Jens, der blev Provst, døde den 21/4 1725.

I en i 1689 indgivet Indberetning tager han sig — som næsten alle Præsterne gjorde det — Lejlighed til at fremsætte Klager over Forholdene, og han forbinder dem med en ret vel turneret Bøn om Hjælp: »Det Guds Haand haver forringet Kollerup Præstekald, kunde vel Hans Kongl. Maj.ts milde Haand allern. igen udi andre Maader forbedre, nemlig Præstegaardens og snart al Sognets Fordærvelse og en stor Del Ødelæggelse af Sandflugt, i lige Maade 80 Karles Høeslet Engbund til Præstegaarden saa ganske af Sand ødelagt . . . ikke et eneste Hug er overblevet«¹⁾.

Saa vel han som hans sidste Hustru samt hans Sønner har stiftet Legater til Fordel for Kollerup og Skræm Sogne. De paa-gældende Legater omfattede oprindeligt 3 Huse, men disse er senere solgt, og Legatkapitalerne blev derefter kun paa tilsammen ca. 285 Kr.²⁾.

Da vi nu er kommet ret langt ned i Tiden, og der forholdsvis let vil kunne findes Oplysninger frem om denne Grens Medlemmer, der for Størstedelens Vedkommende tilhører Præstestanden, vil der kun i korte Træk blive gjort Rede for de enkelte Personer.

JENS JENSEN BLOCH (DEN YNGRE) I KOLLERUP d 1. OG HAVERSLEV

fødtes d. 29/9 1694 i Kollerup og blev døbt Dagen efter. Han blev allerede ordineret i Kollerup i Faderens Levetid, men kom i 1738 til Haverslev og Beistrup Menigheder, hvor han døde 26/9 1754 som Provst. Han var gift med Martha Jacobsdatter Aagaard, der var 9 Aar ældre, og med hvem han fik 2 Sønner, Jens, f. 27/9 1730 og Hans Frederik f. 4/6 1738 samt 3 Døtre Maren, Else Cathrine og Engel Sophie, f. henholdsvis 11/6 1727, 3/9 1728 og 6/9 1729. — Datteren Maren ægtede Hr. Friderich Deichmann i Haasum og fik med ham 2 Sønner og 3 Døtre,

¹⁾ L. A. Aalborg Stifts Præstekaldsbog, Pk. 418a.

²⁾ Repert. V 242.

hvoraf den yngste var 5 Uger ved Faderens Død og fik Navnet Maren Bloch¹⁾).

d 2. JACOB JENSEN BLOCH

fødtes den 7/1 1696 og er uden Tvivl den Jacob Bl. paa Aagaard, der flere Gange optræder som Fadder, naar Broderen Jens har Barnedaab. 7/8 1727 bliver han gift i Aalborg Budolfi Kirke med Birthe Jensdatter, der døde som Enke d. 22/1 1753. I 1733 nævnes han som Forpagter paa Lundergaard, han sælger da en Bondegaard²⁾).

Der var vistnok en Datter Maren, der 24/10 1753 blev gift med Niels Overvad og døde 1/9 1769.

d 3. HR. URBAN JENSEN BLOCH I AAL

blev født 22/11 1698 i Kollerup. 1725 bliver han Præst i Aal Sogn, hvor han maa ægte Forgængerens Enke, Anne Jensdatter Gude, med hvem han formentlig har en Søn.

d 4. HR. NIELS JENSEN BLOCH I HEMMET

født 4/11 1700, var fra 1733 Præst i Malt-Folding og fra 1744 i Hemmet-Vium. Hans Hustru Cecilie Marie Rasmusdatter var formentlig Broderen Urbans Steddatter; hun skal have foraarsaget ham megen Hjertesorg ved at gaa sine egne onde Veje, hvorover han græmmede sig til Døde, og efter Mandens Død, der indtraf i 1747, giftede hun sig med Avlskarlen Hans³⁾. Der var ved Hr. Niels' Død 4 Børn i Ægteskabet, Sønnerne Jens Urban, Rasmus og Jacob Bl., henholdsvis 9, 7 og 4 Aar gl., og Datteren Maren Bl., 3 Aar gl., og den 5/6 1747 blev Enken forløst med endnu en Søn, Niels. I 1777 var Jens Urban Snedker i Hjerting i Guldager Sogn, Rasmus boede i Snesere Skole og Niels var i Gjellerup. Jacob, der ca. 1760 havde begivet sig til

¹⁾ Rødning H. g. Skiftep. 1705—99 fol. 433.

²⁾ Viborg L. Sk. og Pp. Nr. 40 fol. 262.

³⁾ Wib.

Søs, formodedes i 1774 at være død, medens Maren 1775 var gift med en Christen Pedersen Smed¹⁾).

HR. PEDER JENSEN BLOCH I TORSLEV

c 3.

Han, der 1686—88 var Famulus hos Biskop Bornemann i Aalborg²⁾) blev Præst til Torslev-Lendum og ægtede Forgængere-ns Enke Else Lauritsdatter Bjørn. Maaske har han haft historiske Interesser, Dyrskjøt omtaler Muligheden af hos ham at træffe og diskutere med den lærde Hr. Mogens Olufsen Aagaard³⁾). Der var et stort Bo efter ham, da han døde i 1706.

I Ægteskabet var der 1 Søn Jens, da i det 15. Aar, og 3 Døtre Magdalene, Anne og Edel, da henholdsvis i det 14. Aar, 10 Aar gl. og i det 5. Aar⁴⁾).

Sønnen maa være

JENS PEDERSEN BLOCH

d 1.

der var født 1691 og i 1722 blev anbefalet Biskop Søren Lintrup som Famulus af Elisabeth Sehested, Enke efter Etatsraad Frederik Juul til Willestrup⁵⁾).

CHRISTEN JENSEN BLOCH

b 2.

I 1635 føres en sørgmunter Affære frem for Han Herreds Ting, velbyrdig Falk Falksen Gjõe til Bratskov giver selv Møde og efterspørger en Person ved Navn Christen Bl., som mod den gode Mands (Falk Gjøes) Vilje og Minde var rømt af sin Tjeneste imod derom indgaaet Forpligtelse og medtagende en Del af den gode Mands Liberi⁶⁾). Dette Liberi, der var udleveret til Christen Bl. i Anledning af »Prinsens Bryllup« — uden Tvivl den »udvalgte« Prins Christians Bryllup i 1634 — beskrives

¹⁾ Nr. Horne H. gejstl. Skiftep. 1744—1813 fol. 6b, 91b og 93.

²⁾ J. S. 3 — II — 90.

³⁾ J. S. 1 — III — 247.

⁴⁾ Aalb. Bispeark. gejstl. Skiftebr. VI Nr. 23.

⁵⁾ J. S. 3 — II — 90.

⁶⁾ Han H. Tb. 11/5 1635.

nærmere saaledes: et Par røde Bukser, et Par røde Ærmer og en rød Kappe med Sølvsnore¹⁾).

Den eftersøgte viser sig ikke, men Sagen skal ikke derfor faa Lov til at dø hen, og til yderligere Bevis for hans Nederdrægtighed lader Falk Gjøe en god Maaned senere en Kvinde fra Skive afgive Vidneforklaring, hvorefter der for 1½ Aars Tid siden kom et Pigebarn til hendes Hus og der fødte en Dreng, som hun beskyldte Christen Bl. for, idet hun oplyste, at de havde købt en Jægerdreng til at overtage Faderværdigheden²⁾).

I 1636 og 1637 er Sagen indbragt for Landstinget, Falk Gjøe, som man skulde tro havde nok andet at tage Vare paa, da han var stærkt forgældet, er aldeles ikke blevet afkølet endnu. I Begyndelsen af 1637 kommer Sagen, hvorunder en Jens Bl. — uden Tvivl Broderen, der da var Foged paa Ullerupgaard — har optraadt for Christen Bl., til Afgørelse, og vi bliver nu bekendt med Grundlaget for Søgsmålet, et ganske interessant Dokument, en »Forpligt« der var udstedt paa Bratskov d. 4/12 1633³⁾. Heri udtaler »Christen Jensen Bl. barnefødt i Præstegaard udi Salling«, at hans kære Husbond efter hans ydmyge Begæring har anvendt stor Flid og Besvær paa ham og vist ham at ride »med des behørige Rytteri« og endnu vil undervise ham 1 eller 2 Aars Tid. Christen Bl. har imidlertid ikke Penge at betale med, hvad »den gode Mand« heller ikke har forlangt, men eftergivet ham paa Betingelse af, at han, naar de 2 første Aar er gaaet, vil tjene ham som Berider, saalænge det begæres, og med Løn, som han hidtil har faaet, alt at efterkomme paa hans Æres Fortabelse.

Det var saaledes i Virkeligheden en finere Slavekontrakt, og man forstaar godt, at den unge Mand ikke ønskede at være bundet af den for evigt. Han havde imidlertid begaaet den Taabelighed at indgaa Kontrakten, og han dømmes derfor til efter sin »egen Forpligt æreløs at være«.

Efter Oplysningen om, at han var født i en Præstegaard i Salling, og Jens Bl.'s Optræden for ham, kan der ikke godt være

1) Han. H. Tb. 25/5 1635.

2) Han. H. Tb. 22/6 1635.

3) Vib. L. Db. 1637 fol. 35b.

Tvivel om, at han er Søn af Hr. Jens i Lem, hvilket bestyrkes ved den Omstændighed, at der efter Moderens Navn naturligt skulde være en Christen blandt hendes Sønner, samt at mange Aar senere — i 1672 og 1673 — en af Hr. Jens' formentlige Dattersønner, Niels Nielsen i Tanderupgaard, optræder paa Landstinget for sin Morbroder Christen Bl.¹⁾). En af Sagerne oplyses at angaa Chr. Bl.'s Forhold til den i 1671 døde Borgmester Mathias Ibsen i Hobro og hans Arvinger, der synes at ville kræve ham for Penge ifølge et Gælds brev, for hvilket der var givet Mathias Ibsen Udlæg.

Om hvad den »æreløse« Christen Bl. har bedrevet i Mellemtiden, foreligger der ikke nærmere Underretning. Han kunde jo nok være den »Gefreiter« af samme Navn, som i 1637 staar opført i Landkommissær Tønne Friis' Regnskaber²⁾), ligesom han godt kunde være den Soldat Christen Bl., der i 1656 bliver udlagt som Barnefader i Randers³⁾). Den første Oplysning passer maaske lige saa godt — men den anden knap saa godt efter Alderen — paa en Fændrik under det jyske Regiment Christen Bl., som under 18/6 1637 faar Bevilling paa at have et arvet Bol i Lundenæs Len frit for Ægt og Arbejde paa egen og Hustrus Livstid, og som i 1650 angiver sig at have tjent en 30 Aars Tid under Regimentet og andrager om, at det nævnte Bol — i Høgild By — samt et Bol i Holdte, som han selv har købt, maa blive forundt hans Børn kvit og frit for Livstid, eftersom han er en gammel udlevet Mand, der har 2 eller 3 Børn i Opvækst⁴⁾). Usikkerheden med Hensyn til hvor mange Børn i Opvækst han havde, kunde selvfølgelig være ganske naturlig for Kvindebedaareren fra Bratskov, men desuagtet maa vi antagelig betragte denne Fændrik, der iøvrigt i stor Livsfare havde erhvervet en Restseddel paa 130 Rdl. i sidste svenske Fejde, og som ikke — hvad en Præstesøn dog maatte formodes at kunne — synes at være i Stand til at skrive sit Navn med mere end Forbogstaverne, som en vor Slægt uved-

¹⁾ Vib. L. Justp. 1672 fol. 140 og 1673 fol. 4.

²⁾ R. A.

³⁾ Randers Byfogedregnsk. 1655—56 (R. A.).

⁴⁾ D. Kanc. Indk. Br. 20/6 1650.

kommende Person. Iøvrigt fik han — efter nogen Ventetid — lidt ud af sin Omsorg for Børnene, i 1656 tillodes det, at et af hans Børn — Navnet staar in blanco — for Livstid maatte nyde Bolet Holdte i Ring Sogn, Lundenæs Len, frit for Ægt og Arbejde, men Landgilde og anden Rettighed forbeholdt¹⁾.

b 3. HERREDSFOGED PEDER JENSEN BLOCH I VEJBY

I Skivehus Lensregnskab for 1638/39 er der ført 10 Rdl. til Indtægt som modtaget af Peder Jensen Bl. i Vejby, der havde fæstet Halvparten af Vejby Præstegaard, som var opladt for ham af Jens Christensen. Denne Gaard, der altsaa nu var Annexpræstegaard, idet Præsten boede i Lem, opførtes i 1637 som fæstet af Jens Christensen og Edel Christensdatter, der meget vel kan have været Søskende. Peder Jensen, der ikke altid faar Efternavnet Bloch med, optræder nu i lang Tid som Fæster af Gaarden, som iøvrigt kun var paa Htk. 1-5-2-2²⁾, først sammen med sin formentlige Moder Edel Christensdatter, som vi jo ved havde Gaarden i Fæste, senere med en Chr. Knudsen. Fra 1648 støder vi ret hyppigt paa hans Navn i Tingsvidner, men i 1655 er Herredets mangeaarige Herredsfoged død, og Peder Bloch optræder da som forordnet i Dommers Sted i 15 Tingsvidner fra 10/11 1655 til 22/3 1656; senere i 1656 har han faaet Udnævnelse og kaldes da Dommer til Rødding Herreds Ting³⁾. Dette at en Mand, der sidder som Fæster af Halvdelen af en forholdsvis lille Gaard, og som iøvrigt ikke var videre godt situeret i økonomisk Henseende — han opføres flere Gange blandt de paa Grund af Krigsforhold m. v. forarmede — bliver taget til Herredsfoged, tyder ret stærkt paa, at han ved Uddannelse og Fødsel var hævet noget over de almindelige Fæstebønder. Hans Segl giver vel ikke noget Indtryk deraf, det bestaar blot af Bogstaverne P. J. med et Bømærke under⁴⁾, men Forbindelsen med Præsteenken Edel Chri-

¹⁾ J. R. 4/7 1656.

²⁾ Skivehus L. Mandt. 1651.

³⁾ Skivehus L. Mandt. 1656.

⁴⁾ Skivehus L. Mandt. 1655.

stensdatter turde dog være tilstrækkeligt Bevis for hans Herkomst.

Han nævnes endnu den 20/7 1688¹⁾ og sidder vel i Embedet, da de jyske Landsdommere i 1687 afgiver Betænkning angaaende Retskredsens Reduktion og deri foreslaar, at de 4 Herreder, Nørre, Harre, Rødding og Hindborg Herreder slaaes sammen til een Retskreds, idet det anføres, at »Retten er derudi Landet til Dato ilde og med stor Confusion administreret, hvilket Rettens Betjenters Udygtighed haver foraarsaget« undtagen i Nørre Herred²⁾. Peder Jensen Bl. maa jo ogsaa nu have været en gammel Mand, men iøvrigt foreligger der ikke noget, der kunde tyde paa større Evner hos ham.

METTE JENSDATTER BLOCH

b 4.

blev gift med Hr. Mogens Jensen i Haasum, antagelig omkring 1610, da han fik sit Embede. Hun var hans første Hustru, men døde ret tidligt, d. 15/11 1620, efter at have født sin Mand 4 Sønner og 3 Døtre. Om Hr. Mogens, der var gift 3 Gange og skal have haft ialt 21 Børn, kan iøvrigt oplyses, at han en Gang kom galt afsted i sin Iver efter at blive gift og Vrede over at blive vraget. Han havde bejlet til en Steddatter af Peder Christensen i Hindsels, men fik Afslag og skrev derefter om hende i et Brev af 13/7 1635 til hendes Moder, at hun havde syndet mod det 6. Bud, idet han samtidig begærede at blive gift med en Søster til hende. Dette Skriveri vakte naturligvis ikke Familiens Bifald, men først i 1640 — mon der alligevel har været Forhandlinger om Ægteskab — kom Sagen for Landstinget, og her maatte Hr. Mogens erkende, at han ingen Anledning havde til at smæde den unge Dame, og forpligtede sig til at betale 20 Rdl. til de Fattige i Viborg³⁾.

¹⁾ Hald og Skiveh. Amter, Ant. til Regnsk. 1680—86.

²⁾ J. S. 5 — II — 198.

³⁾ Vib. L. Db. 1640 A fol. 23.

b 5.

ANNE JENSDATTER BLOCH

Jens Jensen Bl. i Lunde har i hvert Fald haft en Søster Anne, som var gift med Hr. Søren Fridlevsen, som ganske vist ikke kendes af Wiberg, men som antagelig blev Præst i Rødding Sogn omkring 1629, nævnes der i 1635¹⁾ og vistnok døde der i 1647 eller 1649²⁾. Hun overlevede ham ikke længe og var da død i Præstegaarden, da Broderen den 6/8 1649 lod vurdere hendes Efterladenskaber, som han havde taget til sig paa Børnenes Vegne, til de kunde blive afleveret til deres rette Værges³⁾. Som hendes Børn nævnes ved denne Lejlighed Døtrene Magdalene, Anne, Johanne, Else og Edel samt Sønnen Fridlev Sørensen, der vist alle var umyndige.

Om Sønnen ved vi, at han senere fik Bopæl i Gjøttrup eller Ørebro ved denne By, og at han gentagne Gange optraadte for Kusinen Anne Eriksdatter bl. a. ved Ordningen af det insolvente Bo efter den oftomtalte Hr. Jens Pedersen Bloch, der døde hos hende i Kjettrup Præstegaard⁴⁾. Fridlev Sørensen havde selv til Gode i Boet 21 Mark for 28 Alen Hørgarns Lærred, hvorfor han fik udleveret en gammel Lædertrøje vurderet til 3 Mk. 4 Sk. Endvidere kan det oplyses, at Datteren Edel, sandsynligvis opkaldt efter Bedstemoderen Edel Christensdatter, i 1665 var gift med Thorbjørn Bentzen i Skov i Heglinge i Gjøng Herred, samt at en anden af Døtrene Else formentlig var gift med Otte Ottesen, der nævnes som Forpagter paa Lundergaard⁵⁾, senere som Forvalter ved Bratskov og 1675 som boende i Kjerupgaard⁶⁾. Han optræder meget hyppigt paa Tinge.

b 6.

(?) JENSDATTER BLOCH

Efter det tidligere nævnte maa vi til Børneflokket i Lem Præstegaard henregne en Datter, hvis Fornavn ikke er oplyst,

¹⁾ D. Kanc. Indk. Br. 7 - 20/2 1635.

²⁾ Vib. Stiftsbog, Præstekaldene.

³⁾ Han H. Tb.

⁴⁾ Han H. Tb. 9/11 1663.

⁵⁾ Han H. Tb. 25/9 1665.

⁶⁾ Han H. Tb. 5/7 1675.

men som vi formoder var gift med Hr. Erik Knudsen, der blev Hr. Jens Bl.'s Eftermand i Præstegaarden. Vi hører aldrig om hende, hun er sikkert død tidligt ligesom Manden, der angives død 15/4 1641.

Vi regner med, at der i Ægteskabet har været en Datter Anne Eriksdatter, der blev gift med Hr. Kjeld Sørensen, efter at dennes første Hustru, som han havde maattet overtage sammen med Embedet som Præst i Kjettrup, var faldet bort den 9/3 1645. Det synes, som om Hr. Kjeld, der maaske var Søn af Hr. Søren Fridlevsen i et Ægteskab, før denne blev gift med Anne Jensdatter Bl., har været noget svagelig; den noksom omtalte Hr. Jens Pedersen Bl., der havde Ophold i Præstegaarden i nogle Aar til sin Død i 1658, fortæller i et Brev af 29/1 1655, at han forbliver der, indtil Gud forskaffer ham en anden Lejlighed, eller Hr. Kjeld bliver saa stærk, at han selv kan udrette, hvad der falder udi Embedet¹). Ingen af disse Betingelser maa være blevet opfyldt, og Hr. Kjeld døde først et Par Aar efter sin Hjælper den 8/3 1660. Ved Ordningen af Hr. Jens Pedersen Bl.'s Bo fik Anne Eriksdatter udlagt »en gammel fibschafftis Samarin« (Præstekjole) og en grøn Nattrøje til henholdsvis 9 og 3 Mark til ringe Dækning af et Krav for Udgifterne til hans Begravelse, som hendes Mand havde bekostet, og som androg 15¹/₂ Sldr.

Sine sidste Aar tilbragte Anne Eriksdatter paa en Gaard Østergaard i Attrup, som angives afstaaet til hende i 1662 af en Niels Nielsen, der formentlig var hendes Fætter. Hun døde den 29/2 1668, og allerede den følgende 9. Marts mødte Onklen Jens Bl. i Lunde frem paa egne, Otte Ottesens og Niels Nielsens Vegne og fremsatte flere Krav overfor den afdødes umyndige Børn Søren, Erik og Peder Kjeldsen for Børnepenge og Gæld. Der fremlagdes en Erklæring af 1659 fra Hr. Kjeld Sørensen om, at han af Jens Bl. havde modtaget dennes Myndling Else Sørensdatters Gods og Løsøre, arvet efter Forældrene Hr. Søren Fridlevsen og Anne Jensdatter. Senere, i 1671, lod Hr. Christen Erichsen i Hinge ved Jens Bl. læse et 4/3 1668 dateret Skiftebrev efter Anne Eriksdatter²), hvorefter Beholdningen

¹) Han H. Tb. 9/11 1663.

²) Han H. Tb. 18/12 1671.

androg 33 1/2 Sldr. 11 Sk., medens Gælden beløb sig til 330 1/2 Sldr. 1 Mrk. 10 Sk., saa hvis de den 9. s. M. mødte Fordringshavere ikke da har faaet Gælden betalt, har de sikkert ikke senere faaet noget. Man skulde tro, at Hr. Christen var Anne Eriksdatters Broder, men da han blev Præst i 1621, passer Alderen ikke saa godt.

I 1651 har Anne Eriksdatter udstedt en Erklæring, hvori hun forpligtede sig til at betale sin Morbroder Jens Bl. i Lund 15 1/2 Dlr. 1 Mark for, hvad hun havde faaet af sine Søsken- des Gods¹⁾, saa hun maa have haft Søkende.

b 7.

(?) JENSDATTER BLOCH

Hr. Jens Mikkelsen Bl. og Edel Christensdatter maa sikkert have haft en Datter til, hvis Navn vi dog ikke kender. Hun maa antages gift med en Niels Gundesen i Selvejgaard Tanderupgaard i Haverslev Sogn; han, der allerede i 1630 angives boende der²⁾, nævnes flere Gange sammen med Medlemmer af den Aarupske Gren af Slægten³⁾ og maa have haft 2 Sønner, begge bærende Navnet Niels Nielsen, hvilket gør det meget vanskeligt at skelne imellem dem. De var begge Fordringshavere ifølge Gældsbreve ved Opgørelsen efter Hr. Jens Pedersen Bl. i Kjettrup Præstegaard i 1663, da der ogsaa fremlagdes et Gælds brev til sal. Niels Gundesen, hvert af Brevene lydende paa 10 Rdl. For de 2 af dem var der givet Underpant i en gammel vendt, sort svensk Præstekjortel, som Panthaverne gerne vilde tilbagelevere mod at faa Pengene. Det fremgaar af Sagen, at Brødrenes Moder og en Søster da var levende.

Den ene af Brødrene angives at have Bopæl i Tanderupgaard, medens den anden nævnes som Forvalter og Forpagter paa Kjærgaardsholm. Sidstnævnte optræder som tidligere omtalt flere Gange for sin Morbroder Christen Bl., samt sagsøger i 1672 en Erik Block⁴⁾, uden at der foreligger nærmere om, hvem

¹⁾ Han H. Tb. 9/3 1668.

²⁾ Han H. Tb. 1/2 1630.

³⁾ Han H. Tb. 23/3 1646 og 23/12 1650.

⁴⁾ Vib. L. Justp. 1672 fol. 140.

denne er, maaske er det Anne Eriksdatters Søn Erik Kjeldsen, der har antaget Familienavnet. Før Niels Nielsen kom til Kjærgaardsholm, havde han været Forpagter paa Nøragergaard, hvorfra han havde et Mellemværende med Ejerne af Slægten Sehested, hvilket resulterede i, at der blev givet ham Udlæg i den tidligere omtalte Hannerupgaard med tilhørende Mølle¹).

¹) H. R. Db. 1673 fol. 174 og Vib. L. Dok. 1673.

DE FRA MORDET I DALL I 1626 KENDTE BLOCH'ER PEDER PEDERSEN BLOCH

Denne Mand har ikke gjort sit Navn kendt ved et langt Livs Arbejde for at komme frem med Hensyn til denne Verdens Goder eller ved mange Aars Optræden paa Tinge som saa mange af Niels Bl.'s Descendenter. Han døde ganske ung, og dog er hans Navn blevet mere kendt end de fleste af den her omhandlede Slægt, men paa en for ham ubehagelig Maade. Anledningen til hans Fremtræden for os ligger alene i hans Død, som blandt andet er ret udførligt behandlet i Jydske Samlinger¹⁾, hvorfor der her kun skal gives nogle enkelte Oplysninger.

Peder Bl., der først kun omtales som Peder Pedersen, men senere altid tildeles Efternavnet Bloch, var i Tjeneste hos Herredsfogden i Fleskum Herred Lille Christen Povlsen i Vestergaard i Dall. Den 26/6 1626 havde han med Husbondens Søn Povl Christensen et Ordskifte, der efter de første Forklaringer skulde skyldes hans Optræden overfor hans Husbond, og som resulterede i et Haandgemæng, hvorunder Povl Christensen skulde have faaet et Knivsaar — paa en Fingers Længde — i Armen, medens Peder Bl. fik sit Banesaar.

Nu optræder selvfølgelig den dræbtes Slægt, repræsenteret ved en Broder Mikkell Pedersen Bl., der angives at bo i Fristrup, og en Mikkell Bl. fra Aalborg, hvis slægtsmæssige Tilknytning til de andre ikke oplyses. De faar ikke i første Omgang noget ud af deres Virksomhed, idet Drabet betragtedes

¹⁾ J. S. 5 — V — 146 ff.

som sket i Nødværge og Povl Christensen derfor frikendtes.

Familien lod det dog ikke forblive derved, men indankede Sagen for Landstinget, hvor de Vidneforklaringer, der var lagt til Grund for Herredstingets Afgørelse, kendtes utroværdige og vildige, medens Povl Christensen blev dømt fredløs. Han maa dog senere have villet forsøge at faa sin Sag optaget igen og faar i 1634 kgl. Beskærmelsesbrev, men det er uvist, hvad Resultat der kom ud af det. — Povl Christensen har sikkert været noget hastig af sig, ifølge Aalborg Byfogedregnskab for 1615—16 maatte Povl Christensen i Dall erlægge 2 Rdl., »for han uforvarende skød i et Vindue«.

MIKKEL PEDERSEN BLOCH,

Broder til forannævnte Peder Pedersen Bl. kendes formentlig kun fra Sagen vedrørende dennes Død.

MIKKEL BLOCH I AALBORG

Derimod har vi flere Oplysninger om den samtidig nævnte Mikkel Bloch i Aalborg. Han maa være den Borger her af samme Navn, som beskyldtes for, da Byfogden under Kejserfejden var flygtet bort, sammen med sin Hustru, Dorte Pedersdatter, og en anden Mand at have taget Byfogdens Hus i Besiddelse og der holdt »slet og uskikkeligt Levned og Hus«, drukket og sviret stærkt (der var godt med Drikkevarer i Huset) og bortstjaalet og ødelagt af Indboet¹⁾.

Iøvrigt ved vi om ham, at han i 1631 førte Sag imod Hr. Gisbert Balckenberg i Skørping for Gæld til sal. Christen Ibsen i Aalborg i Henhold til Brev, der var tilfaldet Mikkel Bl. i Arv²⁾; han har vel været gift med Christen Ibsens Enke eller Datter.

¹⁾ Himmerl. og Kj. H. 1912—14 S. 87 og Aalborg Tb. 16/11 1629.

²⁾ Hell. H. Tb. 6/9 1631.

SØREN BLOCH I EISTRUP

I Helligum Herred paa en Egn, hvor vi gennem Tiderne træffer mange af Niels Bl.'s nogenlunde sikre Slægtninge, stilles vi i Tiden 1610—1646 ret hyppigt overfor en Søren Bl. i Eistrup i Brøndum Sogn, hvor der tidligere havde ligget en Hovedgaard Estrup, som tilhørte Hr. Niels Bugge til Hald¹⁾. — Vi ser aldrig nogen Angivelse af hans Faders Navn eller nogen Oplysning, der kan placere ham i vor Slægts Rækker, hvor han egentlig efter alt foreliggende kunde antages at høre hjemme. Han optræder i mange Anledninger paa Ting, for sig selv, som Kirkeværge, som Deltager i retslige Syn, som Værge eller som Sagfører for andre og blot som en af de 8 Tingmænd.

Han faar en afdød Mands Signet kendt magtesløst²⁾, og senere maa han melde, at hans eget Signet er frakommet ham imod hans Vilje og faar det derfor aflyst og gjort aldeles magtesløst³⁾. Efter Kejserfejden nævnes han som forarmet, og han sad vist i det hele taget ikke videre godt i det. Det er maaske Grunden til, at han i 1639 synes at have været vel stærkt ude om sig, han maa i Retten love at stille sin Husbond tilfreds for de Ege, han har taget i Østergaards Lund⁴⁾.

I 1646 faar han Kvaler med en Arvesag, idet der af hans Halvsøster Mette Nielsdatter i Nørbejg fremsættes Krav overfor ham paa hendes Arvepart efter Moderen Vibeke Peders-

¹⁾ Gjerding: Helligum H. S. 209.

²⁾ Hellig. H. Tb. 6/10 1629.

³⁾ Hellig. H. Tb. 22/11 1631.

⁴⁾ Hellig. H. Tb. 1639 fol. 73.

datter, som boede og døde i Ræbild¹⁾). Han afgiver et skriftligt Svar, hvori det hedder, at hendes Fader sal. Niels Mikkelsen i Ræbild levede mange Aar efter, at Arven var faldet, at Søren Bl.'s Broder Joen Bl. var ældre end han, at hun nu havde været gift i mere end 20 Aar, og at der var akkorderet med Niels Mikkelsens Arvinger, hvorefter han blev frikendt²⁾). Men Sagen var ikke dermed sluttet, senere samme Aar foretages igen et Fremstød, idet det nu anføres, at Søren Bl. paa Skiftet efter Niels Mikkelsen æskede mødrene Arv for Mette Nielsdatter og hendes Broder Mikkil Nielsen, som boede og døde i Kalundborg, og blev samme Gæld indført til vitterlig Gæld; ved samme Lejlighed indstævnedes Else Andersdatter i Ræbild med formentlig 4 Børn³⁾). Næste Tingdag krævede Søren Bl. Else Andersdatter for 4 Sldr. samt en god Kaabe, som var Mette Nielsdatters Arv efter Vibeke Pedersdatter, og som var indført til vitterlig Gæld. Der findes ingen endelig Afgørelse i Sagen, den 1. Dec. 1646 — en Uge efter, at der var optaget Tingsvidne om, at Søren Bl. og 2 andre i Ejstrup af Fjenderne blev fraplyndret Besætning og Løsøre og derved var blevet saa forarmet, at de ikke kunde betale Kobbervat — bliver den opsat i 3 Uger, og Tingbogen slutter netop ved Referatet for den 22. Decbr. uden Bemærkning om Sagen, medens der ingen Tingbog findes for 1647. — Det lidt indviklede Familieforhold har vist ligget saaledes, at Vibeke Pedersdatter først var gift med en Bloch, Søren og Joen Bl.'s Fader, og derefter med Niels Mikkelsen med Børnene Mette og Mikkil som Resultat, samt at Niels Mikkelsen efter hendes Død har giftet sig med Else Andersdatter og faaet et nyt Hold Børn.

Under Forudsætning af, at denne Antagelse er rigtig, og at Mikkil Nielsen var ældste Søn i 2. Ægteskab, er det derhos, eftersom han i saa Fald skulde opkaldes efter sin Moders første Mand, sandsynligt, at Sørens Fader har heddet Mikkil Bl.

Ifølge en Indberetning fra 1735 var der ved Brøndum By paa østre Side af Vejen til Siem en Kilde, der kaldtes Block

1) Hell. H. Tb. 24/2 1646.

2) Hell. H. Tb. 28/4 1646.

3) Hell. H. Tb. 3/11 1646.

Kilde. Da denne maa ligge i Nærheden af Søren Bl.'s Ejendom, er det vel ikke udelukket, at Kildens Navn har Forbindelse med Bloch-Slægten her.

Søren Bl. er sikkert død i Slutningen af 1647 — han nævnes endnu i Listen over Pengeskat til Sct. Michaelis et Martini 1647 —, men senere har vi ikke noget Livstegn fra ham. Broderen Joen kendes formentlig kun fra denne Sag.

Den omhandlede Sag giver os yderligere Anledning til at gisne, at den Mikkel Nielsen, der boede og døde i Kalundborg, er identisk med en Borgmester Mikkel Bloch i denne By; efter Datidens Opkaldelsesregler vilde der ikke være noget som helst mærkeligt i, at han foruden »Stedfaderens« Fornavn ogsaa antog dennes Efternavn. Tiden synes at passe meget godt, idet Mikkel Bl., der den 27/7 1643 ansøgte om Hjælp til at faa inddrevet et Beløb af 82 Rdl., som han havde faaet til Gode, da han 3 Aar i Forvejen havde haft en Kornet Bülow indkvarteret¹⁾, den 24/5 1644 underskriver en officiel Erklæring fra de smaa Købstæder paa Kalundborgs Vegne²⁾ og var død den 28/3 1645, da hans Efterleverske Elline Jacobsdatter udstedte et Gældsbevis for 100 Sldr. og 4 Stude³⁾.

Og denne »forlorne« Blochslægt kan vi formentlig følge endnu videre, idet en Morten Mikkelsen Bl. fra Kalundborg blev Student i 1654; han, der sikkert med Rette kan opføres som Søn af Mikkel Bl., døde 1675 kun ca. 41 Aar gl., men var dog naaet saa langt frem og saa vidt omkring, at han var blevet svensk Hofpræst⁴⁾.

¹⁾ D. Kanc. Indk. Br.

²⁾ Erslev: Rigsraadets og Stændermødernes Hist. III S. 25.

³⁾ Herredags Db. 1649 fol. 107.

⁴⁾ L. A. Registr. o. Stud.

ENKELTPERSONER AF NAVNET BLOCH

Foruden flere i det foregaaende omtalte Enkelt personer af Navnet Bloch, som vi ikke med videre stor Sandsynlighed kan placere i nogen af de behandlede Slægtsgrene, træffer vi gennem Tiderne paa en Del, som det er mer eller mindre naturligt at sætte i Forbindelse med vor Slægt, uden at der dog foreligger nærmere Bevis for deres Samhørighed dermed.

Vi kan da begynde med en *Peder Bl. i Vejrholt* i Store-Arden Sogn, som i mange Henseender passer udmærket ind i Ensemblet. Fra vi første Gang støder paa hans Navn, ca. 1600, til 1629/30, da han oplader sin Gaard til en anden, møder vi ham ret hyppigt, i 1606 som den sidste blandt de 8 Tingmænd, senere flere Gange i Dommers Sted paa Hindsted Herreds Ting og 1624/25 som Sandemand¹⁾.

Fra Dronningborg Lensregnskaber og Eske Brocks Dagbøger ved vi, at der i Aarene 1608—11 var ansat en *Skriver Niels Bl.* paa Dronningborg. Herom noterer Eske Brock saaledes: »S. D. (24/5 1608) kom Niels Block hidt att antage Skriffuerstuen her; Gud giffue til gode Lycke«²⁾, og vi ser blandt andet, at han den 7/9 1608 fik 5 Mark til 1 Td. Øl til Folkene paa Torup Ladegaard — det senere Frisenvold — i Anledning af, at Kornet var høstet (opskaaret)³⁾. Det ligger ret nært at sætte ham i Forbindelse med den Niels Bl., der i 1591 kaldes Dr. med. Hans Palludans »Dreng« og havde skrevet et Brev for ham, jfr. S. 26. Og

¹⁾ Aalb. L. Regnsk.

²⁾ Vedel Simonsen: Eske Brock I 56.

³⁾ Vedel Simonsen: Eske Brock I S. 63.

da han formentlig ikke omtales som værende paa Dronningborg længere end til 1611, skulde der ikke være noget til Hinder for, at han ogsaa er den Mand af samme Navn, der har afgivet en Erklæring, hvorom der som omtalt S. 30 er Retsstrid for Landstinget i 1612, og som da havde Ophold hos sin Fader. Den sidste Optegnelse om Niels Bl. i Eske Brocks Dagbøger — af 8/5 1611 — hvorefter Lensmanden har sendt sin Hustru »Niels Blockis Brev hans Regnskab angældende«, kan maaske betyde, at der har været Vrøvl med hans Regnskab, og at han derfor har faaet eller taget sin Afsked¹⁾.

Det kunde maaske hævdes, at det var en Mangel ved Slægtens Historie, hvis den ikke havde ydet Bidrag til de triste, men ret hyppigt grasserende Hekseforfølgelser; det kan den imidlertid. Vi har tidligere omtalt en Christen Bl. i Ulstrup (Røkkedal), hvis Navn nævnes i 1575. Det er ret sandsynligt, at den *Kirsten Christensdatter Bloch*, Mads Mikkelsens Kvinde i Visborg, som baade i 1618 og 1636 er indblandet i Trolddomssager, er hans Datter. Hun skulde efter Angivelse af en Kone i Vive, »Gammelmoder« kaldet, som blev henrettet i 1617 som Heks, have forgjort en Kvinde ved at kaste en Klud med »noget Tingest« i under hendes Seng og til Gengæld for »Gammelmoders« Hjælp dertil foræret hende en Særk²⁾. Hun slap heldigt fra Sagen i 1618, og hun er antagelig ogsaa kommet godt fra den anden Beskyldning, der var fremsat ved Kirkenævn; da Sagen kom for Landstinget blev den tilbagevist.

Wiberg har i sin Præstehistorie som den første Præst til Brøndum og Hvidbjerg Sogne 16 .. en *Hr. Mads*, hvis Søn Hr. Morten Madsen Brøndum († ca. 1674) angives at være hans Efterfølger. Denne *Hr. Morten* ses imidlertid saavel i 1635 som i 1650 at have benyttet Efternavnet Bloch³⁾. En *Jens Madsen Bl.*, der var født ca. 1615, blev Student fra Roskilde i 1635 og døde som studiosus i 1652, kan muligvis være Broder til Hr. Morten, medens en Student Matthias Martini Blochius — *Mads Mortensen Bl.* — som i 1663 blev immatrikuleret fra

¹⁾ D. Mag. 4 — V — 130.

²⁾ R. A. A. 1916 S. 97.

³⁾ D. Kanc. Indk. Br. 7 - 20/ 1635.

Viborg, men som vist iøvrigt ikke kendes, udmærket kunde være Søn af Hr. Morten¹⁾). Navnet Mads er ikke ukendt i Familien Bloch, jfr. at der var en Mads Bl. i Fræer i 1562.

Der ses ikke at foreligge noget om, hvorvidt en *Anne Jensdatter Bl.*, der angives at have været gift med Hr. Hans Samuelen Schreuder eller Schrøder, som i 1617 blev Præst i Horsens, kan regnes med til Slægten, Navnene vilde passe meget godt dertil.

I Horsens har der iøvrigt ogsaa været en Præst, hvis Forbindelse med Slægten ikke kan anses for udelukket, nemlig *Hr. Søren Nielsen Bl.*, som var født ca. 1618, blev Student 1638 fra Hillerød og efter at have været Kapellan i Skaane blev Præst i Horsens²⁾). Han kunde være Søn af Badskær Niels Bl. i Ringsted (Skelskør).

Det kan endvidere her nævnes, at der har været 2 *fyenske Præsteslægter Bloch*, af hvilke ifølge Biografisk Leksikon den ene Slægts Stamfader var en Morten Andersen, der skal have været Degn i Ubberud fra 1619, medens den anden nedstammede fra en Niels Sørensen Bl., der var Forpagter paa forskellige Herregaarde og skal være Søn af Herredsfoged i Tørrild Herred Søren Lassen Bl., hvorved dog bemærkes, at jeg har fundet denne ret hyppigt nævnt i Lensregnskaber men altid som Søren Lassen uden Efternavnet Bloch.

Fra Aalborg er der i det 17. og 18. Aarhundrede dimitteret et Par Studenter af Navnet Bloch, som meget vel kan tilhøre Slægten, *Christen Sørensen Bl.* f. ca. 1614 og *Niels Sørensen Bl.* f. ca. 1698; om en ca. 1693 født Student *Peder Sørensen Bl.* er Broder til sidstnævnte er uvist³⁾). Den førstnævnte maa være den Hr. Christen Sørensen Bl., der var Skibspræst i 1641⁴⁾), i Christiania i 1650, og som døde 1681⁵⁾).

Forbindelse med vor Slægt er — den fjerne Bopæl til Trods — ret sandsynlig for *Hannibal Pedersen Bl.*, der i 1684 døde

¹⁾ L. A. Registr. o. Stud.

²⁾ Aarhus Stifts Aarb. 1930 S. 39.

³⁾ L. A. Registr. o. Stud.

⁴⁾ Kirkeh. S. 3 — V — 347 jfr. III S. 506.

⁵⁾ P. T. 2 — IV — 189.

som Skoleholder i Køge, idet han maa være den Hannibal Petri Block, der i 1656 blev Student fra Aalborg¹⁾); han kunde saaledes godt være Søn af den yngre Peder Bl. i Gerholm. Da der i 1688 foretoges Skifte efter ham, viste det sig, at Gælden var et Par Daler større end Aktivernes Værdi, der kun udgjorde ca. 6 Dlr., saaledes at der ikke blev noget til de 2 umyndige Børn Peder Hannibalsen og Else Hannibalsdatter; Enken Anne Pedersdatter havde da indgaaet nyt Ægteskab med en Handskemager Peder Jensen, der lovede at have Omsorg for Børnene²⁾).

Oppe i Han Herreder — paa den Egn, hvor vi i det foregaaende har mødt en Del Bloch'er, som maa antages at høre til Familien fra Hindsted Herred — træffer vi paa nogle Degne, hvorom der ikke i det behandlede Materiale foreligger Oplysninger til Afgørelse af, om og i bekræftende Fald hvorledes de har Forbindelse med Slægten. En *Jacob Bl.*, der formentlig var Student, bliver den 12/6 1702 kaldet til Degn i Kjettrup med Gjøtrup³⁾). Han og hans Kone optræder som Faddere i Kjettrup Kirkebog i Aarene 1703—08, hvilket stemmer godt med, at han kun skal have haft Ansættelse der til 1709. Senere har vi fra 1726—51 i samme Sogne en Degn, der hed *Peder Pedersen Bl.*⁴⁾ og skal have været Student fra Aalborg 1703, 18 Aar gl. Han faar det Skudsmaal, at han var »flittig i sit Skolehold og i sit Levned ikke forargelig«; en Søn hjalp ham med de smaa Børn. Han er død i 1754, da der holdes Skifteforretning i hans Boden 12/12 1754⁵⁾). Enken hed Ingeborg Gjessing, Datter af en Kapellan, og der var 4 Børn, Sønnen Christopher, der var 23 Aar gl. og 3 Døtre, hvoraf den ældste var gift paa Sjælland, medens de andre 2 var Elle 25 Aar og Magdalene 19 Aar.

Det kan endvidere oplyses, at der har været en Degn af Navnet *Bertel Bl.* i Sdr. og Nr. Tranders; han døde i 1773 efter at være gaaet af og blev begravet fra Aalborg Frue Kirke.

Af samme Slægt er maaske en Pastor *Hans Chr. Thomsen*

¹⁾ L. A. Registr. o. Stud.

²⁾ Køge Skiftep. 1682—92 fol. 214b.

³⁾ P. T. 9 — III — 104.

⁴⁾ Thisted Amt 1914 S. 34.

⁵⁾ V. Han H. gejstl. Skiftep. 1734—1808 fol 78b.

Bl., der i 1734 blev Præst i Aggersborg og angives født 1689 i Lemvig af Forældre Thomas Bertelsen Bl. og Marie Knudsdatter¹⁾. Og hertil slutter sig muligvis ogsaa det paa Trinitatis Kirkeplads i København begravede Søskendepar *Else Thomasdatter* og *Mads Thomsen Bl.*, der angives født i Jylland henholdsvis 20/12 1715 og 20/8 1723, samt *Edskel Thomsen Bl.*²⁾. Derimod er Hans Chr. T. Bl.'s Efterfølger som Præst i Aggersborg fra 1736 Henrik Jespersen Bl., der angives f. i Aarhus 24/10 1705 som Søn af S. Sørensen Herskind og Elise Ditlevsdatter Bl., sikkert ikke af Familien; Moderen har antagelig tilhørt en Garverfamilie Bloch i Aarhus, der maaske var i Familie med Garvere af samme Navn i Aalborg og Randers, hvis Forbindelse med vor Slægt synes ret usandsynlig. Om en af disse Bloch'er i Randers, *Raadmand Henrik Bl.*, skal det dog oplyses, at Arv og Gæld blev fragaaet ved hans Død i Septbr. 1645, og at hans Ejendele saa blev staaende i hans Lejlighed i »en 11 Aars Tid«, indtil Huset faldt sammen og sønder slog det meste; da ingen Kreditorer gjorde Krav gældende, tildømtes Kgl. Majestæt Efterladenskaberne til Værdi ca. 40 Sldl.³⁾.

En *Tames Sørensen Bl.* tog 16/12 1661 Borgerskab i Randers.

Paa Sjælland har vi saa tidligt som i 1532 en Borgmester i Præstø, *Morten Block*, der nævnes i nogle Skrivelser angaaende Salg af en Gaard i Lille Pilestræde i København, som Antoniterklostret i Præstø maatte afhænde »for stor Trang og Nød«⁴⁾.

I 1535 fik en *Hr. Lauritz Block* Brev paa Stokkemark Kirke »ad gratiam«, indtil kgl. Maj. bliver anderledes til Sinds derom⁵⁾, medens en *Mester Anders Block* i 1539 gav Afkald paa et Vikarie i Kalundborg⁶⁾.

En ikke nærmere betegnet *Jens Block* fik i 1555 Fredebrev for Lauritz Fyenboes Død, hvem han »kom for Skade at slaa

1) Wib.

2) P. T. 4 — 6 — 256.

3) Randers Byfogedregnsk. 1654—55 (R. A.) og Stadfeldt: Randers S. 130.

4) Kirkehist. S. 4 — II — 226 jfr. 221.

5) K. Br. 27/7 1535.

6) K. Br. 10/11 1539.

ihjel«, dog skulde han stille den dødes Slægt og Venner tilfreds¹⁾).

I *København* nævnes i det 17. Aarh. flere Bloch'er, om hvis eventuelle Forbindelse med Slægten der ikke ses at foreligge Oplysninger. Her omtales i 1645 en Klejnsmed *Hans Bl.* som boende i Vestergade og en *Niels Bl.* i Nørregade, medens en *Anders Bl.* samtidig havde Bopæl i Peter Apotekers Boder udenfor Østerport²⁾. 1677 begravnes her en *Christen Christensen Bl.*³⁾; i 1676 vies en *Jørgen Bl.*, antagelig Guldsmed paa Østergade⁴⁾, og i 1679 en *Rasmus Nielsen Bl.*⁵⁾, medens der oprettes Testamenter i 1680 af en Wilh. Wollenbrog g. m. en *Sophia Sørensdatter Bl.*⁶⁾, der vel er den Vaskerpige hos Prins Frederik af dette Navn, som under 30/10 1678 fik det store Beløb 300 Rdl. som kongelig Gave til sit Bryllup⁷⁾ — der ligger maaske en Roman bagved — og i 1686 af en *Rasmus Christensen Bl.*, der i rum Tid havde været gift med Anne Jensdatter.

En Urtegaardsmand *Hans Rasmussen Bl.*, der havde været ansat ved den kgl. Have ved Kronborg og andre fornemme Herskabers Have, nyder Æren at være optaget i Ehrencron-Müllers Forfatterlexikon; han udgav i 1647 i København en »Horticultura Danica« om »hvorledes en zirlig oc nyttig Urte-Have i Dannemarck kand anrettis, beprydis oc ved Mact holdis.«

Ogsaa *Norge* har gennem Tiderne huset en Del Personer og Familier, der har benyttet Efternavnet Bloch, men i de fleste Tilfælde er det dog ikke videre sandsynligt, at de har Forbindelse med vor Slægt. Det bør dog nok anføres, at en Hr. Thomas Olsen (Olufsen) Bloch i Fyrisdal har efterladt sig Opteg-

1) K. Br. 23/11 1555.

2) Kbhvns. Dipl. VI 271 og 329.

3) P. T. 7 — 1 — 60.

4) P. T. 6 — 6 — 289, jfr. Kbhvns. Dipl. III 716 og 721.

5) P. T. 7 — 1 — 31.

6) P. T. 7 — 5 — 208.

7) E. Marquard: Kgl. Kammerregnskaber fra Fr. IIIs og Chr. Vs Tid S. 190.

8) P. T. 8 — 4 — 204, jfr. Kbhvns. Dipl. III 674.

nelser af 11/12 1705 om sin Familie¹⁾), hvorefter hans Farfader *Niels Olesen Bl.*, der var Handelsmand og Buntmager i Skien, skulde være født i Jylland den 23/6 1579. Denne havde med 3 Hustruer ialt 22 Børn, hvoriblandt Præstens Fader Raadmand i Skien Ole Nielsen Bl., der var født 10/11 1609 og var gift med Anna Thomasdatter. Hr. Thomas havde en Søn Peder, f. 13/1 1678, der ligeledes blev Præst i Fyrisdal.

¹⁾ Ny kgl. Saml. 743 fol.

FORKORTELSER VED KILDEANGIVELSER

Aalb. L. Jb.	Aalborghus Lensregnskab, Jordebog.
D. A. A.	Dansk Adels Aarbog.
Dahlerup: Mar.	Dahlerup: Mariager Klosters og Bys Historie.
D. Kanc.	Danske Kancelli.
D. Mag.	Danske Magazin.
Dipl. Vib.	Diplomatarium Vibergense.
Duch. Dipl.	Dueholms Diplomatarium.
Extr. Mdtl.	Ekstraskatte - Mandtaller.
Fr. I Reg.	Frederik 1's danske Registranter ved Erslev og Møllerup
G. Skiftep.	Gejstlig Skifteprotokol.
Han H. Tb.	Han Herreds Tingbog eller Justitsprotokol.
Hannæs B. Tb.	Hannæs Birks Tingbog.
Hell. H. Tb.	Hellum Herreds Tingbog eller Justitsprotokol.
Hindst. H. Tb.	Hindsted Herreds Tingbog eller Justitsprotokol.
Hist. T.	Historisk Tidsskrift.
H. R. Db.	Højesterets Dombog.
J. Reg.	Jydske Registre.
J. S.	Jydske Samlinger.
J. T.	Jydske Tegnelser.
K. Br.	Kancelliets Brevbøger.
Kirkeh. S.	Kirkehistoriske Samlinger.
Kr. Sk.	Kronens Skøder.
L. A.	Landsarkivet i Viborg.
L. A. Registr. o. Stud.	Registratur over Studenter i Landsarkivet i Viborg.
Mar. Kl. Lensr.	Mariager Kloster Lensregnskab.
Mar. Tb.	Mariager Tingbog eller Justitsprotokol.
Ons. H. Tb.	Onsild Herreds Tingbog eller Justitsprotokol.
P. T.	Personalhistorisk Tidsskrift.
R. A.	Rigsarkivet.
R. A. A.	Randers Amts historiske Aarbog.
Reg. o. a. L.	Registre over alle Lande.

Rep. I og II.	Danmarks Breve fra Middelalderen, I og II Række.
Rig. Forf.	Rigens Forfølgningsbog.
Rtk.	Rentekammeret.
Sogne-Jb.	Sognejordebøger 1661—62 paa Landgilde, Udsæd og Avling.
Stadfeldt: Randers.	S. A. Stadfeldts Beskrivelse over Randers Købstad.
Trudsh. Ark.	Trudsholm Godsarkiv.
Vib. L. Db.	Viborg Landstings Dombog.
Vib. L. Justp.	Viborg Landstings Justitsprotokol.
Vib. L. Tb.	Viborg Landstings Tingbog.
Wib.	Wiberg: Dansk Præstehistorie.
Visborgg. Ark.	Visborggaard Godsarkiv.
Æ. d. A.	Ældre dansk Arkivregistratur.

PERSON- OG STEDREGISTER

A.

- Aagaard, V. Han H., 79.
 — Martha Jacobsdtr., 169.
 Aarup, V. Han H., 78—82, 96—103.
 Abel, David Johansen, 69, 74.
 Abelin, Rasmus Christensen, 73.
 Als, Hindst. H., 37.
 Anchersdtr., Anne, 155.
 Andersdtr., Ane, 41.
 — Anne, 168.
 — Else, 183.
 — Inger, 41.
 — Maren, 41.
 — Margrethe, 91.
 Andersen, Christen, 41.
 — Christen, Borgm., 93.
 — Jens, Herredsf., 84, 85, 87, 95, 137, 138.
 — Kjeld, 138.
 — Laurs, Forp., 62.
 — Morten, 187.
 — Niels, Sgpr., 168.
 — Niels i Aggersborg Torup, 95.
 — Søren i Klejtrup, 41.
 — Søren i Hærup, 41.
 — Thomas, 41.
 Arden, Jens Jensen, Sgpr., 64.
 — Ll., Hindst. H., 47.
 — St., Hindst. H., 34—60.
 Arenfeldt, Niels, 164.
 Arenstorff, Fr. v., 95.
 Astrup, Hindst. H., 37.

B.

- Balckenberg, Gisbert, Sgpr., 181.
 Banner, Anders Eriksen, 21.
 — Erik, Ridder, 17.
 Bentzen, Thorbjørn, 176.
 Bering, Jens Pedersen, Raadm., 31.
 — Peder, Borgm., 94.
 Bille, Peder, 115—16.
 Bjerregaard, V. Han H., 80—82, 88, 93, 94, 95.
 Bjørn, Else Lauritzdtr., 171.
 Blegvad, Christen, 155.
 Blichfeldt, Hans Henriksen, 91, 103.
 Bloch, Bloc, Block, Blok:
 — Anders, 190.
 — Anders, Magister, 189.
 — Anders Jensen, 156, 157.
 — Andreas, Munk, 11.
 — Ane Dorthea, 149.
 — Anna, Skuespillerinde, 150.
 — Anne Cathrine, 153.
 — Anne Christensdtr., 43, 44, 62, 156.
 — Anne Frederiksdtr., 153.
 — Anne Jensdtr., 29, 51—55.
 — Anne Jensdtr., 164, 176.
 — Anne Jensdtr., 187.
 — Anne Kirstine, 155.
 — Anne Margrethe, 67, 72.
 — Anne Marie, 147.
 — Anne Mortensdtr. d. æ., 83, 87, 97, 101—03.

- Bloch, Anne Mortensdtr. d. y., 87.
 — Anne Pedersdtr., 112, 113, 135—36.
 — Anne Pedersdtr., 171.
 — Anne Sophie, 146.
 — Anne Sørensdtr., 39, 42, 43.
 — Anne Sørensdtr., 62.
 — Anne Sørensdtr., 84—86, 91, 102.
 — Barthellt, 16.
 — Bent, 140.
 — Bern, 12.
 — Bertel, Degn, 188.
 — Bertel, Kapellan, 13.
 — Bertel Sørensen, 106.
 — Carl, Maler, 149.
 — Cathrine Andersdtr., 72.
 — Cathrine Margrethe, 155.
 — Christen, Byf., 42, 91, 94, 113, 128—29.
 — Christen i Ulstrup, 104, 186.
 — Christen i Vive, 16.
 — Christen Christensen, 190.
 — Christen Jensen, 101.
 — Christen Jensen, 164, 171—73, 178.
 — Christen Rasmussen, 159.
 — Christen Sørensen, Sgpr., 187.
 — Christiern, Væbner, 13.
 — Christopher, 188.
 — Cidsel Jensdtr., 27, 28.
 — Dorothe Jensdtr., 27, 30—31.
 — Dorothe Jensdtr., 52, 74.
 — Dorothe Nielsdtr., 23, 43, 141.
 — Dorothe Mortensdtr., 75, 87.
 — Dorthe Marie, 155.
 — Dorthe Marie, 156.
 — Dose, Ridder, 12.
 — Edel Pedersdtr., 171.
 — Edskel Thomsen, 189.
 — Ella Pedersdtr., 188.
 — Else Cathrine, 169.
 — Else Ditlevsdtr., 189.
- Bloch, Else Hannibalsdtr., 188.
 — Else Thomasdtr., 188.
 — Emil, 149, 150.
 — Engel Sophie, 169.
 — Erik, 178.
 — Fesends Pedersen, 113, 117, 127—28.
 — Frederik Pedersen, Sgpr., 63, 66, 153.
 — Frederik Sørensen, Sgpr., 11, 61.
 — Gunulf, 13.
 — Hannibal Pedersen, Degn, 118, 187, 188.
 — Hans, 190.
 — Hans Chr. Thomsen, Sgpr., 188.
 — Hans Frederik, 169.
 — Hans Rasmussen, 191.
 — Helle Henriksdtr., 96, 101.
 — Henrik, 12.
 — Henrik, Raadm., 189.
 — Henrik Jensen, 101.
 — Henrik Jespersen, 189.
 — Henrik Mortensen, 83, 92—96.
 — Ingeborg, 62.
 — (Abel), Inger, 69.
 — (Skipper), Inger, 68, 69.
 — Inger Jensdtr., 27—30, 145, 149.
 — Inger Jensdtr., 52, 73—74.
 — Inger Pedersdtr., 74.
 — Jacob, 170.
 — Jacob, Degn, 188.
 — Jacob, Forp., 168, 170.
 — Jacob Andersen, 53, 72, 73, 157—58.
 — Jacob Pedersen, 111, 112, 117, 129—30.
 — Jens, 69.
 — Jens, 22, 137.
 — Jens, 156.
 — Jens, 189.

- Bloch, Jens i Stenstrup, 107.
 — Jens i Valsgaard, 15.
 — Jens Andersen, 72, 73, 155—57.
 — Jens Andersen, Skipper, 54, 68, 69.
 — Jens Henriksen, 96—101.
 — Jens Jensen i Lunde, 90, 93, 102, 163—67, 172.
 — Jens Jensen, Provst i Borup, 28, 51, 142—46.
 — Jens Jensen, 146.
 — Jens Jensen, Provst i Kollerup, 99, 167—69.
 — Jens Jensen, Provst i Haverslev, 168, 169.
 — Jens Jensen, 169.
 — Jens Johansen, 146, 147.
 — Jens Madsen, 186.
 — Jens Mikkelsen, Sgpr., 78, 161—64.
 — Jens Mortensen i Lund, 83, 90—92.
 — Jens Nielsen, Mag., 22, 24—32.
 — Jens Nielsen, 22.
 — Jens Pedersen paa Torstedlund, 15, 16.
 — Jens Pedersen, Kapellan, 29, 51, 164, 167, 176, 177.
 — Jens Pedersen, Sgpr., 63, 65, 67, 151, 156.
 — Jens Pedersen, Borgm., 113, 119—27.
 — Jens Pedersen, 171.
 — Jens Sørensen, Herredsf., 18, 29, 38—52, 137.
 — Jens Sørensen, 54, 60—61, 62.
 — Jens Urban, 170.
 — Jep, 12.
 — Jep Pedersen, Raadm., 12.
 — Jes, 13.
 — Jes, 14.
- Bloch, Jes i Ribe, 12.
 — Jes i Kogstrup, 12.
 — Joen, 183.
 — Johan Jensen, 146.
 — Johan Pedersen, 147, 148.
 — Johanne Malene, 148.
 — Johanne Mortensdtr., 103.
 — Johannes (Jens), Kannik, 12, 13.
 — Johannes, 12, 13.
 — Jørgen, 190.
 — Jørgen Pedersen, Degn, 147, 148.
 — Jørgen Peter, Gross., 149.
 — Karen Jensdtr., 27, 31.
 — Karen Sørensdtr., 62.
 — Karin Pedersdtr., 112, 113, 117, 136.
 — Kirsten Christensdtr., 186.
 — Kirsten Jensdtr., 52, 70.
 — Kirsten Jensdtr., 151.
 — Kirsten Johansdtr., 146.
 — Kirsten Sørensdtr., 18, 39—41.
 — Kirsten Sørensdtr., 61—62.
 — Lars Frederiksen, Sgpr., 153.
 — Lauritz, Kogstrupgaard, 12.
 — Lauritz i Viborg, 27, 31.
 — Lauritz, 158.
 — Lauritz, Sgpr., 189.
 — Liisbet, Jensdtr., 101.
 — Lisbeth Henriksdtr., 96, 101.
 — Lucas Johansen, 146, 147.
 — Mads i Fræer, 109, 187.
 — Mads Jensen, 101.
 — Mads Mortensen, 186.
 — Mads Thomsen, 189.
 — Magdalene Pedersdtr., 171.
 — Magdalene Pedersdtr., 188.
 — Maren, 170.
 — Maren Frederiksdtr., 153.
 — Maren Jacobsdtr., 170.
 — Maren Jensdtr., 51, 60, 63—66, 129, 151.

- Bloch, Maren Jensdtr., 101.
 — Maren Jensdtr., 169.
 — Maren Nielsdtr., 170.
 — Maren Pedersdtr., 147.
 — Maren Sørensdtr., 62.
 — Margrethe Frederiksdtr., 153.
 — Margrethe Jensdtr., 146.
 — Margrethe Johansdtr., 147.
 — Margrethe Pedersdtr., 62, 63.
 — Marie Jensdtr., 27, 31.
 — Mette, 22.
 — Mette, 155.
 — Mette, 158.
 — Mette Jensdtr., 52, 71—73, 154.
 — Mette Jensdtr., 156.
 — Mette Jensdtr., 175.
 — Mette Nielsdtr., 22, 138—40, 159.
 — Mette (Pedersdtr.), 72.
 — Mikkel, 13.
 — Mikkel, 183.
 — Mikkel, 180, 181.
 — Mikkel, Sgpr., 14.
 — Mikkel i Gunnerup (?), 22, 105, 161.
 — Mikkel i Hvarre, 105.
 — Mikkel i Hørby, 15, 18, 161.
 — Mikkel i Kalundborg, 184.
 — Mikkel Pedersen, 180, 181.
 — Mogens Jensen, 137.
 — Morten i Aarup, 22, 41, 42, 78—82.
 — Morten i Røkkendal (?), 22, 104.
 — Morten, Borgm., 189.
 — Morten Henriksen, 96.
 — Morten Madsen, 186.
 — Morten Mikkelsen, 184.
 — Morten Mortensen, 75, 81, 83, 86—87.
 — Morten Mortensen (?), 87, 90.
 — Mouritz, 156.
- Bloch, Niels, 26, 30.
 — Niels, 190.
 — Niels (Nis), 14.
 — Niels, Badskær, 120—22.
 — Niels, Herredsf., 11, 15—23, 37.
 — Niels, Skriver, 185—86.
 — Niels, Sgpr., 168, 170.
 — Niels Nielsen, 170.
 — Niels Olesen, 191.
 — Niels Pedersen, 112, 113, 117, 131—35.
 — Niels Sørensen, 187.
 — Ole Nielsen, 191.
 — Oscar, 149.
 — P. i Ll. Brøndum, 109, 127.
 — Peder i Hørby (Nørreby, Øerby), 13—17.
 — Peder i Stenstrup, 22, 107.
 — Peder i Vejrholt, 185.
 — Peder Fesendsen, 43, 117, 128.
 — Peder Frederiksen, 153.
 — Peder Hannibalsen, 188.
 — Peder Ifversen, 74.
 — Peder Jacobsen, 54, 130—31.
 — Peder Jensen, 146.
 — Peder Jensen, Herredsf., 164, 174—75.
 — Peder Jensen, Sgpr., 167, 171.
 — Peder Johansen, 146—48.
 — Peder Jørgensen, 148, 149.
 — Peder Mikkelsen, 105.
 — Peder Nielsen i Gerholm, 22, 31, 42, 109—13.
 — Peder Pedersen, 180—81.
 — Peder Pedersen i Gerholm, 43, 110, 112—18, 133, 134.
 — Peder Pedersen, Degn, 188.
 — Peder Poulsen, Sgpr., 118.
 — Peder Sørensen, 106.
 — Peder Sørensen, 187.
 — Peder Thomassen, Sgpr., 191.
 — Poul, 149.
 — Rasmus, 170.

- Bloch, Rasmus Christensen, 159.
 — Rasmus Christensen, 190.
 — Rasmus Nielsen, 190.
 — Riborg, 54, 62, 63.
 — Sidsel Jensdtr., 52, 58, 66—68.
 — Sidsel Nielsdtr., 22, 76—77.
 — Sophie Jensdtr., 167—68.
 — Sophie Jespersdtr., 168.
 — Sophia Sørensdtr., 190.
 — Sveno, 12.
 — Søren, 54.
 — Søren i Eistrup, 182—84.
 — Søren i Hørby, 16, 22, 106.
 — Søren Jensen, Herredsf., 11, 51, 52, 55—60, 72, 129.
 — Søren Lassen, Herredsf., 187.
 — Søren Mortensen, Borgm., 18, 75, 81—87, 91.
 — Søren Niclas Johan, Etatsr., 61.
 — Søren Nielsen, Herredsf., 22, 34.
 — Søren Nielsen, Sgpr., 187.
 — Tames Sørensen, 189.
 — Thomas, 13.
 — Thomas Bertelsen, 189.
 — Thomas Olsen, Sgpr., 190.
 — Tidik, 12.
 — Troels, 22, 32.
 — Tønne, Biskop, 61.
 — Urban, Sgpr., 168, 170.
 — Valborg Rasmusdtr., 159.
 — Valdemar Antonius, Rektor, 61.
 — William, Sceneinstr., 149, 150.
 Blockholt, Læsø, 26.
 Block Kilde, Hellum H., 184.
 Blocksgaard, Rinds H., 13, 14.
 Blokdammen, Hell. H., 119.
 Bodal (Bodals Krog) Hindst. H., 36, 45, 50, 71.
 Boested, Mourids, 90.
 Bordsen (Boesen), Mikkell, 105.
 Borup, Støvring H., 143—45.
 Bosøn, Thomas, 13.
 Brahe, Jørgen, 165.
 Brask, Jens, Forp., 156.
 — Jens, til Kjellerup, 157.
 — Jens, til Svenstrup Hovg., 70.
 — Kirsten Jensdtr., 156.
 Brock, Eske, Lensm., 48, 185, 186.
 Brockenhuus, Johan, 132—34.
 — Maren, 59.
 — Oluf, 124.
 Bruchhofen, Hedevig v., 28.
 Bruun, Maren Jacobsdtr., 168.
 Brøndum, Ll., Hell. H., 127, 128.
 Brønsdorff, Jacob Pedersen, 151.
 Bryske, Anthoni, Kansler, 20.
 Budisdtr., Johanne, 147.
 Buxlund, Johannes Hansen, 155.
 Byrgesen, Peder, Mag., 51, 58, 63—65.
 Bødker, Christen Pedersen, 74.
 Bøg, Christen Justsen, Foged, 138, 139, 159.

 C.
 Christensdtr., Edel, 161—64, 174.
 — Karen, 73.
 — Kirsten, 134.
 — Maren, 68.
 — Maren, 158.
 — Mette, 42.
 Christensen, Christen, 41.
 — Christen, Sgpr., 141.
 — Erik, 126.
 — Erik, Sgpr., 163.
 — Jens, 59.
 — Jens, 174.
 — Niels, 49.
 — Peder, 175.
 — Povl, 180, 181.
 — Selgen, 20, 23, 30, 42, 141.
 Clausen, Frantz, 100.
 Clement, Skipper, 17.

D.

- Dall, Fleskum H., 180.
 — Christen, 107.
 — Jens, 35.
 — Jens, 107.
 Deden, Hartvig O. v., 116, 118.
 Deichmann, Friderich, Sgpr., 169.
 Dyre, Palle, 59, 72.
 Døstrup, Hindst. H., 19, 20, 55.

E.

- Edtzen, Kristen Lauridsen, 62, 63.
 — Laurids Kristensen, 63.
 Eistrup, Hell. H., 182.
 Eriksen, Christen, Sgpr., 177.
 — Laurids, Foged, 130.
 Eriksdtr., Anne, 163, 176—78.

F.

- Ferslev, Fleskum H., 20, 43, 141.
 Fladberg, Anne Mikkelsdtr., 148.
 Flamsted, Fleskum H., 134—36.
 Frederiksodde, Fæstning, 47.
 Fridlevsen, Søren, Sgpr., 164, 176,
 177.
 Friis, Chr., til Krastrup, 15.
 — Jørgen, Biskop, 13.
 — Jørgen Pedersen, Sgpr., 62.
 — Mette, 71.
 Frijs, Mogens, til Faurskov, 52, 89.
 Fræer, Hell. H., 134, 135.
 Fyenboe, Lauritz, 189.

G.

- Galt, Dorothe Winterberg, 69.
 — Folmer, 69, 73.
 — Henrik, Sgpr., 69, 73.
 — Knud, 69.
 Gandrup, Hindst. H., 105.
 Ged, Anders Sørensen, Sgpr., 76.
 — Christen, 22, 76—77.
 — Christen Christensen, 77.
 — Jens Christensen, 77.
 — Las, 77.

- Ged, Niels, 77.
 — Peder, Herredsf., 77.
 — Søren, Herredsf., 76.
 Gerholm, Hell. H., 109—19.
 Giessing, Ingeborg, 188.
 Gjøe, Falk Falksen, 171—72.
 Gregersdtr., Kirsten, 147.
 Grubbe, Marie, 59.
 Gyldenløve, Hans Ulrik, 123.
 Gyldenstjerne, Hannibal, 110.
 — Knud, 79.
 Gude, Anne Jensdtr., 170.
 Gudumlund, Fleskum H., 13.
 Gundersen, Chresten, 44.
 — Jens (Andersen), 72—73, 74,
 154—55.
 Gundesen, Niels, 93, 164, 178.
 Gundesøn, Jens, 72—73.

H.

- Hammergaard, Gjerl. H., 144, 146.
 Hannerup, Gislum H., 19, 42, 93.
 Hansdtr., Unse Marie, 60.
 Hansen, Lauritz, 111—13.
 Havnø, Hindst. H., 48, 56.
 Hegedal, Hindst. H., 47.
 Hegelund, Peder, Biskop, 26.
 Henriksen, Jesper, 168.
 Herskind, S. Sørensen, 189.
 Hesselholt, Hindst. H., 139.
 Hiardemaal, Christen, Sgpr. 153.
 Hielmstjerne, Henrik, 53.
 Hiermind, Anders Sørensen, 68.
 Hodals Mølle, Hindst. H., 19, 36,
 42, 43, 44, 45, 47.
 Hogendorph, Ide Frantzdtr., 159.
 Horsens, Jens Nielsen, Herredsf., 55.
 — Jens Nielsen, Sgpr., 130.
 Hostrup, Hindst. H., 47.
 — Christen, Byf., 69.
 Hvam, Rinds H., 41.
 Hvarre, Hindst. H., 105.
 Hvas, Ane Mikkelsdtr., 110.
 — Berent Pedersen, Sgpr., 121.

Hvas, Birgitte Berendsdr., 121.
 — Jens Mikkelsen, 110.
 — Morten, Mag., 26, 27, 28.
 Hvid, Lauritz Lauritzen, 158.
 Hvidbjerggaard, Refs H., 54, 61.
 Hvidt, Slægt, 158.
 Hviid, Anne Margr., 153.
 — Lauritz, Lauritzen, Sgpr., 153.
 Høg, Anna Jensdr., 27.
 — Jens, Raadm., 27.
 — Marie, 168.
 — Peder Jensen, Kannik, 25.
 Hørby, Hindst. H., 14, 15, 16, 17,
 20, 36, 41, 47, 54, 65, 67, 85, 102,
 106.
 Hærup, Rinds H., 41.

I.

Ibsdr., Sidsel, 141.
 Ibsen, Christen, 181.
 — Mathias, Borgm., 84—86, 91,
 92, 173.
 Ifversen, Jens, 74.
 — Laurids, 74.
 Iversen, Peder, Dr. med. Kannik,
 30, 145.
 — Peder, 145.

J.

Jacobsdr., Elline, 184.
 Jensdr., Birgitte, 157.
 — Birthe, 170.
 — Karen, 29, 51, 52, 57.
 — Karen, 96.
 — Kirsten, 16, 21.
 — Maren, 146.
 — Sidsel, 130.
 Jensen, Anders, Raadm., 57, 71—
 73, 89, 102.
 — Bertel, 99.
 — Bord, 13.
 — Byrge, 64.
 — Christen, 42, 117, 134—36,
 159.

Jensen, Christen, Borgm., 145.
 — Hans, Ridef., 84.
 — Jens, Herredsf., 16.
 — Just, 45.
 — Mogens, Sgpr., 175.
 — Morten, 79.
 — Peder, 98.
 — Peder, 188.
 — Severin, 15.
 Jespersen, Christen, 148.
 Johansen, Mads, Sgpr., 56.
 Juul, Frederik, 60.
 — Iver, 57.
 — Niels, 66.
 — Niels, 116.
 — Ove, Amtmand, 59, 96.

K.

Kaas, Anne, 110, 114.
 — Bjørn, 110.
 — Helvig, 110, 112, 113, 114,
 132, 135.
 Kabel, Lyder, 13.
 Kaels, Hindst. H., 66.
 Kampmann, Else Cathrine, 168.
 — Hack, 168.
 — Henrik Pedersen, Sgpr., 102,
 167.
 Kieldorf, Chresten Clemmesen, Sgpr.,
 41—43.
 Kiffing, Niels Jensen, 144.
 Kjeldsen, Christen Delef., 21, 22,
 35, 38, 57, 138—40.
 — Erik, 177, 178.
 — Peder, 177.
 — Søren, 177.
 Kjelstrup, Hindst. H., 41, 47.
 Kjettrupgaard, V. Han H., 86—87.
 Kjærulf, Anders, 53, 54, 61, 70, 158.
 — Lauritz, 53, 54, 60, 67, 131,
 156, 158.
 — Morten Laursen, Herredsf.,
 29, 52—54, 71, 167.
 — Søren Bl., 54.

- Klein, Otto, 168.
 Klejtrup, Rinds H., 18, 40, 41, 42.
 Kli, Melchior, 103.
 Klitgaard, C. Postm., 11.
 Knabe, Anne Christensdtr., 118.
 — Christen Nielsen, Sgpr., 118.
 — Mette Christensdtr., 118.
 — Niels Christensen, Sgpr., 118.
 Knepholt, Kjær H., 93.
 Knudsdr., Magdalene, 167, 168.
 — Marie, 189.
 Knudsen, Chr., 174.
 — Erik, Sgpr., 163.
 — Laurids, 89.
 Kogstrup, Nr. H. Dyrs, 12.
 Kogstrupgaard, Nr. H. Dyrs, 12.
 Kolle, Inger, 110.
 — Jens, 109.
 Kollerup, V. Han H., 168—170.
 Kongerslev Nr., Hell. H., 151.
 — Sdr., Hell. H., 63.
 Kopp, Henrik, 75.
 Krabbe, Sophie, 67.
 Krag, Niels, 41.
 Kræmmer, Mourids Erichsen, 156.
 Kudsk, Jens Thomassen, 74.
 Kula, Arndt v. d., Lensm., 124.
 Kyttrup (Viffertsholm), Hell. H.,
 110.
- L.
- Lange, Gunde, Lensm., 18, 40, 49.
 Lassen, Peder, Sgpr., 153.
 Lauritzdtr., Anne, 105.
 Lauritzen, Anders, 48.
 — Ifver, 73—74.
 — Mourids, 84.
 — Niels, 49, 84.
 Laursdtr., Anne Kirstine, 62.
 — Birthe Kathrine, 62.
 — Margrethe, 62.
 Laursen, Søren, 62.
 Lemvig, Jørgen Pedersen, Sgpr., 28.
 Liden (Lien), V. Han H., 90.
- Lind, Jens, 155.
 Louenkær, Hindst. H., 20.
 Lunde (Lund), Ø. Han H., 164—67.
 Lundgaard, Hindst. H., 47.
 Lykke, Christence, 95.
 — Falk, Oberst, 124.
 — Jacob, Prior, 14.
 — Jørgen, Ridder, 20, 37.
 Lysholt, Tolder, 72.
 Løvenbalk (?), Jens Pedersen, 28—
 29, 51, 149.
 — Maren Jensdtr., 28.
 — Peder Thøgersen, Bisk., 28.
 — Thøger Jensen, 143, 149, 150.
- M.
- Mads, Sgpr., 186.
 Madsdtr., Birgitte, 98.
 — Inger, 97.
 Madsen, Knud, 98.
 Mariager, Jens Andersen, 72—73,
 157.
 — Rasmus Abelin, 73.
 Marcussen, Peder, Tolder, 62.
 Mikkelsdtr., Elena, 13.
 — Karen, 128.
 Mikkelsen, Laust, Sgpr., 31.
 — Mads, 186.
 — Niels, 183.
 — Søren, 105.
 Mortensen, Bertel, 79.
 — Morten, 79.
 Mouridsen, Peder Forv., 62.
 Mundstrup, Hindst. H., 47.
 Munk, Dorthe, 40.
 Møldrups, Rinds H., 19.
 Møller, Anne Christensdtr., 148.
 Mørch, Karen, 75.
 Mørk, Laurids Hansen, 75, 88—89.
 — Oluf Hansen, 89.
- N.
- Nejst, Horns H., 88—89.
 Nielsdtr., Enge, 90.

- Nielsdr., Johanne, 95.
 — Maren, 83, 91.
 — Maren, 111—13.
 — Mette, 182—83.
- Nielsen, Bent, 138.
 — Christen, 19.
 — Lauritz, Borgm., 18, 47, 84, 85.
 — Mads, Herredsf., 50, 97.
 — Mikkell, 183.
 — Mikkell, 110.
 — Morten, 90.
 — Niels, i Tanderupgaard, 173, 178.
 — Niels, 177, 178.
 — Søren, 84.
- Nysted, Ole Hermansen,, Personalhist., 22.
- Nysum, Niels Nielsen, 72.
- Næsborg, Slet H., 97.
- O.
- Odendahl, Johan Jørgensen, Apoteker, 144.
- Olsen, Lars, 43.
- Olufsdtr., Maren, 154.
- Olufsen (Lund), Peder, 72, 154.
 — Villads, 88, 89.
- Ottesdtr., Anne, 59.
- Ottesen, Otte, 176.
- Ovegaard, Hindst. H., 40.
- Overgaard, Gjerl. H., 104.
 — Rasmus Nielsen, 62, 63.
- Overvad, Niels, 170.
- P.
- Pallisen, Peder, 30.
- Paludan, Johs., Dr. med., 25, 28.
 — Hedeveg, 28.
- Pedersdtr., Anne, 188.
 — Anne, 143, 149.
 — Dorthé, 181.
 — Lisbeth, 79—82.
 — Vibeke, 182, 183.
- Pedersen, Christen, 87, 96, 101—03.
 — Iver, Sgpr., 145.
 — Just, Herredsf., 118.
 — Oluf, 154.
- Peitersen, Hans, 69.
- Pogwisch, Agathe, 20.
- Polach, Ritm., 145.
- Poulsdtr., Maren, 149.
- Poulsen, Knud, 147.
- Povlsdtr., Bodil, 64.
- Povlsen, Christen, 180.
- R.
- Rantzau, Frantz, 165.
 — Henrik, 91.
 — Palle, 98.
- Rasmusdtr., Cecilie Marie, 170.
 — Marine, 160.
- Rasmussen, Anders, Foged, 90, 103.
- Reedtz, Birgitte, 165.
- Resen, Margrethe Andersdtr., 65, 151.
- Rimboltsen, Peder, Sgpr., 30.
- Rink, Birgitte Jensdtr., 60.
- Rodsteen, Elisabeth, 116, 130, 131.
 — Ingeborg,
- Roed, Laurs Pedersen, 166.
 — Niels Nielsen,
 — Niels Pedersen, 90.
- Rold, Hindst. H., 16—22, 139, 140.
- Rold Mølle, Hindst. H., 36, 39, 44, 46, 52, 59.
- Rollufs, Caspar, Auktionsforv., 135.
- Rosenkrantz, Børge, 165.
 — Margrethe, 56, 71.
- Rostrup, Hindst. H., 47, 77.
- Røgdrup, Gislum H., 19.
- Røkkendal, Hindst. H., 104.
- Rønbjerg, Ginding H., 13.
- S.
- Schade, Albrecht, Herredsf., 70.
- Schilderup, Christen, 40.
 — Christen Lauritzen, 40.

- Schrøder, Hans Samuelsen, Sgpr., 187.
 Schuldt, F. U., Amtm., 67.
 Schøller, Iver Caspersen, Borgm., 160.
 Seefeld, Claus, 130.
 — Enevold, 59.
 — Jacob, 114.
 — Jørgen, 58, 135.
 — Peder, 48, 59.
 Simonsdtr., Ane, 19.
 Simonsen, Jens, til Sødal, 57.
 Skals, Rinds H., 13.
 Skeel, Albret Hermansen, 116.
 — Ingeborg, 115.
 — Kirsten, 115.
 — Otto, Lensm., 45.
 Skellerup, Ons. H., 21.
 Skinkel, Morten, 98.
 Skjelderup, Jens Pedersen, Bisk., 21, 25.
 Skipper, Anders Christensen, Byf., 58, 59, 63, 66, 67, 71, 72.
 — Christen, 66.
 — Christen Andersen, 68, 69.
 — Christen Pedersen, 63, 67.
 — Johan Christensen, Sgpr., 67.
 — Karen Andersdtr., 68.
 — Lauritz Christensen, Byf., 60, 67.
 — Mette, 66.
 — Mette Andersdtr., 68, 69.
 — Nicolai Andersen, 68, 69.
 Skomager, Niels Clemmesen, 42.
 — Nils Clemmesen, 42.
 Skovsgaard, Ons. H., 84.
 Skytte, Bertel Andersen, Sgpr., 65.
 Smed, Christen Pedersen, 171.
 Smidie, Hell. H., 111.
 Snedker, Søren, 15.
 Sommerfeldt, Ritm., 145.
 Spangaard, Byrge Pedersen, Sgpr., 64.
 Speger, Peder, 80.
 Steen, Peder Erichsen, Sgpr., 31.
 Steenild, Christen, Prok., 156.
 Stenstrup, Hindst. H., 47, 107.
 Stevn, Hindst. H., 16.
 Stiernholm, Herlov, 62.
 Stubberup, Hindst. H., 41, 42, 43.
 Sønderlund, Aars H., 76—77.
 Sørensdtr., Anne, 176.
 — Edel, 176.
 — Else, 176.
 — Magdalene, 176.
 — Maren, 87.
 Sørensen, Anders, 41.
 — Børge, 41.
 — Fridlev, 176.
 — Jens, 100.
 — Kjeld, Sgpr., 29, 163, 177.
 — Peder, 88.
 Svenningsen, Christen, Kapell., 136.
 — Morten, 136.
- T.
- Tanderupgaard, Ø. Han H., 96.
 Thomasdtr., Anna, 191.
 Thomsen, Anders, 18, 40, 41, 42.
 Thomæsen, Willum, Landsd., 70.
 Thoruphede, Hindst. H., 46, 52.
 Thøgersdtr., Anna, 29, 51.
 — Else, 169.
 Titzdtr., Margrethe, 147.
 Tobberup, Hindst. H., 17, 20, 45, 47, 65, 103.
 Torup, Hindst. H., 32.
 Torstedlund, Hornum H., 15.
 Tostrup, Rinds H., 30.
 Trinderup, Ons. H., 41.
 Tøxen, Mathis, Herredsf., 100.
- U.
- Ulfeldt, Knud, 123.
 Ullerup, V. Han H., 164.
 Urne, Birgitte, 130.
 — Frederik, Lensm., 122.

Urne, Helle, 98.
— Jørgen, 135.

V.

Valdemar (Voldemar) Slægt, 50.
Valsgaard, Hindst. H., 15.
Wassard, Slægt, 70.
— Christen Hansen, 70.
Veggergaard, Aars H., 22. 76—77.
Vesbæk, Nørlyng H., 32.
Wiborg, Peder Jensen, Sgpr., 29.
Viffert, Niels Jonsen, 15, 76.
Viffertsholm (Kyttrup), Hell. H.,
110.
Villadsdr., Lisbeth, 89.
Willumsen, Mathias, Sgpr., 70.
Vind, Hack, 168.
Winter, Mouritz, 62.

Vinter, Niels Jensen, Sgpr., 43, 44.
Winterberg, Dorothe, 69.
Virst, Søren Stephansen, Sgpr., 28.
Vive, Hindst. H., 16.
Vogelius, Gude Hansen, Sgpr., 43.
Wollenbrog, Wilh., 190.
Volstrup, Gislum H., 37, 48.
Vorde, Nørlyng H., 32.
Vust, V. Han H., 100.

Z.

Zoega, Hans, Prof., 135.

Ø.

Øls, Hindst. H., 19.
Ølsgaard, Hindst. H., 41.
Ørn, Søren, 17, 34.

AAGE BRASK
KJELLERUP

EN JYDSK HERREGAARD
FRA VIKINGETID TIL NUTID

Denne Bog, af hvis Indhold særlig kan fremhæves Oplysninger om en mægtig jydsk Høvdingeslægt, en Skildring af »den skotske Kvinde«s Søn Knud Mogensen Løvenbalks romantiske Levnedsløb og interessante Enkeltheder fra Bondefrigørelsens Tid, fik ved sin Fremkomst en særdeles venlig Modtagelse af Kritikken.

»Forfatteren er besjælet af en ægte historisk Trang til redelig Fremdragen af Kendsgerningerne ... ganske fordomsfri i social Henseende ... er det lykkedes Godsejer Brask at skrive et Stykke betydningsfuldt Danmarks-historie ... ydet saa meget nyt og værdifuldt selvstændigt Stof fra selve det utrykte Kildemateriale ... at denne Godshistorie indtager en meget høj Plads blandt de danske Herregaardshistorier.« (Kronik om Bogen af kst. Stadsarkivar Svend Aakjær i Aarhus Stiftstid.).

»en Herregaardsmonografi, der har Plads i forreste Række ... Og i Bogens Udformning har han taget Lære af de bedste Mønstre; der er de behørigte Register; Sproget er saa let læst, som man kan forlange ... fortræffelige Illustrationer.« (Kronik om Bogen af Arkivar Arthur G. Hassø i Berl. Aftenavis).

»Saavidt jeg skønner, har Aage Brask Talent som historisk Forsker, et rimeligt, klogt Omdømme og rosværdig Tilbøjelighed til at lade Kilderne selv tale ...« (Prof. Johs. Brøndsted i Politiken).

»et fortræffeligt Arbejde, der i Lødhed maaler sig med de bedste indenfor vor historisk-topografiske Litteratur, idet Forfatteren ... er gaaet tilværks med en ret enestaaende Grundighed.« (C. K. i Jyllandsposten).

»Et historisk Værk af dybt Perspektiv ... naar helt op til det ypperste ... Vi har foran os i dette Værk paa een Gang en historisk Forsker og en god Fortæller — ingenlunde uden Sans for Livets brogede Pudsigheder.« (Asger Karstensen i Langelands Avis).

E. MUNKSGAARDS FORLAG 1943

293 Sider — Pris 15 Kr.